

GOVERNMENT OF ROMANIA

EUROPEAN UNION

Structural Instruments
2007 - 2013

MINISTERUL DEZVOLTĂRII REGIONALE
ȘI ADMINISTRAȚIEI PUBLICE

Proiect co-finanțat de Fondul European de Dezvoltare Regională prin Programul Operațional pentru Asistență Tehnică 2007-2013

DRAFT RAPORT 2.2

Strategia de Dezvoltare Durabilă Integrată în Delta Dunării (2030)

17 Noiembrie, 2014

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

Acest raport corespunde livrabilului „Raport 2.2 - Strategia de Dezvoltare Durabilă Integrată ” ce face parte din contractul de Servicii de Consultanță pe Strategia de Dezvoltare Durabilă Integrată a Deltei Dunării, semnat între Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare.

Mulțumiri

Raportul a fost elaborat sub conducerea și îndrumarea doamnei Sumila Gulyani și doamnei Elisabetta Capannelli. Echipa de studiu a Băncii Mondiale a fost condusă de Toshiaki Keicho (Task Team Leader) și Anna Gueorguieva (Co-Task Team Leader, raport general, incluziunea socială, TIC) și i-a inclus, de asemenea și pe Mats Andersson (raport general), Agi Kiss (mediu, raport general), Kirsten Hommann (eficiență, accesibilitate, durabilitate locală, raport general), Nicolae Taralunga (aranjamente instituționale, strategii, patrimoniu cultural, raport general), Bianca Moldovean (schimbările climatice, prevenirea poluării, raport general), Paula Restrepo-Cadavid (eficiență, accesibilitate, durabilitate locală, raport general), Milena Nikolova (turism), Hannah Messerli (turism), Randall Brummett (pescuit), Heimo Mikkola (pescuit), Gabriel Ionita (agricultură, dezvoltare rurală), Oana-Adelina Tanasache (agricultură, dezvoltare rurală), Cesar Niculescu (mediu, apă), Jian Xie (schimbări climatice, managementul deșeurilor solide, prevenirea poluării), Alexandru Cosmin Buteică (gestionarea deșeurilor solide), Simon Davis Ellis (transport), Florian Găman (transport, DRM), Adrian Mihailescu (apă, gestionarea deșeurilor solide), Alina Sava (educație), Ioana Ciucanu (educație), Cristina Petcu (sănătate), Manuela Moț (eficiență energetică), Libby Owen-Edmunds (studiu pentru potențialul de ocupare a forței de muncă), cu sprijin din partea următorilor: Argentina Stamm, Lynette Alemar, Cristina Zirimis, Adina Fagarasan, Andrei Zambor și Silvia Pintilii. De asemenea am primit îndrumări valoroase din partea următorilor: Marcelo Bortaman (sănătate), Arabela Aprahamian (TIC), Mihai Magheru (Integrare Socială), Rakesh Tripathi (transport), Holger Kray (agricultură și dezvoltare rurală), Irina Ramniceanu (agricultură și dezvoltare rurală) și alți referenți.

Echipa de studiu ar dori să mulțumească Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MRDPA), Ministerului Fondurilor Europene (MFE), Administrației Rezervației Biosferei Delta Dunării (ARBDD) și Consiliilor Județene Tulcea și Constanța, autorităților și comunităților locale, Asociației de Dezvoltare Durabilă a județului Tulcea, Institutului Național de Cercetare și Dezvoltare Delta Dunării (DDNIRD) și actorilor implicați, pentru buna cooperare și contribuția valoroasă adusă pregătirii acestui raport.

Cuprins

Rezumat executiv	10
I. Introducere	20
1. Contextul Strategiei	20
2. Coordonarea cu politicile UE și cu cele naționale pentru strategii și documente	22
3. Metodologie	28
II: Istoric	31
1. Analiza Diagnostic	31
2. Viziunea pentru regiunea Deltei Dunării	37
3. Evaluarea Nevoilor	38
III: Strategia	43
1. Principalele teme și direcții	43
2. Distribuția spațială	49
3. Rezumat al priorităților sectoriale și al sinergiilor inter-sectoriale	54
Pilonul I: Protejarea Mediului Înconjurător și Resurselor Naturale	55
Biodiversitate și Managementul Ecosistemului	55
Eficiență energetică	63
Schimbări climatice	66
Managementul Riscului de Dezastre (DRM)	70
Situații de urgență asociate riscurilor de poluare	73
Agricultura și dezvoltarea rurală (ADR)	76
Pilonul II: Valorificarea Oportunităților Economice prin Dezvoltarea Avantajelor Comparative ale Zonei 77	
Turismul	77
Pesculitul și Acvacultura	85
Agricultura și dezvoltarea rurală (ADR)	90
Pilonul III: Asigurarea conectivității	98
Transport	98
Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)	105
Pilonul IV: Furnizarea de Servicii de Bază	107
Alimentarea cu apă și sistemele de canalizare (AAC) și managementul integrat al apei (MIA)	107

Gestionarea deșeurilor solide (GDS)	114
Sănătate	119
Educație.....	125
Incluziune Socială și Protecție	131
Pilonul V: Promovarea Eficienței, Accesibilității și Durabilității.....	133
Capacitate Administrativă și Managementul de Program	133
4. Implementarea acordurilor și mecanismul M&E.....	138
IV: Anexe.....	148
Anexa 1: Definițiile Zonelor	148
Anexa 2: Programul Serviciilor de Consultanță (Strategie Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării)	150
Anexa 3: Aplicarea Abordării Participatorii	151
Anexa 4: Aplicarea Principiilor Prioritare în Sectorul Turism.....	153
Anexa 5: Analizele sectoriale SWOT	161
Anexa 6: Moștenirea culturală.....	177
Anexa 7: Strategia de Dezvoltare Rurală și Agricultură (ARD).....	181

Abrevieri și Acronime

ABA	Administrația Bazinală de Apă
ADI	Asociația de Dezvoltare a Comunității
ADI - ITI	Asociația de Dezvoltare a Comunității - Investiții Teritoriale Integrate
ARD	Agricultură și Dezvoltare Rurală
ASC	Zone cu restricții specifice
BMW	Deșeuri Biodegradabile Municipale
CAP	Politica agricolă comună
CC	Schimbări climatice
DA	Analiza Diagnostic
DDBR	Rezervația Biosferei Delta Dunării
DDBRA	Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării
DDIS	Strategia de Dezvoltare Durabilă Integrată a Deltei Dunării
DMO	Organizația Managementului Destinației
DN	Drum Național
DRM	Managementul riscului la dezastre
EAFRD	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
EAGF	Fondul European de Garantare în Agricultură
EC	Comisia Europeană
ECEC	Educație și Îngrijire Preșcolară
EE	Eficiență energetică
EPRI	Analiză preliminară a riscurilor în caz de inundații
ESDP	Perspectiva de dezvoltare spațială europeană
ESFRI	Forumul Strategic European privind Infrastructuri de Cercetare
EU	Uniunea Europeană
EIP	Parteneriate Europene pentru Inovare
FLAG	Grupuri de Acțiune Locală pentru Pescuit
FS	Studii de Fezabilitate
FWG	Grupuri funcționale de lucru
GHG	Gaze cu efect de seră
GIS	Sistem(e) Informatic(e) Geografic(e)
ICT	Tehnologia Informației și Comunicațiilor
IDMIS	Sistem informațional integrat de management în caz de dezastru
IES	Inspectoratul pentru situații de urgență
INHGA	Institutul Național de Hidrologie și Managementul al apelor
ITI	Investiții Teritoriale Integrate
ITI OP	Program operațional de investiții teritoriale integrate
IWM	Sistem integrat al managementului apelor
LCCR	Recomandări locale privind schimbările climatice
LEER	Recomandări locale privind eficiența energetică
LLL	Învațare pe tot parcursul vieții
MARD	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MECC	Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice
MEF	Ministerul Fondurilor Europene
MRDPA	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
NA	Analiza nevoilor

NARW	Administrația Națională „Apele Române”
NRDP	Programul Național de Dezvoltare Rurală
OP	Program operațional
PHC	Asistență medicală primară
PHD	Direcția de Sănătate Publică
UIP	Unități de Implementare a Proiectelor
POIM	Program Operațional pentru Infrastructuri Mari
PPP	Parteneriat public-privat
ROP	Program Operațional Regional
SEA	Evaluare strategică de mediu
SME	Intreprinderi mici și mijlocii
SMURD	Serviciul Mobil de Urgență, Reanimare și Descarcerare
SWM	Managementul Deșeurilor Solide
TA	Asistență tehnică
TCC	Consiliul Județean Tulcea
TRACE	Instrument de evaluare rapidă a energiei orașului
UAA	Suprafață agricolă utilizată
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
VAT	Taxă pe Valoare Adăugată
VET	Educație și Formare Profesională
WSS	Alimentare cu apă și canalizare
WTP	Stație de tratare a apei
WWTP	Stație de epurare a Apelor Uzate

Figuri

Figura 1: Structura actuală de funcționare a regiunii Delta Dunării.....	10
Figura 2: The Vision Motivates the Strategic Objectives, which Cascade Down to the Five Pillars.....	12
Figura 3: Creșterea estimată a numărului de locuri de muncă în industriile turism bazat pe natură și pescuit sportiv se așteaptă să ajungă la 42 de procente, în cel mai fericit caz.	15
Figura 4: Venit brut anual estimat pe pescar și pe cherhana în Delta Dunării.....	15
Figura 5: În timp nivelul de pătrundere a telefoanelor mobile este destul de ridicată, accesul la internet și deținere de calculatoare sunt scăzute.	16
Figura 6: O mare parte din venitul pe gospodărie se cheltuiește pe servicii publice	17
Figura 7: Perspectivă policentrică a regiunii Delta Dunării	19
Figura 8: The population in the Danube Delta is declining more rapidly than in the rest of the study area.	31
Figura 9: Comparația cu creșterea anuală a PIB-ului între Tulcea și județele învecinate.	32
Figura 10: Ocuparea forței de muncă în sectorul formal pe localitate (2013).....	33
Figura 11: Deservirea populației din centrul Deltei va necesita în continuare utilizarea spitalelor județene	34
Figura 12: Clasele reduse din centrul Deltei to high contribuie la costuri ridicate per elev	34
Figura 13: Serviciile publice în zona de studiu	35
Figura 14: Turismul și accesibilitatea au fost subiectele cel mai des menționate de către comunități în discuțiile despre posibile proiecte, în răspuns la întrebări de genul: „Cum doriți să arate comunitatea voastră și Delta în 2030” și „care sunt oportunitățile și constrangerile” pe parcursul identificării viziunii.....	37
Figura 15: Strategia este structurată pe cinci piloni verticali și este ghidată de cinci principii strategice.....	47
Figura 16: Structura Funcțională a Regiunii Delta Dunării	50
Figura 17: Perspectivă policentrică a Regiunii Delta Dunării.....	54
Figura 18: Situația Prezentă a Zonelor Inundabile	70
Figura 19: Situația actuală a turismului.....	80
Figura 20: Situația actuală a pisciculturii.....	86
Figura 21: Situația agricolă actuală	93
Figura 22: Rețelele de transport din județul Tulcea.....	99
Figura 23: Situația curentă a alimentării cu apă, a canalizării și a managementului integrat al apei	109
Figura 24: Situația actuală a gestionării deșeurilor solide.....	115
Figura 25: Situația actuală și propuneri de modernizare a sistemului de sănătate în Tulcea.....	121
Figura 26: Acorduri Instituționale.....	139
Figura 27: Criterii cheie de evaluare în matricea proiectului Longframe.....	142
Figura 28: Harta Rezervației Biosferei Deltei Dunării (RBDD)	148
Figura 29: Zona Deltei Dunării.....	149
Figura 30: Historic monuments of exceptional national value	178
Figura 31: Locația monumentelor istorice de interes local în regiunea Deltei Dunării.....	180
Figura 32: Populația agricolă și terenurile agricole în Inima Deltei: distribuția în funcție de dimensiunea fermei (2012) Sursa: Direcția Agricolă județul Tulcea.....	184
Figura 33: Randamentele pentru culturile principale în județul Tulcea, România și UE-15 (2006-2011)....	184

Tabele:

Tabel 1: Procesul de dezvoltare a Strategiei (exemplu).....	28
Tabel 2: Viziunea informează obiectivele strategice, sub forma de cascada, cei cinci stâlpi.	38
Tabel 3: Sumarul Nevoilor cheie pentru fiecare sector.....	39
Tabel 4: Exemple de abordări și planuri de acțiuni propuse pentru dezvoltare durabilă a regiunii Delta Dunării, în baza integrării temelor principale și ale principiilor de ghidare.....	48
Tabel 5: Biodiversitatea și Managementul Ecosistemului: Tipuri de Priorități/Proiecte și Justificare.....	57
Tabel 6: Eficiența Energetică - Tipuri de Priorități/ Proiecte și Justificare	65
Tabel 7: Schimbări Climatice - - Tipuri de Priorități/ Proiecte și Justificare	67
Tabel 8: DRM - Tipuri de Priorități/ Proiecte și Justificare	71
Tabel 9: Situații de urgență asociate riscurilor de poluare - Tipuri de Priorități/ Proiecte și Justificare	74
Tabel 10: Turism - Tipuri de Priorități/ Proiecte și Justificare	80
Tabel 11: Piscicultură și acvacultură - Tipuri de Priorități/ Proiecte și Justificare.....	86
Tabel 12: Tipuri prioritare de intervenție / Proiecte și Justificare - ARD	93
Tabel 13: Transport - Tipuri de prioritare de intervenție / Proiecte și Justificare.....	99
Tabel 14: TIC Tipuri prioritare de intervenție / Proiecte și Justificare	106
Tabel 15: AAC - Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și Justificare (proiecte în zone cu Populație echivalentă mai mult de 2000 PE).....	110
Tabel 16: Tipuri prioritare de intervenție / Proiecte și Justificare (Proiecte în zone cu Populație echivalentă mai mică de 2000)	112
Tabel 17: GDS - Tipuri de prioritate de intervenție / Proiecte și Justificare.....	116
Tabel 18: Sănătate - Tipuri prioritare de intervenție / Proiecte și Justificare	121
Tabel 19: Educație - Prioritatea Tipurilor de Intervenție/ Proiecte și Justificare	126
Tabel 20: Includerea și Protecția Socială – Tipuri prioritare de Intervenție/ Proiecte și Justificare	132
Tabel 21: Randamentul Administrativ și Managementul de Program- Tipuri de prioritate ale Intervenției/ Proiecte și Justificare	135
Tabel 22: Responsabilitățile AID ITI.....	140
Tabel 23: Secțiunea 1 – Relevanță.....	144
Tabel 24: Stagiul 2 – Fezabilitate.....	144
Tabel 25: Eficiență	145
Tabel 26: Stagiul 3 - Utilitate	146
Tabel 27: Analiza SWOT asupra managementului ecosistemelor și biodiversității	161
Tabel 28: Eficiența energetică urbană în orașul Tulcea.....	162
Tabel 29: Analiza SWOT Schimbări climatice	163
Tabel 30: Analiza SWOT privind dezastrele și situații de urgență în caz de poluare.....	164
Tabel 31: Analiza SWOT Turism.....	165
Tabel 32: Analiza SWOT Pescuitul comercial	166
Tabel 33: Analiza SWOT asupra pescuitului sportiv	167
Tabel 34: Analiza SWOT Acvacultură.....	167

Tabel 35: Analiza SWOT Agricultură și dezvoltare rurală	167
Tabel 36: Analiza SWOT Transportul în județul Tulcea	169
Tabel 37: Analiza Swot a TIC.....	170
Tabel 38: Analiza SWOT: Alimentarea cu Apa și Salubritate/ Canalizare	171
Tabel 39: Analiza SWOT, Gestionarea deșeurilor solide	173
Tabel 40: Analiză SWOT Sănătate	174
Tabel 41: Analiză SWOT Educație.....	175
Tabel 42: Analiza SWOT Incluziune socială	176
Tabel 43: Coerența între obiectivele naționale pentru sectorul ARD (2020/2030), SDDID piloni strategici și obiectivele ADR corespunzătoare SDDIDD.....	182
Tabel 44: Corelația între nevoile (așa cum au fost identificate în raportul de evaluare al nevoilor) și obiectivele strategice corespunzătoare zonei de studiu.....	194
Tabel 45: Aspecte financiare legate de sectorul ADR.....	196
Tabel 46: Cadru strategic comprehensiv pentru agricultură și dezvoltare rurală.....	198

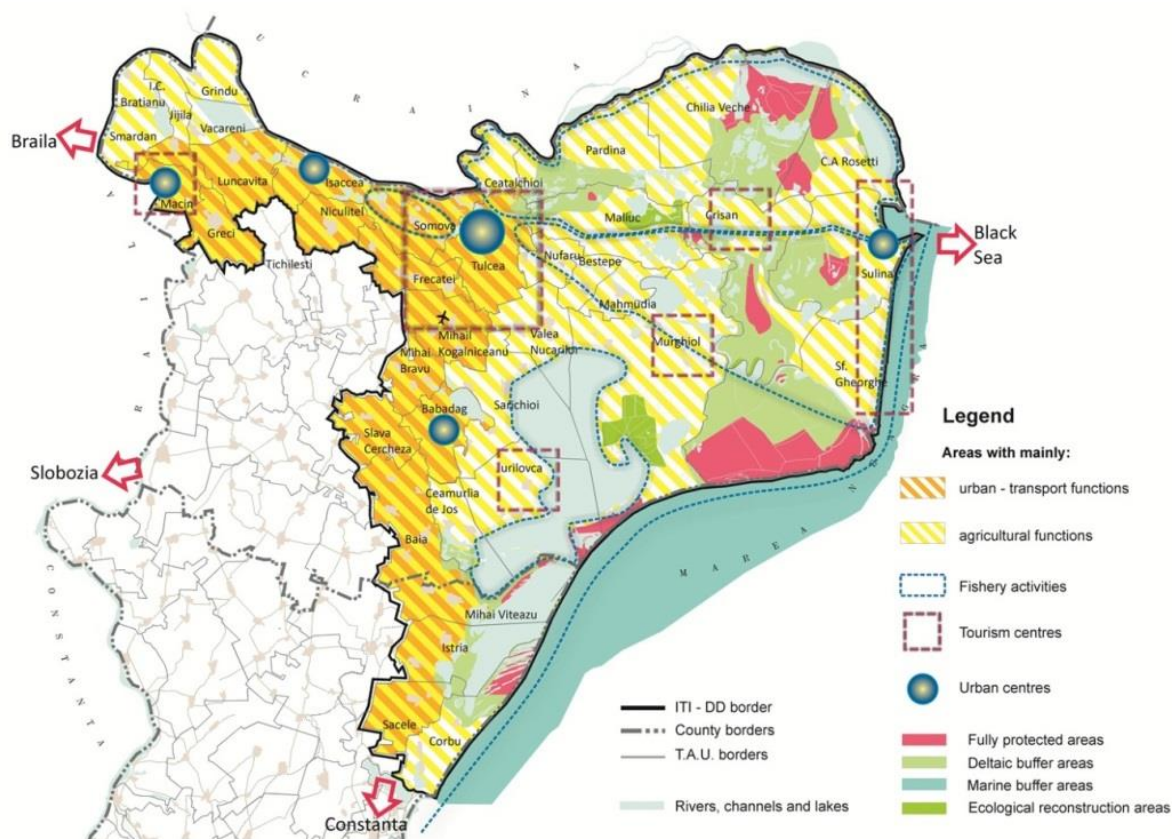
Casete

Caseta 1: Zona studiată exprimată în numere	13
Caseta 2: Integrarea teritorială trece granițele administrative: cele patru comune din Constanța	46
Caseta 3: Exemple de așezări istorice	178

Rezumat executiv

Strategia propusă oferă un echilibru între protejarea patrimoniului natural unic și patrimoniul cultural al Rezervației Biosferei Deltei Dunării (RBDD), venind în întâmpinarea aspirațiilor locuitorilor regiunii pentru îmbunătățirea condițiilor de viață a acestora și pentru a identifica oportunități economice mai bune.

Figura 1: Structura actuală de funcționare a regiunii Delta Dunării

Strategia a fost dezvoltată în baza unei analize tehnice sistematice și a unui proces participativ. În anul 2013, Guvernul României - prin intermediul Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP) - a solicitat Băncii Mondiale furnizarea serviciilor de consultanță, în vederea elaborării unei strategii pentru Delta Dunării și zonele limitrofe ale acesteia (Regiunea Delta Dunării)¹, cu orizont 2030,

¹ Delta Dunării (DD) este zona la care se face referire ca: Rezervația Biosferei Deltei Dunării (RBDD). Aceasta acoperă: (i) inima Deltei (zona cuprinsă între brațele Sf. Gheorghe și Chilia ale fluviului Dunărea); (ii) complexul lagunar Razim-Sinoe - Babadag cu zonele limitrofe; și (iii) zona de-a lungul fluviului Dunărea, la vest de orașul Tulcea, spre Galați. Zona studiată - denumită Regiunea Deltei Dunării - acoperă RBDD și zonele sale limitrofe; zona studiată cuprinde municipiul Tulcea, patru orașe (Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina) și treizeci și două de comune (numărul total de comune din județul Tulcea este de 46). Patru comune (Corbu, Istria, Mihai Viteazu și Săcele) care fac parte din unitatea administrativ-teritorială a județului Constanța, toate cele patru fiind limitrofe complexului lagunar Razim-Sinoe. A se vedea Anexa I pentru hărți.

precum și identificarea planurilor de acțiune pentru implementarea unei astfel de strategii². Dezvoltarea strategiei a început cu un Raportul Diagnostic ce a inclus consultări inițiale, în vederea analizării situației actuale, a oportunităților și constrângerilor. Raportul a relevat dubla provocare privind protecția mediului și îmbunătățirea mijloacelor de trai din regiune.

Au fost definite ulterior viziunea și obiectivele strategice. Definirea viziunii pentru regiune, s-a realizat ca urmare a consultărilor suplimentare cu comunitățile locale și autorități, precum și cu reprezentanți ai unităților guvernamentale și a altori actori și ONG-uri. Atelierele consultative au avut loc în opt locații din regiune, la care au participat, în total, peste 300 de participanți din comunele și/sau orașele din întreaga regiune. Acestea au fost urmate de alte două ateliere de lucru similare organizate în București, unul cu participarea tinerilor care au părăsit Delta, din motive de studii sau pentru găsirea unui loc de muncă și unul cu reprezentanții tehnici ai Comisiei inter-instituționale înființată pentru efectuarea studiului. S-a acordat o atenție specială creării unui echilibru în ceea ce privește abordarea viziunii „de jos în sus” și „de sus în jos”.

Viziunea pentru regiunea Delta Dunării (2030) a fost definită ca: o zonă atractivă - cu o biodiversitate deosebită și agricultură și mediu de afaceri vibrante, la scară mică/medie (artizanale și moderne), unde oamenii trăiesc în armonie cu natura; integrarea economiilor turismului, agricole și piscicole; susținute de centrele de servicii urbane. Aceasta a derivat din următoarele viziuni definite pentru cele două sub-zone ale regiunii - rezervația biosferei și zonele limitrofe - datorită caracteristicilor diferite ale acestora. **Viziunea pentru Delta Dunării (zona Biosferei Delta Dunării): o „Deltă vie”** (o zonă în care oamenii trăiesc și muncesc), cu un sprijin echilibrat acordat mediului înconjurător și comunității; o economie locală sănătoasă, durabilă, bazată pe natură și turism cultural; și care să includă un proces de planificare (rezidenți, administrații, mediu de afaceri). **Viziunea pentru zonele limitrofe:** o agricultură și mediu de afaceri vibrante, cu rețea de centre de servicii urbane și cu un sector turistic integrat în atracțiile zonei și ale Deltei.

Din viziunea acceptată rezultă două obiective strategice

(1) Conservarea patrimoniului unic de mediu printr-un management de mediu ghidat științific și implicarea comunităților locale în a deveni protectori proactivi ai acestui patrimoniu mondial unic; și

(2) Dezvoltarea unei economii locale durabile și verzi³, valorificând avantajele comparative ale zonei, susținute de servicii îmbunătățite.

Viziunea și obiectivele strategice au revelat calea de întocmire a prezentului Raport de strategie, fundamentat pe abordarea holistică a evaluării nevoilor pe fiecare sector în parte, care au definit nevoile legate de investițiile fizice, de politică și reforme legislative, de dezvoltarea instituțională și asistență

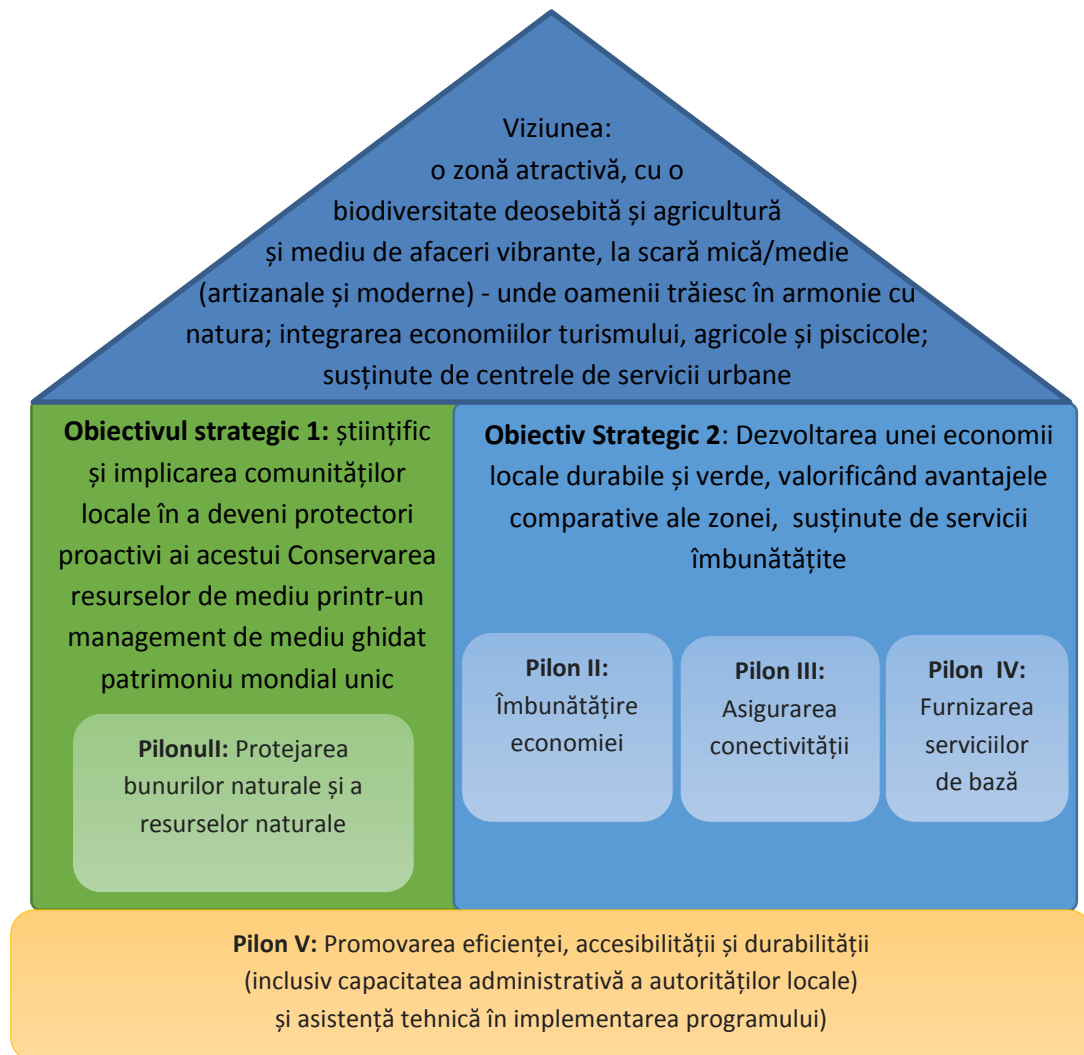
² Acest raport întocmit de o echipă a Băncii Mondiale constituie un comentariu la o strategie care urmează să fie finalizată și aprobată de către autoritățile române competente în timp util. O privire de ansamblu a rezultatelor preconizate și calendarul pentru serviciile de consultanță este prezentată în Anexa II.

³ O economie care are ca rezultat îmbunătățirea bunăstării umane și a echității sociale, reducând în același timp în mod semnificativ riscurile de mediu și pentru a preveni pierderea biodiversității și a serviciilor ecosistemice. O economie verde poate fi considerat ca unul care este scăzut de carbon, eficientă a resurselor și incluziunea socială. (Inițiativa UNEP Green Economy)

tehnică.

Strategia este structurată pe cinci piloni, ce au reieșit din obiectivele strategice. Aceștea corespund celor cinci piloni⁴ sub care au fost grupate analizele sectoriale rezultate din evaluările anterioare ale nevoilor. Exemple de intervenții prioritare recomandate în urma studiilor sunt indicate mai jos, în cadrul fiecărui pilon.

Figura 2: The Vision Motivates the Strategic Objectives, which Cascade Down to the Five Pillars.

⁴ Un al cincilea pilon "Promovarea eficienței, accesibilității și dezvoltare durabilă" este transversală, și a fost adoptat ca unul dintre principiile directoare pentru dezvoltarea strategiei.

Pilonul 1: Protecția resurselor naturale și a mediului. Centrul avantajului comparativ pe care îl deține această regiune este reprezentat de bogăția mediului înconjurător. Chiar dacă impune constrângeri anumitor activități economice, aceasta oferă și oportunități semnificative de a aduce un plus de prosperitate regiunii, prin generarea de venit bazat cât mai mult posibil pe utilizarea non-consum a rezervelor naturale vii și pe conservarea tradițiilor culturale locale. Refacerea mediului natural și îmbunătățirea gestionării bunurilor de mediu, reprezintă un pas important. Pe termen lung, durabilitatea va depinde de modul în care localnicii joacă un rol activ de protectori și administratori ai bunurilor culturale și de mediu din Delta, în parteneriat cu Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării (ARBDD). Reducerea amenințării de consum de resurse nesustenabile, inclusiv pescuit, trebuie să se bazeze pe soluții cooperative care să ofere stimulente localnicilor de a păzi bunurile locale. Acest lucru înseamnă, în general, oferirea unui anumit nivel de „drept de proprietate”, împreună cu responsabilitate și responsabilizare⁵. Toate activitățile promovate în regiunea Delta Dunării trebuie să fie în armonie cu liniile directe care vor fi stabilite în evaluarea strategică de mediu și în regulamentul de guvernare al rezervei biosferei și rezolvarea amenințărilor date de schimbările climatice, în mod proactiv.

Exemple de intervenții: modelarea hidrologică; decolmatare; restaurarea ecologică; dragare; protecția împotriva inundațiilor; semnalizare; inițiative legate de eficiența energetică; sistem de monitorizare; și consolidare instituțională.

Caseta 1: Zona studiată exprimată în numere	
Populația (Recensământ 2012)	
Județ Tulcea	201,500
Zona studiată (Regiunea Delta Dunării)	184,000
Din care în inima deltei :	10,700
În zona învecinată:	173,300
În zona studiată:	
Orașul Tulcea	73,700
4 orașe (Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina)	4,000 – 9,000
32 Comune în județul Tulcea (din totalul de 46)	500 – 5,900
Din care în inima deltei (7 comune)	500 – 2,100
În zonele limitrofe	1,100 – 5,900
4 Comune în județul Constanța	2,100 – 5,700
	Zona
Județ Tulcea	8,499 km ²
Din care	
Zona studiată	(peste 50% din suprafața județului)

⁵ Oferirea de “drepturi de proprietate” localnicilor trebuie să fie însoțită de structuri instituționale care să ofere oportunități și mecanisme de participare a acestora la luarea de decizii care au efect asupra lor. Acest lucru se va aplica suplimentar față de managementul mediului.

Total Rezervația Biosferei (Delta), inclusiv zona mării	6,250 km ² ⁶
Din care în România	5,800 km ² ⁷
în Ucraina	450 km ²
Zonele limitrofe	(aproximativ 50% din zona studiată)
<u>Distante</u>	
Oraș Tulcea – București	267 km
Oraș Tulcea – Constanța	125 km
Oraș Tulcea – Sulina	67 km (pe apă)

Pilonul II: Valorificarea oportunităților economice prin promovarea avantajelor comparative ale zonei.

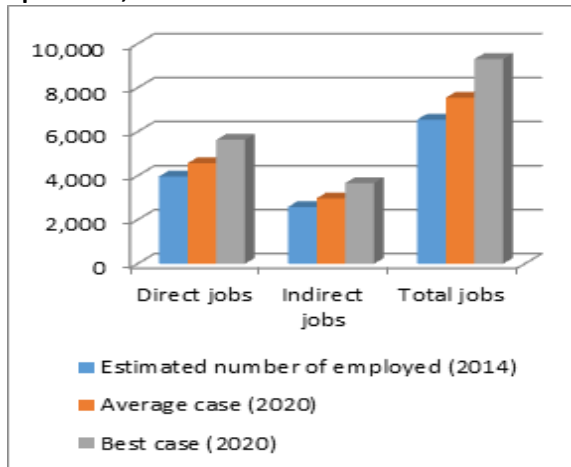
Bogăția și diversitatea culturală și de mediu ale regiunii aduc oportunități economice industriei turismului și co-beneficii pentru pescuitul și acvacultura locale, agricultura și mici ateliere de meșteșugărit. Printr-o gamă mai diversificată de atracții și programe pentru petrecerea timpului în natură, nu numai că va crește numărul de turiști, dar va crește și durata șederii acestora, ceea ce va genera venituri populației locale, atât din cadrul Rezervației Biosferei (în special în Inima Deltei), cât și în orașele și comunele învecinate. Conservarea bunurilor mobile și imobile ale patrimoniului cultural al regiunii - tradițiile, arta, gastronomia locală, siturile și evenimentele culturale - pot aduce un plus de valoare poziționării distincte a zonei, ca și destinație de călătorie și brandului produselor. Eforturi speciale sunt necesare pentru integrarea în continuare a grupurilor minoritare în societate și pentru păstrarea patrimoniului cultural al acestora. Pentru a aborda constrângerile legate de accesibilitate este necesară generarea de oportunități economice și locuri de muncă, cu sprijin variind de la dezvoltarea abilităților și instruire la locul de muncă la scheme de granturi mici pentru micro afaceri, inclusive unități mici agricole și de procesare a peștelui care să sprijine turismul. Serviciile de consiliere vor ghida consolidarea și modernizarea fermelor, și vor pregăti proprietarii hotelurilor și pensiunilor mici pentru practicarea unui turism de calitate. Pot fi acordate stimulente pentru afaceri mici pilot, care să include un cadru de evaluare adecvat care să permită învățarea și replicarea.

Exemple de intervenții: infrastructură pentru vizitatori; eforturi de cosmetizare; granturi mici; formare turistică; organizarea managementului destinației; infrastructura rurală; susținerea modernizării infrastructurii în agricultură; susținerea acvaculturii, a pescuitului sportiv, și procesare la scară mică a peștelui (conservare, afumare).

⁶ Din care Județul Tulcea (87,73 %); Județul Constanța (12,13 %); Județul Galați (0,14 %)

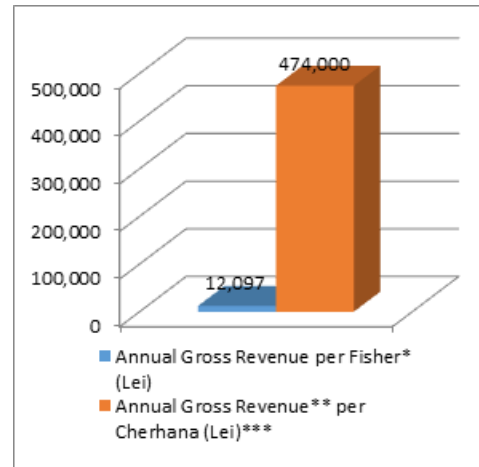
⁷ 2,5 % din suprafața României

Figura 3: Creșterea estimată a numărului de locuri de muncă în industriile turism bazat pe natură și pescuit sportiv se așteaptă să ajungă la 42 de procente, în cel mai fericit caz.

Sursă: Estimarea autorului s-a format în urma cercetărilor efectuate în teren în zona studiată, precum și din datele din recensământul din 2011, EuroStats și din studii independente

Figura 4: Venit brut anual estimat pe pescar și pe cherhana în Delta Dunării.

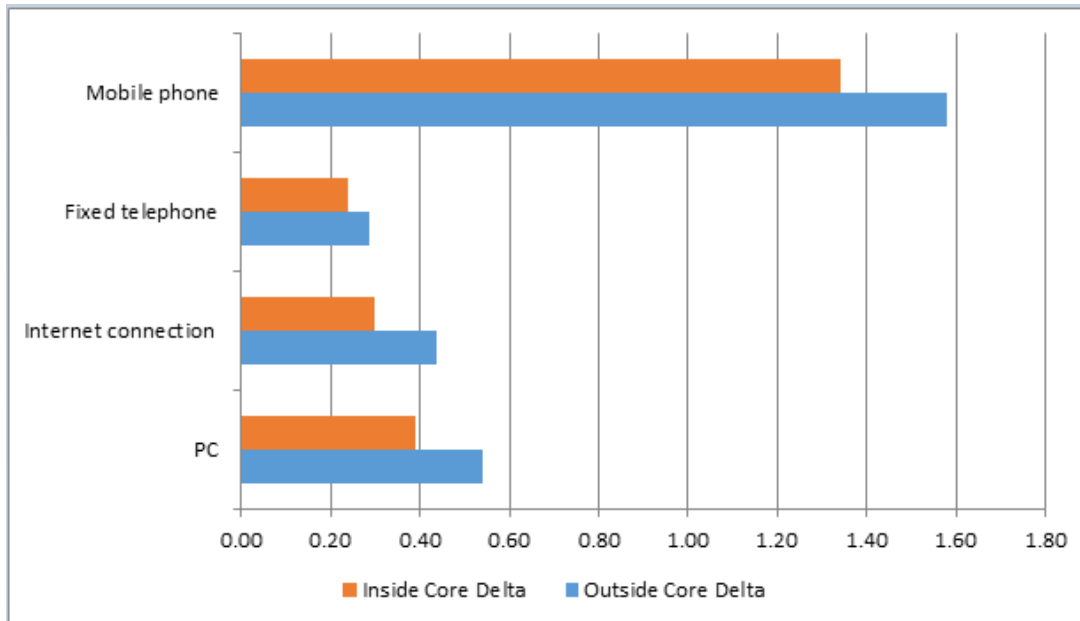
Note: s-a presupus aproximativ jumătate din estimarea de 10.000 tone, totalul capturilor reieșit din pescuit sportiv și familial. * 1488 Licențe; ** minus valoarea la prima vanzare; *** 50 Cherhanale.

Sursă: estimarea autorului în urma cercetării în teren.

Pilonul III: Sporirea conectivității și accesibilității. O conectivitate îmbunătățită pentru a spori circulația oamenilor, a bunurilor și a informațiilor va diminua decalajul dintre orașe și locațiile izolate și între regiunile nedezvoltate și cele dezvoltate (de ex. Constanța, unul dintre poli de creștere ai țării), precum și în cadrul regiunii (de ex. între inima deltei și zonele limitrofe). O infrastructură TIC îmbunătățită și o circulație mai rapidă, vor sprijini dezvoltarea turismului. Se vor îmbunătăți, de asemenea, oportunitățile de afaceri prin conectarea vânzătorilor cu piețele și crearea de oportunități pentru oferirea de servicii inovatoare în sectoarele sănătate și educație.

Exemple de intervenții: modernizarea drumurilor (de legătură între Constanța-Tulcea-Măcin-Brăila; și diferite drumuri județene); modernizarea portului și aeroportului din Tulcea; îmbunătățirea transportului pe căi navigabile; sporirea accesului la internet cu bandă largă.

Figura 5: În timp nivelul de pătrundere a telefoanelor mobile este destul de ridicată, accesul la internet și deținere de calculatoare sunt scăzute.

Sursa: BM, Sondaj realizat în rândul gospodăriilor din zona studiată

Pilonul IV: Îmbunătățirea disponibilității și accesibilității la serviciile de bază pentru oricine. Accesul la serviciile urbane de bază (apă, canalizare, eliminarea deșeurilor), la clinici medicale și la educație în regiune este diferențiat, la fel ca și calitatea serviciilor sus-amintite. Îmbunătățirea acestor servicii și soluționarea decalajelor dintre acestea, vor susține dezvoltarea turismului, iar îmbunătățirea serviciilor, parțial prin folosirea TIC, va fi esențială pentru îmbunătățirea sănătății și a mobilității sociale. Serviciile de bază trebuie să fie furnizate la cele mai mici costuri, ceea ce va impune abordări inovatoare. În privința sănătății, acestea vor însemna bazarea pe prevenirea bolii prin vizitele medicilor la domiciliu (caravană medicală), furnizarea serviciilor medicale și consultații prin TIC. În privința educației, consolidarea școlilor, acolo unde este cazul, cu opțiuni de transport fracționat și cu clase virtuale pentru zonele izolate. În privința apei și a apelor uzate, acestea implică tehnologii accesibile, ușor de întreținut și necostisitoare, pentru care există solicitare certă și voința de a plăti.

Exemple de acțiune: reabilitarea sistemelor de alimentare cu apă; colectarea și epurarea apelor reziduale, la costuri mici; îmbunătățirea sistemului de gestionare a deșeurilor, cu susținerea separării/selectării deșeurilor; îmbinătătirea gradului de acces și a capacității de răspuns în sectorul sănătății; telemedicina; susținerea educației pe tot parcursul vieții, crearea legăturilor între școlile vocaționale și piețele de muncă și a educației și îngrijirii preșcolare; învățământul la distanță.

Pilon V: Asigurarea eficienței, accesibilității și durabilității financiare și administrative. Un factor esențial care ar ajuta la dezvoltarea zonei studiate îl reprezintă abilitarea autorităților locale de a dezvolta și de a supraveghea furnizarea de servicii publice. Alternativele la autoritățile locale (concesiuni, instituții externe

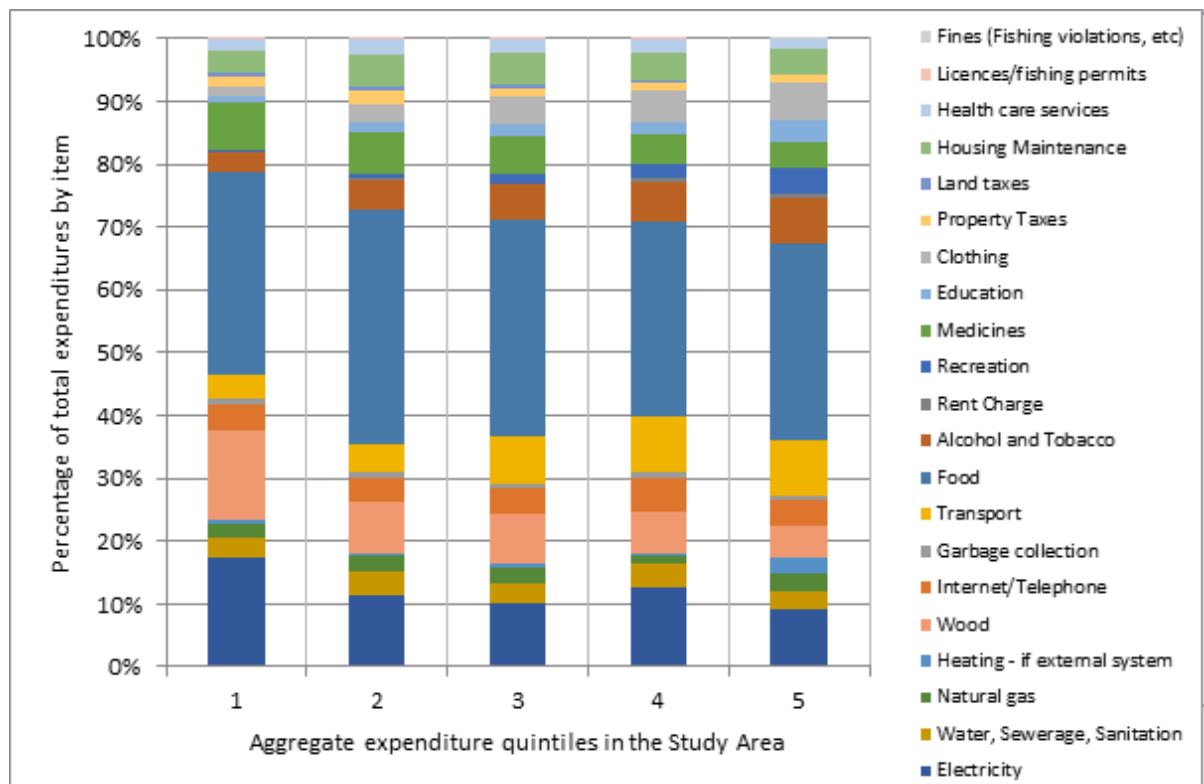

etc) sunt mai puțin responsabile față de beneficiarii acestor investiții. Dacă nici locanicii, nici autoritățile locale nu pot susține nivelul serviciilor locale din zonă, trebuie să se ofere ajutoare financiare venite prin intermediul unor subvenții specifice de la guvernul central sau va fi nevoie ca serviciile să fie ajustate la un nivel accesibil. Nu doar autoritățile locale, dar și capacitatea tuturor instituțiilor de a administra tipul și nivelul proiectelor avute în vedere trebuie consolidată.

Resursele bugetare limitate și provocările de a menține personalul în locuri izolate (ex. în sectoarele sănătate și educație) a constituit un stres suplimentar pentru sistemele administrative. Nevoia de coordonare eficientă a intervențiilor va reprezenta o solicitare administrativă suplimentară din partea instituțiilor beneficiare și se propune înființarea unor organizații noi (de ex. o organizație de management a destinației în sectorul turism). Va trebui administrat un program comprehensiv pentru ceea ce înseamnă construirea capacității și a asistenței tehnice, care să vină în sprijinul funcțiilor, stimulentele și a responsabilităților viitoare.

Exemple de intervenții: Asistență tehnică pentru îmbunătățirea capacității administrative, asistență tehnică pentru îmbunătățirea capacității administrative, asistență tehnică pentru managementul programului, crearea subvențiilor pe gospodării.

Figura 6: O mare parte din venitul pe gospodărie se cheltuiește pe servicii publice

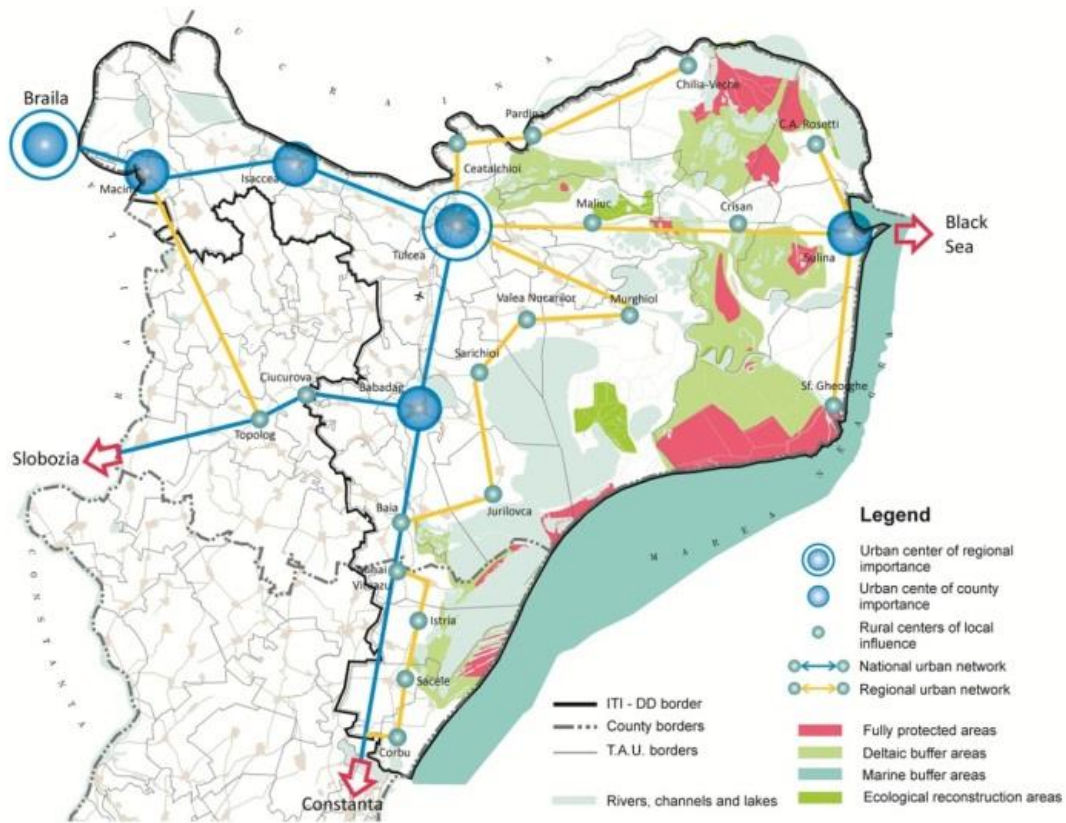
Source: BM, 2014 Zona studiată

Strategia va fi cea care va ghida integrarea teritorială pentru regiunea Delta Dunării. Cei cinci piloni strategici demonstrează complementaritate. Potențialul turistic va rămâne constrâns, dacă serviciile urbane (apă, canalizare și colectarea deșeurilor) și infrastructura turistică nu vor fi îmbunătățite. Servicii precum sănătatea și educația se vor baza tot mai mult pe instrumente de comunicare virtuală (TIC). Vor apărea mai multe beneficii pentru turism, dacă atracțiile turistice și pescuitul recreativ, acvacultura, agricultura ecologică, tururi cu ghizi, etc. vor fi dezvoltate. Întrucât bunurile culturale și naturale reprezintă atracția-cheie a regiunii, refacerea, protecția și îmbunătățirea acestora, reprezintă o prioritate de maximă importanță. Dincolo de integrarea și sinergiile dintre sectoare, prin procesele de planificare, pornind de la o bază cât mai extinsă, legăturile dintre investițiile fizice, politica și schimbările legislative și dezvoltarea instituțională și asistența tehnică îmbunătățesc beneficiile și susțin patrimoniul. Strategia definește tipul-cheie de intervenții / proiecte în cadrul fiecărui sector și modul acestea se completează și se pun în valoare ca parte din programul de dezvoltare teritorială. Proiectele sunt, de asemenea, legate de resursele financiare alocate de guvern prin instrumente ITI, precum și din alte surse de finanțare. Întrucât nivelul de dezvoltare propus va solicita eforturi fără precedent și abilitate din partea localnicilor și a autorităților locale de a se reinventa, este necesară asigurarea de asistență tehnică considerabilă.

S-a realizat o serie de compromisuri, principalul fiind acela de a oferi direcții pentru o dezvoltare economică fără a se avea un impact nepotrivit asupra mediului, în special în deltă. Adică, de exemplu crearea de facilități în turism, pescuit și transport naval prin dragare și alte lucrări, în același timp cu sporirea bunurilor biodiversității în zona umedă, aducând-o cât mai mult spre cursul său natural; îmbunătățirea accesului pentru populația din deltă prin reabilitarea drumurilor existente (nu construirea altora noi); căutarea unor soluții accesibile pentru apă și canalizare pentru locuitorii cu posibilitate financiară, pe care autoritățile locale să le opereze și întrețină; accent strategic limitat pe pescuitul comercial versus tranziția către pescuit sportiv cu o valoare mai ridicată; și o atenție aparte către sprijinirea îmbunătățirii structurilor de cazare actuale, mai degrabă decât pe construirea unor noi, ca parte a propunerii de dezvoltare a unui turism la scară mică, bazat pe natură și cultură, până când cererea va garanta extinderea. Alte compromisuri (prioritizare) datorate constrângerilor ce țin de fondurile de investiții ar putea fi necesare a se face în perioada următoare de elaborare a planurilor de acțiune.

Multe intervenții contribuie la integrarea spațială în regiune, prin îmbunătățirea transportului, integrare economică continuă (turism, agricultură, pescuit) și furnizarea anumitor servicii centralizate (de ex. Telemedicina propusă, învățământul la distanță, exploatarea și întreținerea serviciilor de alimentare cu apă și de salubritate). În mod special: (i) RBDD atrage vizitatori în întreaga regiune (destinație turistică), în timp ce zonele limitrofe susțin RBDD cu economiile lor multe mai puternice; (ii) centrele de servicii/urbane principale vor fi mai conectate; și (iii) legăturile dintre mediul urban și cel rural vor fi consolidate, mai ales prin integrarea economică indusă de turism, menționată mai sus și prin integrarea serviciilor (infrastructură de cazare, semnalizări, ghizi turistici, etc.). Toate zonele regiunii vor fi reprezentate în organizarea/mecanismul managementului destinației pentru dezvoltarea continuă a turismului.

Figura 7: Perspectivă policentrică a regiunii Delta Dunării

Viziunea și strategia ce au ca termen țintă anul 2030 oferă un cadru pentru propunerea ITI și Planul de Acțiuni pentru implementare până în anul 2020⁸ - dar nu toate nevoile definite pot fi rezolvate până în 2020. În timp ce viziunea definită și strategia conturată au ca orizont 2030, acesta va fi folosit, inițial, ca rezultat pentru un program propus de investiții ITI și un plan de acțiuni și mai amplu până în 2020. Ca să fim realiști, acest lucru va presupune o prioritizare semnificativă și o ordine a intervențiilor, ținând cont de aspectele durabilitate și accesibilitate. Draftul strategiei va fi completat și „verificat” într-o fază de Evaluare Strategică de Mediu (aprilie 2015), urmată de o propunere amanunțită ITI (mai 2015) cu un plan de acțiuni pentru punerea în aplicare pe etape a investițiilor eligibile. Un plan de acțiuni complet (iunie 2015) va fi pregătit, inclusiv intervenții ce nu sunt eligibile pe finanțarea ITI. Aceste planuri vor descrie viitoare proiecte prioritizate și vor ajuta la operaționalizarea implementării acestora cu alte specificații legate de ordinea lor, pregătiri pentru implementare și sisteme de monitorizare și evaluare.

⁸ Posibil până în 2022, dacă CE va acorda o extensie similară celei acordate în perioada anterioară de programare

I. Introducere

1. Contextul Strategiei

În septembrie 2013 Guvernul României a solicitat Băncii Mondiale să ofere servicii de consultanță cu scopul de a elabora o strategie pentru Delta Dunării și comunele⁹ din jur. Principalul obiectiv al serviciilor actuale este de a asista la dezvoltarea planificată și sensibilă din punct de vedere al mediului în regiunea Delta Dunării, o regiune bogată a României, dar cu provocări din punct de vedere economic.

Ca răspuns la această solicitare s-a realizat un diagnostic amănunțit al situației existente în ceea ce privește accesul la serviciile de bază, oportunități de creere de locuri de muncă și de creștere, precum și constrângeri în calea dezvoltării. Evaluarea diagnosticului a fost completată cu informații ce au provenit din consultările publice care au fost organizate cu participarea localnicilor și a actorilor implicați în ceea ce privește "preferința" acestora legată de modul în care ar arăta viitorul în regiunea Delta Dunării. Viziunea a identificat nevoi, inclusiv schimbări politice, care, pentru a transforma viziunea în realitate, au fost prezentate într-un Raport de Evaluare a Nevoilor.

Această Strategie reprezintă pasul următor în procesul de planificare a intervențiilor ce vor avea loc în zona Deltei Dunării, prezentând principalele teme și direcții de dezvoltare. Procesul de Evaluare a Nevoilor (EN) a identificat măsurile și intervențiile necesare obținerii obiectivelor strategice generale, precum și cele sectoriale ce stau la baza creării Strategiei. Strategia identifică zonele prioritare de intervenție recomandate și proiectele cheie din cadrul proiectului pentru fiecare sector în parte, în baza criteriilor cu un impact previzibil asupra obiectivelor strategice, dimensiunii geografice, nivelului de pregătire și durabilitate financiară și administrativă. Strategia le leagă pe toate acestea cu resursele financiare ce vor fi alocate prin instrumentul ITI. Pașii următori: Evaluarea Strategică de Mediu (aprilie 2015), Propunerea ITI (mai 2015) și Planul de Acțiune (iunie 2015) vor descrie, prioritiza și ajuta la operaționalizarea tuturor proiectelor propuse.

---

⁹ **Delta Dunării (DD)** este zona la care se face referire ca: **Rezervația Biosferei Deltei Dunării(RBDD)**. Aceasta acoperă: (i) **inima Deltei** (zona cuprinsă între brațele Sf. Gheorghe și Chilia ale fluviului Dunărea); (ii) complexul lagunar Razim-Sinoe- Babadag cu zonele limitrofe; și (iii) zona de-a lungul fluviului Dunărea, la vest de orașul Tulcea, spre Galați. **Zona studiată- denumită Regiunea Deltei Dunării**-acoperă RBDD și **zonele limitrofe**; Regiunea Deltei Dunării cuprinde municipiul Tulcea, patru orașe (Babadag, Isaccea, Măcin și Sulina) și treizeci și două de comune (numărul total de comune din județul Tulcea este de 46). Patru comune (Corbu, Istria, Mihai Viteazu și Săcele) fac parte din unitatea administrativ-teritorială a județului Constanța, toate cele patru fiind limitrofe complexului lagunar Razim-Sinoe. A se vedea Anexa I pentru hărți

---

Viziunea pentru Delta Dunării (zona Rezervației Biosferei):

O "deltă vie" (o zonă unde oamenii trăiesc și muncesc) cu echilibru în ceea ce privește sprijinirea mediu și a comunității; o economie locală durabilă și sănătoasă - bazată, în principal, pe turism bazat pe natură și cultural; cu un proces de planificare incluzivă (localnici, administrații publice, mediu de afaceri).

Viziune pentru Zonele Limitrofe:

O zonă vibrantă, cu o agricultură modernă și mici afaceri, cu o rețea de centre de servicii urbane și cu un sector de turism integrat în tot ceea ce înseamnă atracții locale și deltă.

Împreună, acestea formează Viziunea regiunii Delta Dunării (2030):

O zonă atractivă - cu biodiversitate valoroasă și afaceri vibrante, mici/medii (artizanale și moderne) - unde oamenii trăiesc în armonie cu natura; integrând activități economice în sectoarele turism, creșterea animalelor și piscicultura; cu sprijin din partea centrelor de servicii urbane.

Din această viziune se desprind două obiective strategice:

Obiectivul Strategic 1: Păstrarea valorilor unice de mediu și pe cele ale resurselor naturale printr-un management de mediu ghidat de știință și prin abilitarea comunităților locale de a deveni protectori proactivi ai acestui patrimoniu mondial unic.

Obiectivul Strategic 2: Dezvoltarea unei economii locale durabile și verzi, valorificând avantajele comparative ale zonei, cu sprijinul unor servicii îmbunătățite.

2. Coordonarea cu politicile UE și cu cele naționale pentru strategii și documente

Coordonarea cu politicile, strategiile și documentele UE

La nivel UE, cooperarea teritorială și fluxurile de tehnologie, activele și capitalul reprezintă aspecte critice de dezvoltare și constituie factorii cheie pentru sprijinirea unei dezvoltării durabile. Articolul 3 din Tratatul de la Lisabona (2009) evidențiază faptul că UE promovează coeziunea economică, socială și teritorială, ca răspuns la provocările ce vizează globalizarea, schimbările climatice și demografice, siguranța și energia. Obiectivele UE definite în **Strategia Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și incluzivă** pot fi atinse dacă este luată în considerare dimensiunea teritorială a strategiei, întrucât oportunitățile de dezvoltare pot varia pentru diferite regiuni.

Formularea strategiei pentru regiunea Delta Dunării (Regiunea) subscrie principiilor și priorităților politicilor UE, care crează cadrul necesar unei politici teritoriale regionale ce are ca scop dezvoltarea durabilă a Regiunii. Următoarele documente reprezintă contextul UE pentru crearea Strategiei de Dezvoltare Durabilă Integrată a Deltei Dunării (SIDDD).

Agenda Teritorială 2020 - Către o Europa Inclusivă, Inteligentă și Durabilă pentru Diverse Regiuni evidențiază ca scop comun coeziunea teritorială pentru o dezvoltare mai armonioasă și echilibrată.

Conform Tratatului de Funcționare a Uniunii Europene (art. 174 și 175), toate politicile și acțiunile Uniunii ar trebui să contribuie la coeziunea economică, socială și teritorială. De aceea, cei responsabili cu crearea și implementarea politicilor sectoriale ar trebui să ia în considerare principiile și obiectivele Agendei Teritoriale. Coerența politicilor naționale și ale UE este de maximă importanță pentru teritorii în diferite moduri. Majoritatea politicilor au impact teritorial semnificativ, influențând oportunitățile de dezvoltare a teritoriilor în moduri diferite. Coordonarea diferitelor politici sectoriale, în scopul optimizării impactului teritorial și maximizării coerenței, poate crește, în mod semnificativ succesul acestora și poate ajuta la evitarea, la toate nivelurile teritoriale, a efectelor negative ce reies din politicile conflictuale. Acesta a constituit ținta de dezvoltare a acestei Strategii. Echilibrul între durabilitate, competitivitate și coeziune socială poate fi realizat printr-o astfel de dezvoltare teritorială integrată.

Investiția în viitor a Europei – Al cincilea raport pe tema coeziunii economice, sociale și teritoriale (noiembrie 2010): Al 5-lea Raport de Coeziune este primul raport adoptat sub Tratatul de la Lisabona, care a adăugat coeziunea teritorială celor două scopuri de coeziune economică și socială. Raportul: (i) analizează dimensiunea teritorială a accesului la servicii; (ii) acordă mai multă importanță schimbărilor climatice și mediului și (iii) analizează modul în care poate fi măsurat impactul teritorial asupra politicilor.

Politica de Coeziune reprezintă principalul instrument al UE ce urmărește dezvoltarea armonioasă pe teritoriul Uniunii. Aceasta se bazează pe o viziune de ansamblu, care nu cuprinde doar dezvoltarea economică a regiunilor mai puțin dezvoltate și sprijinirea grupurilor sociale vulnerabile, ci și durabilitatea mediului și respectarea trăsăturilor teritoriale și culturale ale diferitelor părți din cadrul UE.

Așa cum s-a menționat și în revizuirea bugetară a UE, următoarele zone necesită, cu precădere, să înregistreze progres: concentrarea resurselor pe obiectivele și țintele pentru Europa 2020; angajarea Statelor Membre în a implementa reformele necesare pentru ca politicile să fie eficiente; și

îmbunătățirea eficienței politicii cu un accent sporit pe rezultate. Legătura explicită între Politica de Coeziune și Europa 2020 oferă oportunitatea: (a) să continue să ajute regiunile mai sărace ale UE să ajungă din urmă; (b) să faciliteze coordonarea între politicile UE - pentru întreaga UE, în timp ce adresează provocări sociale, precum o îmbătrânire a populației și schimbările climatice.

SIDD, construită pe cinci piloni, adresează, în mod egal, probleme de protejare a mediului și nevoi socio-economice, prin furnizarea de servicii de bază, oportunități de creare de locuri de muncă și conectivitate și accesibilitate. Strategia răspunde politicii de coeziune și, de asemenea, ține cont de prioritățile Strategiei UE pentru o Regiune a Dunării mai amplă.

Strategia UE pentru Regiunea Dunării (SUERD) aprobată de CE în decembrie 2010 și adoptată de România în 2011): Dezbătute și aprobate la nivel de comunitate, aceste documente definesc nucleul dezvoltării regionale în regiunea Dunării. Cele patru axe prioritare ale Strategiei UE sunt: conectivitatea (transport inter-modal, cultură și turism, rețele energetice), protecția mediului (managementul resurselor de apă, biodiversitate și managementul riscului), crearea prosperității în regiunea Dunării (educație, cercetare, competitivitate) și o guvernare îmbunătățită (capacitate instituțională și securitate internă). Acestea sunt, de asemenea reflectate în această strategie de dezvoltare a regiunii Delta Dunării.

Următoarele documente sprijină obiectivele de creștere a mobilității în zonă și folosesc cel mai bine rețelele fluviale și maritime:

CARTE ALBĂ: Foaie de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor – Către un sistem de transport competitiv și eficient din punct de vedere al resurselor (EC, 2011): Construind pe baza lecțiilor învățate, Foaia de parcurs are o abordare globală asupra dezvoltărilor în sectorul transport și viitoare provocări și inițiative politice ce trebuie luate în considerare. Viziunea în domeniul transporturilor a Comisiei este prezentată împreună cu măsurile cheie în vederea obținerii unei transformări în sistemul european de transport. Una dintre inițiative se concentrează ca Spațiul European de Transport Maritim fără Bariere, să fie dezvoltat într-o "Centură Albastră" pentru mobilitate maritimă liberă înăuntrul și în jurul Europei, unde transportul pe apă să fie folosit la potențialul maxim.

Programul Transnațional Dunărea 2014-2020: Acest program sprijină politica de integrare în regiunea Dunării în anumite domenii conform Regulamentului privind Dispozițiile Comune (RDC) / Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), în relație cu Strategia UE pentru Regiunea Dunării (SUERD). "Politica de Integrare" ce se are în intenție este sub nivelul UE (adică nu se duplică eforturile în politica de integrare la nivel UE, de ex. TEN-T în sectorul transport), dar peste nivelul național în domeniul respectiv. Proiectele transnaționale ar trebui să influențeze politicile naționale/regionale/locale. Pentru a ajunge la un nivel superior de integrare națională a zonei eterogene a Dunării, programul adresează provocări comune și nevoi unde se așteaptă ca această cooperare transnațională să dea cele mai bune rezultate (dezvoltarea și implementarea de cadre politice, instrumente, servicii și investiții pilot concrete. Se vizează complementarități puternice cu o SUERD mai extinsă. Prioritățile sunt legate de îmbunătățirea calității politicilor și livrarea acestora, îmbunătățind cadrele instituționale pentru cooperare și oferind soluții prin investiții concrete și acțiuni pilot. Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării (ARBDD) se coordonează cu Ucraina în această privință.

Politica Maritimă Integrată a CE - Creșterea Albastră: Strategia privind "creșterea albastră" este o

strategie pe termen lung ce sprijină creșterea durabilă în sectoarele marin și maritim, ca întreg. Mările și oceanele reprezintă vectori pentru economia europeană și au un mare potențial de inovație și creștere. Aceasta reprezintă contribuția maritimă la atingerea scopului Strategiei de creștere inteligentă, durabilă și incluzivă a Europei 2020.

Dezvoltarea spațială pentru regiunea Dunării se bazează pe următoarele documente UE de planificare generală pentru dezvoltare teritorială urbană și rurală, pentru a asigura un proces democratic, precum și o dezvoltare echilibrată și durabilă:

Carta europeană a amenajării regionale/spațiale a teritoriului - Carta Torremolinos (adoptată pe data de 20 mai 1983 în Torremolinos, Spania): Carta susține că amenajarea regională/spațială ar trebui să fie:

- **Democratică:** condusă în așa fel încât să asigure participarea oamenilor vizați și reprezentanții lor politici.
- **Comprehensivă:** să asigure coordonarea diverselor politici sectoriale și să le integreze într-o abordare globală.
- **Funcțională:** să țină seama de existența conștiinței regionale bazată pe valori comne, cultură, interese, trecând uneori de barierele administrative și teritoriale, dar ținând cont de aranjamentele instituționale din diferite țări.
- **Orientare pe termen lung:** să analizeze și să ia în considerare tendințele pe termen lung și dezvoltarea fenomenelor economice, sociale, culturale, ecologice și de mediu și intervențiile.

Amenajarea regională/spațială caută, în același timp să atingă următoarele obiective fundamentale:

- Dezvoltare socio-economică echilibrată a regiunilor
- Îmbunătățirea calității vieții
- Management responsabil al resurselor naturale și protejarea mediului
- Utilizarea rațională a pământului

Perspectiva Europeană de Dezvoltare Spațială (PEDS) - Către o Dezvoltare Echilibrată și Durabilă a Teritoriului UE (aprobată în cadrul întâlnirii informale a Consiliului Miniștrilor responsabili cu Amenajarea Teritorială, la Potsdam, mai 1999): Scopul acestor politici de dezvoltare spațială este acela de a lucra pentru o dezvoltare echilibrată și durabilă a teritoriului UE. În viziunea miniștrilor este important să ne asigurăm că cele trei scopuri fundamentale ale politicii europene sunt atinse în toate regiunile UE în mod egal: (1) coeziune economică și socială; (2) conservare și management al resurselor naturale și a patrimoniului cultural; și (3) o competitivitate mai echilibrată pe teritoriul Europei.

Carta Leipzig pe tema Orașelor Europene Durabile (2007): Această Cartă stabilește principii și strategii comune pentru politica de *dezvoltare urbană*, recomandând: (1) folosirea la scară mai largă a abordărilor pentru o dezvoltare urbană integrată și (2) acordarea unei atenții speciale vecinătăților defavorizate în contextul unui oraș ca întreg.

Ghid de Observare a Patrimoniului Rural (CEMAT, Lubliana, septembrie 2003): Ghidul CEMAT contribuie la implementarea Recomandărilor Miniștrilor responsabili cu stimularea dezvoltării în *zonele rurale* ca așezări omenești, atât pentru activități economice, cât și recreative și medii

naturale. Documentul caută să restaureze echilibrul oraș-zonă de țară și caută să promoveze resursele rurale mondiale ca factor de dezvoltare. Este esențial să se pună aceste principii în practică și să promoveze o planificare rurală durabilă, combinând creșterea economică și protejarea bunurilor de patrimoniu inerente, atât în peisajul natural, cât și în cel cultural. Documentul contribuie la atingerea scopului de dezvoltare independentă a zonelor rurale, în care să se desfășoare activități economice și recreative și ca regiuni fizice și, de asemenea, oferă îndrumare pentru gestionarea acestui patrimoniu în legătură cu planificarea regională/spațială.

Ținând cont de statutul special al Deltei Duării de sit UNESCO, dezvoltarea SIDD subscrisă, de asemenea, convențiilor și strategiilor internaționale care au cerințe specifice pentru protejarea și conservarea patrimoniului natural.

Strategia de la Sevilla pentru Rezervații ale Biosferelor (1995): Acest document identifică rolul specific al rezervațiilor biosferei în dezvoltarea unei viziuni a relației dintre conservare și dezvoltare. Oferă recomandări pentru dezvoltarea eficientă a rezervațiilor biosferei și pentru stabilirea condițiilor de funcționare corespunzătoare a Rezervațiilor Biosferei din Cadrul Rețelei Mondiale. Strategia include indicatori de implementare recomandați, adică o listă de acțiuni care va permite tuturor celor implicați să urmărească și să evalueze implementarea unei strategii.

Convenția pentru Protejarea Patrimoniului Mondial Cultural și Natural (Paris, 1972) adoptată în România, prin Legea nr. 187/1990: Scopul acestei convenții este de a asigura protecția, la nivel internațional, a patrimoniului mondial cultural și natural prin stabilirea unui sistem de cooperare internațională și asistență.

Probleme trans-frontaliere

Problemele trans-frontaliere semnificative în atingerea obiectivelor comune de mediu dintre RBDD România și Rezervația Biosferei Dunării în Ucraina sunt bine știute convențiile internaționale. Rezervația Biosferei Delta Dunării din România și Rezervația Biosferei Dunării din Ucraina sunt recunoscute ca „Rezervația Biosferei Delta Dunării trans-frontaliere România/Ucraina” în cadrul Programului UNESCO OSB și situl trans-frontalier RAMSAR.

Câteva proiecte de cooperare trans-frontalieră au fost implementate sau sunt în curs de implementare în regiune. Primul proiect - Facilitate Globală de Mediu (FGM) din România a fost implementat în perioada 1995 - 2000 și a avut ca scop o și mai mare evidențiere a biodiversității în Rezervația Biosferei Delta Dunării și a inclus activități de sprijinire a cooperării între autoritățile reprezentative ale celor două autorități. Următoarele proiecte importante au fost (i) identificarea obiectivelor comune de management în vederea păstrării biodiversității și pentru o dezvoltare durabilă în zona Delta Dunării România/Ucraina și Regiunea Prutului de Jos din Republica Moldova (2001-2002); (ii) elaborarea unui program comun de monitorizare (2004-2006); (iii) catalogarea, evaluarea și remedierea surselor antropogenice de poluare în zona Dunării de Jos din Ucraina, România și Republica Moldova (2013-2015); (iv) consolidarea rețelei de zone de natură protejată pentru protejarea biodiversității și dezvoltare durabilă în Delta Dunării și Prutul de Jos (2013-2015).

În 2004 a fost publicat un document important denumit „Cooperare trans-frontalieră în zonele naturale protejate din Delta Dunării și Prutul de Jos - Obiective de management pentru păstrarea biodiversității și dezvoltare durabilă”, finanțat de Programul EU Tacis CBC (TSPF 0302/0044).

Coordonarea cu Strategiile naționale și regionale

La nivel național, următoarele documente de amenajare a teritoriului și strategii naționale, precum și documente de amenajare a teritoriului regională și națională, oferă cadrul general și baza pentru SIDD.

Strategia pentru Dezvoltare Teritorială a României 2035: Această strategie este în lucru (la faza de consultare publică). Reprezintă instrumentul de implementare a unui sistem al planului de amenajare din cadrul planurilor de dezvoltare națională - regională și a planurilor urbanistice generale - și sprijină operaționalizarea programelor de investiție sectorială 2035.

Planul de Amenajare a Teritoriului Național (secțiunea 1: Rețeaua de Transport; 2: Apă, secțiunea 3: Arii protejate; secțiunea 4: Rețeaua de Așezări Omenești; secțiunea 5: Zone cu Riscuri Naturale; secțiunea 6: Zone Turistice): Reprezintă o bază de amenajare pentru programele sectoriale strategice, determinând scopul și prioritățile pentru dezvoltarea teritorială a țării în relație cu politicile UE.

Planul de Dezvoltare Regională pentru zona de sud-est 2014-2020: Acest plan identifică nevoile de dezvoltare ale regiunii unde este localizată Delta Dunării.

Plan de Amenajare a Teritoriului Zonal pentru Delta Dunării (PATZ Delta Dunării, URBANPROIECT, 2008): Acest document este un plan ce oferă o analiză a situației actuale, tendințe și probleme. Include o strategie de dezvoltare, cu viziune, obiective specifice și măsuri de dezvoltare.

Plan de Amenajare a Teritoriului Zonal pentru zona costieră a Mării Negre (PATZ Zona Costiera a Marii Negre, URBANPROIECT, 2010): Documentul este un plan ce oferă o analiză a situației actuale, tendințe și probleme. Include o strategie de dezvoltare cu viziune, obiective specifice și măsuri de dezvoltare.

Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020: Documentul reprezintă asumarea României față de implementarea Pilonului II al Politicii UE pentru o Agricultură comună, reflectată în Reglementarea CE 1305/2013. PNDR reprezintă o oportunitate de abordare a punctelor slabe identificate în analiza SWOT, bazată pe aplicarea punctelor tari și folosirea oportunităților disponibile. O atenție specială s-a arătat în învățării din lecțiile trecute și progresului obținut prin implementarea PNDR anterior, când s-a pus baza promovării continue și durabile a pământului agricol și forestier, creând astfel baza pentru menținerea patrimoniului natural și cultural și conservarea marilor valori naturale din zonele rurale. PNDR a fost dezvoltat în plină concordanță cu principiile biodiversității și a habitatelor naturale, protecției florei și faunei salbatice, precum și cu managementul durabil al resurselor naturale.

Strategia pentru Dezvoltare a Sectorului Agro-Alimentar pe termen mediu și lung (orizontul 2020-2030): Acest document oferă o viziune pe termen lung de dezvoltare a agriculturii și zonei rurale cu scopul de a valorifica inteligent și durabil potențialul agro-alimentar și dezvoltarea economiei non-fermiere, orientată către stabilirea unui echilibru corect între dezvoltare economică și impact asupra mediului al agriculturii. Strategia este rezultatul abordării sistematice sectoriale, ținând cont de interlegăturile ce țin de economie, societate, mediu, în timp ce se recunosc nevoile de coeziune socială, egalitate de șanse, nediscriminare și diversitate.

Acordul de Parteneriat între Comisia Europeană și România (2014-2020) are scopul de a crea coerență în folosirea fondurilor structurale de către România, în eforturile sale de a atinge scopurile

Europa 2020 de creștere inteligentă, durabilă și inclusivă. Documentul oferă un plan strategic de investiții prioritare pentru folosirea Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDR), Fondul Social European (FSE), Fondul de Coeziune (FC), Fondul European pentru Pescuit și probleme Maritime (FEPM) și Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (FEADR). Acordul român de parteneriat este organizat în jurul rezolvării a cinci priorități naționale: (1) promovarea dezvoltării competiției locale; (2) dezvoltarea capitalului uman; (3) dezvoltarea infrastructurii fizice; (4) încurajarea utilizării durabile și eficiente a resurselor naturale; (5) modernizarea administrației publice. Țelurile definite vor solicita o colaborare eficientă între sectoarele public și privat, precum și mobilizarea fondurilor viitoare.

Strategia Națională pentru Schimbări Climatice este documentul de ghidare pentru planul național de acțiune privind schimbările climatice ce are ca scop atingerea țelurilor Europa 2020 - reducerea cu 20% a emisiilor de GHG (emisii de gaze cu efect de seră), îmbunătățirea cu 20% a eficienței energetice și creșterea cu 20% a surselor de energie regenerabilă. Strategia evidențiază provocările sectoriale și recomandă adaptare sectorială corespunzătoare și politici de reducere. Această strategie va fi urmată de un plan de acțiuni și de o strategie revizuită până în 2015, dezvoltate cu sprijinul Băncii Mondiale.

3. Metodologie

Procesul de Dezvoltare a Strategiei

Procesul de dezvoltare a strategiei a început cu Raportul Diagnostic (livrat în martie 2014), ce evidențiază oportunitățile și constrângerile pentru zona studiată. Pasul următor l-a constituit Raportul de Viziune, livrat în mai 2014, ce a identificat o imagine viitoare ideală asupra a ceea ce comunitatea își dorește să fie și ce potențial are zona să devină. În baza acestor informații au apărut obiectivele strategice. Evaluarea Nevoilor (EN) a identificat măsuri și intervenții cu scopul de a obține obiective strategice generale și subliniind obiectivele sectoriale. EN prezintă nevoile de investiții fizice, reforme politice și legislative, dezvoltare instituțională și asistență tehnică (AT), pe fiecare subiect în parte.

Într-o fază ulterioară a procesului de dezvoltare a strategiei este nevoie a se face o prioritizare și un plan de acțiuni. Lista de nevoi poate fi nesfârșită, dar va fi nevoie de o prioritizare bazată pe resursele umane și financiare disponibile. Acest pas, Strategia, include proiecte prioritare recomandate din stadiul actual al studiului și le leagă pe acestea cu resursele financiare, în special de cele alocate prin instrumentul ITI. Pașii următori: Evaluarea Strategică de Mediu (aprilie 2015), Propunerea ITI (mai 2015) și Planul de Acțiune (iunie 2015) vor descrie, prioritiiza și ajuta la operaționalizarea tuturor proiectelor propuse.

Pentru a exemplifica pașii făcuți în diferite stadii ale procesului de dezvoltare a Strategiei, propun să ne uităm la sectorul transport de mai jos (vezi Tabelul 1). În Raportul Diagnostic, secțiunea transport sublinia nevoia de conectivitate a zonei studiate cu restul țării și o mai bună accesibilitate la serviciile de bază în Inima Deltei. În baza scenariului denumit "Living Delta", secțiunea transport din Evaluarea Nevoilor a identificat nevoia de investiții fizice, precum și alte nevoi pentru a obține cea conectivitate; de exemplu, în ceea ce privește drumurile, amintim o modernizare a drumului Constanța - Tulcea - Galați și câteva drumuri județene¹⁰. În această Strategie sunt stabilite principiile strategice care au ajutat la identificarea și dezvoltarea investițiilor care să le satisfacă. În plus față de importanța trans-sectorială și strategică a beneficiilor, prioritizarea ia în considerare factori precum finanțarea și cerințe de capacitate pentru implemenare, operare și întreținere. Acest raport include o listă de proiecte sugerate pe fiecare sector (vezi rezumatul sectorial). Rezultatele întregului proces de prioritizare vor fi cuprinse în Propunerea ITI și Planul de Acțiuni.

Dezvoltarea procesului de strategie va defini planul de acțiuni ca produs final, așa cum este exemplificat de subiectul transport din Tabel 1.

Tabel 1: Procesul de dezvoltare a Strategiei (exemplu)

---

¹⁰ Sunt multe alte intervenții în zona de politici și asistență tehnică, dar, aici, în scopul de a oferi un exemplu, prezentăm doar secțiunea de drumuri.

1. Diagnostic (mar 2014)	→	2. Viziune (mai 2014)	→	3. Evaluarea Nevoilor (Sept 2014) Doar secțiunea drumuri
Există nevoia de o mai bună conectivitate a zonei studiate cu restul țării și un acces mai bun la serviciile de bază din Inima Deltei.		Scenariul “Delta Vie”: -Transport public pe apă îmbunătățit - Acces îmbunătățit către Sulina și Tulcea; și între sate -Conectivitate dincolo de granițele județului		Reabilitare/modernizare a DN 22 Constanța - Tulcea – Galați Reabilitare drum județean (DJ229E, DJ222N, DJ222C, DJ223A, DJ222, DJ226)

4. Strategia (nov 2014)	→	5. Evaluarea Strategică de mediu (Apr 2015)	→	6. ITI Propunerea (mai 2015)	→	7. Plan de Acțiuni (iunie 2015)
Proiecte recomandate cu următoarele detalii: - denumire proiect, - locație, - PO și axe, - în lista CJT sau nu, - și justificare		Vom indica fezabilitatea, din punct de vedere al mediului, al proiectelor propuse		Alocare ITI finalizată, desemnată pe proiecte, care vor fi mai bine evaluate și dezvoltate (descrisă în continuare) <u>Determinarea priorităților cele mai importante,</u> <u>căștigurilor rapide și aranjamentelor de implementare</u>		<u>Asemănător coloanei 6 cu toate proiectele și sursele de finanțare</u>

Abordare de prioritizare a proiectelor

Stabilirea unui proces de prioritizare clar și ușor de înțeles poate ajuta publicul și actorii implicați să înțeleagă mai bine cum și de ce sunt luate deciziile de investiții. Cadrul de prioritizare care captează o gamă largă de obiective sociale, de mediu și economice sunt folositoare în angajarea unei mai largi și profunde participări. Procesul de prioritizare stabilește criteriul care stabilește că toate proiectele sprijină scopurile adoptate și poate ajuta la cultivarea unui nivel inerent de încredere că proiectele selectate vor aduce cele mai multe beneficii.

Într-un proces semnificativ de prioritizare este important să se utilizeze o combinație de instrumente și analize cantitative și calitative în cadrul unui proces complex de prioritizare. Scorul rezultat pentru un proiect are ca valoare calitatea informațiilor și estimările ce se iau în calcul.

Unele tipuri de proiecte, cum ar fi proiecte pe condiții de viață și proiecte de reducere a emisiilor de gaze de seră ar putea să nu obțină un scor bun la analiza cantitativă, pentru că poate fi dificil să măsoare cu exactitate costurile și beneficiile în aceste cazuri. De aceea este important să se aplice și factorii calitativi în procesul de prioritizare, oferind informații suplimentare.

Pentru Strategia Deltei Dunării, viziunea și cele două obiective strategice ce derivă din acesta, dacă se oferă o ghidare generală în alegerea proiectelor recomandate și acțiunilor prioritare. Următoarele criterii de prioritizare au fost, de asemenea definite pentru a fi aplicate în timpul fazelor de Propunere ITI și Plan de Acțiuni. Aplicarea acestora este ilustrată pentru sectorul turism, în această fază, în Anexa 4:

1. Consolidarea de mediu -- impact anticipat asupra Obiectivului Strategic 1 – 40%
2. Dezvoltare Economică -- impact anticipat asupra Obiectivului Strategic 2 – 40%
  - a. Prin proiect se dezvoltă destinația și va atrage vizitatori în regiune
  - b. Proiectul contribuie la îmbunătățirea calității vieții prin servicii îmbunătățite
  - c. Proiectul contribuie la sinergii
3. Amploarea geografică, număr de beneficiari – 10%
4. Nivel de dificultate, susținere financiară pe termen lung – 5%
5. Nivel de pregătire - 5%

II: Istoric

Această secțiune oferă un sumar al celor trei rapoarte anterioare în baza căreia a fost elaborată Strategia: Analiza Diagnostic (AD), Viziunea și Evaluarea Nevoilor.

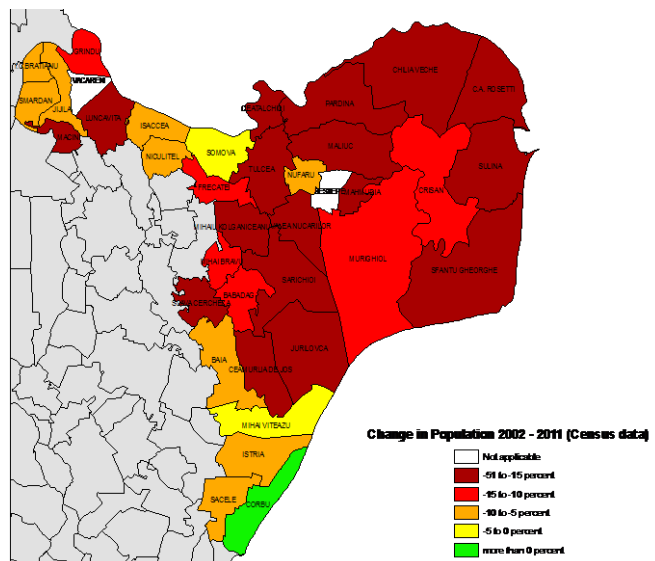
1. Analiza Diagnostic

O dublă provocare pentru dezvoltarea durabilă a Deltei Dunării este conservarea activelor sale ecologice și îmbunătățirea calității vieții pentru locuitorii acesteia. Delta găzduiește o biodiversitate extraordinară și oferă servicii importante de mediu. Este cea mai mare deltă naturală rămasă în Europa și una dintre cele mai mari din lume. De asemenea, este singura deltă a unui fluviu care este cuprinsă în întregime într-o Rezervație a Biosferei. Stabilită ca Rezervație a Biosferei UNESCO un sit Ramsar în 1990, Delta Dunării este unul din cele mai valoroase habitate de pe continent pentru fauna și biodiversitatea specifică deltei. Caracteristica fizică și ecologică cea mai semnificativă a deltei (RBDD) este întinderea vastă de zone umede, inclusiv mlaștină de apă dulce, lacuri și iazuri, cursuri de apă și canale. Doar 9% din zonă este permanent deasupra apei. Viața pentru o populație mai mică de 10.000 de locuitori din Inima Deltei este o provocare și accesul la serviciile sociale și economice esențiale este limitat. Transportul pe apă este adesea singura opțiune pentru a ajunge și de a călători spre și dinspre destinații din Inima Deltei. Zona are, de asemenea, cel mai redus acces la servicii de bază, precum apă curentă și canalizare, decât în zonele rurale învecinate. Serviciile de sănătate și educație sunt, de asemenea, limitate de inaccesibilitate și scăderea populației.

Economie: În timp ce turismul și pescuitul vor rămâne importante pentru crearea de locuri de muncă, turismul bazat pe natură are potențial de dezvoltare

Dezvoltarea economică durabilă presupune acces la comerț, infrastructură, forță de muncă și câteva ramuri ale economiei de scară. Resursele umane puternice, urbanizarea și conectivitatea au constituit elemente determinante importante de creștere în România (Raportul BM a Polului de Creștere, 2013). Prin contrast, inima deltei rămâne - prin natura ei - o zonă izolată, inaccesibilă și - prin alegerea localnicilor - o regiune cu un declin în rândul populației. Rata emigrării, atât către alte județe, cât și înafara României, este una dintre cele mai ridicate din țară și are ca rezultat o constantă în ceea ce privește declinul populației de la 14.000 locuitori în 2002 la aproximativ 11.000 în 2012. Mai mult de

Figura 8: The population in the Danube Delta is declining more rapidly than in the rest of the study area¹¹

Source: Census 2002 and 2011

¹¹ Zona de studiu include RBDD și zona sa de Vecinătate.

atât, populația îmbătrânește cu o medie a vârstei de 47 de ani în zona studiată, comparativ cu 44 de ani în restul țării. În plus, această populație scăzută este împrăștiată pe o suprafață mare, ceea ce duce la constrângeri semnificative de dezvoltare a infrastructurii. Există puține locuri de muncă în sectorul oficial în inima deltei. În 2013 erau doar 10.9 locuri de muncă oficiale la un număr de adulți¹² apti de muncă din punct de vedere al vârstei în zona studiată. Județul Tulcea contribuie doar cu 0.84% la PIB-ul țării¹³. PIB-ul național este la limita de a califica Tulcea ca regiune rămasă în urmă.

Figura 9: Comparația cu creșterea anuală a PIB-ului între Tulcea și județele învecinate.

Sursa: Calculele autorului în baza studiului realizat de Eurostat

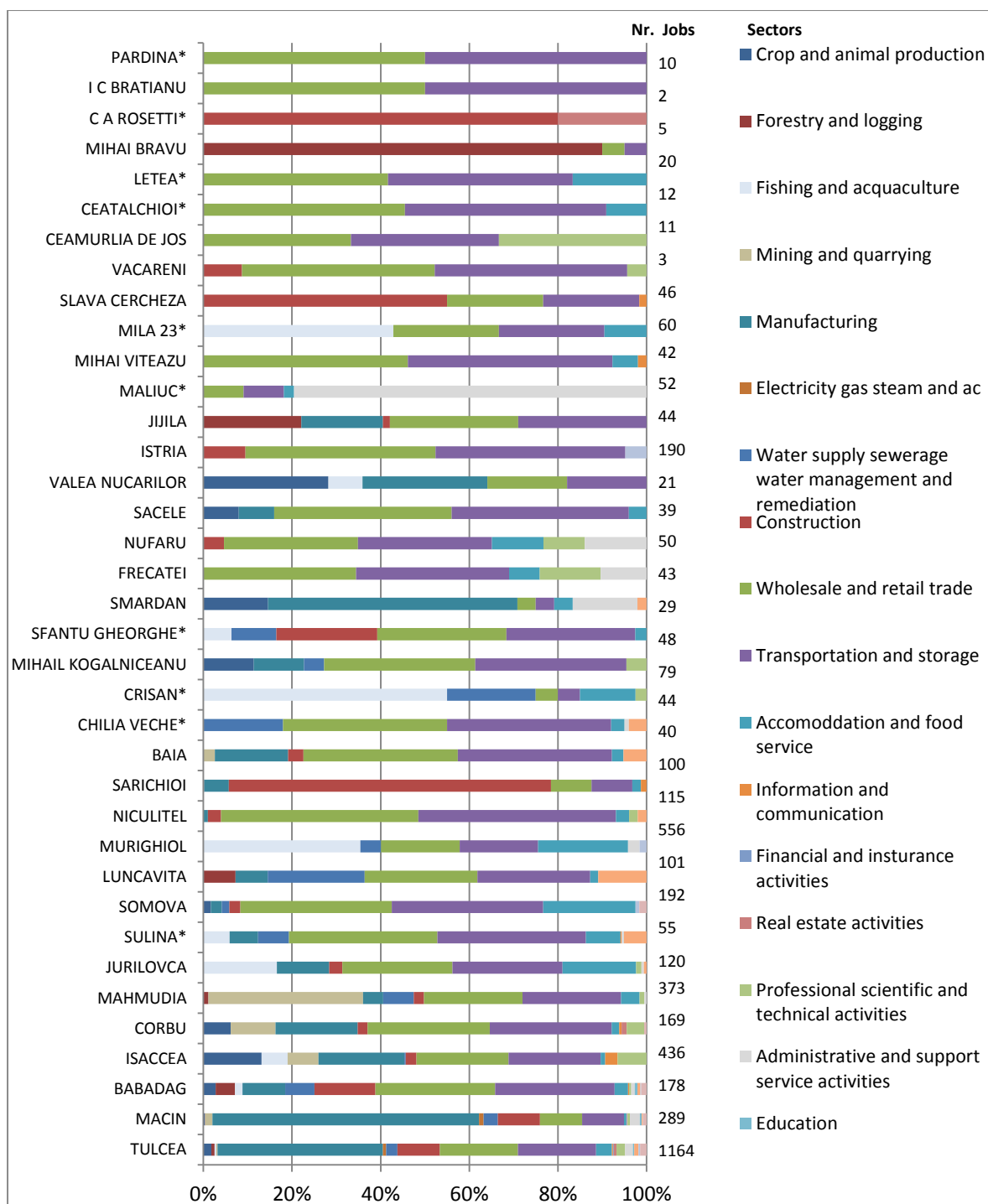
Turismul bazat pe natură are un potențial semnificativ pentru dezvoltare în Deltă și se asigură că beneficiul comunităților locale din acest lucru ar putea fi o prioritate. Caracterul izolat și densitatea redusă, o constrângere pentru dezvoltarea altor sectoare, este un atu pentru turismul bazat pe natură. În timp ce pescuitul și agricultura vor continua să rămână importante pentru ocuparea forței de muncă, aceste sectoare par să aibă un potențial de creștere destul de limitat în Deltă. Ca o industrie relativ intensivă pe partea de capital și extrem de competitivă, turismul are nevoie ca setările și politicile din sectorul public să facă disponibile oportunitățile și beneficiile pentru părțile locale interesate. Rolul sectorului public este de a ajuta dezvoltarea eficientă a unui turism durabil care este ghidat de o viziune clară și direcții. Sectorul public poate crea, cu ajutorul unor instrumente politice și mecanisme legislative, un mediu propice, favorizând desfășurarea de activități profitabile în domeniul turismului, care să fie în concordanță cu viziunea și direcțiile strategice.

¹² Lista Firme 2013, adulții apti de muncă au 18-62 de ani.

¹³ Recensământ 2010

Figura 10: Ocuparea forței de muncă în sectorul formal pe localitate (2013)

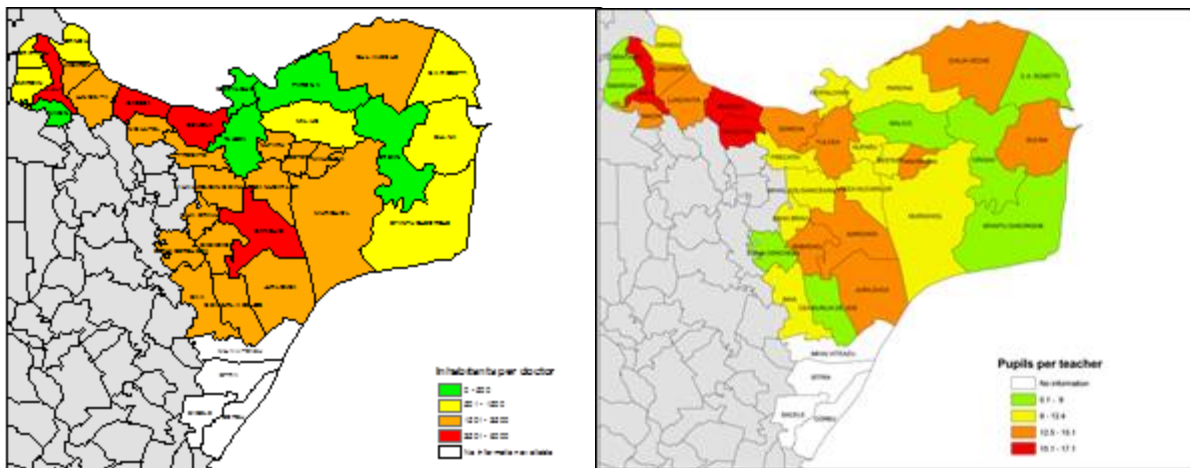
Sursa: calculele autorului conform bazei de date a Listă Firme

Calitatea vieții: Furnizarea serviciilor publice necesare în centrul Deltei constituie o provocare

Slaba accesibilitate a ridicat probleme semnificative îmbunătățirii standardelor de trai ale rezidenților din centrul Deltei. Accesibilitatea la centrul Deltei din punct de vedere al transportului depinde de canalele sale navigabile numeroase (616 km). Aceasta prezintă potențial pentru un sistem de transport natural, însă constituie și o provocare pentru asigurarea unei accesibilități eficiente. Deși unele șosele locale pentru orice vreme pot spori accesibilitatea în unele părți ale

centrului Deltei, zona rămâne dependentă de rețeaua de căi navigabile locale. În centrul Deltei există câteva constrângeri semnificative pentru construcția de șosele atât din cauza dificultăților fizice cât și din cauza constrângerilor ecologice și economice. Rezidenții și-au exprimat nevoia de accesibilitate pe orice vreme la serviciile sociale și economice cheie din municipiul Tulcea. Aceasta trebuie să fie ponderată cu fezabilitatea financiară și ecologică a acestor evoluții. Mulți rezidenți au bărci private și există de asemenea servicii publice subvenționate, deși cu orare limitate. Serviciul public de transport pe vas este disponibil pe circa jumătate din lungimea căilor navigabile pe cinci rute separate. Pentru mulți rezidenți din Deltă, acesta este singurul mijloc de transport regulat. Atunci când căile navigabile sunt înghețate, aceste servicii nu mai pot funcționa iar în cazuri de urgențe medicale un elicopter (există unul în Tulcea) este singurul sprijin pentru unele comunități.

Figura 11: Deservirea populației din centrul Deltei va Figura 12: Clasele reduse din centrul Deltei contribuie necesita în continuare utilizarea spitalelor județene la costuri ridicate per elev

Sursa: Recensământul 2011 și județul Tulcea

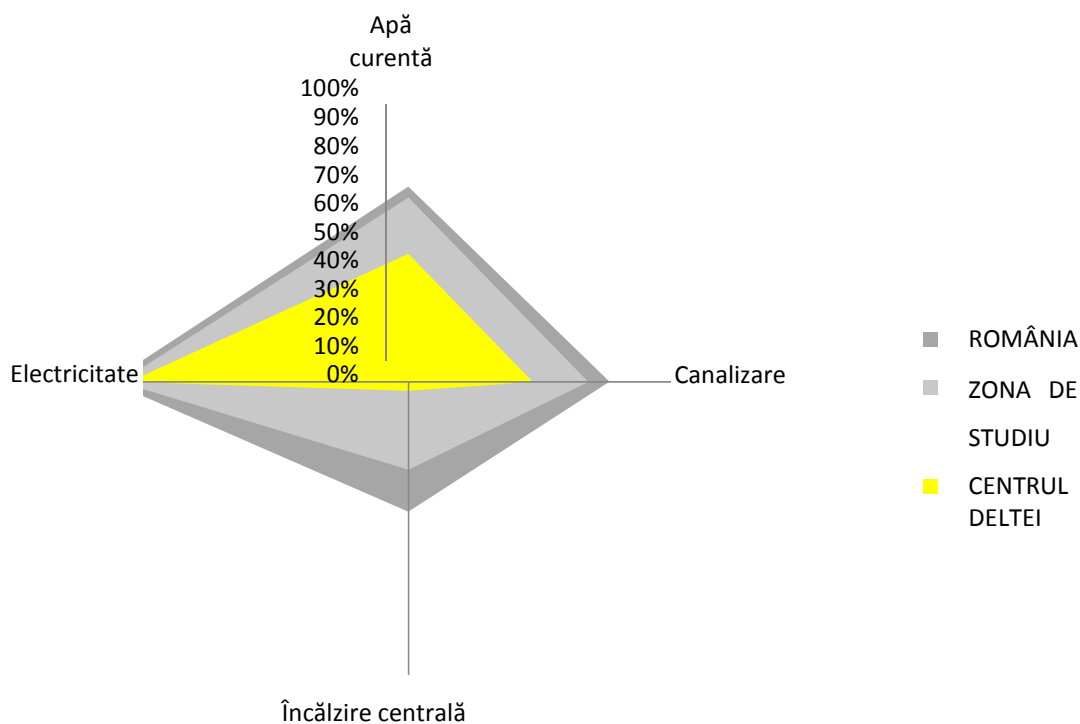
Sursa: Recensământul 2011 și județul Tulcea

Sectoarele de sănătate și educație sunt constrânse de slaba accesibilitate și densitatea scăzută a populației. Îngrijirea sănătății în centrul Deltei nu este constrânsă doar de calitatea în general scăzută a serviciilor din România ci și de inaccesibilitate. În județul Tulcea, un medic este responsabil în medie pentru 1.726 de locuitori, și – deși acest număr este mai mic decât nivelul național de 1.894 de locuitori pe medic – deservirea populației dispersate, în special în centrul Deltei, este dificilă. Cu mai puțini medici (Figura 11) și o populație dispersată, rezidenții din centrul Deltei vor trebui să se bazeze în continuare pe spitalele județene în combinație cu telemedicina. Telemedicina a fost demarată în anul 2012 cu câteva rezultate inițiale pozitive. Sectorul educației se confruntă cu probleme similare în ce privește tratarea inaccesibilității și o populație în declin a elevilor. Există proporțional mai puțini profesori atestați în Deltă (67%) față de restul județului (89%). Câteva comune și-au închis școlile din cauza numărului scăzut de elevi și a costurilor de funcționare ridicate (Figura 12) iar transportul la alte școli a devenit o problemă. În plus, școlile se confruntă cu lipsa canalizării, a încălzirii centrale, și în unele locații a apei potabile.

Slaba accesibilitate și constrângerile legate de densitatea scăzută sunt oglindite în sectoarele de servicii publice de bază. În ce privește acoperirea serviciilor, comunele din centrul Deltei se află într-o stare mult mai rea decât comunele din zonele adiacente. De exemplu, 62% din gospodăriile rurale din centrul Deltei au acces la apă curentă în timp ce 83% din gospodăriile rurale din zona de studiu

au acces similar. Șapte sate din centrul Deltei nu au niciun sistem de distribuire a apei potabile în timp ce în cinci sate sistemul de distribuire a apei se constituie în prezent. Exceptând în Sulina, gestionarea apei menajere este inefficientă sau inexistentă în centrul Deltei. O îmbunătățire a gestionării apei menajere este necesară atât în centrul Deltei cât și în zonele rurale adiacente. Sistemul curent de gestionare a reziduurilor solide este, de asemenea, inadecvat în general, în special în centrul Deltei, cu rate scăzute de reciclare și de colectare a reziduurilor, cu ridicare nefrecventă și costuri ridicate de transport al reziduurilor către unitățile de eliminare a acestora din municipiul Tulcea.

Figura 13: Serviciile publice în zona de studiu

Sursa: Recensământul din 2011.

Investițiile în furnizarea serviciilor de bază vor trebui să fie însoțite de planuri și acorduri instituționale pentru recuperarea costurilor precum și operațiuni și întreținere. Cu fonduri europene, autoritățile locale din Tulcea își vor putea îmbunătăți semnificativ infrastructura publică, însă o problemă esențială este de a se asigura că facilități noi și îmbunătățite vor fi concepute și vor funcționa într-un mod durabil. De exemplu, colectarea centralizată a apelor menajere poate să nu fie întotdeauna o opțiune fezabilă; este probabil ca rezervoare septice locale în zone izolate și slab populate să reprezinte o soluție mai viabilă. Pe termen scurt, nu este realist să se anticipeze recuperarea deplină a costurilor de la beneficiari. Populația din centrul Deltei primește în prezent o subvenție de 50% pentru utilizatori de la Guvernul Central pentru alimentarea cu apă și alte servicii. Există necesitatea de a realiza un echilibru între nivelul de serviciu furnizat, accesibilitate, și nivelul subvențiilor (vizate).

Protejarea mediului: O structură instituțională complexă împiedică eforturile de conservare și dezvoltare economică durabilă

Biodiversitatea este menținută la scară largă datorită eforturilor actuale de protejare a acesteia, dar sistemul ecologic înregistrează un declin. RBDD își îndeplinește, în mare, obiectivele de

conservare a biodiversității de importanță globală, în special în ceea ce privește păsările. Dar imaginea este mai puțin pozitivă atunci când vorbim despre menținerea sistemelor ecologice și a resurselor naturale. Aceste sisteme stau la baza vieții localnicilor și militează pentru o dezvoltare economică durabilă, cum ar fi pescuitul. Acesta este rezultatul reducerii habitatelor de zonă umedă, supra-exploatării și a împrăștierei speciilor exotice. Alte tendințe de mediu distrugătoare sunt sedimentarea accelerată și eutroficarea, împreună cu explozia de alge aferente acestui fenomen în câteva din lacurile din deltă și în unele zone adiacente din Marea Neagră. Declinul mediului este cauzat de factorii istorici, cum ar fi transformarea habitatelor la scară mare. Există, de asemenea, factori activi, cum ar fi pescuitul ilegal și construcțiile neautorizate. Se așteaptă ca presiunile legate de aceste tendințe negative să continue. Pentru a îmbunătăți condițiile ecologice este necesar a se întări capacitatea și eficiența ARBDD și a altor actori. Aspectele tehnice și instituționale ar putea reprezenta pași spre o bună consolidare. Îmbunătățirile tehnice reprezintă o mai bună monitorizare de date și instrumente de analiză și modele. Inițiativele instituționale ar trebui să se concentreze pe crearea de încredere și colaborare între diferite agenții și actori implicați. De asemenea, este nevoie ca mecanismele de identificare a soluțiilor și de negociere a compromisurilor să fie consolidate.

Structura instituțională de administrare a teritoriului RBDD este complexă și insuficient coordonată, ceea ce ar putea împiedica eforturile de conservare. Acesta constituie un obstacol în atingerea scopurilor de conservare ecologică și dezvoltare durabilă de mediu. Câteva agenții naționale și locale au roluri semnificative conflictuale și uneori suprapuse. Și mai important este faptul că din suprafața totală de 580.000 ha a RBDD, un procent de aproximativ 12.3% este deținut de către Consiliul Județean Tulcea și 5% de către consiliile locale. Includem aici și zonele cu poldere, care sunt concesionate unor particulari pentru activități agricole, de acvacultură sau utilizare în silvicultură. Aceste roluri de suprapunere pot face dificilă acțiunea de ajungere la un consens și implementarea deciziilor de conducere, cum ar fi identificarea zonelor de reconstrucție ecologică. Înșuși ARBDD are o gamă variată de responsabilități și funcții. Acestea sunt: (a) reglementare (eliberarea de autorizații de mediu); (b) administrarea terenului (pentru zonele RBDD care nu sunt sub jurisdicția județului sau a consiliului local); (c) planuri de conservare și protecție; și (d) educație ecologică. În practică, localnicii observă cu precădere rolul ARBDD de a stabili și aplica restricții în ceea ce privește folosirea resursei și accesul.

Managementul de succes al zonelor protejate necesită o strânsă colaborare cu părțile locale interesate. Spre deosebire de situația din multe Rezervații ale Biosferei și alte zone protejate, ARBDD este subordonată Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice, mai degrabă, decât de un consiliu director format din mai multe părți interesate. ARBDD se bazează frecvent și pe suport financiar și politic din partea ONG-urilor de mediu și altor organisme naționale și internaționale. Astfel, ARBDD este văzută adesea ca "agent" pentru grupuri de interese externe concentrate pe natură cu puțină considerație pentru nevoile comunitare și calitatea vieții pe plan local. Pe baza unei largi experiențe internaționale, managementul zonelor protejate are cel mai mult succes când există o combinație de aplicare și colaborare cu părțile locale interesate. Acest lucru necesită atât construirea încrederii între părți, precum și stimulente pozitive pentru cooperare. De obicei, aceasta înseamnă: (a) un rol semnificativ în management; și (b) un interes direct în sustenabilitatea resurselor naturale pentru părțile locale interesate.

Stabilirea unui echilibru între conservare și îmbunătățirea mijloacelor de trai va fi critică. Obiectivele cheie pentru dezvoltarea durabilă a Deltei Dunării sunt păstrarea bunurilor ecologice și a biodiversității și îmbunătățirea calității vieții pentru locuitorii săi. Sprijinirea dezvoltării economice

durabile și a nivelului de trai al locuitorilor din Delta prezintă multe provocări. Locuitori sunt reduși ca număr, răspândiți pe o suprafață mare; populație relativ în vârstă (și continuă să îmbătrânească pe măsură ce tinerii continuă să plece); populație predominant rurală cu mijloace de trai ce depind de exploatarea directă a resurselor naturale. Analiza Diagnostic a identificat atât oportunitățile de dezvoltare, cât și posibilele amenințări.

2. Viziunea pentru regiunea Deltei Dunării

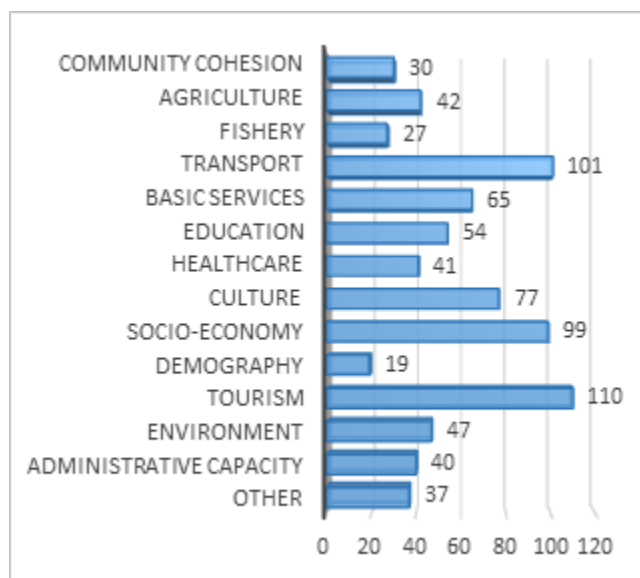
Declarația de viziune reprezintă unul dintre elementele necesare formării unui cadru strategic de viitor ce oferă participanților o perspectivă pe termen-lung, ușor de înțeles. Procesul de concepere a viziunii unei comunități este procesul de dezvoltare a unui consens în ceea ce privește viitorul comunității. Declarațiile/descreriile de viziune sunt, de obicei, create în cadrul unui proces colaborativ ce implică un număr important din rândul localnicilor, a actorilor principali și oficialități alese.

Viziunea pentru regiunea Delta Dunării (2030) este: „O zonă atractivă cu o biodiversitate deosebită și agricultură și mediu de afaceri vibrante, la scară mică/medie (artizanale și moderne), unde oamenii trăiesc în armonie cu natura; integrarea economiilor turismului, agricole și piscicole: susținute de centre de servicii urbane”

Declarațiile de Viziune prezentate în introducere se bazează pe o serie de 10 ateliere de lucru consultative, implicând peste 370 de localnici și actori principali.

O varietate de grupuri de interese au fost reprezentate în cadrul atelierelor de lucru. Aproximativ 43 la sută dintre participanți au fost femei și actori din principalele sectoare (autorități locale, turism, pescuit, agricultură) au luat, de asemenea, parte la întâlniri. S-a pus accent pe includerea punctelor de vedere ale populației marginalizate, cum ar fi șomerii sau casnicele. S-a acordat o importanță specială creării unui echilibru între abordările de sus în jos și de jos în sus, în elaborarea declarației de viziune, prin includerea reprezentanților relevanți de la nivelul guvernului central, precum și punctele de vedere ale experților tehnici. Multe declarații de viziune, comasate într-o singură declarație de viziune pentru regiunea Deltei Dunării (2030), bazată pe teme comune, folosind, în același timp exact cuvintele și frazele rostite de participanți. În baza declarației de viziune au fost create două țeluri strategice generale: (1) conservarea bunurilor unice de mediu și resurse naturale printr-un management de mediu ghidat științific și implicarea comunităților locale în a deveni păzitori proactivi ai acestui patrimoniu global unic; și (2) dezvoltarea unei economii locale

Figura 14: Turismul și accesibilitatea au fost subiectele cel mai des menționate de către comunități în discuțiile despre posibile proiecte, în răspuns la întrebări de genul: „Cum doriți să arate comunitatea voastră și Delta în 2030” și „care sunt oportunitățile și constrangerile” pe parcursul identificării viziunii.

Sursa: Consultările din cadrul exercițiului de creare a viziunii

durabile și verzi, valorificând avantajele comparative ale zonei, susținute de servicii îmbunătățite.

3. Evaluarea Nevoilor

Evaluarea Nevoilor se construiește în urma viziunii și a obiectivelor strategice pentru regiunea Deltei Dunării. Se concentrează pe tipurile de schimbări rezultatele necesare într-o serie de sectoare economice și sociale pentru a putea obține cele două obiective strategice. Nevoile identificate includ investiții fizice, schimbări de politici și legislative, politică, dezvoltare instituțională și asistența tehnică (AT).

Evaluările sectoriale au fost structurate pe cinci piloni: (i) protejarea bunurilor de mediu și resurse naturale; (ii) îmbunătățirea economiei; (iii) asigurarea conectivității; (iv) furnizarea de servicii de bază; și (v) luarea în considerare a eficienței, accesibilității și durabilității. În timp ce nevoile au fost definite pe aceste linii sectoriale, evaluarea evidențiază, de asemenea, și legături comune și trans-sinerгии care au fost ulterior integrate și capturate într-o strategie comprehensivă de dezvoltare durabilă. Conexiunile între viziune, obiective, piloni și sectoare sunt prezentate în Tabel 2. Nevoile cheie sunt sumarizate în Tabel 3.

Tabel 2:

Viziune pentru zona de studiu: <i>O "delta vie" (o zonă în care oamenii trăiesc și muncesc), cu sprijin echilibrat pentru mediu și comunitate; o economie sănătoasă, durabilă la nivel local - bazată în principal pe natură și cultura turismului; și cu un proces de planificare inclusiv (rezidenți, guverne, întreprinderi).</i>					
Obiectiv strategic 1: conservarea unicelelor active de resurse naturale și mediu prin management de mediu științific ghidat, precum și prin responsabilizarea comunităților locale de a fi gardieni proactivi pentru acest patrimoniu unic la nivel mondial.			Obiectivul strategic 2: Dezvoltarea unei economii locale durabile, verzi, valorificând avantajele comparative ale zonei, susținute de servicii îmbunătățite.		
Pilonul I: Protejarea Mediului și A Activelor de resurse naturale			Pilonul II: Îmbunătățirea economiei ¹⁴	Pilonul III: Asigurarea Conectivitatii	Pilonul IV: Furnizarea de servicii de bază
Mediu, Biodiversitate, Păduril	Schimbările climatice și eficiența energetică	Managementul riscului la dezastre (DRM), și a poluării de urgență	Turism Pescaut și acvacultură	Transport	Aprovizionare cu Apă și Canalizare Managementul deșeurilor solide
Agricultură și Dezvoltare Rurală (sol, apă,			Agricultură și Dezvoltare Rurală	Tehnologia informației și comunicațiilor	Educație Sănătate Incluziune

¹⁴ Formulată ca "Valorificarea oportunităților economice" în Evaluarea Nevoilor. Actualizat aici pentru coerența cu restul textului.

păduri)				(TIC)	socială
Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității (inclusiv capacității administrative a autorităților locale, precum și asistență tehnică pentru implementarea programului)					

Va fi o provocare pentru autorități să răspundă efectiv la nevoile definite. Autoritățile locale din Zona Studiată au o capacitate administrativă și financiară limitată în ceea ce privește implementarea unor investiții noi sau de reabilitare, precum și pentru operarea și menținerea acestora. De aceea, în raport s-a evidențiat o nevoie de construire a unei capacități substanțiale și sprijin prin asistență tehnică.

Urmează ca nevoile definite să fie prioritizate și se va pregăti și un plan de acțiune pentru implementare în viitoarele stadii ale procesului. În cadrul evaluărilor sectoriale de mediu s-a întocmit un clasament al nevoilor în cadrul fiecărui sector. Acestea vor fi prioritizate mai târziu în cadrul acestei strategii. În plus, va fi necesar ca implementarea să fie atent etapizată. Acest lucru va fi făcut pentru Propunerea ITI (termen mai 2015) și pentru Planul de Acțiuni (termen iunie 2015).

Tabel 3: Sumarul Nevoilor cheie pentru fiecare sector

	Nevoi de investiții fizice	Politica & nevoile de reglementare	Dezvoltarea instituțională & nevoile de asistență tehnică
Pilonul I: Protejarea bunurilor locale de mediu și a resurselor naturale și contribuția la bunurile publice globale			
<i>Mediu, biodiversitate, păduri</i>	<ul style="list-style-type: none"> . Conservarea și reabilitarea biodiversității . Unelte de modelare hidrologică . Lucrări de decolmatare și alte îmbunătățiri hidrologice . Restaurare ecologică, inclusiv reîmpădurirea . Facilități de monitorizare și informare . Reducerea poluării cu deșeuri solide în zonele naturale . Investiții în controlul și reducerea poluării cu nitrați a apei 	<ul style="list-style-type: none"> . Revizuirea legii RBDD . Îmbunătățiri aduse altor legi . Politica îmbunătățirilor RBDD 	<ul style="list-style-type: none"> . Monitorizarea și modelarea dinamicii sedimentelor . Modernizarea punctelor de informare . Centrul Internațional pentru conservarea biodiversității . Revizuirea funcțională a RBDD
<i>Eficiența energiei (EE) și schimbările climatice (SC)</i>	<ul style="list-style-type: none"> . Construirea de renovări pentru EE . Îmbunătățiri EE în sectoarele de încălzire, apă, deșeuri și de transport public . Fondul pentru schimbări climatice locale pentru rezidenți, IMM-uri 	<ul style="list-style-type: none"> . Politicile locale EE, inclusiv pe stimulente . Monitorizarea climatului local și politicile de raportare 	<ul style="list-style-type: none"> . Auditeri energetice ale clădirilor . Planuri de mobilitate în transport . Construirea capacității consiliilor locale . Educație publică și conștientizare
<i>Managementul riscului dezastrilor, inclusiv poluarea</i>	<ul style="list-style-type: none"> . Facilități, ambarcațiuni, vehicule . Lucrări de protecție împotriva inundațiilor . Echipament de monitorizare a poluării. 	<ul style="list-style-type: none"> . Metode de evaluare a riscurilor . Regulamentul: monitorizarea ambarcațiunilor . Studii referitoare la răspunderea de mediu și schimbul de date referitoare 	<ul style="list-style-type: none"> . Managementul integrat al dezastrilor. Sistemul integrat de Informații (IDMIS) . Evaluarea riscurilor . Prevenirea de urgență a dezastrilor / poluării și planurile de răspuns

de urgență			. Formarea și conștientizarea publicului
Agricultură și dezvoltare rurală	. Protejarea și îmbunătățirea resurselor naturale . Sprijinire în conversia activităților către agricultură organică în zona siturilor Natura 2000 . Sprijin pentru agricultură organică și de mediu	. Servicii de îndrumare pentru fermieri și populația rurală pe tema importanței activităților agricole de mediu	
Pilonul II: Îmbunătățirea economiei prin promovarea avantajelor comparative ale zonei			
<i>Turismul</i>	. Transportul/Îmbunătățirea accesului (drumuri în jurul punctelor de atracție, semnalizarea, poteci, docuri, îmbunătățirea serviciilor) . Infrastructura vizitatorilor (infochioscuri, semnalizare, locuri de odihnă / vizualizare, modernizarea centrelor de informare) . Cazarea (modernizarea facilităților, zone de campare) . Dezvoltarea forței de muncă (centre de formare pe: ospitalitate, ghid, agricultură, meșteșuguri, pescuit) . Facilități pentru atracții / servicii pentru vizitatori	. Linii directe și standarde pentru transport, destinații, facilități și servicii de ospitalitate . Cadre politice de siguranță, securitate și sănătate pentru turism . Politici care permit apariția de IMM-uri și antreprenoriatului . Linii directe / politici de management de destinație . Trimiteri către politicile și planurile la nivel național	. Dezvoltarea brandului distinct pentru turism și produse conexe . Asociația furnizorilor în domeniul transport . Centre de vizitare consolidate și asociații ale hotelurilor locale . Colaborare instituțională (națională, locală); intra-sectorială . Mecanismul de management al destinației . Sistem pentru colectarea, analiza și diseminarea de date . Proiectarea de trasee, rute pe apă, etc. . Linii directe pentru cazare . Revizuirea sistemului de colectare a impozitelor . Analiza de piață / strategia de acces
<i>Pescuit și acvacultură</i>	. Dragarea căilor navigabile și a lacurilor . Reconnectarea polderelor agricole . Zonarea pescuitului	. Reducerea/eliminarea TVA-ului pentru pescuitul artizanal (sistemul revizuit de colectare a impozitelor) . Implementarea monitorizării ARBDD, planul de reformă de supraveghere a controlului	. Modelarea hidrologiei / sedimentării . Evaluarea stocului de pește . Calitatea apei în acvacultură
<i>Agricultura și dezvoltare rurală</i>	. Modernizarea facilităților pentru producția / colectarea / procesarea / comercializarea produselor . Reabilitarea infrastructurii de irigare . Diversificarea activităților agricole și non-agricole . Stimularea consolidării și întărirea economiei fermelor mici . Stimularea activităților agricole ecologice . Conservarea patrimoniului local natural și cultural	. Concesiunea de teren către fermierii tineri . Mărirea accesului la învățământ profesional . Sisteme modernizate de control al calității agricole	. Încurajarea implicării comunității locale în LEADER . Încurajarea grupurilor de producători . Servicii de consultanță și formare pentru fermieri / forță de muncă în mediul rural
Pilonul III: Asigurarea conectivității			
<i>Transportul</i>	. Reabilitarea / modernizarea drumului Constanța – Tulcea - Brăila – Galați . Reabilitarea diverselor drumuri județene . Îmbunătățirea căilor navigabile interne și a porturilor	. Politici de concesiuni de transport, inclusiv a proceselor de achiziții . Reglementări pentru întreprinderile mici pentru a transporta clienții	. Studii de fezabilitate . Suport pentru tranzacțiile în parteneriat public – privat (TPP)

	<ul style="list-style-type: none"> . Marină și docuri de aterizare . Modernizarea căii ferate Medgidia – Tulcea . Mărirea limitată a aeroportului Tulcea 		
<i>Tehnologia informației și a comunicației (ICT)</i>	<ul style="list-style-type: none"> . Infrastructura de bază în întreaga zonă studiată . Echipament pentru Punctele de Acces Public la Internet (PAPIs) 	<ul style="list-style-type: none"> . Politicile de date deschise . Serviciile locale de E-guvernare 	<ul style="list-style-type: none"> . Facilitarea utilizării tehnologiei informației și comunicației . Programe de alfabetizare digitală . E-portal
Pilonul IV: Oferirea de servicii de bază			
<i>Alimentarea cu apă și canalizare</i>	<ul style="list-style-type: none"> . Extinderea/reabilitarea sistemelor de alimentare cu apă și colectare și tratare a apelor uzate (sisteme noi sau reabilitate) în zona studiată pentru a îmbunătăți calitatea și eficiența serviciilor 	<ul style="list-style-type: none"> . Revizuirea politicilor de subvenționare 	<ul style="list-style-type: none"> . Studii de fezabilitate și proiectare de planuri de investiții (FS) . Crearea calității de operatori . Pregătirea de contracte de servicii
<i>Managementul deșeurilor solide</i>	<ul style="list-style-type: none"> . Sisteme de manipulare a deșeurilor selective . Puncte de colectare a deșeurilor și facilități de transport în zonele turistice . Echipament pentru colectarea deșeurilor plutoare 	<ul style="list-style-type: none"> . Actualizarea programelor naționale și regionale de management a deșeurilor . Consolidarea reglementării, controlului și aplicării în acest sector . Politici de subvenționare 	<ul style="list-style-type: none"> . Colaborarea instituțională și colaborarea intra-orăș / comunitate . Studiul sustenabilității financiare . Studii de compoziție a deșeurilor . Programe de conștientizare a publicului
<i>Educația</i>	<ul style="list-style-type: none"> . Accesul la învățământ primar și secundar inferior pentru toți . Accesul crescut la învățământ și îngrijire timpurie (ECEC) . Clase virtuale pentru zonele izolate (investiții TIC) pentru învățământ la distanță 	<ul style="list-style-type: none"> . Suport pentru înscrierea și reținerea în ECEC . Abordări pentru a asigura cadre didactice calificate în toate zonele . Abordări pentru a aduce tinerii care abandonează școala devreme înapoi la școală . Stimulente pentru participarea la programe de învățare pe tot parcursul vieții 	<ul style="list-style-type: none"> . Planuri pentru accesul la educație . Școala îmbunătățită, programe de after school & consilierea elevilor . Formare profesională îmbunătățită . Parteneriate între angajatori și furnizorii de educație / formare . Sprijinirea Centrelor de Învățare Continuă ale Comunității
<i>Sănătatea</i> ¹⁵	<ul style="list-style-type: none"> . Reabilitare clădiri; echipament de laborator și IT ; vehicule ¹⁶ , ambarcațiuni pentru urgențe și centre rezidențiale pe langa spitale (shelters) . Sprijinirea infrastructurii pentru telemedicină . Instalații sanitare în școli . Centre multifuncționale în Babadag, Sulina și Sf. Gheorghe . Reorganizarea spațiilor și servicii integrate la Spitalul de Urgență din 	<ul style="list-style-type: none"> . Revizuirea sistemului de plată a furnizorilor pentru serviciile de îngrijire primară în zonele rurale și în cele izolate . Revizuirea cadrului legislativ pentru asistență ambulatorie din cadrul spitalelor publice . Politica națională pentru Telemedicină cu standarde și protocoale. . Stimulente pentru personalul medical care folosește sistemul 	<ul style="list-style-type: none"> . Studii de fezabilitate și proiecte tehnice . Îmbunătățirea capacității la Direcția de Sănătate Publică (DSP) . Laboratoare de diagnostic . Instruirea personalului de intervenție de urgență . Construirea de abilități în managementul laboratorului de sănătate publică . Campanii de informare /

¹⁵ Revizuit din raportul origina de Evaluare a Nevoilor

¹⁶ Caravană medicală, vehicul de teren cu o capacitate mare pentru situații epidemiologice, salupa pentru activități de supraveghere a sistemului de sănătate publică și vehicule dotate cu sistem de răcire pentru transportul de vaccinuri

	Tulcea . Reabilitarea clădirii spitalului Măcin, cu echipament și un centru	de telemedicină.	educare . Ambulatoriu, îngrijire pe termen lung, și dezvoltarea capacității paliative
<i>Incluziune a socială (Nevoi de la Banca Mondială, Raportul Roma (2014))</i>	. Dezvoltarea infrastructurii instituționale din fragedă copilărie (0-6 ani) în comunitățile cu pondere mare a populației de rromi . Realizarea de școli mai prietenoase pentru toți copiii . Centre comunitare integrative și multifuncționale	. Măsuri în sectoarele educației și sănătății . Granturi comunitare ca parte a intervenției educaționale	. Implicarea părinților în parteneriate de educație timpurie . Măsuri de educație formală și informală în afara orelor de școală . Creșterea participării fetelor de etnie romă la toate nivelurile de învățământ . Dezvoltarea capitalului uman în rândul femeilor de etnie romă . Reglementarea drepturilor de proprietate asupra locuinței (cadastru)
Pilonul V: Promovarea eficienței, accesibilității și durabilității (inclusiv a Capacității Administrative a Autorităților Locale și a Asistenței Tehnice pentru Implementarea Programului)			
Accesibilitatea în rândul gospodăriilor		. Politici de subvenționare	. Revizuirea accesibilității gospodăriilor (servicii îmbunătățite)
Sustenabilitate		. Politici de operare și întreținere (O&M)	. Revizuirea cerințelor O&M responsabilităților și capacității
Capacitatea administrativă	Facilități, vehicule, echipament pentru birou		. Suport pentru asistență tehnică
Implementarea programului	Facilități, vehicule, echipament pentru birou		. Suport pentru asistență tehnică

III: Strategia

1. Principalele teme și direcții

Această secțiune subliniază pilonii și principiile strategice de dezvoltare pentru regiunea Deltei Dunării, pentru anul 2030. Strategia crează un echilibru între protejarea valorilor naturale și culturale unice ale RBDD și îndeplinirea aspirațiilor locuitorilor din regiune pentru îmbunătățirea condițiilor lor de viață și identificarea unor oportunități economice mai bune.

Cinci Piloni

Cei cinci piloni derivă din cele două obiective strategice de protejare a mediului și dezvoltare economică. Pilonii dezvoltă în cascadă, descendent obiectivele către intervențiile sectoriale, așa cum este exemplificat în Tabelul 2. Pilonii au fost identificați în faza de Evaluare a Nevoilor și constituie un ajutor pentru structura raportului. Pilonii se consolidează reciproc și sunt foarte strans interconectați.

⇒ Pilonul I: Protejarea bunurilor de mediu și a resurselor naturale

Centrul avantajului comparativ pe care îl deține această regiune este reprezentat de către bogăția mediului înconjurător. Chiar dacă impune contrângeri anumitor activități economice (care nu sunt promovate în cadrul sau în apropierea Rezervației Biosferei Delta Dunării), acesta oferă, de asemenea, oportunități semnificative de a aduce un plus de prosperitate regiunii, dacă este exploatată corespunzător, prin generarea de venit bazat cât mai mult posibil pe utilizarea non-consum a resurselor naturale vii și pe conservarea tradițiilor culturale locale. Primul pas important care trebuie făcut este restaurarea mediului natural, parțial distrus de activități întreprinse de om în ultimii 50 de ani și îmbunătățirea managementului acestor bunuri de mediu și a resurselor naturale. Pe termen lung, durabilitatea va depinde de oamenii locului care vor juca un rol activ de protectori și administratori ai bunurilor culturale și de mediu din deltă, în parteneriat cu ARBDD.

⇒ Pilonul II: Îmbunătățirea economiei prin promovarea avantajelor comparative ale zonei

Bogăția și diversitatea culturală și de mediu a regiunii aduc oportunități economice industriei turismului cu co-beneficii pentru pescuitul și acvacultura locale, agricultură și întreprinderi mici și mijlocii, cum ar fi meșteșugărit, realizarea de bărci, scule pentru pescuit etc. Printr-o gamă mai diversificată de atracții și programe pentru petrecerea timpului în natură, nu numai că va crește numărul de turiști, dar va crește și durata șederii acestora, ceea ce va genera venituri populației locale, atât din cadrul Rezervației Biosferei (în special în Inima Deltei), cât și în orașele și comunele învecinate.

⇒ Pilonul III: Sporirea conectivității și accesibilității

O conectivitate îmbunătățită pentru a spori circulația oamenilor, a bunurilor și a informațiilor va diminua decalajul dintre orașe și locațiile izolate și între regiunile nedezvoltate și cele dezvoltate (de ex. Regiunea Deltei Dunării și Constanța, unul dintre polii

de creștere ai țării). O infrastructură TIC îmbunătățită și o circulație mai rapidă atât în interiorul regiunilor, cât și între acestea, va sprijini dezvoltarea turismului. Se vor îmbunătăți, de asemenea, oportunitățile de afaceri prin conectarea vânzătorilor cu piețele și crearea de oportunități pentru oferirea de servicii mai inovatoare în sectoarele sănătate și educație. Accesibilitatea către punctele critice de servicii, în special în rândul locațiilor din Inima Deltei, va fi îmbunătățită prin transportul rutier sau pe apă și prin oferirea de servicii mai bune de internet.

⇒ **Pilonul IV: Îmbunătățirea disponibilității serviciilor de bază și accesibilitatea pentru oricine**

Accesul la serviciile de bază urbane (apă, canalizare, eliminarea deșeurilor), la clinici medicale și la educație în regiune este diferențiat, la fel ca și calitatea serviciilor sus-amintite. Îmbunătățind aceste servicii, parțial prin abordări mai eficiente din punct de vedere a costurilor și abordărilor inovatoare, folosind TIC, va fi vital a îmbunătăți sectorul sănătate, precum și mobilitate socială. Soluționarea discrepanțelor majore în ceea ce privesc serviciile, în special cu privire la apă și deșeuri va contribui, de asemenea, la dezvoltarea turismului.

Pilonul V: Asigurarea eficienței, accesibilității și durabilității financiare și administrative

Un factor important care ar ajuta la dezvoltarea zonei studiate îl reprezintă oferirea de putere autorităților publice de a dezvolta și supraveghea furnizarea de servicii publice, întrucât alternativele (concesiuni, instituții externe) sunt mai puțin responsabile față de cei care se presupune că vor beneficia de aceste investiții. Dacă nici locanicii, nici autoritățile locale nu pot susține nivelul serviciilor locale din zonă, trebuie să se ofere ajutoare financiare venite prin intermediul unor subvenții specifice de la guvernul central sau va fi nevoie ca serviciile să fie ajustate la un nivel accesibil. Nu doar autoritățile locale, dar și capacitatea tuturor instituțiilor¹⁷ de a administra tipul și nivelul proiectelor avute în vedere trebuie consolidată. Resursele bugetare limitate și provocările de a menține personalul în locuri izolate (ex. în sectoarele sănătate și educație) a constituit un stres suplimentar pentru sistemele administrative. Nevoia de coordonare eficientă a intervențiilor va reprezenta o solicitare administrativă suplimentară din partea instituțiilor beneficiare și se propune înființarea unor organizații noi (de ex. o organizație de management a destinației în sectorul turism). Va trebui administrat un program comprehensiv pentru ceea ce înseamnă construirea capacității și a asistenței tehnice, care să vină în sprijinul funcțiilor, stimulentele și a responsabilităților viitoare.

Acești cinci piloni nu oferă doar direcție, ci demonstrează și complementaritate: potențialul turistic va rămâne constrâns, dacă serviciile urbane (apă, canalizare și colectarea deșeurilor) și infrastructura turistică nu vor fi îmbunătățite. Servicii precum sănătatea și educația va trebui să se bazeze pe instrumente de comunicare virtuală, așa cum se practică în alte zone izolate din lume. Crescând viteza și accesul la servicii TIC, se va permite o mai bună furnizare a serviciile medicale și de educație. Când se vor dezvolta mai multe puncte de atracție și servicii - din acvacultura la pescuit

---

¹⁷ Principalele institutii beneficiare ale investitiilor din fonduri UE din zona analizată sunt Consiliul Judetean Tulecea, 40 autoritati locale (inclusive orasul Tulcea si 4 alte orase), ARBDD si alte entitati ale administratiei publice centrale localizate in regiune. In plus, se estimeaza beneficiary din sectorul privat.

recreativ, de la agricultura organică la excursii cu ghid, vor apărea mai multe beneficii din turism. Bunurile naturale și culturale ale Rezervației Biosferei Delta Dunării reprezintă atracțiile cheie ale regiunii și vor duce la dezvoltare durabilă - restaurând, protejând și sporind aceste bunuri - motiv pentru care acestea constituie cea mai mare prioritate.

Cinci principii strategice transversale

Pentru a obține îmbunătățirile menționate în cadrul celor cinci piloni: investiții, asistență tehnică, construirea capacității, definirea legislativă și de politici, așa cum este menționat în evaluările sectoriale rezumate, acestea sunt îndrumate de următoarele cinci principii strategice transversale.

⇒ Principiul A. Abilitarea localnicilor

Protejarea bunurilor de mediu și a resurselor naturale și reducerea pericolului consumului de resurse nesustenabile, inclusiv de pescuit, trebuie să se bazeze pe soluții de cooperare care oferă stimulente pentru localnici pentru a proteja bunurile comune locale, mai degrabă decât să se bazeze pe reglementările de tip "comandă - și - control", care au costuri ridicate și eficacitate limitată. Aceasta presupune, în termeni generali, oferirea de "drepturi de proprietate" într-o oarecare măsură, la care se adaugă responsabilitatea și responsabilizarea. Locuitorii vor automat responsabilizați prin oportunitatea de a obține abilități mai bine plătite, care să îi ducă spre o folosire a resurselor mediului cu o valoare adăugată și fără consum. Această tranziție va implica, de asemenea debarasare de obiceiul de a avea așteptări de la -- sau a se baza pe -- subvenții de la guvern și orientarea către încrederea în sine prin dezvoltarea de oportunități de afaceri și alegerea de furnizori de servicii. Întrucât schimbările propuse vor presupune abilități fără precedent din partea locuitorilor de a se reinventa, este necesar a se acorda asistență tehnică considerabilă care să ajute în această tranziție și care să sprijine învățarea structurată.

⇒ Principiul B. Instituții incluzive, responsabile și mai transparente

Oferirea de putere trebuie să fie urmată de structuri instituționale care să ofere oportunități și mecanisme pentru ca oamenii să se implice în procesele de luare de decizii care îi afectează. În calitate de organisme de conducere cheie, ARBDD și autoritățile ce reprezintă guvernul la nivel local trebuie să dezvolte platforme mai eficiente pentru participare publică și cooperare, precum și să devină mai responsabili și transparentți, în scopul de a câștiga un mai mare respect și sprijin din partea localnicilor și a utilizatorilor de resurse. Transparența va fi, de asemenea, foarte importantă în asigurarea concurenței efective și utilizarea eficientă a instrumentelor, cum ar fi contractele de concesiune și permisele de extracție pentru a oferi autorităților locale și locuitorilor din zonă valoare economică maximă din utilizarea resurselor publice.

⇒ Principiul C. Crearea de servicii accesibile prin sporirea eficienței

Serviciile de bază trebuie să fie oferite la cel mai mic preț și în conformitate cu standardele cerute de legislația UE și a României. Datorită economiilor de scară reduse în mai multe localități din zona studiată, acest lucru va necesita, pentru unele sectoare, elaborarea de abordări mai inovatoare pentru a avea aceleași rezultate. Pentru sănătate, aceasta implică bazarea pe oferirea de servicii de sănătate preventivă prin intermediul caravelor medicale, consultații bazate pe TIC, folosind medici

rezidenți și prin crearea de adăposturi pentru a evita spitalizarea inutilă. Pentru educație înseamnă consolidarea de școli, după caz, cu opțiuni de transport corespunzător la școli pentru a permite consolidarea și săli de clasă virtuale pentru locațiile izolate. Pentru apele uzate, se presupun tehnologii low-cost, ușor de întreținut și accesibile la nivel de gospodărie sau de sat, în funcție de mărimea populației, iar pentru apă se vor genera soluții colective low-cost pentru care există o cerere clară și disponibilitatea de a plăti. În esență, ineficiențele ce se traduc în costuri ridicate - declanșate de oricare dintre alegerile de tehnologie, abordare sau administrare - nu ar trebuie să fie puse în responsabilitatea gospodăriilor sau a guvernului.

⇒ **Principiul D. Accesibilitate prin generare de venit**

Generarea de oportunități economice și locuri de muncă reprezintă cea mai bună soluție pentru rezolvarea constrângerilor ce țin de accesibilitate. Un meniu de ajutor - de la dezvoltarea competențelor specifice, formare la locul de muncă la scheme de granturi mici, pentru a lansa microîntreprinderi, cum ar fi excursii cu ghid, producere de fulgi de gheață pentru pește proaspăt și alte locuri de depozitare a alimentelor, fabrici mici de prelucrare a peștelui și în agricultură, precum și în alte afaceri - va fi conceput pentru a genera venituri în sectoarele turism, pescuit și agricultură. Serviciile de consultanță vor îndruma către decizii strategice în ceea ce înseamnă consolidarea și modernizarea de ferme și pregătirea proprietarilor de mici hoteruri/pensiuni care ar aduce mai multe venit. Toate activitățile generatoare de venit, se vor baza pe principiile pieței, dar se pot oferi stimulări pentru afaceri pilot mici, cu un cadru de evaluare corespunzător pentru a putea permite învățarea și duplicarea. Mai mult de atât, întrucât regulile de recuperare a costurilor se îndreaptă către principii bazate pe piață, este nevoie a se institui plase sociale de salvare corespunzătoare pentru a supraveghea starea de bine și consumul minim al celor mai săraci sau segmentului de populație dezavantajată.

⇒ **Principiul E. Integritate teritorială**

Regiunea cuprinde habitate umane și naturale, unele cu o valoare mare din punct de vedere al ecosistemului, care necesită protejare. Privind regiunea ca pe un teritoriu integrat care oferă oportunități specifice ei este important să îndeplinească obiectivele de conservare fără să compromită dezvoltarea economică sau standardele de viață. Acest lucru va pregăti zona pentru un sistem de localități policentric și echilibrat, cu funcții urbane de înaltă calitate, care va extinde serviciile către zona rurală a acestei regiuni.

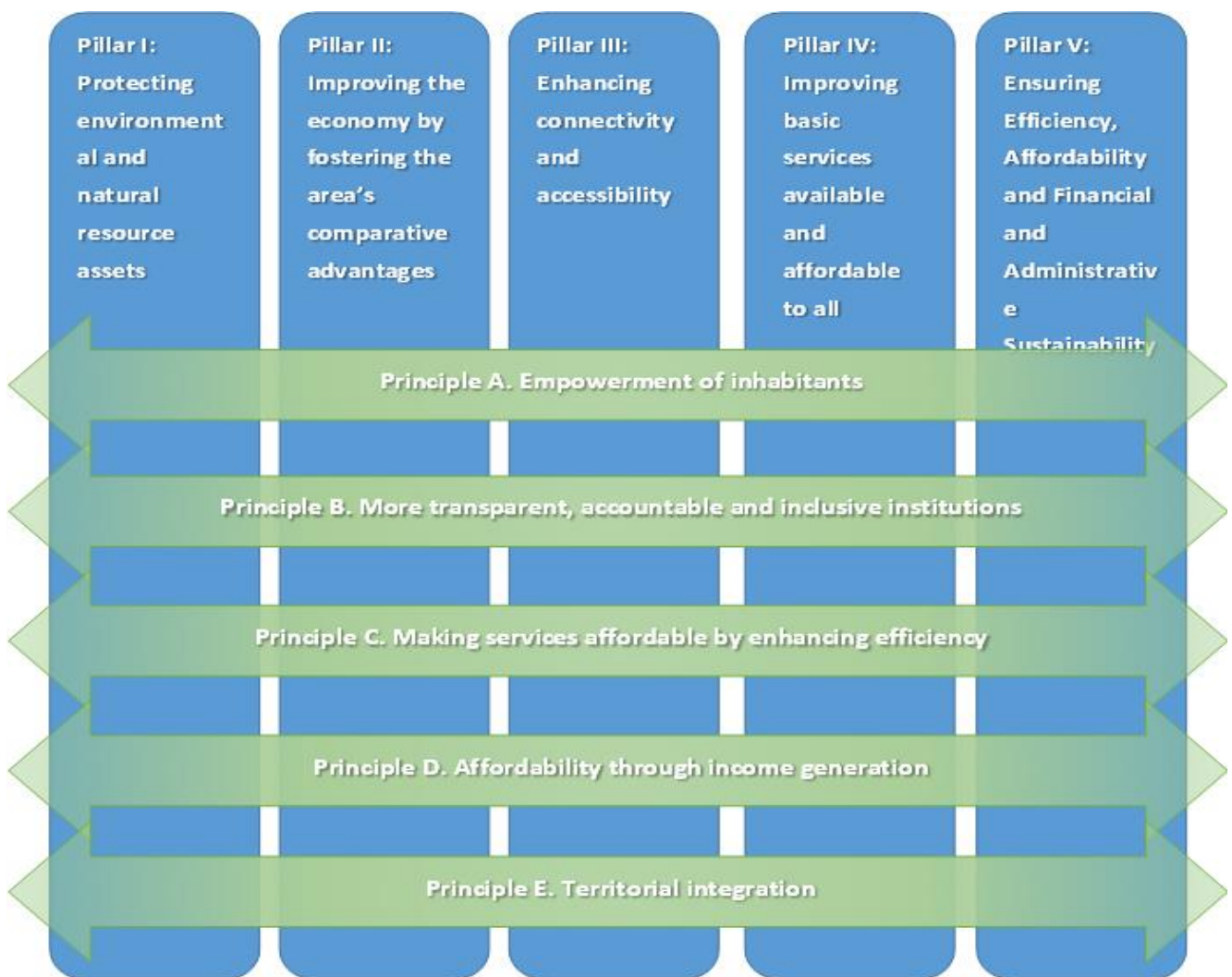
Caseta 2: Integritate teritorială trece granițele administrative: cele patru comune din Constanța

Integritate teritorială promovată în cadrul acestei strategii trece granițele administrative. Cele patru comune din Constanța - Săcele, Istria, Mihai Viteazu, Corbu - sunt la fel de importante ca orice alt loc din zona studiată. Acestea vor beneficia de intervențiile mari realizate la nivel de zonă de studiu (de ex. îmbunătățirea economiei), precum și de proiectele pe bază de solicitare (de ex. proiecte cu participarea sectorului privat). În plus, aceste patru comune sunt menționate în secțiunile apă, turism și transport cu acțiuni precise.

Aplicarea principiilor strategice transversale fiecărui pilon

Cei cinci piloni (mediu, economie, conectivitate, servicii și eficiență) structurează analiza „vertical”, grupând sectoarele relevante sub pălăria lor. Principiile strategice, pe de o parte, acționează „orizontal” și motivează intervențiile în cadrul pilonilor. Exemple de felul în care sunt aplicate principiile strategice în fiecare pilon sunt prezentate în Tabelul 4. De exemplu, „Principiul Strategic A. Oferirea de putere localnicilor” implică faptul că în „Pilonul II. Mediu” rolul localnicilor în conducerea RBDD este consolidat, în timp ce în „Pilonul II. Economie” ar sugera dreptul de proprietate asupra resursei piscicole în locul actualului sistem de tip cherhana. În „Pilonul III. Conectivitate” localnicilor li se oferă mai multă putere printr-o mai bună legătură cu piețe și idei. În „Pilonul IV. Servicii”, locuitorii sunt consumatori informați și dețin putere, în loc să fie beneficiari ai subvențiilor.

Figura 15: Strategia este structurată pe cinci piloni verticali și este ghidată de cinci principii strategice

Tabel 4: Exemple de abordări și planuri de acțiuni propuse pentru dezvoltare durabilă a regiunii Delta Dunării, în baza integrării temelor principale și ale principiilor de ghidare

	Cinci piloni				
Cinci principii strategice	Pilonul I: Protejarea bunurilor de mediu și a resurselor naturale	Pilonul II: Îmbunătățirea economiei prin promovarea avantajelor comparative ale zone	Pilonul III: Sporirea conectivității și accesibilității	Pilonul IV: Îmbunătățirea disponibilității serviciilor de bază și accesul tuturor la acestea	Pilonul V ¹⁸ : Asigurarea eficienței, accesibilității și a durabilității financiare și administrative
Principiul A. Oferirea de putere localnicilor	Creșterea rolului localnicilor în planificarea și implementarea administrării RBDD și a resurselor sale naturale	Pescuit: acordarea dreptului asupra pescuitului și dreptul pescarului local de a vinde peștele (drepturi de proprietate) în locul sistemului actual de cherhanale	TIC: o mai bună conectare a oamenilor la piețe, idei, servicii pentru a le oferi putere să desfășoare activități economice	Servicii: Consumatori de servicii informațivi și cu putere, în defavoarea sistemului de a se baza pe subvenții	Servicii: soluțiile accesibile și durabile le facilitează localnicilor accesul la servicii fără a se baza pe subvenții
Principiul B. Instituții mai transparente, mai responsabile și mai incluzive	Consolidarea rolului formal al localnicilor și al altor grupuri de actori în procesele de planificare și management ale ARBDD	Pescuit: reglementarea pescuitului prin permise eliberate în funcție de locație și sezon, nu prin evaluarea capturii; taxele pe venit ale pescarilor să se ia în funcție de facturile eliberate, fără a se restricționa către cine să se facă vânzarea	Transport: Beneficii din planificarea drumurilor rezultate din implicarea comunității	Agricultură și dezvoltare rurală: proces incluziv de consultare locală pentru selectarea categoriilor și implementarea proiectelor pentru infrastructuri rurale mici	Responsabilizarea promovează durabilitate financiară și administrativă
Principiul C. Crearea de servicii accesibile prin sporirea eficienței	Creșterea veniturilor ARBDD printr-un mecanism eficient de colectare a taxei de parc	Turism, pescuit: creșterea capacității de administrare și operare a proprietarilor de afaceri locale	Transport: Facilitarea de soluții ieftine de transport frecvent către puncte de servicii (accesibilitate)	Ape reziduale: promovarea utilizării opțiunilor tehnice ieftine pentru un nivel tolerant de inundații în zonele cu densitate mică a populației	Acest pilon și acest principiu au aceleași obiective
Principiul D. Accesibilitate	Generarea de locuri de muncă Pentru	Turism, pescuit, agricultură: facilitarea	TIC: o mai bună accesibilitate la servicii și produse	Generarea de venit le dă putere	O activitate economică mai intensă

¹⁸ „Pilonul V Asigurarea eficienței, accesibilității și durabilității financiare și administrative” are implicații transversale, după cum reiese din Tabel 2.

prin generarea de venituri	managementul de mediu, atât în mediul privat, cât și în cel public (curățenie, reciclarea deșeurilor și altele)	dezvoltării de întreprinderi mici și mijlocii	direct prin acces la TIC și indirect prin generarea de venit dintr-o mai bună conectivitate	localnicilor să își permită servicii, care, la rândul lor sunt create cu scopul de a fi accesibile	înseamnă venituri mai bune și, deci, o mai bună durabilitate
Principiul E. Integrarea teritorială	Consolidarea identității regionale și menținerea diversității naturale și culturale prin intervenții de conservare și dezvoltare	Turism: dezvoltarea unui portofoliu bogat cu atracții turistice diferite, dar complementare în întreaga regiune (ex. Inima Deltei vs comunele învecinate)	Creșterea conectivității regiunii cu alte teritorii naționale, europene și internaționale	Conectarea zonelor cu o densitate a populației mai redusă la centre de furnizare de servicii și piețe Asigurarea de acces echilibrat la infrastructură și informații	Furnizarea apei: prin integrare teritorială, soluțiile pentru furnizarea apei sunt mai accesibile

Integrare și sinergii

Prin abordarea integrată a dezvoltării strategiei sunt realizate sinergii semnificative. Prin planificare integrată, strategia și proiectele rezultate sunt strâns integrate. Strategia are ca scop atingerea a două obiective strategice globale. Fiecare obiectiv strategic sprijină obiectivele globale. Intervențiile create în fiecare sector sunt astfel puternic orientate spre obiectivele globale și aduc sinergii prin forma integrată. Un turism bazat pe natură de o calitate superioară și un management al mediului întărit se consolidează reciproc și sunt sprijiniți de o tranziție către pescuit sportiv și servicii îmbunătățite.

Se așteaptă ca integrarea, la nivel spațial, funcțional și de implementare să contribuie la sinergii înalte. De exemplu, integrarea spațială va întări legăturile dintre zonele urbane și rurale. Integrarea funcțională/sectorială este de asemenea necesară, întrucât adesea problemele sectoriale se dovedesc a necesita soluții sectoriale. Prezentul studiu are o țintă suficient de vastă pentru a rezolva aceste probleme. Un exemplu ar fi îmbunătățirile aduse clădirilor din punct de vedere seismic, al eficienței energetice și al aspectului fațadelor, care, realizate împreună duc la o rentabilitate maximă a investițiilor. Planificarea implementării va asigura o ordine corectă a intervențiilor, cum ar fi îmbunătățirile la sistemul de apă și canalizare pot fi realizate în conjuncție cu reabilitarea drumurilor.

2. Distribuția spațială

2.1 Introducere

Obiectivul acestui capitol este de a prezenta structura spațială a zonei studiate (Regiunea Delta Dunării) și distribuția nevoilor de investiții în zona Deltei (RBDD) și zonele limitrofe. Secțiunea II. 3 Sumarul Priorităților Sectoriale și Sinergiilor Inter-Sectoriale prezintă distribuția intervențiilor în fiecare sector împreună cu o scurtă descriere a locației (zonei).

Zona studiată este reprezentată de un amestec de zone locuite, cu mari disparități demografice,

socio-economice și ale densității. Comunitățile sunt răspândite în interiorul Rezervației Biosferei (mai ales în inima Deltei) și în exteriorul ei (zonele limitrofe), majoritatea zonelor evidențiind o mare valoare ecologică.

Caracteristicile-cheie ale zonei care au fost luate în considerare în programul de dezvoltare sunt următoarele:

- (a) Zonele urbane cu activități economice diferite (Municipiul Tulcea și patru orașe)
- (b) Zone cu amplasamente periferice, izolate sau cu acces limitat spre Tulcea și alte orașe;
- (c) Zone în declin demografic (depopulare);
- (d) Zone cu activitate economică slabă (oportunități puține de angajare și risc crescut de sărăcie); și
- (e) Zone cu un patrimoniu natural unic, demonstrând o sensibilitate a mediului înconjurător și un potențial mare pentru dezvoltarea turistică și cercetarea biosferei.

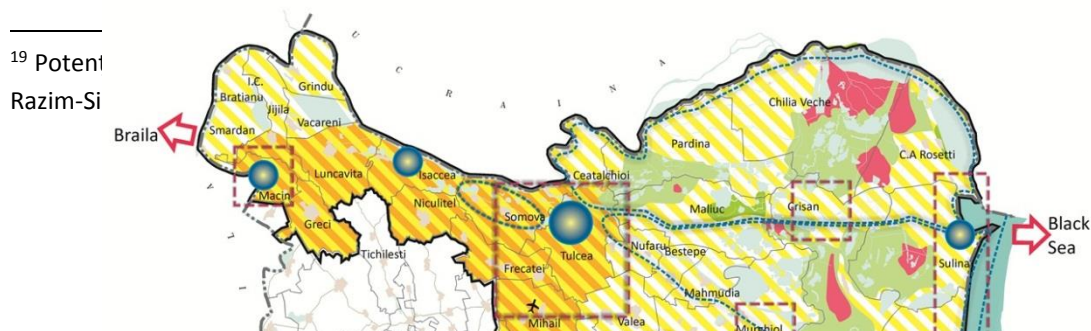
Dezvoltarea spațială ia în considerare rolul orașelor și relația acestora cu zonele rurale și cu cele protejate. Strategia propusă și lista corespunzătoare de proiecte prioritare se concentrează pe: (a) protejarea valorii RBDD din punct de vedere ecologic; (b) competitivitatea crescută atât a zonelor construite majore (municipiul Tulcea și cele patru orașe), cât și a sectorului agricol din zonele rurale (în special în zonele limitrofe); (c) legături îmbunătățite între zonele urbane; și (d) susținerea coeziunii urban – rurale, prin dezvoltarea infrastructurii publice.

2.2 Structura Funcțională

Regiunea Delta Dunării evidențiază o structură funcțională mixtă cu diverse activități economice care se desfășoară în diferite sub-zone. Profilul economic general se bazează pe activități de turism, pescuit și agricultură aflate în strânsă legătură cu resursele naturale și pe funcțiuni mai diversificate în zonele urbane, unde se desfășoară cele mai multe din activitățile din sectoarele industriale și de servicii. Se pot identifica patru sub-zone (vezi harta 1):

- (a) Zone cu funcțiuni urbane semnificative –coridorul Măcin – Isaccea – Tulcea – Babadag, de-a lungul drumului național DN 22, continuând spre sud către Constanta;
- (b) Zone cu activități agricole preponderente – localizate în partea de nord a județului Tulcea (Pardina, Chilia Veche, Ceatalchioi, Maliuc, Somova, Niculițel, Frecăței, Văcăreni, Mihail Kogalniceanu, Luncavița, Grindu, Slava Cercheză, Sarichioi, Baia, Beștepe, Jurilovca, Mahmudia, Mihai Bravu, Murighiol, I.C: Brătianu, Jijila, Smîrdan);
- (c) Zone cu activități de pescuit preponderente – în jurul lacului Razim, de-a lungul canalelor navigabile din Inima Deltei și a litoralului Mării Negre);
- (d) Zone cu activități turistice semnificative (în special în Deltă, unde, sunt oferite diverse produse turistice)¹⁹: turism rural (Sf. Gheorghe, Crișan, Caraorman, Murighiol, Mahmudia, Chilia Veche, Periprava); turism recreațional – sport și navigație (Sulina, Crișan); turism pentru pescuit sportiv (Lacul Razim, Caraorman și alte comune, precum și pe Coasta Mării Negre); și turism de litoral (Sf. Gheorghe, Sulina, Perișor-Portița).

Figura 16: Structura Funcțională a Regiunii Delta Dunării

2.2.1 Zonele urbane și împrejurimile lor

Gradul de urbanizare a regiunii este foarte scăzut, luând în considerare indicatorii demografici și economici. Rețeaua de orașe se constituie dintr-un municipiu și patru orașe mici compacte, fiecare evidențiind un profil și un caracter specific. Rețeaua urbană cuprinde Tulcea²⁰ drept punct centralconectat terestru cu orașele Babadag, Isaccea și Măcin²¹, și pe fluviul Dunărea cu Sulina²². De-a lungul coridorului Babadag – Tulcea – Măcin, se înregistrează cea mai mare densitate demografică, de aproximativ 50 locuitori/km².

Există oportunități pentru cooperare urban-rurală pe baza economiilor specifice așezărilor umane, culturii și naturii acestora. Tulcea, Babadag, Isaccea și Măcin atrag comunele înconjurătoare, formând mici zone interconectate incipiente capitalizate pe rezervele de terenuri și pe atracțiile turistice. Sulina este orașul – poartă la Marea Neagră, legătura cu orașul Tulcea realizându-se prin inima Deltei prin intermediul canalului Sulina.

Dezvoltarea regiunii este, în special, influențată de rețeaua economică și socială a orașelor. Obiectivul este îmbunătățirea sistemului urban și a teritoriului înconjurător printr-o serie de măsuri. Investițiile propuse se susțin unele pe altele pentru a asigura coerența dezvoltării. Procesul anticipat de urbanizare continuă este susținut printr-o varietate de măsuri precum creșterea conectivității și mobilității în regiune și îmbunătățirea accesibilității dinspre/către Constanța și Galați/ Brăila. Din perspectiva locuirii vor fi abordate investițiile în servicii urbane de bază, condiții sănătoase de locuit,

---

²⁰ Tulcea este un oraș de mărime medie cu un număr de aproximativ 90.000 de locuitori

²¹ Orașele au între 5.000 - 10.000 de locuitori.

²² Coridorul servește o zonă cu o densitate foarte mică, sub 5 locuitori/km²

mediu înconjurător sigur și spații publice atractive. Pentru dezvoltarea economică a zonelor urbane, investițiile publice vor permite crearea de locuri de muncă și vor susține bugetele locale..

2.2.2 Zonele Rurale

Regiunea Delta Dunării (zona studiată) este formată în cea mai mare parte din zone rurale cu comune dispersate. În zonele limitrofe, accesul către și între acestea se face ușor folosind rețeaua de drumuri rutiere, în timp ce, în majoritatea cazurilor, comunele din inima Deltei comunică, prin intermediul sistemului de canale navigabile. Populația din majoritatea comunelor numără între 2500- 3000 de locuitori, doar patru dintre aceste comune care se află în apropierea orașelor Măcin și Babadag, au mai mult de 5000 de locuitori. În inima Deltei, populația din comune numără între 500 – 2000 de locuitori, distribuiți de obicei în câte 2, chiar 4 sate.

Spațiul rural este complementar zonelor urbane, oferind peisaje valoroase, precum și patrimoniu natural și recreational. În aceste zone, diversitatea și identitatea peisajului trebuie protejate, iar investițiile trebuie să aducă valoare adăugată țesutului rural existent; de exemplu, reabilitarea patrimoniului tangibil istoric și arhitectural, precum și conservarea infrastructurii ecologice. Investițiile în infrastructura publică sunt necesare pentru a îmbunătăți standardul de viață al comunităților locale și pe cel de cazare pentru turiști. Astfel de investiții vor susține economiile rurale - în special activitățile agricole și de pescuit.

2.2.3 Zone naturale protejate și zonele tampon

RBDD este localizată dispersat de-a lungul canalelor Dunării, în jurul sistemului de lacuri Razim-Sinoe și pe litoralul Mării Negre. Zona aparține domeniului public al statului și este administrată de Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării, (ARBDD). Din suprafața totală a rezervației, doar 19% aparține administrațiilor publice locale sau proprietarilor privați. Tipologia zonei include zone cu protecție integrală (50,904 ha), zonă tampon marină (103,000 ha), zonă tampon deltaic (119,996 ha) și cea destinată reconstrucției ecologice (101,695 ha). Ca sit de Patrimoniu Universal, RBDD necesită investiții pentru conservarea biodiversității și peisajelor, a ecosistemelor acvatice și terestre; și în monitorizarea și îmbunătățirea calității apei și în managementul riscului.

2.3. Dezvoltarea spațială

Teritoriul prezintă două axe majore de dezvoltare. Axa de dezvoltare Nord – Sud, face legătura dintre principalele zone urbane – Constanța (pol național de creștere) și Tulcea, Brăila, Galați (poli naționali de dezvoltare), asigurând conexiunea cu teritoriul național și mărinde accesibilitatea dinspre coridorul extins TEN-T – Constanța-Varna (Bulgaria). Axa de dezvoltare Est-Vest are Tulcea ca un punct central și Chilia Veche, Sulina și Sfântu Gheorghe drept destinații principale din inima Deltei, unde intervențiile trebuie realizate prudent, având în vedere patrimoniul bogat de resurse naturale.

Dezvoltarea spațială trebuie să respecte profilul unic al Regiunii Delta Dunării și să evidențieze diversitatea spațială și coerența zonelor. Planul strategic european privind resursele naturale, Directivele „Păsări” și „Habitat” a CE, precum și măsurile privind patrimoniul cultural european, formează cadrul ferm pentru protejarea zonelor deosebit de sensibile ale Deltei Dunării.

Delta (RBDD): Importanța ecologică a Deltei cere un management foarte atent. Dezvoltarea zonei va integra inițiative și acțiuni care, împreună, conduc la conservarea vitalității sistemului ecologic (conservarea naturii) și crearea unor condiții sănătoase de viață și spații pentru desfășurarea activităților economice (în special în turism, acvacultură, pescuit și agricultură).

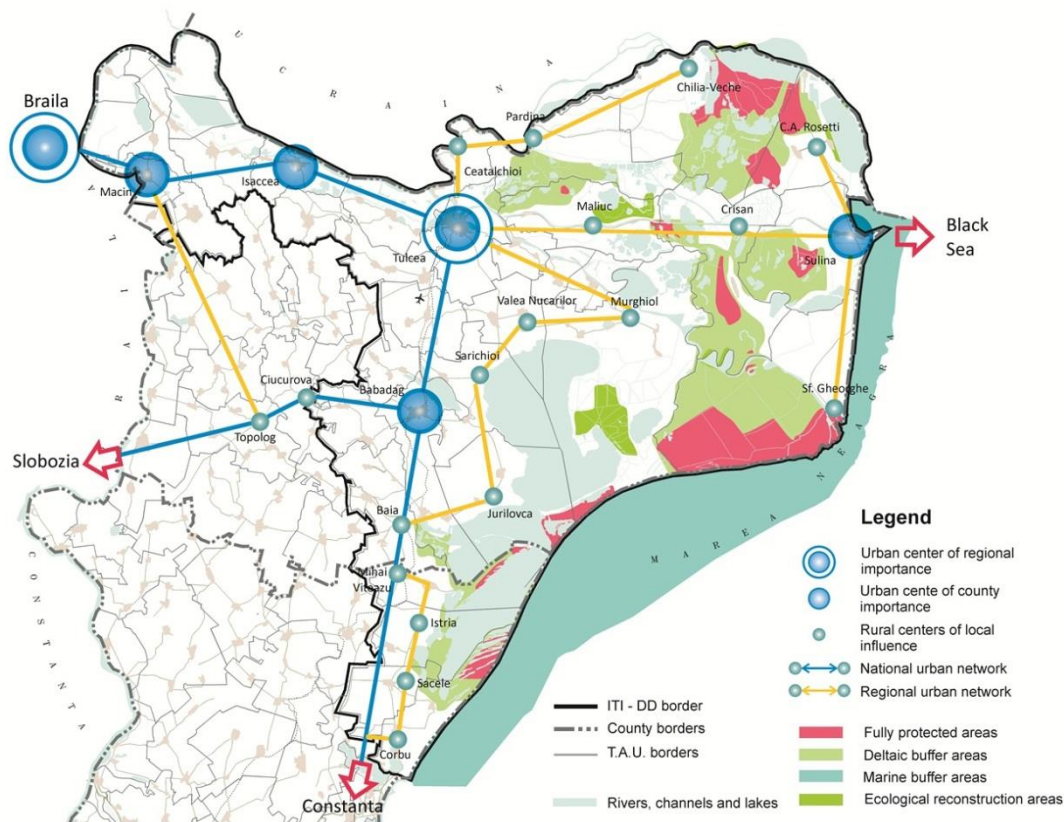
Zonele Limitrofe: Acest spațiu combină caracteristici de locuire, muncă și de natură. Dezvoltarea zonei ar trebui să susțină îmbunătățirea infrastructurii, diversitatea și calitatea spațiului și condițiilor de viață, creșterea atractivității zonei și să promoveze echitatea socială. Va diferenția și întări diversele centre de dezvoltare. În conjuncție cu îmbunătățirile la nivel de eficiență energetică, dezvoltarea urbană va include măsuri care determină creșterea atractivității spațiului construit, promovarea patrimoniului cultural și va mări oferta de teren/spații comerciale pentru noi afaceri. Dezvoltarea zonei rurale trebuie planificată pentru folosință integrată, profitând de avantajul oferit de varietatea de activități agricole, de peisaje și de agrement.

Rețeaua de localități: Dezvoltarea viitoare a Regiunii Delta Dunării reflectă o perspectivă policentrică care se concentrează pe oameni și activități (vezi harta nr. 2). Modelul prezintă trei nivele de centre care joacă un rol important în teritoriu:

1. Centre urbane cu importanță regională – municipiul Tulcea (având o influență metropolitană și de centru de servicii asupra localităților învecinate și jucând un rol regional foarte important datorită aeroportului, terminalelor fluviale și feroviare, în ceea ce privește accesul în Regiune, ca destinație turistică)
2. Centre urbane de importanță județeană– Babadag, Măcin, Isaccea, și Sulina (ca noduri de de transport/servicii și locații pentru diverse activități economice)
3. Centre rurale cu influență locală – incluzând Sf. Gheorghe, C.A. Rosetti, Chilia Veche, și Luncașița, Murighiol, Sarichioi, Jurilovca, Baia, Mihai Viteazu, Istria, Săcele, Corbu.

Această rețea de localități oferă oportunitatea de dezvoltare, atât pentru zonele urbane, cât și pentru cele rurale, îmbunătățind legăturile economice și sociale. Zona limitrofă trebuie echipată pentru integrarea spațială viitoare, cu conexiuni de transport corespunzătoare pentru a permite operarea la scară regională, inclusiv în sectorul turistic.

Figura 17: Perspectivă policentrică a Regiunii Delta Dunării

3. Rezumat al priorităților sectoriale și al sinergiilor inter-sectoriale

Această secțiune prezintă raționamentul intervențiilor de dezvoltare sugerate, fiind prezentate în funcție de pilon, sector, în timp ce se discută legături inter-sectoriale importante. Fiecare rezumat sectorial stabilește obiective sectoriale, care pot susține cele două obiective strategice guvernante, urmate de motivarea intervenției și tabele cu câteva exemple de proiecte-priorități, programe sau intervenții. Anexa 5: Analizele sectoriale SWOT prezintă mai multe detalii tehnice privind fiecare rezumat sectorial extras din etapa de Evaluare a Nevoilor a procesului de dezvoltare a Strategiei. Justificari tehnice mai detaliate se află în raportul de Evaluare a Nevoilor.

Pilonul I: Protejarea Mediului Înconjurator și Resurselor Naturale

Această sub-secțiune identifică nevoile privind administrarea mai bună a bunurilor naturale în zona studiată și a riscurilor existente determinate de incidente de poluare care pot avea un impact major negativ asupra ecosistemului. Administrarea și refacerea este văzută drept o modalitate de a echilibra conservarea prin folosirea sustenabilă și promovarea dezvoltării economice. De asemenea, această secțiune identifică nevoia de a promova acțiuni de temperare și adaptare a schimbărilor climatice. Se așteaptă ca aceste acțiuni să contribuie la conservarea bunurilor publice globale (clima) și la prevenirea/temperarea riscurilor legate de creșterea frecvenței sau dimensiunii dezastrelor naturale (în special cele legate de inundații). Îmbunătățirea eficienței energetice în câteva orașe din zona studiată reprezintă una dintre principalele nevoi și acțiuni de tip câștig – câștig privind temperarea schimbărilor climatice.

Biodiversitate și Managementul Ecosistemului

Obiective Sectoriale

- Se informează planificarea prin stabilirea unor termene-limită acceptabile
- Un mecanism de Decizii pe baza de evidente se crează pentru sedimentarea fluxurilor și alte funcțiuni fizice cheie
- Se aplică un mecanism pentru acordarea de beneficii membrilor comunității locale
- Susținerea Interprinderilor ecologice Mici și Mijlocii (IMM-uri)

Statutul RBDD de rezervație a biosferei, presupune ca prioritățile de acțiune să se bazeze pe nevoia de a atinge un echilibru durabil între obiectivele în egală măsură de importante, dar și inextricabil inter-dependente de protecție a biodiversității și a ecosistemelor naturale și a proceselor, pe de o parte și satisfacerea nevoilor economice și sociale și a aspirațiilor rezidenților acestora, pe de altă parte. Din cauza moștenirii acțiunilor din trecut, cum ar fi construcția canalelor, defrișările, pescuitul excesiv al speciilor valoroase și introducerea speciilor invazive, dificultățile legate de management se referă nu doar la conservarea, ci și la refacerea elementelor-cheie ale ecosistemelor și a funcțiilor acestora.

Prima prioritate în acest “sector” este aceea de a atinge gradul maxim posibil de înțelegere a ecosistemului deltaic dinamic și complex, în baza datelor exacte și actualizate, utilizate de modelele predictive „de ultimă tehnologie”, în special a celor hidrologice și a celor legate de fluxul de sedimente. Aceste modele sunt esențiale pentru a anticipa impactul intervențiilor asupra sistemului în ansamblu, cum ar fi dragarea și îndepărtarea construcțiilor/refacerea canalelor, digurilor și barajelor în anumite zone, în scopuri cum ar fi menținerea sau îmbunătățirea navigației și a accesului, refacerea habitatelor acvatice și managementul inundațiilor. Managementul situațiilor de inundații constituie un exemplu excelent de management al provocărilor, dat fiind că inundațiile sezoniere reprezintă un proces natural esențial și ecosistemul deltaic, totuși, inundarea anumitor zone trebuie prevenită pentru a proteja viețile localnicilor, proprietățile și infrastructura economică. Chiar dacă anumite zone trebuie să fie în continuare protejate, prin infrastructură fizică cum ar fi digurile, strategia generală a managementului inundațiilor ar trebui să se axeze pe o abordare de tip “managementul terenului”, în care zonele inundabile să fie păstrate în stare naturală sau utilizarea terenurilor în scopuri care să tolereze și care să ajute la păstrarea apei rezultate din inundații.

La fel de importante sunt datele exacte și abordările de management efectiv pentru speciile-cheie de floră și faună, inclusiv a speciilor amenințate și aflate pe cale de dispariție, de importanță națională, regională și globală din punct de vedere al conservării, precum și „resursele naturale vii” valoroase și abundente în mod natural, pe care se bazează economia în zonă. Chiar dacă ARBDD are responsabilitatea principală de a planifica și implementa managementul RBDD „bazat pe știință”, aceasta poate fi pusă în practică prin cooperare pe termen lung și cu susținerea din partea localnicilor și a utilizatorilor resurselor, care trebuie să primească la schimb informare, înțelegere, oportunități economice și stimulente adecvate pentru susținerea protecției ecologice și a biodiversității și a unui management durabil al resurselor naturale.

Prioritățile legate de managementul biodiversității și ecosistemelor se suprapun și oferă sinergii importante în sectoarele economice-cheie, cum ar fi turismul și pescuitul. Mediul natural unic al zonei, biodiversitatea și moștenirea culturală sunt recunoscute ca fiind atracțiile principale pe care o industrie a turismului modern și durabil poate fi dezvoltată. Îmbunătățirea ecosistemelor acvatice și a calității apei sunt esențiale pentru refacerea populațiilor sănătoase de pește, inclusiv a speciilor de prădători mari, care reprezintă baza pentru pescuitul comercial și sportiv și pentru acvacultură, în amenajări piscicole. Sinergii puternice există și în sectoare cum ar fi adaptarea la schimbările climatice (de exemplu managementul durabil al inundațiilor) și furnizarea serviciilor de bază (de exemplu: îmbunătățirea și menținerea calității apei, managementul deșeurilor solide, etc.)

În baza celor de mai sus, acțiunile prioritare ce se impun în acest ”sector” cuprind: (i) sprijin financiar și tehnic pentru monitorizarea/culegerea datelor și modelarea sistemului și pentru implementarea activităților esențiale de management, după cum au fost acestea identificate: dragare, managementul infrastructurii (inclusiv menținerea și îndepărtarea selectivă pentru re-naturalizarea zonelor umede-cheie și a zonelor defrișate) și protecție și management durabil al speciilor de importanță economică și/sau de conservare; (ii) susținerea dezvoltării și a managementului ecologic al turismului durabil de exemplu: prin delimitarea granițelor zonei (de exemplu pentru zonele principale cu protecție exclusivă) și îmbunătățirii serviciilor de informare a vizitatorilor; (iii) reformele instituționale, de reglementare și politice și dezvoltarea capacității pentru a asigura stimulente mai mari, platforme mai bune și cunoștințele necesare și structurile instituționale pentru rezidenți, utilizatorii resurselor, necesitatea ca ARBDD și autoritățile locale să devină mai eficiente și găsirea unor parteneri care să susțină planificarea și implementarea managementului RBDD (atât pentru planificare, cât și pentru implementare); (iv) acțiuni urgente de ”management teritorial” cum ar fi planificarea dezvoltării urbanistice locale și înscrierea la cadastru a clădirilor publice de interes național; și (v) îmbunătățirea facilităților RBDD pentru susținerea cercetării la nivel național și internațional și educația privind ecologia și biodiversitatea deltei și folosirea durabilă (dezvoltarea centrului propus: Centrul International de Studii Avansate Dunăre-Delta Dunării - Marea Neagră).

Table 5: Biodiversitatea și Managementul Ecosistemului: Tipuri de Priorități/Proiecte și Justificare

Tipul Intervenției/ Proiect	Localizare	ITI PO și Axa	Lista CJT	Justificare
<p>Echipament și costuri operaționale necesare pentru intervențiile fizice pentru a restabili circulația naturală a apei și zonele cu areal cheie</p>	<p>Zona întreagă a RBDD</p>	<p>Infrastructur a mare a PO Axa de prioritate #5 (cu excepția activităților de dragare care sunt activități de menținere</p>	<p>Da (ARBDD)</p>	<p>Înlăturarea unor obstacole ale circulației apei care au fost instalate în ultimii 50 de ani prin scăderea turbidității și eutrofizării ceea ce determină îmbunătățirea calității apei și popularea apei cu specii invazive precum cele de caras. Această acțiune presupune crearea unor spărturi în baraje și diguri pentru a permite inundarea polderelor agricole, de acvacultură, silvicultură care nu mai sunt folosite în aceste scopuri (re-naturare) și dragarea și decantarea mărului din canalele și lacurile desemnate. Restabilirea circulației apei în polderele agricole din zona I.C. Bratianu ar determina reducerea presiunii apei asupra barajelor de protecție, astfel permițând inundarea unei suprafețe mai mari cu apele Dunării. Există câteva locații (Sinoe-Istria-Nunțași, Razim-Sinoe, etc.) unde este evident faptul că procesul de decantare a mărului trebuie efectuat urgent și ar trebui început și continuat pe baza informațiilor existente.</p>
<p>Restabilirea sistemului ecologic și habitatelor naturale pentru speciile din campania europeană de conservare aflate din cadrul rețelei „Natura 2000”, împreună cu dezvoltarea unui sistem integrat de monitorizare care să acopere toată zona Delta Dunării (Rezervația Biosferei Delta</p>	<p>Zona întreagă a RBDD</p>	<p>Infrastructur a mare a PO Axa de prioritate #5</p>	<p>Da (ARBDD)</p>	<p>Intervențiile prioritare sunt necesare pentru restaurarea ecosistemelor și habitatelor afectate precum și pentru repopularea speciilor afectate. Extinderea habitatelor acvatice pentru speciile de pești și păsări se poate realiza ușor prin refacerea mlaștinilor. Conform ARBDD, s-a observat o scădere a populațiilor acestor specii și, în consecință, programele anterioare (care au fost parțial implementate datorită lipsei de fonduri) de protejare și conservare trebuie continuate și intensificate. De exemplu, investițiile necesare pentru securizarea și îmbunătățirea condițiilor de reproducere din locurile prielnice reproducerii, și pentru asigurarea protejarea corespunzătoare a acestor specii; în paralel, se pot desfășura alte intervenții,</p>

Tipul intervenției/ Proiect	Localizare	ITI PO și Axă	Lista CJT	Justificare
Dunării peste granița României cu Ucraina, și în luncile inundabile de jos ale Prutului din Republica Moldova)				precum un sistem integrat de monitorizare a întregii zone.
Reîmpădurirea zonelor unde vegetația naturală a dispărut sau s-a degradat.	RBDD De-a lungul canalelor navigabile și în câteva expoldere unde se desfășurau activități de agricultură sau piscicultură	Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) Măsura #8	Da (ARBDD și Administrația Pădurilor)	Se observă despădurirea de vegetație naturală a aproximativ 200 de km de-a lungul brațelor canalelor naturale din Delta. Suprafața ce trebuie împădurită de-a lungul canalelor este de aproximativ 400 de ha; iar în ceea ce privește prolderele agricole și piscicole este de aproximativ 5,000 ha.
Dezvoltarea și implementarea unor măsuri pentru reducerea deversării deșurilor solide în zonele naturale.	Zona întreagă a RBDD	Infrastructur a mare a PO Axa de prioritate #4	Da (ARBDD și CJT)	Ecosistmele naturale sunt afectate de cantitățile mari de deșeuri solide (în special cele din plastic) care sunt transportate de ape din bazinul lărgit al fluviului Dunărea (în special în timpul inundațiilor) sau care sunt generate la nivel local de rezidenți sau turiști. Printre măsurile care se impun se numără stabilirea unor centre de colectare, echipamente și costuri de operare pentru colectarea și distrugere lor (în mod ideal acestea ar curpinde reciclarea materiale care permit acest lucru precum sticlele de palstic). De asemenea, se mai poate număra și îndepărtarea reziduurilor și refacerea generală ecologică a pământului degradat sau abandonat datorită unor activități industriale anterioare, cu accent pe acele suprafețe care se situează în apropierea

Tipul Intervenției/ Proiect	Localizare	ITI PO și Axa	Lista CJT	Justificare
				zonelor protejate.
Delimitarea granițelor și semnalizarea zonelor protejate, a zonelor tampon, a zonelor de pescuit sportiv, rutelor turistice, zonelor de camping și de parcare, etc. Prin dezvoltarea și implementarea unui sistem de monitorizare și informare, unde putem include tehnologie corespunzătoare precum camere activate de mișcare, turnuri de veghe , etc.	Zona întreagă a RBDD	Infrastructur a mare a PO Axa de prioritate #5	Da (ARBDD)	RBDD cuprinde peste 20 de zone protejate cu valoare naturală mare și unde orice tip de activități economice este interzis. În prezent, aceste zone nu sunt clar semnalizate, marcate și securizate pentru a nu permite accesul.
Investiții pentru a susține acțiunile locale pentru a reduce poluarea cu nitrați a canalelor navigabile în agricultură sau activitatea de creștere a animalelor.	Zona Studiată	Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) Măsura #6 6.1 & 6.3 (prin acțiuni individuale) Măsura 19 LEADR (acțiuni	Da (ARBDD și CJT)	Prin Directiva UE a poluării cu nitrați România s-a obligat să facă Investiții și să ia măsuri și acestea sunt cu mult urgentate de decizia recentă de a declara că teritoriul întreg al României dezvoltă un potențial mare de vulnerabilitate privind poluarea cu nitrați. Cele mai multe comune din afara inimii Deltei dețin populații numeroase de animale, în special la nivelul gospodăriilor și nu au luat niciun fel de măsuri pentru a împiedica excrementele de origine animală să pătrundă în pânza freatică. Primul pas ar fi să se inventarieze

Tipul Intervenției/ Proiect	Localizare	ITI PO și Axa	Lista CJT	Justificare
		locale)		<p>numărul de animale și să definească și evalueze alte criterii pentru a identifica acele zone unde investițiile sunt critice. (e.g. datorită unui număr mare de puțuri contaminate; majoritatea fântânilor au apele poluate, cu o cantitate mare de nitrați datorită unei gestionări defectuoase a excrementelor animaliere. În ceea ce privește inima Deltei, se pot lua în considerare alte soluții practice de gestionare a excrementelor animaliere, adaptate condițiilor respective.</p>
<p>Dezvoltarea și implementarea unui sistem modern/eficient de monitorizare și unui model previzionare privind procesului de sedimentare dinamică din Delta Dunării</p>	<p>Zona întreagă a RBDD</p>	<p>Program Operațional de Competitivitate</p> <p>Axa 1 (fonduri din această axă, dar nu prin ITI)</p>	<p>Da (ARBDD și CJT)</p>	<p>RBDD este un sistem hidrologic complex care unifică fluxurile de ape din canale și suprafețele inundabile. Apele aduc o încărcătură mare de sedimente colectată din amonte de-a lungul fluviului Dunărea. Aceste sedimente aduc cantități importante de nutrienți ecosistemului deltei dar, de asemenea, pot determina schimbări fizice și ecologice, precum și blocarea canalelor de acces și eutrofizarea în zonele flux de apă restricționate. Unele dintre aceste probleme care au legătură cu depunerea sedimentelor s-au creat ca urmare a construirii unor canale artificiale perpendicular direcției de deplasare a fluxului natural al apelor. Aceasta este o cerință serioasă printre localnicii din zona RBDD și anume dragarea canalelor și lacurilor pentru a păstra zone de acces și zone de pescuit. De asemenea, aceasta este inclusă și în planul anual de lucru al ARBDD. Totuși, fiecare schimbare a vitezei sau direcției de deplasare a fluxurilor de apă și depunerea sedimentelor într-o anumită parte a Deltei pot determina consecințe oriunde în aval al aceluși loc. Astfel, este esențial ca ARBDD să dețină cele mai serioase informații și mijloace pentru a preveni impactul înaintea efectuării acțiunilor de</p>

Tipul Intervenției/ Proiect	Localizare	ITI PO și Axa	Lista CJT	Justificare
				dragare, construirea sau distrugerea digurilor sau orice alte activități care pot schimba fluxul de apă.
Asistență Tehnică privind o analiză detaliată instituțională (analiză) a ARBDD, având scopul de a îmbunătăți performanțele manageriale și cadrul legislativ care guvernează zona RBDD, precum și de a garanta populației acces direct la servicii și resurse naturale	Zona întreagă a RBDD	PO AT	Da (ARBDD)	Cadrul instituțional privind administrarea RBDD este complex, și, câteodată, ambiguu, cu număr diferit de instituții naționale și locale cu responsabilități diverse și, uneori, suprapuse, cu împuterniciri legale, dintre care unele sunt în paralel în cadrul ierarhiei guvernamentale , iar altele surordonate altora.
Dezvoltarea unui Centru Internațional de Studii Avansate ale Dunării - Delta Dunării – Marea Neagră pentru conservarea biodiversității	RBDD	Infrastructura a mare a PO Axa de prioritate #5	Da (MFE și UE și alte administrații publice române și ale UE)	Acest centru va cerceta procesele cheie care influențează sistemele fluviu-delta-mare și va dezvolta soluții viabile pentru gestionarea lor durabilă, folosind o abordare multi-disciplinară integrată prin combinarea cercetărilor aplicate și fundamentale. Acest lucru se aliniază cu Strategia Verde UE (2013) dezvoltată de UE pentru conserva și crește capitalul natural și pentru a atinge obiectivele Europa 2020. De asemenea, corespunde și cu Prioritatea 3 a Orizontului Europa 2020, Provocările Societății – priorități și acțiuni pentru conservarea biodiversității Dunăre – Delta Dunării – Marea Neagră. Acest centru, care face parte din Forumul Strategic European al Programul de Infrastructuri de Cercetare (FSEPIC), va facilita realizarea parteneriatelor între

Tipul Intervenției/ Proiect	Localizare	ITI PO și Axa	Lista CJT	Justificare
				<p>organizațiile naționale și internaționale de cercetare (din România, Germania, Ungaria, etc.), chiar și folosirea propriilor resurse. Conceptul se referă la o construcție de tip „nod/punct central” în RBDD. Se preconizează dezvoltarea unei infrastructuri în patru etape, folosind fonduri europene în Etapa 1 și apelând la susținere internațională pentru celelalte etape. S-a selectat o locație din Murighiol de pe brațul Gheorghe, datorită accesului facil către Delta Dunării și coasta Mării Negre. Comuna Murighiol a alocat zece hectare pentru construirea acestui Nod/ Punct Central.</p>

Eficiență energetică

Obiective Sectoriale

- Creșterea eficienței energetice în zona studiată în domeniul economic, clădiri rezidențiale și publice și furnizarea serviciilor publice
- Creșterea folosirii surselor regenerabile de energie în zona studiată
- Îmbunătățirea expertizei locale, disponibilității informațiilor și conștientizarea eficienței energetice

Acțiunea în sectorul eficienței energetice este complementară aproape tuturor intervențiilor și trebuie să constituie un principiu călăuzitor în dezvoltarea locală. În ceea ce privește iluminatul public, de exemplu, utilizarea tehnologiilor de eficientizare a energiei poate reduce în mod considerabil costurile publice și pot face ca investițiile să fie mai sustenabile. Totuși, aceste tipuri de investiții sunt foarte specializate și localizate. De aceea a fost conceput un instrument pentru Evaluarea Rapidă a Energiei Orașului (TRACE), pentru a identifica eficiența energetică în orașul Tulcea. Perioada de timp disponibilă nu a permis ca această evaluare să se facă în toată zona studiată.

După consultarea autorităților locale din Tulcea, pe baza analizelor sectoriale efectuate asupra celor șase zone de servicii publice, sectoarele care au potențialul de a face cele mai semnificative economisiri ale energiei și unde autoritățile locale dețin un grad de control însemnat sunt următoarele: sistemul de încălzire centralizat, clădirile publice, rețeaua publică de apă potabilă, transportul public și sistemul de gestionare a deșeurilor publice. Schimbări ale echipamentelor și practicilor folosite ar putea determina o creștere semnificativă a eficienței energetice a serviciilor publice de utilități, în timp ce se oferă o calitate mai bună a acestor servicii și va îmbunătăți calitatea vieții localnicilor, în special prin folosirea unui dispozitiv eficient de co-generare. Determinarea unor puncte de referință locale precum și modernizarea clădirilor publice vor juca un rol important în eforturile autorităților locale de control și gestionarea performanța măsurilor implementate.

Abordarea recomandată este aceea de a crea parametri locali de referință pentru eficiența energetică și expertiză care să includă recomandările locale privind eficiența energetică (LEER), înainte de efectuarea investițiilor fizice. Este, de asemenea, esențial ca acestea să aibă la bază un proces transparent de învățare și dialog între autoritățile publice și sectorul public, în așa fel încât să se poată beneficia de oportunitățile economice. De exemplu unul din avantajele comparative ale zonei îl constituie cantitatea mare de stuf care în prezent este nu este exploatată suficient și care ar putea fi folosită ca material de izolare în construcții sau ca biomasă, de exemplu.

Zona beneficiază de un sector financiar și de construcții vast, care ar putea fi ajutat să își îmbunătățească experiența în a construi *clădiri* cu consum de *energie* aproape egal cu *zero* și care să funcționeze chiar și ca și companii de servicii energetice. Există o cerință legală de a moderniza clădirile publice pentru a atinge un standard de consum energetic zero, lucru care presupune mai mult decât izolarea termică, și anume o schimbare a practicilor și tipurilor de energie folosite. Pe de altă parte, procesul asociat proiectelor de a ajuta proprietarii să își modernizeze casele trebuie să devină mai flexibil și mai puțin birocratic, mai ales că statul deține doar 1.17% dintre clădirile din zona studiată. Nevoia de modernizare și tipurile de măsuri necesare trebuie să fie evaluate la nivel local, motiv pentru care, în completarea oricărei inițiative naționale, programele care vor finanța lucrările de modernizare cu eficiență energetică și vor încuraja folosirea surselor de energie regenerabilă pentru sectorul

rezidențial, trebuie să fie însoțite de ghiduri cu recomandări locale și studii de piață și evaluări la fața locului pentru a ne asigura că toți consumatorii sunt informați înainte de a lua o decizie. Acest lucru va determina un efort suplimentar atât din partea administrațiilor locale, cât și a sectorului privat de a oferi suportul necesar. Mulți localnici și multe afaceri private au depus deja eforturile necesare pentru a-și moderniza casele, iar aceste tipuri de eforturi trebuie încurajate prin elaborarea unor politici publice – de exemplu, se impune scăderea taxelor locale pentru proprietarii care și-au reabilitat casele în zona studiată.

Concentrarea eforturilor în sectorul de eficiență energetică are ca scop sprijinul acordat atât sectorului public cât și sectorului pentru atingerea standardelor europene de eficiență energetică și, în același timp, ajutorul pentru ca economiile locale să crească în timp ce emisiile de carbon să scadă.

Tabel 6 prezintă o selecție a proiectelor prioritare și a intervențiilor în domeniul eficienței energetice. Mai multe intervenții care vor aborda eficiența energetică mult mai detaliat, incluzând clădiri rezidențiale, sunt sugerate în tabelul de Evaluarea a Nevoilor din Anexa 9 „Urmărirea Recomandărilor”

Investițiile propuse mai sus privind eficiența energetică atât a locurilor publice, cât și private, și-au găsit corespondența în perioada financiară anterioară, dar nu au existat mecanisme eficiente de implementare și procese de monitorizare a rezultatelor. În consecință, aceste investiții impun o bază de cunoaștere solidă și un nivel de expertiză ridicat precum și studii de piață pentru a asigura eficiența costurilor și o cunoaștere mai largă a beneficiilor determinate de îmbunătățirea eficienței energetice. Investițiile în eficiența energetică a iluminatului public pot conduce la descreșterea costurilor publice și creșterea siguranței publice precum și a calității vieții. Mai mult de atât, sectorul construcțiilor are un rol important în zona studiată și aceste investiții vor determina creșterea activității companiilor locale și însușirea expertizei de eficiență energetică. Se recomandă o abordare de tipul companie furnizoare de servicii energetice, unde se compensează reducerea emisiilor, precum și folosirea beneficiilor economiei de scară.

Investițiile crescute în folosirea energiei regenerabile pot conduce și ele la reducerea costurilor. De asemenea, pot conduce la diversificarea tipurilor de energie regenerabilă – momentan parcurile eoliene reprezintă singurele surse de energie folosite substanțial, așa cum se detaliază în Raportul Diagnostic. Diversificarea va stimula afacerile locale și ar putea duce la inovare în utilizarea resurselor locale precum stuful și biomasa.

Toate investițiile de eficiență energetică propuse aici au beneficii multiple: reducerea costurilor de energie publice și ale gospodăriilor, precum și reducerea emisiilor de carbon în timp ce economia locală poate să devină mai verde, mai eficace și bazată pe cunoaștere. În acest sens, se îndreaptă către atingerea obiectivelor Europa 2020 de a crește cu 20 % eficiența energetică și folosirea a cu 20% mai multă energie din surse regenerabile. În același timp, aceste inițiative sunt aliniate cu atingerea obiectivelor generale ale strategiei de a proteja mediul precum și populația Deltei Dunării.

Tabel 6: Eficiența Energetică - Tipuri de Priorități/ Proiecte și Justificare ²³

Tipul Intervenției/Proiect	Localizare	ITI PO și Axa	Lista CJT	Justificare
Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice (școli, spitale, clădiri administrative etc. Lista de clădiri va fi dezvoltată pe parcurs)	Întreaga zonă studiată	POR, Obiectivul Tematic 4: Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele, Axa prioritară 3.1.	Da	Directiva eficienței energetice presupune ca 3% din numărul clădirilor cu peste 500m ² să fie reabilitate în fiecare an urmând ca limita de suprafață să descrească la 250m ² până în 2015.
Extinderea și îmbunătățirea eficienței energetice a iluminatului public	Întreaga zonă studiată	POR, Obiectivul Tematic 4: Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele, Axa prioritară 4.1. (exclusiv în zonele urbane)	Da	
Susținerea îmbunătățirii eficienței energetice în rândul gospodăriilor.	Întreaga zonă studiată	POR, Obiectivul Tematic 4: Susținerea tranziției către o economie cu consum scăzut de carbon, Axa prioritară 4.1. (exclusiv în zonele urbane)	Nu	Pentru a-și atinge obiectivele, România trebuie să reducă emisiile cu 3 kg CO ² /(m ² *an) ²⁴ . Un program foarte bine conceput de eficiență energetică poate stimula economia locală și poate reduce costurile aferente gospodăriilor din zona studiată.
Promovarea folosirii surselor de energie regenerabilă	Întreaga zonă studiată	PO de Infrastructură mare PO, Obiectivul Tematic 4: Promovarea folosirii energiei regenerabile, Axa prioritară 4.1 (zonele urbane)	Unele	Această măsură este prevăzută printre obiectivele Europa 2020 și pentru diversificarea economiei locale.

²³ Intervenții ulterioare sunt sugerate în Raportul de Evaluare a Nevoilor, în recomandările studiului TRACE și în tabelul de Evaluare a Nevoilor Eficienței Energetice.

²⁴ De pus în aplicare Clădiri aproape Zero-energetice (nZeB) din România - către o definiție și foaie de parcurs, în 2012, Bogdan Atanasiu, BPIEș

http://bpie.eu/documents/BPIE/publications/Romania_nZEB/EN/EN_full_report.pdf

Obiective Sectoriale

- Dezvoltarea unei zone durabile și prietenoasă cu politicile climatice prin integrarea schimbărilor climatice în planurile și politicile publice locale
- Promovarea dezvoltării către o economie cu emisii scăzute de carbon prin luarea unor măsuri țintite de adaptare și reducere a emisiilor GES
- Încurajarea inovației și adoptarea tehnologiilor cu emisii scăzute de carbon.

Schimbările climatice (SC) au atât un impact global, cât și unul local. Este foarte probabil ca acestea să inducă riscuri de dezastre naturale precum inundații, secetă și incendii produse din cauze naturale care vor amenința comunitățile locale și zona studiată. UE și-a exprimat răspunderea de a aborda schimbările climatice și cere ca 20 % din fondurile europene alocate perioadei 2014-2020 să fie cheltuite în acțiuni legate de schimbările climatice, precum cele de reducere a emisiilor GES și adaptare la schimbările climatice. Astfel de acțiuni care abordează SC trebuie incluse și integrate în activitățile ITI din Delta Dunării. Abordarea unor activități precum reducerea emisiilor de carbon și rezistența la schimbările climatice este în interesul comunităților locale din zona studiată. Pe termen lung zona studiată țintește să devină o societate caracterizată prin reducerea emisiilor de carbon și rezistența la schimbările climatice. Ar trebui să se numere printre primele regiuni din țară care îndeplinesc obiectivele privind reducerea emisiilor GES și a consumului de energie precum și creșterea cantității de energie din surse regenerabile, care reprezintă un angajament național în strategia Europa 2020.

Schimbările climatice sunt un subiect multi-sectorial și majoritatea măsurilor de adaptare și ameliorare vor fi specifice fiecărui sector în parte. De exemplu, măsurile de reducere a emisiilor GES aparțin sectoarelor industrial, de transport și energetic, precum eforturile de a promova eficiența energetică așa cum este specificată în recomandările locale privind eficiența energetică (RLEE), folosirea energiei regenerabile în sectoarele private și publice, investițiile în dezvoltarea sistemului de transport navigabil și alte tehnologii de transport cu emisii scăzute de dioxid de carbon și îmbunătățirea eficienței la entitățile industriale și utilitățile publice. Reîmpădurirea, la rândul ei, este propusă în sectorul biodiversității. Măsurile de adaptare la SC sunt, de asemenea, sectoriale și trebuie să fie integrate în activitățile sectoriale, precum protejarea de inundații în zonele rurale și urbane și practici de pescuit și agricultură rezistente la schimbările climatice.

Deși există multe măsuri variate sectoriale, există o nevoie generală de a întări capacitatea locală de a planifica, finanța și implementa, dar și de a trezi conștiința publică în zona studiată. Primul pas ar fi acela de a formula recomandări locale privind schimbările climatice (RLSC) avizate, având la bază un fundament științific solid și studii privind economia locală, piețele și cultura. Aceste recomandări vor sta la baza metodologiilor de monitorizare sectorială, dar vor putea fi folosite, de asemenea și ca linii directoare specifice de către administrațiile locale, mediul de afaceri sau de către publicul larg. Se va stabili un Parteneriat de Schimbări Climatice (PSC) care va oferi suport prin: (1) un program de micro-împrumuturi pentru adaptarea la schimbările climatice ce se va adresa familiilor cu venituri mici. (2) acordarea de microcredite sau scheme de împrumut pentru a ajuta IMM-urile să achiziționeze tehnologii cu reducerea emisiilor de dioxid de carbon; și (3) facilitarea promovării parteneriatelor

dintre instituțiile de cercetare și companiile private. O parte din fondurile ITI este desemnată să facă parte din PSC și va fi folosită în zonele rurale și urbane urmând a fi complementară și integrată în inițiative și investiții sectoriale relevante prin recomandarea unor standarde și practici. Aceste eforturi vor trebui corelate cu eforturile educaționale și de instruire pentru a avea certitudinea că schimbările climatice și tehnologiile bazate pe emisii reduse de carbon vor fi integrate în concepția locală și în modul de planificare.

Pentru a coordona eficient și pentru a implementa activitățile legate de schimbările climatice, se va crea o unitate responsabilă de domeniul schimbărilor climatice cu un mandat clar, o unitate mică, cu personal calificat și informat, capabil de a colabora inter-sectorial și care va gestiona sectoarele publice și private ghidându-i în eforturile lor de a aborda schimbările climatice. Aceasta unitate va lucra cu experții pentru a dezvolta ghiduri și va funcționa ca parte din administrația ITI, asigurându-se că investițiile SC sunt coordonate, administrate, monitorizate și evaluate precum și că toți practicienii și publicul sunt bine informați asupra impactului și potențialelor beneficii ale SC.

Multe din investițiile care vor ajuta zona studiată să fie mult mai rezistentă la schimbările climatice și vor determina reducerea emisiilor sunt de natură sectorială și, în consecință, se impun mijloace de monitorizare pentru a se observa progresul. Nivelul local de informație privind pericolele și potențialul schimbărilor climatice, de către sectorul public cât și cel privat este scăzut. Există o lipsă de acțiuni care să abordeze îngrijorările legate de schimbările climatice. Propunerile de finanțare iau o abordare țintită și pragmatică pentru a trezi conștiința locală să ia inițiative verzi și să încheie parteneriate în zona studiată. Investițiile propuse sunt complementare investițiilor sectoriale și ținesc să asigure că temperarea schimbărilor climatice și acțiunile de adaptare sunt monitorizate atent; de asemenea acestea se bazează pe informații științifice trans-sectoriale și promovează o politică de informare corespunzătoare pentru a determina descreșterea durabilă a emisiilor de carbon. Unitatea de schimbări climatice se va asigura că aceste acțiuni climatice se vor dezvolta pentru și cu ajutorul autorităților, comunităților și întreprinderilor locale. Tipurile multiple de instrumente care vor fi angajate asigură că beneficiile investițiilor privind schimbările climatice vor fi împărțite și se va pune accent pe inovație. Sursele multiple de finanțare disponibile privind acest subiect se pot cumula pentru a determina un efort agregat de a implica comunitatea afacerilor în inovarea tehnologiilor cu emisii reduse de carbon și adoptarea noilor tehnologii și, de asemenea, să asigure ca familiile cu venituri mici își pot reduce costurile facturilor la energie sau își pot reduce expunerea la riscul schimbărilor climatice.

Tabel 7: Schimbări Climatice - - Tipuri de Priorități/ Proiecte și Justificare

Tipul Intervenției/Proiect	Localizare	PO și Axa Sursa de Finanțare și Axa	Lista CJT	Justificare
Crearea unei platforme de parteneriat privind SC, inclusiv a unui fond de adaptare climatică pentru comunitate care să vizeze familiile cu venituri mici, un	Întreaga zonă studiată	POIM, AP 7: Energie Sigură și Curată (POCU) ; POR: AP 2 Susținerea unui mediu de afaceri competitiv (pentru creșterea productivității)	Parțial	Deși este concepută pentru a finanța măsuri de reducere a emisiilor GES și adaptare, această inițiativă are multe

<p>mecanism micro de împrumut pentru a susține IMM-urile și oportunități de asociere pentru a promova colaborarea publică privind acțiunile inovatoare în ceea ce privește SC.</p>		<p>POR: AP 5 Valorificare, Protejarea și conservarea durabilă a patrimoniului cultural (exclusiv pentru autoritățile locale) POR: AP 7 Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului POC, AP 1: Cercetare, Dezvoltare Tehnologică și Inovație (CDI) pentru susținerea competitivității economice</p>	<p>beneficii privind dezvoltarea socio-economică a zonei studiate (construcții, comerț, industrie, etc.). Surse pentru finanțări adiționale pot fi găsite (de exemplu, fonduri de la BERD).</p>
<p>Crearea unui unități cu un mandat clar pentru a aborda situații de schimbări climatice, din care să facă parte un număr mic dar dedicat de persoane pregătite să colaboreze inter-sectorial</p>	<p>Întreaga zonă studiată</p>	<p>POCA, AP 1 Guvernarea eficientă, previzibilă și transparentă</p>	<p>Nu Unitatea poate face parte din administrația ITI. Este esențial să se asigure că investițiile privind SC sunt vizate și monitorizate și că aplicanții și publicul sunt cei informați. Se vor coordona cu sectorul public și privat pentru a le ghida în abordarea schimbărilor climatice. Aceasta unitate va lucra cu experții pentru a dezvolta ghiduri și va funcționa ca parte din administrația ITI asigurându-se ca investițiile sunt coordonate, administrate, monitorizate, evaluate iar practicienii și publicul sunt bine informați asupra impactului și potențialelor beneficii ale SC.</p>

<p>Dezvoltarea unui ghid local clar și ușor de folosit privind schimbările climatice și programe de eficiență energetică.</p>	<p>Întreaga zonă studiată</p>	<p>POIM, PA 7: Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și managementul riscului; POCU, PA 6: Educație și Calificări</p>	<p>Nu</p>	<p>Ghidurile vor oferi o bază pentru inițiativele publice și private, precum și pentru finanțarea unei platforme de parteneriat privind SC. Va fi nevoie ca personalul din administrațiile locale, dar și din sectorul privat să fie calificat pentru a le folosi.</p>
---	-------------------------------	---	-----------	--

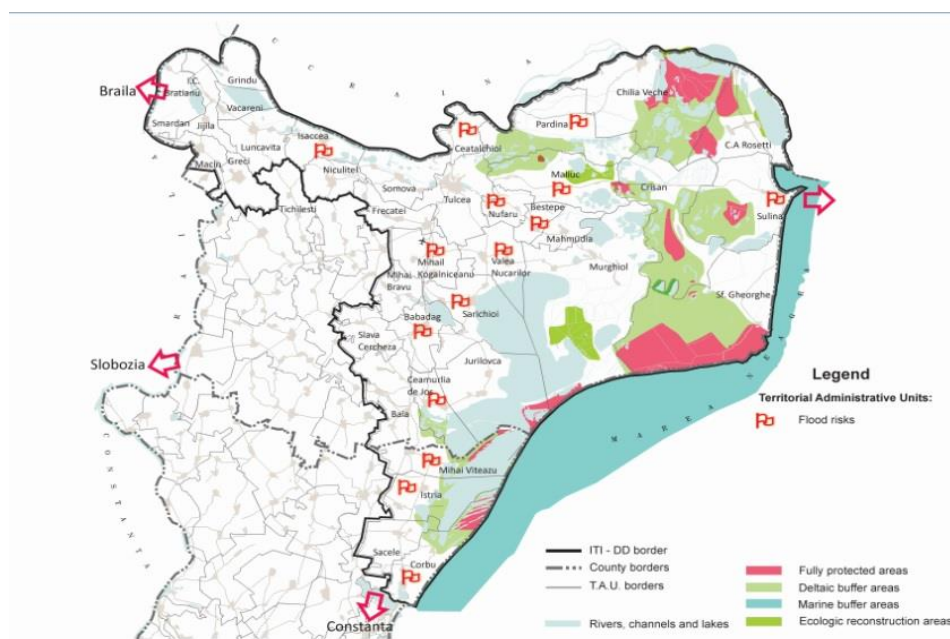
Managementul Riscului de Dezastre (DRM)

Obiective Sectoriale

- Reducerea vulnerabilității la toate tipurile de riscuri în același timp cu îmbunătățirea calității serviciilor de urgență, pe baza evaluării riscurilor la nivel național și județean, dezvoltarea și menținerea unei capacități de răspuns corespunzătoare;
- Evaluarea principalelor tipuri de riscuri și elaborarea unor hărți de risc pentru cutremur și inundații, precum și implementarea proiectelor pentru reducerea acestor riscuri;
- Elaborarea unui Sistem Județean Informațional Integrat pentru Managementul Situațiilor de Urgență ca parte a Sistemului Național Informațional privind Gestionarea Dezastrelor

Politica de dezvoltare, programele și investițiile în zona studiată ar trebui să se bazeze pe evaluarea riscurilor. Obiectivele strategice ale MRD sunt acelea de a: (1) promova sistemele și planurile de management la nivel local și național a riscurilor asociate dezastrelor prin implicarea mai multor părți, prin promovarea unui cadru legislativ eficient și prin eforturi de dezvoltare a consolidării capacităților, coerente, la nivel instituțional; și (2) integrarea pregătirii pentru dezastre, în privința ajutorului și recuperării cu programele de dezvoltare pentru reducerea riscurilor la dezastre și de creștere a capacității de adaptare. Intervențiile vor include: (a) „investiții în soft” și asistență tehnică, în mod special pentru: (i) evaluarea riscurilor privind inundațiile, cutremurele, eroziunile costiere și incendiile; (ii) elaborarea unui Sistem integrat de management al informațiilor privind dezastrele (IDMIS) pentru zona studiată și (iii) planurile de intervenție în caz de dezastre, inclusiv alocarea de resurse în baza scenariilor dezastrelor folosind IDMIS; și (b) investiții în infrastructură, inclusiv (i) furnizarea de mașini speciale și echipamente pentru intervenții în caz de dezastre; (ii) construcția și reabilitarea centrelor specializate pentru gestionarea situațiilor de urgență; și (iii) infrastructură pentru prevenirea și reducerea efectelor dezastrelor naturale cauzate de cutremure și inundații.

Figura 18: Situația Prezentă a Zonelor Inundabile

Tabel 8: DRM - Tipuri de Priorități/ Proiecte și Justificare

Tipul Intervenției/Proiect	Localizare	ITI PO și Axa Sursa de Finanțare	Lista CJT	Justificare
Furnizarea de mașini speciale și echipamente necesare ISU și SMURD pentru intervenții în caz de dezastru	ISU Delta Tulcea	Infrastructura mare a PO Axa prioritară #5	Da	Nivelul actual de protecție împotriva tipurilor diferite de dezastru este neadecvat având în vedere riscurile identificate în fiecare localitate. Criteriile de performanță stabilite de lege impun adoptarea unor măsuri pentru a îmbunătăți capacitatea de reacție a entităților implicate.
Modernizarea, reabilitarea și construcția infrastructurii Inspectoratului pentru Situații de Urgență (ISU) în TULCEA + Măcin + Crișan + Babadag + Topolog	ISU Delta Tulcea	Infrastructura mare a PO Axa de prioritate #5	Da	Principala slăbiciune a sistemului de intervenție este lipsa unor vehicule/ mașini corespunzătoare și insuficiența sau lipsa centrelor de formare multidisciplinară în situații de urgență. O mare parte din flota ISU din Delta este învechită, aproximativ 75% din ea având o vechime de mai mult de 10 ani, și aproape 60% cu o vechime de peste 20 de ani. Investițiile din 2007-2013 acoperă doar 30 % din nevoi. Dezvoltarea unui sistem de formare pentru profesioniști în situații de urgență reprezintă o altă nevoie critică în zona studiată.
Lucrări pentru protecția împotriva inundațiilor în Babadag, Ceatalchioi, Bestepe, Greci, Vultur, Ilgani de Jos, Nufaru, Ilgani de Sus, Luncavita, Sulina, Sarichioi, Pardina, Sacele, Sf. Gheorghe.	Comuna Mihail Kogalniceanu din județul Tulcea	Infrastructura mare a PO Axa prioritară #5	Da	Managementul riscului de inundații este realizat de Ministerul mediului și Schimbărilor Climatice (MMSC), Administrația Națională centrală a „Apelor Române” (ANAR), și Institutul Național de Hidrologie și Gospodărire a Apelor (INHGA). Conform legislației naționale, evaluarea preliminară a riscului în caz de inundații (EPRI) este responsabilitatea MMSC și ANAR (Administrația Bazinului Apelor (ABA) și INHGA) și se realizează în trei pași: (1) Evaluarea Preliminară a Riscului la Inundații (EPRI) (martie 2012); (2)

				<p>Proiectarea hărților de risc și risc de inundații (martie 2014); (3) Planificarea privind gestionarea riscului la inundații (martie 2016). Localitățile menționate care au nevoie de lucrări pentru protejarea împotriva inundațiilor au fost identificate pe baza acestor activități.</p>
--	--	--	--	---

Situații de urgență asociate riscurilor de poluare

Obiective Sectoriale

- Dezvoltarea unui sistem avansat de gestionare a informației în cazul deșeurilor periculoase care pot determina scurgeri și reprezintă o amenințare pentru DD
- Susținerea unui sistem avansat de intervenție având personal calificat precum și un plan pregătit de prevenire

Delta Dunării, văzută drept o zonă cu biodiversitate și valori naturale prețioase, trebuie să implementeze standarde înalte de gestionare a mediului înconjurător și să fie protejată de orice dezastru cu risc de poluare ca scurgerile de substanțe chimice provenite de la vapoare sau alte surse fixe din inima Deltei sau din aval. Analiza situației arată că există loc pentru îmbunătățire privind coordonarea și colaborarea agențiilor guvernamentale care pot participa intervenții în situații de urgență generate de poluare, precum și privind prevenirea și accesibilitatea în anumite părți din inima Deltei, mai ales având în vedere tendința de creștere a traficului maritim, așa cum reiese din studiul cerut de Banca Mondială privind zona studiată. Deși Comitetele Județene pentru Situații de Urgență reprezintă principalul corp de coordonare locală, agențiile care preiau conducerea operațiunilor sunt diferite în funcție de locație și de gravitatea poluării. Canalele navigabile interne sunt de multe ori dificil de monitorizat și accesat mai ales dacă se situează la distanță mare de canalele principale.

Agențiile responsabile trebuie să își îmbunătățească în continuu nivelul de pregătire și capacitatea de intervenție luând în considerare riscurile în creștere de poluare a apei din interiorul Deltei. Unitățile de intervenție nu sunt echipate corespunzător în întregime pentru a putea gestiona incidente de poluare a apei în anumite părți din inima Deltei și timpii actuali de răspuns sunt estimați în prezent la 3-8 ore, ceea ce nu este corespunzător. Drept rezultat, mai multe eforturi trebuie efectuate pentru ca zona studiată să nu fie predispusă la situații de urgență generate de poluare. Acțiunile se vor concentra pe îmbunătățirea timpilor de răspuns și coordonarea inter-instituțională și monitorizare a incidentelor de acest tip. Este nevoie să se formeze o Echipă de Intervenție în situații de urgență generate de Poluare inter-instituțională pentru a se îmbunătăți coordonarea dintre diferitele instituții. Este necesar a se elabora planuri coerente și clare de prevenire și răspuns pentru situații de urgență privind poluarea aplicabile corespunzător atât în zonele de teren cât și în cele cu apă, precum și în cazul surselor fixe și mobile de poluare. Autoritățile locale au estimat că vor fi necesare cel puțin două nave dotate corespunzător și echipament pentru a îmbunătăți timpii de reacție către un nivel satisfăcător în inima Deltei.

De asemenea, este nevoie de suport tehnic pentru a îmbunătăți sistemele de inventariere a substanțelor poluante, de monitorizare și de schimb de informații dintre agenții, precum și de coordonare și evaluare. Schimbul de informații presupune suport TIC pentru a asigura că monitorizarea surselor potențiale de poluare de către diferite instituții să fie centralizată într-o bază de date inter-sectorială comună pentru a fi accesată foarte ușor în cazul unei situații de urgență. De asemenea, acest lucru presupune un mecanism de accesibilitate a datelor între instituții. Informații despre cele mai bune practici internaționale de răspuns în situațiile de urgență privind poluarea și conștientizarea riscurilor de către agențiile guvernamentale și companii se vor îmbunătăți în continuare prin cursuri de pregătire și programe de conștientizare.

Tabel 9: Situații de urgență asociate riscurilor de poluare - Tipuri de Priorități/ Proiecte și Justificare

Tip de Intervenție /Proiect	Localizare	PO ITI și axa Sursa de Finanțare	Lista CJT	Justificare
Achiziționarea de echipament pentru a permite echipei de intervenție să acceseze rapid locul incidentului de poluare în DD	Arie largă	PO de Infrastructură Mare PA 6: Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și managementul riscurilor	Nu	Solicitat conform comisiei conduse de ANC și necesar pentru reducerea timpului de răspuns și creșterea randamentului echipei de intervenție la locul incidentului de poluare
Crearea și menținerea unei baze de date inter-instituționale pentru schimbul de date și o mai bună coordonare între agenții	Arie largă	PO al Capacității administrative PA 1: Guvern eficient, previzibil și transparent	Nu	Necesare pentru a asigura că există o imagine cuprinzătoare a riscului de poluare la nivel local. Instrumentul poate fi folosit și pentru a spori coordonarea inter-instituțională și contribuie la creșterea gradului de sensibilizare publică, precum și pentru a reduce costurile publice
Plan de intervenție și prevenire complet și cuprinzător în incidente de poluare care acoperă atât apa cât și pământul precum și surse mobile și fixe de poluare	Arie largă	PO al Capacității administrative PA 1: Guvern eficient, previzibil și transparent	Nu	Planul va spori uniformitatea politicilor de intervenție în cazuri de urgență și va căuta metode de scădere a riscurilor de poluare imediată. Dunărea face parte din rețeaua TEN-T. Se preconizează o activitate economică crescută în zona studiată, justificând

				astfel sporită. vigilența
Crearea unei Echipe inter-instituționale de intervenție în incidente de poluare	Arie largă	PO Capacității administrative PA 1: Guvern eficient, previzibil și transparent	Nu	Echipe inter-instituționale va administra și întreține baza de date și planul, va lua parte la intervenții, și va coordona prevenirea situațiilor de urgență a poluării locale, sub autoritatea Comitetului local de urgență.

Aceste propuneri de investiții sunt menite să sporească randamentul agențiilor guvernamentale locale, în special a echipelor de intervenție, pentru a răspunde rapid și eficient la incidentele de poluare, de exemplu, să dezvolte un răspuns eficient în cazul de poluare imediată, precum și un mecanism de prevenire în zona studiată. Investițiile în achiziționarea de bărci ar reduce dependența de terți și ar ajuta la reducerea timpului de răspuns, îndeosebi în inima Deltei, care este cel mai important bun ecologic și cel mai greu de atins de echipele de intervenție. Crearea unei echipe de urgență inter-instituționale în situații de urgență generate de poluare este esențială pentru funcționarea mecanismului, deoarece aceasta va asigura uniformitatea și continuitatea. Membrii se vor antrena împreună în centrul de urgență propus, vor duce campanii de sensibilizare și vor forma o unitate eficientă. Formarea echipei va necesita actualizarea procedurilor inter-instituționale de cooperare, cu o creștere a schimbului de date și o aliniere internă din punct de vedere procedural. Baza de date propusă ar asigura că toate formele de riscuri imediate de poluare sunt monitorizate în agenții. Aceasta ar conține de asemenea, cele mai bune practici și informații cu privire la riscurile publice asociate și costuri.

Agricultura și dezvoltarea rurală (ADR)

Obiective Sectoriale

- Protejarea patrimoniului natural al zonei studiate prin promovarea gestionării corespunzătoare a resurselor naturale și schimbărilor climatice

În mod similar cu celelalte sectoare economice, activitățile agricole pot avea un impact important asupra mediului înconjurător. Dacă activitățile agricole sunt organizate într-un mod abuziv, atunci acestea pot conduce la deteriorarea resurselor naturale. Dacă, însă, sunt gestionate extensiv, agricultorii pot aduce importante servicii mediului înconjurător și să ofere bunuri de valoare publicului. În același timp, agricultura poate fi afectată de condițiile climatice și de starea resurselor naturale (apă și sol). Protejarea mediului înconjurător și schimbările climatice reprezintă aspecte importante pentru agricultorii și comunitățile din inima Deltei. Protejarea biodiversității și a schimbărilor climatice sunt părți esențiale ale noii Politici UE de Agricultură Comună. Considerând patrimoniul natural unic, precum și limitările naturale ale zonei de studiu, ar trebui să se acorde o prioritate mare gestionării corespunzătoare a solurilor și a apei, cu un accent deosebit pe reabilitarea sistemului de irigații acolo unde există o astfel de infrastructură și este viabilă din punct de vedere economic. O relevanță la fel de mare o are și susținerea practicilor de reducere a emisiilor de GES și creșterea rezistenței fermierilor în fața riscurilor (mai multe detalii în Anexa 7 – Obiective Strategice 4).

Pilonul II: Valorificarea Oportunităților Economice prin Dezvoltarea Avantajelor Comparative ale Zonei

Intervențiile prezentate în cadrul acestui pilon au drept scop accentuarea perspectivelor economice ale turismului, pisciculturii și respectiv, a agriculturii. Se preconizează că îmbunătățirea serviciilor infrastructurii (pilon 4) va îndepărta piedicile din calea dezvoltării turismului, dar acest lucru nu este de ajuns. O infrastructură specifică de turism – de la trase, la structuri de cazare și excursii cu ghid – trebuie să fie dezvoltată pentru a atrage turiști în diferite perioade ale anului, iar promovarea atracțiilor culturale și naturale ale zonei trebuie realizată mai agresiv. Sustinerea pescuitului sportiv, o inițiativă răspândită în cadrul evaluării sectorului piscicol, se va realiza în același timp cu dezvoltarea unor activități turistice atractive.

Turismul

Obiective Sectoriale

- Dezvoltarea DD drept o destinație integrată de turism cu un portofoliu bogat de produse și servicii durabile pe baza atracțiilor naturale și culturale împreună cu activități relevante de marketing
- Stabilirea unui mecanism de management local al destinațiilor care să se bazeze pe implicarea activă a părților locale interesate
- Încurajarea populației locale de a deschide afaceri turistice mici care să îndeplinească standardele de calitate și durabilitate și care să fie viabile din punct de vedere economic

Pornind de la faza de diagnostic a proiectului, s-a concluzionat că zona Deltei Dunării are un potențial semnificativ pentru dezvoltarea unui turism durabil bazat pe natură și cultură. Turismul din zonă rămâne subdezvoltat, ceea ce oferă oportunități de creștere. Luând în considerare sensibilitatea resurselor naturale - principalul capital al turismului - dezvoltarea turismului trebuie să se facă în baza unei planificări atente și a înțelegerii câștigurilor și pierderilor aferente activităților din turism. O oportunitate semnificativă este aceea că tipul de turism care se potrivește caracteristicilor regiunii corespunde tipului de turism care se află în curs de dezvoltare și care va face progrese și în viitor²⁵. Turismul bazat pe natură este de asemenea pus în legătură cu perioade de ședere prelungite, o medie mai mare a cheltuielilor și un comportament mai responsabil față de comunitățile locale și biodiversitate²⁶. Rezultatele diagnosticării reprezintă viziunea definită pentru zona Deltei Dunării, ce constituie baza pentru trei obiective de dezvoltare, pentru sectorul turism.

Aceste obiective au condus la identificarea unei liste de nevoi, care au fost organizate în jurul a șapte zone de intervenție:

- *Accesul și transportul* care se referă la nevoia generală de a îmbunătăți legăturile dintre Delta Dunării și restul României, precum și la îmbunătățirea mobilității în cadrul regiunii.

²⁵ Într-un rezumat recent al tendințelor și statisticilor, Centrul de Călătorii Responsabile (CREST) se evidențiază că există un interes susținut, dovedit în rândul călătorilor în jurul lumii față de produsele și serviciile care protejează mediul și respectă culturile locale

²⁶ 2013 Industry Snapshot, Adventure & Trade Association

- *Infrastructura pentru vizitatori și Serviciile de informare* se referă la importanța existenței unei infrastructuri fizice ușoare, care să susțină dezvoltarea activităților precum drumețiile, ciclismul, echitația și sporturile nautice. Serviciile de informare se referă la nevoia de a deține informații de bază pentru vizitatori, precum și programe de interpretare²⁷, prin care să se spună poveștile zonei și să dezvăluie caracteristicile acesteia. Infrastructura vizitatorilor și programele de informare sunt importante pentru protecția mediului deoarece servesc ca instrumente pentru gestionarea fluxului și tiparelor de vizitatori. De asemenea, reprezintă un element foarte important pentru dezvoltarea unui portofoliu de atracții culturale, ceea ce este esențial pentru regiunea Deltei Dunării.
- *Intervențiile legate de cazare* sunt asociate cu îmbunătățirea calității generale a facilităților de cazare existente mai degrabă decât investiții în noi facilități de cazare. Nivelurile de ocupare în regiune sunt extrem de scăzute, ceea ce atrage după sine și un grad slab de profitabilitate. Investițiile în facilități noi de cazare sunt necesare doar dacă acestea se fac în scopul dezvoltării facilităților cu impact redus, cum ar fi zonele de campare, care vor diversifica ofertele existente, în loc doar să mărească capacitatea.
- *Sănătatea, Siguranța și Securitatea* se referă la importanța respectării standardelor/normelor internaționale pentru aceste sectoare de servicii. Acestea sunt importante pentru orice fel de destinație care se vrea competitivă pe piețele internaționale.
- *Nevoile de dezvoltare a forței de muncă* sunt grupate în două grupe majore. În primul rând, este o nevoie generală de a îmbunătăți capacitatea și calificările angajaților din firmele de turism pentru a le permite acestora să furnizeze servicii de calitate superioară. În al doilea rând este necesară îmbunătățirea managementului și a operării afacerilor pentru a le permite proprietarilor de firme și antreprenorilor să își desfășoare mai eficient activitatea.
- *Legăturile economice* se adresează potențialului din turism pentru a genera beneficii socio-economice crescute prin legăturile cu alte sectoare. Turismul trebuie să fie mai bine fundamentat în economia locală și legat în mod profitabil de agricultură, pescuit, transport și alte sectoare în special prin intermediul IMM-urilor. Există oportunități specifice economice care dezvoltă un potențial mare de creare a locurilor de muncă și de îmbunătățirea calității atracțiilor turistice în regiunea Deltei Dunării. Aceste sunt cultura și arta locală, bucătăria tradițională și meșteșugurile tradiționale.
- *Managementul destinației și accesul pe piață* sunt asociate cu gestionarea regiunii Deltei Dunării ca destinație turistică integrată. Datorită complexității sectorului și implicării mai multor parteneri, este necesară dezvoltarea unui mecanism local de management al destinației care să implice partenerii locali, în mod participativ. O Organizație pentru Managementul Destinației (OMD) va fi responsabilă cu managementul brandului Delta Dunării și plasarea sa efectivă și cu promovarea pe piețele internaționale.

Luarea unor măsuri necesită timp și un set de intervenții foarte bine organizate în etape. Turismul este foarte dependent de multiple sectoare socio-economice și implică o rețea complexă de părți

---

²⁷ Interpretarea reprezintă un mod de face cunoscute atracțiile și activitățile turistice. Se bazează pe împărtășirea cunoștințelor care sunt noi pentru turist(experiență prin învățare), într-un fel care să îi atragă emoțional. Interpretarea implică producerea de materiale de informare, montarea de semnalizări, punând la dispoziție servicii de informare și cel mai important, servicii de ghid. Interpretarea eficientă presupune planificarea și conceperea programelor de interpretare și instruirea specială a ghizilor și a altor furnizori de servicii turistice.

interesate. Având în vedere acest lucru, eforturile de a investi și dezvolta planificat pentru a promova turismul în regiunea DD vor trebui să construiască gradual capacitatea umană și fizică locală, dar și rețele de legături economice și între diversele părți interesate. Succesul intervențiilor evidențiat în secțiunile referitoare la turism ale acestui document depind de calendarul intervențiilor și succesul acestora aferente altor sectoare precum cel de transport (pentru îmbunătățirea accesului și accesibilității), educație (pentru dezvoltarea forței de muncă și formarea abilităților necesare), sănătate (servicii sociale și de siguranță de o calitate superioară), agricultură și piscicultură (legături economice mai bune).

Aceste aspecte complexe justifică importanța unui mecanism de management al destinațiilor (MMD local) deja sugerat. Unul dintre rolurile esențiale a MMD este acela de a coordona relațiile cu alte entități publice, private și non-guvernamentale ce operează în domeniul socio-economic important. Design-ul instituțional și scopul funcțional al MMD din DD ar trebui să ia în considerare importanța acestei funcții de coordonare.

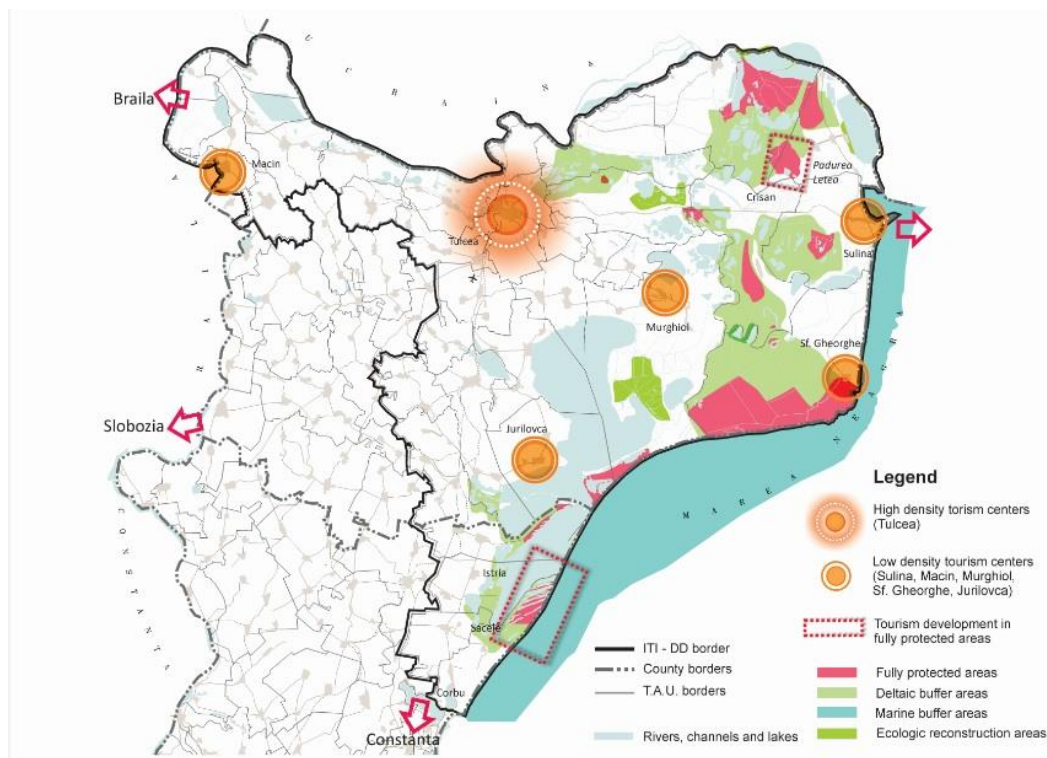
Un aspect important al dezvoltării DD drept o destinație turistică competitivă îl reprezintă puternicul avantaj dat de cultura și caracterul distinctiv al regiunii. Natura este clar capitalul care va sta la baza atracției DD și a portofoliului său de atracții. În același timp, cultura locală distinctivă este o altă particularitate care poate constitui un ingredient cheie pentru poziționarea destinației DD pe piețele internaționale. Se recomandă ca intervenția prioritară de dezvoltare a portofoliului și produsului DD să se concentreze pe dezvoltarea ofertelor privind arta și meșteșugul local (incluzând muzica, artele, suveniruri etc.), privind activitățile economice tradiționale (stuful, acoperișurile din stuf etc.), bucătăria locală (nu numai felurile de mâncare din restaurant, dar și prin demonstrații de gătit, cursuri de gătit etc.), tradiții și sărbători etc. Infrastructura de vizitare, interpretarea și dezvoltarea produsului ar trebui să contribuie la îmbunătățirea capacității de atracție a zonei sub forma unei experiențe în locuri culturale și religioase. (muzee, biserici, mănăstiri, situri și locuri istorice importante etc.).

Un alt aspect important al acestei abordări strategice specific dezvoltării turismului în DD este de a-l conecta cu economia locală. Acest lucru este posibil doar dacă acțiunile comune crează un mediu favorabil și susțin mecanismele pentru ca întreprinderile micro, mici și mijlocii și, în special cele sociale²⁸, să construiască o economie locală verde. O analiză a întreprinderilor turistice din regiunea DD a identificat un număr de oportunități pentru cei care au inițiative antreprenoriale și doresc dezvoltarea afacerilor locale existente.

---

28 Întreprinderile sociale sunt întreprinderi comerciale și adaptate la piața care maximizează îmbunătățiri în bunăstarea umană și de mediu, mai degrabă decât concentrându-se exclusiv pe profit monetare. Modelele de afaceri se bazează pe vânzarea de bunuri și / sau servicii de-a lungul pe care le rezolvă probleme sociale sau de mediu, și de a îmbunătăți calitatea generală a vieții în comunitatea lor.

Figura 19: Situația actuală a turismului

Tabel 10: Turism - Tipuri de Priorități/ Proiecte și Justificare

Tip de Intervenție /Proiect	Localizare	PO ITI și axa Sursa de Finanțare	Lista CJT	Justificare
Dezvoltarea și Instalarea Infrastructurii pentru vizitatori	Teritoriul RBDD (teren și apă), precum și zonele înconjurătoare (inclusiv localitățile)	PO de Dezvoltare Regională Axa 4: Dezvoltare Urbană (doar în zonele urbane) Axa 5: Dezvoltare Durabilă și promovarea Turismului Programul Național	Nu	Dezvoltarea și instalarea infrastructurii pentru vizitatori în Delta Dunării este de o importanță fundamentală în vederea dezvoltării turismului durabil în zonă. În primul rând, călătorii interesați să experimenteze natura caută să exploreze activ natura prin activități precum drumețiile, ciclismul, călăria, sporturile nautice, etc. Aceste activități necesită rute și infrastructură aferentă. În al doilea rând, rutele și traseele care ușurează deplasarea în întreaga regiunea DD vor crește plăcerea pentru

Tip de Intervenție /Proiect	Localizare	PO ITI și axa Sursa de Finanțare	Lista CJT	Justificare
		<p>de Dezvoltare Rurală</p> <p>Prioritate 6: promovarea incluziunii sociale, reducerea nivelului de sărăcie și dezvoltarea economică în zonele rurale</p> <p>Programul Operațional de Infrastructură Mare :</p> <p>Axa prioritară 3: Dezvoltarea unui transport sigur și prietenos cu mediul</p>		<p>vizitarea diferitelor părți ale destinației și vor încuraja vizitatorii să stea mai mult și să viziteze mai multe locuri. În al treilea rând, mișcarea fără motor este asociată cu un impact redus asupra biodiversității și ecosistemelor.</p> <p>Infrastructura pentru vizitatori este o componentă esențială privind dezvoltarea produselor și portofoliului DD. De exemplu, semnalizarea, băncile, potecile amenajate etc pot transforma o mică biserică care nu reprezenta o atracție pentru turiști într-un punct de interes turistic. De asemenea, semnalizarea, băncile, potecile amenajate pot transforma o pajiște liberă într-o locație importantă pentru cei care iubesc natura.</p>
<p>Instituționalizarea unui Management Organizational de Destinație în Delta Dunării (MOD)</p>	<p>Sediul central al MOD poate fi în Tulcea, dar poate avea birouri în întreaga regiune.</p>	<p>PO de Dezvoltare a Capacității Administrative</p> <p>Axa prioritară 1: Guvernare, transparentă și previzibilă</p> <p>Axa prioritară 2: Administrare Accesibilă</p>	<p>Nu</p>	<p>Instituționalizarea unei Organizații de Management al Destinației în DD (OMD) este necesară în coordonarea management-ului regiunii drept o destinație de călătorie. Acest proiect ar implica dezvoltarea unei conduceri locale și gestionarea randamentului în politica de dezvoltare a turismului, planificarea strategică a turismului și management-ul destinației turistice incluzând management-ul de destinație locală a DD.</p>

Tip de Intervenție /Proiect	Localizare	PO ITI și axa Sursa de Finanțare	Lista CJT	Justificare
				Unul din rolurile importante ale OMD este acela de a planifica și implementa dezvoltarea integrată a produsului și promovarea destinației. Acest lucru înseamnă că OMD DD preia conducerea privind dezvoltarea portofoliului și produselor specifice regiunii pentru a se asigura că oferă numeroase oportunități de explorare și recreere în natură, dar și de cunoaștere a culturii și tradițiilor specifice. OMD este managerul și proprietarul mărcii DD.
Planificare și implementarea unui program - destinație extins pentru dezvoltarea produsului și capacității de atracție	Teritoriul RBDD (teren și apă), precum și zonele înconjurătoare (inclusiv localitățile)	<p>PO de Dezvoltare Regională</p> <p>Axa 5: Dezvoltare Durabilă și promovarea Turismului</p> <p>Programul Național de Dezvoltare Rurală</p> <p>Prioritate 6: promovarea Apartenența socială, reducerea nivelului de sărăcie și dezvoltarea economică în zonele rurale</p>	Nu	Caracteristica regiunii DD de a fi o destinație turistică depinde de bogăția și particularitățile produsului și capacității de atracție oferite. Un program destinație extins privind dezvoltarea produsului și a capacității de atracție ar trebui să includă o evaluare detaliată a atracțiilor și locațiilor turistice existente, ce pot fi transformate în noi oferte turistice. Peisajele naturale ale regiunii oferă oportunitatea pentru realizarea multor activități și experiențe în exterior. Totuși, este, de asemenea important, să beneficiem de particularitățile culturii și tradițiilor locale. Dezvoltarea produsului și capacității de atracție necesită plasarea atenției pe dezvoltarea ofertelor turistice formate pe baza evenimentelor

Tip de Intervenție /Proiect	Localizare	PO ITI și axa Sursa de Finanțare	Lista CJT	Justificare
				locale, a bucătăriei speciale, patrimoniului cultural, locurilor și siturilor istorice.
Implementarea unui mecanism de susținere pentru sprijinirea turismului durabil, natural și inovativ prin crearea întreprinderilor Micro, mici și mijlocii și turismul social ²⁹	Întreaga regiune DD	<p>Capital Uman PO: Axa prioritară 1: "Locuri de muncă pentru tineri " Axa prioritară 2: Îmbunătățirea situației tinerilor categoria NEET</p> <p>Prioritate Axa 3: "Locuri de muncă pentru Toți" Axa Prioritară 4: promovarea Apartenența socială, reducerea nivelului de sărăcie Axa Prioritară 5: Educație și Abilități</p>	Nu	Maximizarea potențialului economic al dezvoltării durabile a turismului în DD trebuie să se oglindească în economia locală. Acest lucru este posibil dacă există suficiente sisteme relevante care să contribuie la înființarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii care oferă servicii turistice naturale pentru a construi o economie locală verde. Regiunea DD necesită un efort proactiv de a promova și încuraja antreprenoriatul în zone turistice naturale și dezvoltarea întreprinderilor locale, inclusiv cele sociale. Adicional serviciilor turistice standard (precum cazare și masa), există un potențial semnificativ pentru antreprenorii locali și alte afaceri să se dezvolte datorită zonelor cu gastronomie tradițională, arte și meșteșuguri, servicii de ghid și interpretariat. O componentă importantă a acestui efort potențial de a încuraja dezvoltarea întreprinderilor micro, mici și mijlocii este mediu de afaceri

²⁹ întreprinderile sociale sunt afacerile comerciale și conduse de piață care încurajează mai mult o stare de bine prin dezvoltarea oamenilor și a mediului decât să se concentreze exclusiv pe obținerea profitului. Modelul loe de afaceri se bazează pe vânzarea serviciilor și/sau bunurilor în același timp rezolvând o problemă socială sau de mediu și îmbunătățirea calității vieții comunității.

Tip de Intervenție /Proiect	Localizare	PO ITI și axa Sursa de Finanțare	Lista CJT	Justificare
				îmbunătățit la care se adaugă și disponibilitatea unor opțiuni de finanțare flexibile pentru antreprenorii și afaceriștii locali, întreprinderi Micro, mici și mijlocii
Implementarea unui program extins pentru înfrumusețarea așezărilor	Tulcea, Sulina, Crișan, Sf. Gheorghe, Mila 23, Chilia Veche și altele	PO de Dezvoltare Regională Axa 4: Dezvoltare Urbană (dacă este integrată cu eficiența energetică a cladirilor) Axa 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea unui turism durabil Program Național de Dezvoltare Rurală Masura 7: Servicii de bază și modernizare a zonelor rurale	Partial	Transformarea orașelor și satelor în locații mai primitive în toată regiunea Deltei Dunării va determina creșterea competitivității ofertelor turistice în DD și va crea un mediu favorabil antreprenorilor locali de a oferi servicii turistice

Pescuitul și Acvacultura

Obiective Sectoriale

- Neutralizarea dezechilibrului ecologic din rândul speciilor de pești prădători și pradă și resturarea calitatății mediului înconjurător.
- Creșterea valorii economice a activităților de piscicultură și acvacultură
- Creșterea numărului de oportunități de angajare calitative în sectorul pescuit

Productivitatea și profitabilitatea pisciculturii și acvaculturii sunt în prezent sub standardele așteptate. Ambele activități suferă din cauza managementului slab și a lipsei pregătirii tehnice. În cazul pescuitului unor specii străine cum ar fi carasul, perturbă sistemul, care, la rândul lui, se supune schimbării continue de mediu. Colmatarea masivă a lacurilor crește mult turbiditatea apelor, cu un nivel ridicat de eutrofizare. Aceasta a cauzat pierderea habitatului reproductiv, mai ales în cazul unor specii de mare valoare cum ar fi știuca și șalăul, care ar fi putut controla speciile străine într-un mediu mai bun. Considerând motivele de natură biologică și pescuitul drept principalele motive care au condus la declinul speciilor de valoare, reproducerea artificială asistată³⁰ poate fi justificată pentru că va determina îmbunătățirea posibilităților de dezvoltare a activităților de pescuit sportiv și tradițional.

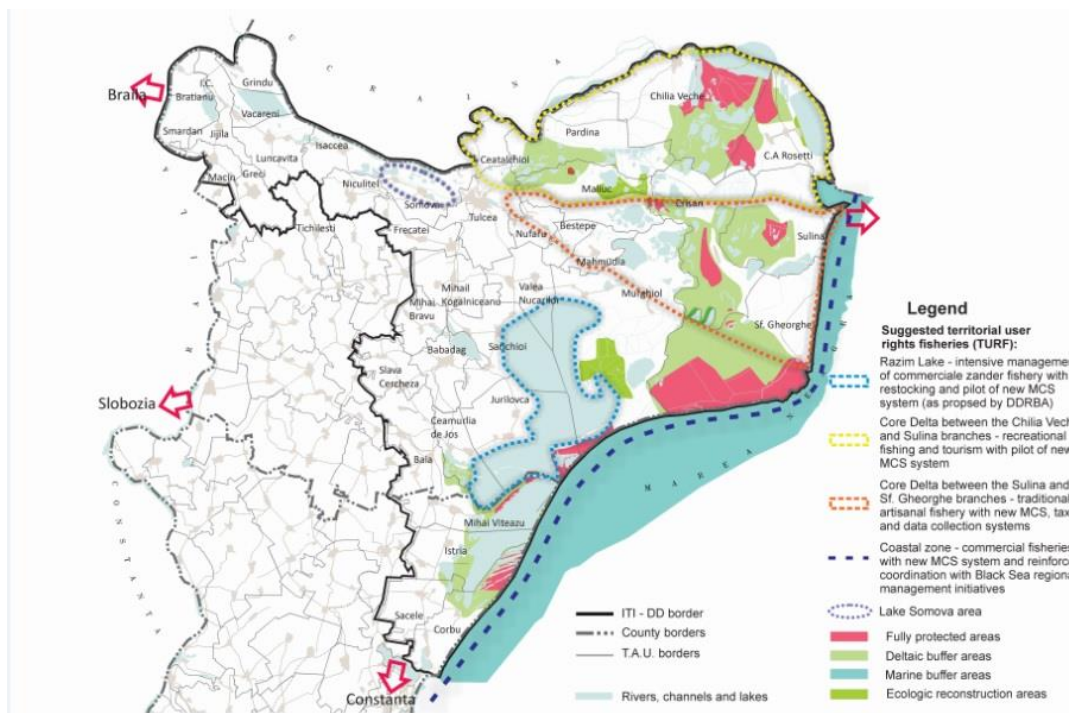
Există și factorii antropici care cauzează probleme în zonele de pescuit. Sistemul monopolist de distribuție prin piețe de tip cherhana pare să reducă profiturile pescarilor și a dus la o disponibilitate redusă a peștelui de bună calitate pe piața locală. Percepția globală asupra acestui fapt este aceea că pescuitul profesional devine din ce în ce mai mult o meserie neatractivă, pentru că presupune muncă grea. Prin urmare, locațiile ecoturistice ar trebui să fie îmbunătățite pentru a oferi condiții mai bune pescarilor sportivi locali și internaționali. Prelucrarea peștelui la nivel de gospodărie și sat (conservarea la scară mică a peștelui și afumarea îmbunătățită) ar adăuga valoare capturii și ar îmbunătăți legătura cu turismul. Eliminarea sau scăderea TVA-ului la produsele piscicole ar putea ajuta pescarii să desfășoare această profesie dificilă în zonă pentru încă mulți ani. Relocarea sau mărirea numărului de pescari presupune construirea unor debarcadere.

Este necesară revizuirea concesiunilor existente pentru a beneficia de potențialul pe care îl oferă o acvacultură profitabilă și durabilă, în special prin combinarea acesteia cu pescuitul sportiv. Aceasta necesită identificarea unor surse de finanțare dedicate modernizării și exploatarea instalațiilor de acvacultură. Eliminarea taxei de acces și pescuit ar trebui reconsiderată drept o compensație pentru dezvoltarea acvaculturii în zonă. Este importantă siguranța că specii străine nu vor mai pătrunde în zonele de acvacultură și că apele uzate ce provin de la fermele piscicole respectă toate normele UE privind nitrății și fosfații. Apele uzate și mëlul provenit de la fermele piscicole pot și ar trebui să fie folosite ca îngrășământ în fermele legumicole sau apă bogată în nutrienți pentru agricultură, în loc să fie deversată direct în lacuri sau canale.

---

³⁰ O astfel de asistență ar putea include cuiburi făcute de om într-un lac, unde știuca și șalăul ar putea pune ouăle în aceste "coșuri" și prădatul (Gibel crap, etc) va fi mai mic decât în suprafețele de depunere a icrelor mai deschise. Acest tip de asistență de reproducere este comună în Ungaria (pentru șalău) și în Finlanda (pentru știuca și biban).

Figura 20: Situația actuală a pisciculturii

Tabel 11: Piscicultură și acvacultură - Tipuri de Priorități/ Proiecte și Justificare

Tipul Intervenției/Proiect	Localizare	ITI PO și Axă	Lista CJT	Justificare
Înmulțirea habitatelor cu pește Reducerea acțiunii de sedimentare în majoritatea lacurilor prin instalarea unor ecluze Dragarea marilor lacuri pentru a restabili adâncimea apei.	Lacurile Fortuna și Uzlina (în primă fază)	POIM: AP 4 - Protejarea Mediului și Promovare a Eficientizării Resurselor	În parte, acestea sunt cuprinse într-un subcapitol priorizat de ARBDD	Întreaga solicitare a CJT în valoare de 122 mil euro pentru decolmatarea lacurilor este prea costisitoare (preț recurent 10 mil euro/an) și nu este conformă cu programul Natura și Obiectivele de Conservare ale ARBDD. Toate părțile consultate sunt de acord că nu se poate fundamenta un program durabil de dragare / decolmatare în baza datelor hidrologice existente
Susținerea tranziției de la pescuit prin mijloace tradiționale la pescuitul sportiv	Inima Deltei cu concentrare pe partea	POP	Nu	CJT nu consideră pescuitul recreativ ca pe o alternativă viabilă față de pescuitul industrial. Datele noastre

Tipul Intervenției/Proiect	Localizare	ITI PO și Axa	Lista CJT	Justificare
<p>-îmbunătățirea locațiilor eco-turistice pentru a satisface nevoilor pescarilor sportivi</p> <p>-stabilirea unei zone restricționate pentru pescuitul tradițional și sportiv în inima Deltei</p> <p>-Mărirea taxelor de obținere a autorizațiilor de pescuit și monitorizarea krilului</p> <p>-promovarea și furnizarea de servicii de pregătire pentru un pescuit recreativ durabil (pescuit de tip: prins-si-eliberat etc)</p> <p>-reglementarea sau eliminarea campării necontrolate în vederea pescuitului).</p>	de nord a canalului Sulina			<p>relevă faptul că potențialul pescuitului recreativ depășește orice îmbunătățire previzibilă privind pescuitul industrial, ceea ce sugerează că ar fi mai compatibil cu ecoturismul și obiectivele de conservare a naturii</p>
<p>Îmbunătățirea Acvaculturii</p> <p>studiile privind concesiunile actuale pentru a stabili dacă acestea pot fi făcute profitabile, inclusiv pescuitul recreativ</p> <p>-aplicarea FLAG pentru susținerea investițiilor în concesiuni pentru acvacultură</p> <p>- Furnizarea instruirii tehnice pentru o acvacultură durabilă și procesarea peștelui în ferme pentru a câștiga</p>	Concesiunile actuale în acvacultură	POP	Da, parțial	<p>Planurile actuale sunt de rezilia contractele de concesiune neproductive pentru acvacultură și renaturarea acestora. Această abordare presupune anumite costuri fără niciun beneficiu evident și ar aduce un profit mic sau inexistent economiei locale. Chiar dacă anumite concesiuni nu sunt viabile acvacultura/pescuitul recreativ la scară redusă nu ar afecta în mod negativ fauna și flora sau calitatea apei</p>

Tipul Intervenției/Proiect	Localizare	ITI PO și Axa	Lista CJT	Justificare
valoare adăugată -Compensarea taxelor prin eliminarea taxei de acces și pescuit.				
-Susținerea procesării peștelui la scară mică -Diversificarea procesării peștelui la nivel de gospodărie și sat prin introducerea unităților de procesare prin conservare la scară mică (pentru caras) și îmbunătățirea sistemelor de afumare (afumătoare sau afumătoare electrice de mici dimensiuni); în principal pentru producerea de delicatese pentru turiști	Inima Deltei	Pescuit	Nu	Există potențial de a exploata carasul care în prezent este o specie cu valoare economică scăzută din pescuitul tradițional pentru conservarea acestuia la scară mică (cu condimente) și îmbunătățirea sistemelor locale de afumare, pentru producerea locală de delicatese. Aceasta ar contribui la crearea de oferte turistice locale, mai ales în Inima Deltei. Pescuitul de caras ar trebui permis și în perioadele de prohibiție. Acest lucru presupune schimbarea legislației.
Susținerea sistemului de reproducere artificială a speciilor valoroase precum știucă și șalău și construirea unor debarcadere în cazul creșterii numărului de pescari Îmbunătățirea colectării și analizării datelor legate de pescuit - Înlocuirea sau modificarea sistemului de tip cherhana	Inima Deltei și Lacul Razim	PO Competitivitate Axa prioritară 1 IDR pentru susținerea competitivității economice	Da, parțial	CJT și ARBDD sunt de acord cu necesitatea unui sistem de reproducere artificială a speciilor valoroase precum și cu construirea unor debarcadere. De asemenea, sunt de acord cu necesitatea colectării de date legate privind activitatea de pescuit și înțelegerea anumitor defecte legate de pescuitul de tip cherhana, dar pentru a oferi alternative credibile sunt necesare studii suplimentare.

Tipul Intervenției/Proiect	Localizare	ITI PO și Axa	Lista CJT	Justificare
<ul style="list-style-type: none"> - Consolidarea capacității de analiză a INCDD - Îmbunătățirea activităților de cercetare și dezvoltare în cadrul institutelor de cercetare, instituțiilor publice și asociațiilor de pescari 				<p>Eliminarea sau scăderea TVA-ului la produsele piscicole poate determina îmbunătățirea condițiilor de viață. Acest lucru este în acord cu autoritățile.</p>

Agricultura și dezvoltarea rurală (ADR)

Obiective Sectoriale

- Promovarea integrării producătorilor din sectorul agro-alimentar (în special produse organice) în lanțul valoric pentru a-i ajuta să beneficieze de avantajul proximității față de piețele externe și de oportunitățile turismului în zonă
- Susținerea diversificării activităților agricole și non-agricole pentru crearea de locuri de muncă, încurajând implicarea activă a comunităților locale.
- Promovarea accesului tinerilor agricultori la terenuri pentru a permite îmbunătățirea fluxurilor de venit pentru populația locală.
- Protejarea patrimoniului natural din zona studiată, prin promovarea rezistenței la schimbările climatice și o gestionare eficientă a resurselor naturale
- Îmbunătățirea accesului populației/agricultorilor locali la informarea privind posibilitățile de a obține fonduri PAC – crearea unei echipe special de extensie pentru Delta Dunării

Agricultura și sectorul de dezvoltare rurală ocupă un loc foarte important în economia din România. Cu aproape 30% din populația ocupată în sectorul primar și o parte importantă a populației care trăiește în zonele rurale, activitățile agricole joacă un rol central în viața multor români. Similar cu situația la nivel național, agricultura a fost întotdeauna o activitate economică importantă pentru locuitorii din zona studiată și este de așteptat să rămână o sursă importantă de venit pentru majoritatea acestora. După cum s-a menționat în Raportul Diagnostic, agricultura și silvicultura susțin o treime din totalul forței de muncă în județul Tulcea, urmate de pescuit, industrie și servicii.

Structura de producție în zona studiată este în mare parte dominată de culturile de câmp. Din suprafața totală cultivată, mai mult de 95% este reprezentată de culturi de câmp, cea mai mare parte cereale (67%), urmata de floarea-soarelui (21%), furaje (7%) și legume (3%). Podgoriile acoperă doar 3% din suprafața totală cultivată având drept scop principal producția de vin, în timp ce livezile sunt total absente, reducând posibilitatea de venituri agricole mai mari.

Productivitatea principalelor culturi din județul Tulcea este mai mică decât mediile naționale și ale UE15. Randamentele medii la grâu în România sunt 2,8 t / ha, mai puțin de jumătate din media UE15, în timp ce în județul Tulcea, cifra este chiar mai mică: 2,2 tone / ha. O situație similară este înregistrată pentru porumb, în cazul în care media națională este de o treime din UE-15 (3,4 tone / ha în Raport cu 9,5 tone / ha), în timp ce media de Tulcea este de numai 2,9 tone / ha. Mediile sunt pentru perioada 2006-2011. Diferențele în randamente sunt explicate prin particularitățile inimii Deltei: calitatea scăzută a solului (nisipoase, cu umiditate ridicată), precum și de condițiile climatice nefavorabile (temperaturi ridicate și precipitații reduse).

Dualitatea fermelor este o altă provocare structurală în zona studiată, și chiar mai mult în inima Deltei. În inima Deltei, doar 1% din totalul proprietăților aveau peste 100 de ha, dar utilizau 93% din totalul suprafeței agricole utilizate (SAU), în timp ce 82% din totalul proprietăților agricole, care au mai puțin de 1 ha au mai puțin de 2% din teren disponibil. Divizarea dintre fermele mari și mici, de subsistență este, prin urmare, mai pronunțată în inima Deltei decât în restul județului.

Inima Deltei se confruntă cu limitări severe în ceea ce privește productivitatea agricolă, ca o consecință a calității scăzute a resurselor de sol și a condițiilor climatice aspre și densității scăzute a populației. Ca urmare, aceasta a fost declarată Zonă Semnificativ Defavorizată din 2007-2013 Programul de Dezvoltare Rurală (PNDR) și fermierii au beneficiat de forme special adaptate de sprijin.

Se preconizează că agricultura va rămâne o activitate economică importantă pentru locuitorii Deltei Dunării (DD) și a zonelor limitrofe. Strategia DD-ADR trebuie să se alinieze la Strategia pe termen mediu și lung pentru dezvoltarea sectorului agro-alimentar (2020-2030) elaborată de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) în 2014. Mai mult, aceasta trebuie să se alinieze la obiectivul primordial al acestei strategii MADR: acela de a stabili calea de a ajunge la „O agricultură cu valoare adăugată mare, centrată pe export și rezistentă la schimbările climatice, cu condiții rurale de trai mai strâns aliniată la standardele urbane” (Vezi Anexa 7, Tabel 44). Date fiind particularitățile zonei de studiu, din cauza cărora Inima Deltei se confruntă cu limitări severe în privința productivității agricole, dezvoltarea agriculturii și a spațiului rural trebuie să se ghideze după următoarele obiective strategice:

Promovarea integrării producătorilor din sectorul agro-alimentar (în special produse organice) în lanțul valoric pentru a-i ajuta să beneficieze de avantajul proximității față de piețele externe și oportunitățile turismului în zonă. Integrarea pe piață și în lanțul valoric sunt importante pentru majoritatea producătorilor din sectorul agro-alimentar din Deltă și din zonele limitrofe ale acesteia (zona de studiu). Accesul la informații și linii de creditare, precum și pătrunderea pe piață sunt împiedicate de fragmentarea ofertei, cu implicații enorme asupra dezvoltării multor sub-sectoare. O integrare mai bună pe piață și în lanțul valoric a producătorilor din sectorul agro-alimentar poate fi realizată prin acordarea de prioritate următoarelor aspecte: (i) diversificarea recoltei și a producției de animale, mai ales a activităților economice; (ii) investiții pentru modernizarea fermelor și pentru dezvoltarea industriei alimentare (inclusiv mărcile și certificarea produselor) în afara zonelor strict protejate; (iii) încurajarea înființării grupurilor de producători, în paralel cu (iv) dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare, în beneficiul activităților turistice (Mai multe detalii în Anexa 7 – Obiectiv Strategic 1)

Susținerea diversificării activităților agricole și non-agricole pentru crearea de locuri de muncă, încurajând implicarea activă a comunităților locale. Economia județului Tulcea depinde într-o foarte mare măsură de activitățile agricole, alte activități de producție și de comerț având un rol marginal. Din cauza lipsei oportunităților de angajare, veniturile mici rezultate din activități agricole de semi-subzistență și lipsa unui culturi antreprenoriale, zonele rurale din regiunea Deltei Dunării se confruntă cu provocări uriașe. Sunt necesare mai multe eforturi pentru instaurarea unei medii de afaceri sănătoase, pentru a dezvolta o infrastructură de bază, pentru înființarea de unități de procesare și diversificarea activităților non-agricole precum turismul, meșteșugurile, logistica, serviciile, etc. În acest sens, se impune acordarea unei atenții strategice: (i) susținerii activităților non-agricole în zonă, inclusive a protecției și promovării patrimoniului cultural; (ii) încurajarea inițiativelor de tip „de jos în sus” pentru dezvoltarea locală; și (iii) îmbunătățirea accesului la infrastructură și la servicii de bază adecvate. (Mai multe detalii în Anexa 7 – Obiectiv Strategic 2)

Promovarea accesului tinerilor agricultori la terenuri pentru a permite îmbunătățirea fluxurilor de venit pentru populația locală. Agricultura de subzistență este una obișnuită în zona studiată. Fragmentarea terenurilor și fermelor, lipsa accesului la finanțări și investiții, nivelul precar al instruirii și informării în rândul agricultorilor și îmbătrânirea populației rurale reprezintă obstacole în calea modernizării și a creșterii competitivității în sectorul agricol. Mai mult, zona de studiu este afectată de fragmentarea

proprietăților private asupra pământurilor - în gospodării mici de subzistență - și o mare parte a terenurilor în proprietate publică aparținând Consiliului Județean (inițial ferme agricole și piscicole de stat), transformate în ferme mari, comerciale. Comunitățile locale pot fi promotorul principal al unei dezvoltări durabile în zonă, întrucât acestea încearcă să identifice surse de creștere, dar acestea au nevoie de stimulente și de un mediu stimulativ pentru a acționa. Facilitarea accesului la teren public pentru tinerii agricultori/fermieri va fi un factor-cheie în acest proces. Vor fi luate în considerare: (i) eliberarea terenurilor prin acordarea de concesiuni de către Consiliul Județean Tulcea; (ii) crearea de oportunități pentru noii fermieri; și (iii) oferirea de soluții viabile pentru soluționarea problemelor fermierilor bătrâni și transferul de bunuri/active. (Mai multe detalii în Anexa 7 – Obiectiv Strategic 3)

Îmbunătățirea accesului populației/agricultorilor locali la informații privind posibilitățile de a obține fonduri PAC – crearea unei echipe speciale de extensie pentru Delta Dunării. Gradul redus de accesibilitate și densitatea scăzută a populației au un impact semnificativ asupra livrării serviciilor din zona de studiu și au condus la un nivel scăzut al gradului de instruire și de calificare al populației implicate în activități agricole sau alte activități. În agricultură cunoștințele și informațiile au devenit factori critici în desfășurarea unei afaceri profitabile, iar agricultorii sunt acum, mai mult decât oricând, conștienți de nevoia de a fi la curent cu informațiile, tehnologiile și dezvoltările de ultimă oră. Accesul redus la cunoștințe, inovație și rezultatele cercetărilor au avut un impact puternic asupra agricultorilor din zona de studiu, proprietățile mici fiind cele mai afectate, din cauza lipsei de resurse și rețele. Aceasta a contribuit la crearea unui decalaj general în tehnologia agriculturii moderne și a avut efecte negative asupra competitivității acestor ferme mici. Pentru a facilita accesul agricultorilor și al populației rurale la cunoaștere, consiliere și informare, va trebui să se acorde o atenție deosebită: (i) îmbunătățirii accesului la servicii de extensie și la alte rețele atât pentru agricultori, cât și pentru populația rurală (prin intermediul unei echipe de extensie speciale); (ii) extinderea accesului la instruire și formare profesională; și (iii) îmbunătățirea accesului la infrastructura TIC pentru atragerea afacerilor și a populației tinere. (Mai multe detalii în Anexa 7 – Obiectiv Strategic 5)

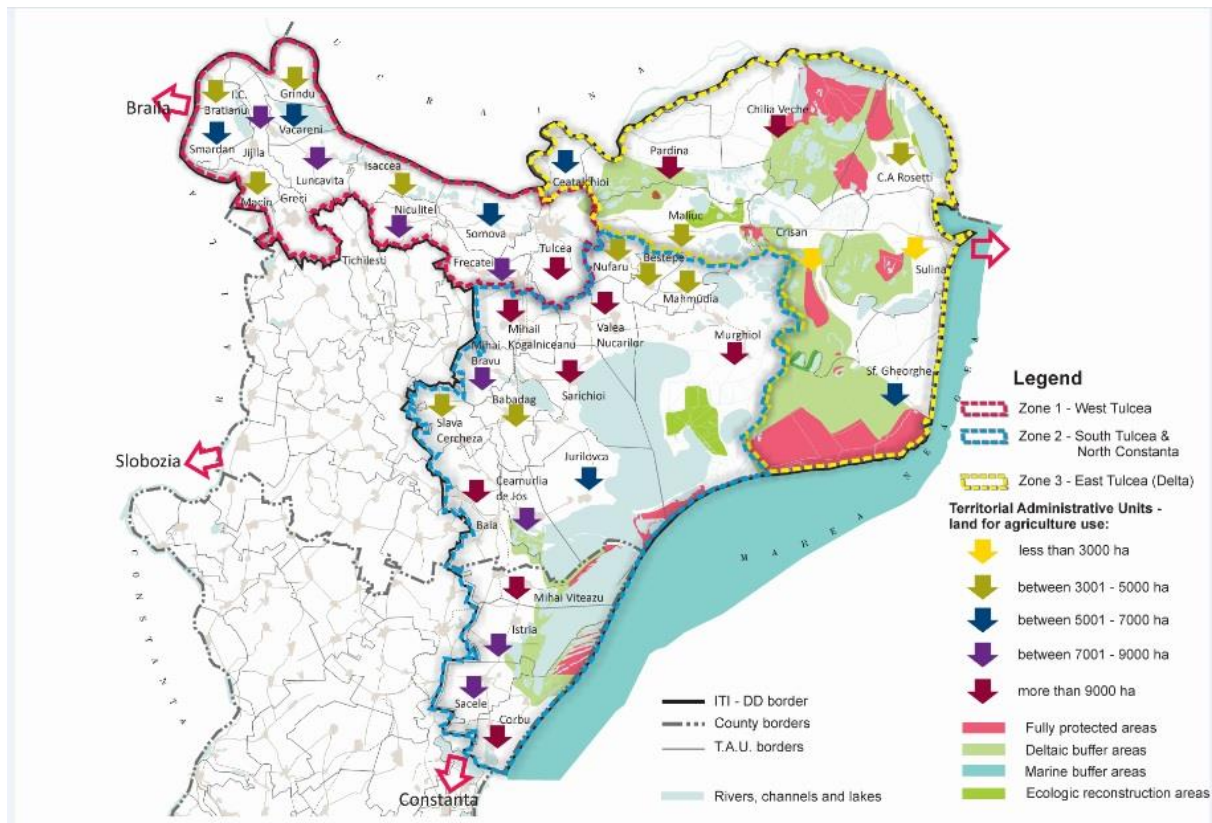
Resurse financiare. Aderarea la UE a creat oportunități enorme pentru România și zona Deltei Dunării. Cu un pachet financiar semnificativ în perioada de programare 2014-2020, România se află într-o poziție favorabilă de dezvoltare a sectorului ADR. Prin introducerea instrumentului ITI, Deltei Dunării și zonelor limitrofe le-au fost alocate, provizoriu, 168 milioane de Euro pentru sectorul ADR, orientate spre investiții în modernizarea fermelor și a capacității de procesare, modernizarea infrastructurii rurale, crearea de locuri de muncă etc., în zona studiată. O schiță a bugetului care prezintă principalele surse de finanțare pentru obiectivele strategice ADR și direcțiile de acțiune, poate fi găsit în Anexa 7: Strategia de Dezvoltare Rurală și Agricultură (ARD) Anexa 7, Tabel 44.

Aspecte orizontale ce necesită soluționare: obiectivele strategice ADR și direcțiile de acțiune subordonate acestora vor fi greu de realizat în lipsa unei serii de instrumente politice care ar trebui să fie urmărite la nivel național. Acestea includ următoarele:

- Soluționarea deficiențelor legate de proprietățile de terenuri pentru a asigura un transfer lin al activelor prin intermediul unei piețe active a terenurilor
- Promovarea unui pachet social de stimulente pentru agricultorii mai în vârstă care doresc să se retragă din activitate și să elibereze terenurile (complementar la reforma terenurilor și la transferul activelor)

- Implementarea unui cadru fiscal predictibil în agricultură pentru stimularea viitoarelor investiții private și a încrederii în sector
- Eforturi naționale pentru formarea profesională a fermierilor și a locuitorilor din mediul rural prin reformarea sistemelor de consultanță, cercetare și inovare și prin încurajarea înscrierii fermierilor în Parteneriate Europene pentru Inovare (PEI).

Figura 21: Situața agricolă actuală

Tabel 12: Tipuri prioritare de intervenție / Proiecte și Justificare - ARD

Tip de intervenție (activități bazate pe cerere)	Localizare	PO si axa / măsură	Listă CJT	Justificare
A. Investiții fizice				
Modernizarea instalațiilor de colectare / procesare / comercializare a produselor agricole	Toate comunele	Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)	Nu	Modernizarea instalațiilor de colectare și prelucrare a produselor agricole este extrem de necesară în zona de studiu, ținând cont că produsele agricole sunt fie utilizate pentru consumul propriu sau vândute direct pe piață. Cumulul de activități de prelucrare și comercializare a produselor ar favoriza dezvoltarea economiei locale și ar crea legături

Tip de intervenție (activități bazate pe cerere)	Localizare	PO si axa / măsură	Listă CJT	Justificare
				puternice între producătorii din sectorul agroalimentar, operatorii de turism și consumatori.
Modernizarea infrastructurii rurale (apă, canalizare, drumuri, școli, dispensare, etc.)	Toate comunele	PNDR	Da	Starea precară a infrastructurii rurale împiedică dezvoltarea zonei de studiu și menține decalajul rural-urban. Modernizarea și extinderea infrastructurii legate de alimentarea cu apă, canalizare, drumuri locale și școli sunt esențiale pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale comunităților rurale din Delta și împrejurimi. Infrastructura adecvată și serviciile de bază sunt, de asemenea, condiții prealabile pentru intrările de capital străin și pentru creșterea atractivității zonei.
Diversificarea activităților non-agricole	Toate comunele	PNDR	Nu	Agricultura joacă un rol disproporționat în țesătura socio-economică a zonei de studiu. Cu locuri de muncă limitate în alte domenii economice, cea mai mare parte a populației din mediul rural fiind ocupată cu agricultura de subzistență și semi-subzistență, tânăra generație pleacă din Delta în căutare de oportunități mai bune. În timp ce agricultura va rămâne una dintre cele mai importante activități în zonele rurale, diversificarea activităților non-agricole spre turism, servicii, artizanat, logistică, etc. vor fi de cea mai mare importanță pentru furnizarea de venituri suplimentare pentru populația rurală și pentru absorbția forței de muncă din activitățile agricole de subzistență.
Crearea de locuri de muncă	Toate comunele	PNDR	Nu	Economia zonei de studiu depinde aproape în întregime de activitățile agricole mici din producția vegetală și creșterea animalelor, în timp ce

Tip de intervenție (activități bazate pe cerere)	Localizare	PO si axa / măsură	Listă CJT	Justificare
				veniturile și oportunități în alte sectoare sunt limitate. Prin urmare, există o nevoie mare de a crea noi locuri de muncă în alte sectoare economice, astfel încât să absoarbă surplusul forței de muncă înscrisă în prezent în activități agricole de subzistență și pentru a crea noi oportunități de venituri. Crearea de noi locuri de muncă ar putea fi realizată prin investiții în crearea de activități neagricole, cum ar fi meșteșugurile, fabricatele sau activități chiar de procesare.
Protejarea și îmbunătățirea resurselor naturale (sol, apă)	Toate comunele	PNDR	Nu	Schimbările climatice și intensificarea constituie un risc pentru activitățile agricole în zonă și durabilitatea resurselor de apă și sol. Stimulente pentru utilizarea practicilor agricole ecologice, tehnologiile cu impact minim asupra solului, dotări adecvate pentru depozitarea gunoierului de grajd, etc. sunt prin urmare necesare, în scopul de a menține peisajele și a proteja mediul.
Finalizarea restituirii terenurilor și înregistrarea în cartea funciară pentru consolidarea terenului / fermelor	Toate comunele	ROP	Nu	Reforma incompletă a pieței imobiliare și înregistrarea nefinalizată a proprietăților reprezintă constrângeri severe în dezvoltarea sectorului ADR în zona studiată. În plus, aceasta afectează accesul la resurse financiare și contribuie la un climat de insecuritate.
Sprijin pentru activități agricole ecologice în cadrul zonelor Natura 2000	Toate comunele	PNDR	Nu	O dezvoltare durabilă a zonelor protejate, în special a zonelor Natura 2000, este de cea mai mare importanță pentru Deltă. Agricultorii din aceste zone au nevoie de sprijin adecvat să își continue activitățile agricole în armonie cu obiectivele de protecție a mediului.

Tip de intervenție (activități bazate pe cerere)	Localizare	PO si axa / măsură	Listă CJT	Justificare
B. Politici și reglementări				
Extinderea accesului la educația profesională pentru agricultură	Toate comunele	PNDR	Nu	Dezvoltarea capitalului uman prin intermediul educației și formării profesionale este esențială pentru dezvoltarea durabilă în zonele rurale și diversificarea ocupațională. Evoluția și specializarea sectorului agricol necesită un nivel corespunzător de pregătire tehnică și profesională economică, precum și o capacitate crescută de a accesa cunoștințe și informații, inclusiv prin acțiuni de răspândire a informației.
Modernizarea sistemelor de control a calității pentru produsele agricole	Toate comunele	PNDR	Nu	Odată cu dezvoltarea de oportunități de piață în domeniu (inclusiv prin lanțuri scurte de aprovizionare a centrelor turistice), creșterea controlului calității produselor vegetale și animaliere devine critică. Fermierii și procesatorii agricoli ar trebui să investească în dotări tehnice generate de respectarea standardelor naționale și europene impuse de legislația europeană.
Managementul de risc al fermei	Toate comunele	PNDR	Nu	Producția agricolă este puternic dependentă de schimbările climatice, situație care impune accesul agricultorilor la fonduri specifice pentru a compensa (parțial), pierderile generate de calamități naturale sau alte evenimente adverse și pentru a permite restaurarea bunurilor deteriorate. Sistemele de gestionare a riscurilor ar trebui să fie în măsură să acopere pagubele provocate nu numai de evenimentele climatice adverse, dar și de dăunătorii de plante și animale și a bolilor, precum și a incidentelor de mediu. Astfel de sisteme ar trebui să ofere o protecție generală a fermierilor

Tip de intervenție (activități bazate pe cerere)	Localizare	PO si axa / măsură	Listă CJT	Justificare
				care se confruntă cu pierderi de activitate și / sau de producție.
C. Dezvoltare Instituțională				
D. Asistență tehnică				
Informații îmbunătățite cu privire la finanțările locale și europene, inclusiv proiecte de pregătire	Toate comunele	PO de Capacitate Administrativă PNDR	Nu	Îmbunătățirea gradului de conștientizare și de informare adecvată cu privire la oportunitățile de finanțare UE existente și viitoare, naționale și locale între agricultori, locuitorii din mediul rural, autoritățile publice și alte părți interesate sunt nevoi de bază, în scopul accelerării capacității de absorbție
Îmbunătățirea activităților de consultanță și formare profesională pentru fermieri / forța de muncă din mediul rural	Toate comunele	PO de Capacitate Administrativă PNDR	Nu	Activitățile de consultanță și de formare sunt necesare pentru agricultori deoarece acestea sporesc viabilitatea economică și performanțele proprietăților și oferă acces la cele mai recente evoluții, inovații și tehnologii. Serviciile de consultanță agricolă ar sprijini micii agricultori, tinerii agricultori, alte persoane fizice care doresc să înceapă activități rurale non-agricole, grupurile de producători să dezvolte și să gestioneze procesul de implementare, precum și să elaboreze planul de afaceri pentru dezvoltarea de ferme orientate către piață. Cu toate acestea, serviciile de consultanță ar trebui să insufle actorilor din mediul rural practicarea unei agriculturii durabile și ecologice, în conformitate cu cerințele specifice ale zonei.

Pilonul III: Asigurarea conectivității

Transportul eficient al persoanelor, mărfurilor, serviciilor și a ideilor este o condiție esențială pentru a acoperi decalajul față de o regiune la conducere. După cum s-a subliniat în următoarele două capitole privind infrastructura TIC de transport și, adresându-se nevoilor de investiții și constrângeri politice în ambele sectoare va genera oportunități, nu numai pentru sectoarele de producție (pilonul 2), dar și pentru serviciile de educație și sănătate mai inovatoare, pentru a ajuta în a depăși lipsa unor economii de scară sau lipsa de alternative de transport viabile (pilonul 4).

Transport

Obiective Sectoriale

- Creșterea conectivității teritoriale pentru a asigura accesul la piețele din Tulcea, la rețelele de transport ale României, și de asemenea, ale Uniunii Europene; conectivitate egală pentru întreprinzători, persoane fizice, și mărfurile de pe teritoriul DD, cu mare atenție pentru protejarea patrimoniului natural de mediu.
- Creșterea accesibilității în inima DD pentru a sprijini dezvoltarea turismului și a pescuitului, precum și mobilitatea pentru locuitorii din zonele slab populate.
- Îmbunătățirea sănătății și protecția mediului prin reducerea emisiilor și a consumului de resurse (inclusiv energie) de către sistemul de transport

Obiectivul conectivitate necesită un sistem modern de infrastructură care să reducă timpul petrecut de oameni și timpii de transport a mărfurilor din și spre Deltă. Dată fiind disponibilitatea resursei de transport naturale pe căile navigabile, dezvoltarea acestui mod de transport este esențială, prin protecția canalelor (în special protecția malurilor de-a lungul canalului Sulina) și dezvoltarea porturilor (în special a celui de la Tulcea) și promovarea transportului de tip multi-modal. O parte-cheie a strategiei de transport este aceea de a promova transportul pe căi navigabile, întrucât este eficient din punct de vedere al costurilor, deși sensibil din punct de vedere al mediului și prin transferul modal un factor-cheie ce contribuie la reducerea emisiilor de carbon. Strategia de transport are, de asemenea, în vedere modernizarea aeroportului, reabilitarea drumului spre Constanța inclusiv construirea unui pod la Brăila, pentru a face o legătură mai bună cu partea de nord a României, cu Republica Moldova și Ucraina.

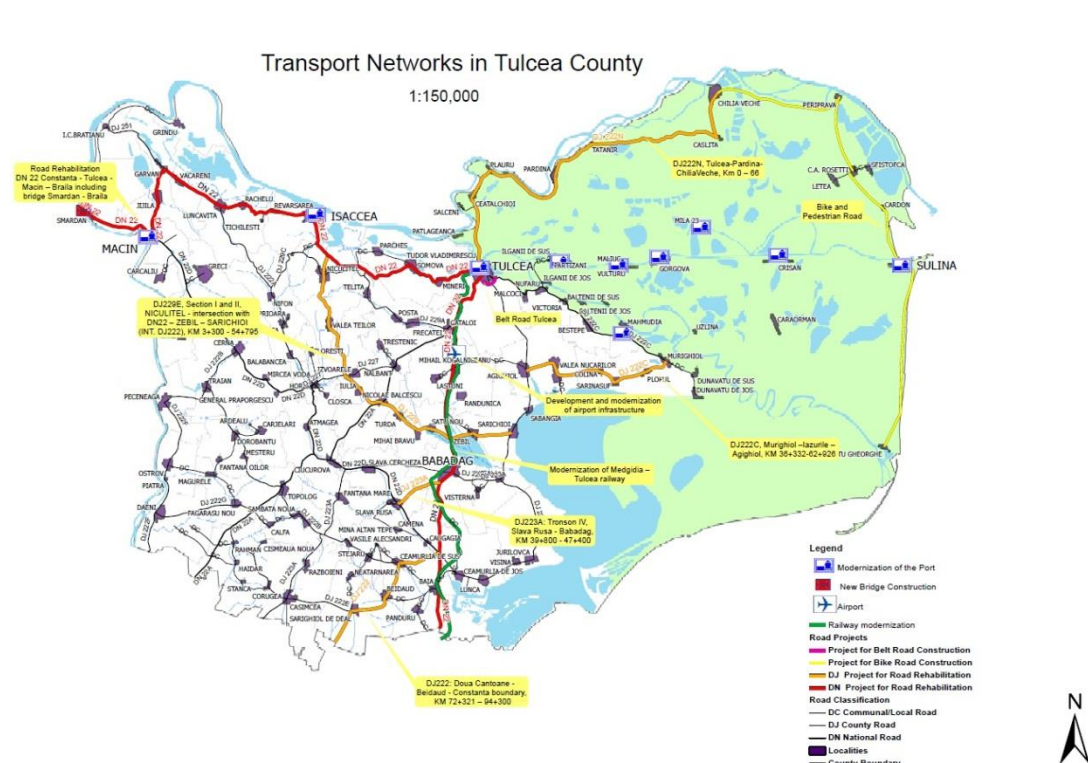
Obiectivele privind accesibilitatea se vor concentra pe utilizarea căilor navigabile, cu dragarea direcționată a canalelor prin alinierea la cerințele impuse în sectoarele turism și pescuit și într-o măsură la fel de importantă prin servicii de transport cu navele, mai regulate și îmbunătățite. În prezent o serie de porturi existente (în special de-a lungul canalului Sulina) necesită modernizări pentru a facilita deplasările locale dar și în scopul promovării turismului. În afara zonei inimii Deltei, drumurile județene vor facilita accesul comunităților locale la facilitățile economice și sociale-cheie. În inima Deltei un drum reabilitat între orașul Tulcea și Chilia Veche va aduce beneficii unei serii întregi de comunități. Acesta va trebui executat cu aplicarea unor măsuri corespunzătoare de protecție a mediului.

Doar infrastructura în sine nu va fi suficientă pentru îmbunătățirea sistemelor de transport în Delta Dunării. Este necesară revizuirea cadrului legislativ privind furnizarea serviciilor de transport. Sunt necesare schimbări care să asigure o mobilitate mai mare și care să protejeze în același timp mediul.

Sunt necesare studii de mobilitate pentru a analiza situația transportului urban în orașul Tulcea și pentru a face o evaluare a capacității și a problemelor de gestionare a traficului. Sectorul privat poate avea un rol cheie în operarea unor facilități de transport și portuare din Delta Dunării, iar pentru sectorul public, de a dezvolta un mediu permisiv pentru dezvoltarea sectorului privat.

Harta de mai jos prezintă localizarea proiectelor de transport identificate: drumuri naționale și județene, porturi, aeroporturi, căi ferate, drumuri și piste pentru biciclete.

Figura 22: Rețelele de transport din județul Tulcea

Tabel 13: Transport - Tipuri de prioritate de intervenție / Proiecte și Justificare

Tip de Intervenție /Numele Proiectului	Localizare	PO ITI și Axa	Lista CJT	Justificare
Reabilitarea și modernizarea DN 22 Constanta - Tulcea - Măcin – Brăila, inclusiv construirea unui pod peste Dunăre la Brăila	Smârdan - Brăila	PO Infrastructur i Mari Axa Prioritară #2	Da	Un sistem de transport eficient ar trebui în primul rând să lege zona studiată a Deltei Dunării cu restul României și cu țările vecine. A fost analizată situația economică și socială din județele Vrancea, Galați, Brăila, Tulcea și Constanța (Regiunea de Dezvoltare Sud-Estică).Obiectivul va fi conectarea întregii regiuni la rețelele europene de transport. Aceasta ar asigura o dezvoltare constantă a zonei și valorificarea potențialului și a resurselor.

Tip de Intervenție /Numele Proiectului	Localizare	PO ITI și Axa	Lista CJT	Justificare
				<p>Aceasta are multe atracții – Marea Neagră, Delta Dunării, complexul lacunar Razim, Carpații de Curbură etc. – și centre economice regionale -platforme industriale, șantiere navale, porturi, entități economice majore.</p> <p>Constituie o prioritate conectarea regiunii la TEN-T Rhin – Dunăre prin reabilitarea drumului Constanța-Tulcea– Brăila –Galați care face parte din Rețeaua TEN-T de Drumuri. Legarea regiunii cu rețeaua TEN-T va spori activitățile economice și va deschide calea către Europa de sud și Asia în special către Bulgaria, Turcia, Grecia etc., și către Nord- Est, în Ucraina, Moldova, Rusia, Belarus etc. Modernizarea acestei rute este importantă pentru transportul corespunzător al bunurilor și a oamenilor cât și pentru transportul maritim întrucât ar da o importanță mai mare porturilor maritime din Constanța, Brăila, Galați, Tulcea și Sulina. Acestea fac parte din Rețeaua Globală de Porturi.</p>
<p>Modernizarea porturilor Tulcea, Sulina, Măcin, Isaccea, Mahmudia și Chilia</p>	<p>Tulcea</p>	<p>PO Infrastructur i Mari Axa Prioritară #2</p>	<p>Da</p>	<p>Portul principal al Deltei Dunării este Tulcea. Există planuri de dezvoltare a acestui port în scopul îmbunătățirii conexiunilor inter-modale și de dezvoltare a platformelor logistice care să îndeplinească necesitatea de transport rutier în regiunile învecinate.Există de asemenea potențial de dezvoltarea turistică incluzând croaziere și ambarcațiuni de agrement. Portul din Tulcea este principala poartă către Delta Dunării și face parte din Rețeaua Globală RTTE.</p> <p>Pentru a asigura condiții de trafic normale pentru cargouri și pasageri, Administrația Portului Tulcea a identificat următoarele lucrări de modernizare:</p>

Tip de Intervenție /Numele Proiectului	Localizare	PO ITI și Axa	Lista CJT	Justificare
				<p>Eliminarea Depozitărilor de Aluviuni din Dunăre.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Crearea unui canal către mare care va lega Mm 36 și Mm 42. Aceasta va duce la eliminarea ambuteiajelor de trafic a navelor fluviale-maritime cu destinație Galați și Brăila. 2. Terminalul produselor petroliere(Mm 36) 3. Terminalul cerealelor(Mm35) Lucrări necesare de dragare în 2014 – 74.000 mc <p>Portul Tulcea –Portul Central Industrial Lucrări de reparație pe cheiul râului; crearea unei dane de amarare de 320 ml la o rată de -7.00 etiaj zero în ceea ce privește lucrările tehnice ale operațiunilor generale de cargo/ vase în Tulcea.</p> <p>Portul Tulcea – Portul Central Comercial. Reabilitarea companiei feroviare din portul commercial (operațiuni specialiate de dană a cargourilor în localitățile din Deltă). Lucrări de reparare și transformare a cheiurilor înclinate în chei verticale (-3.50 etiaj cota de lucru etnic zero în Tulcea) pentru operațiuni generale de cargo și vase; Portul Tulcea – Compania Centrală de Construcții (IEAMC) Lucrări de reparare și transformare a cheiurilor înclinate în chei verticale pentru operațiuni de cargo cu containere. Dotarea cu echipament pentru transbordarea containerelor, construirea unei platforme pentru transport multimodal și reabilitarea drumurilor de acces către platforma portului precum și conectarea la drumul de centură a județului Tulcea.</p> <p>Protul Tulcea – Interfața Râului Extinderea zonei de plimbare a orașului Tulcea prin construirea unei platforme</p>

Tip de Intervenție /Numele Proiectului	Localizare	PO ITI și Axa	Lista CJT	Justificare
				<p>suspendate de aprox. 100ml de piloni de-a lungul zonei împrejmuite cu posibilitatea de creare a unor spații de staționare a vaselor de agrement.</p> <p>Lucrări de reparare și transformare a cheiurilor înclinate în cheiuri veticale pentru operațiuni fluviale-maritime și a transporturilor subvenționate pentru localnicii din Deltă;</p> <p>Un sistem 24/7 de monitorizare video permanentă pentru securitate.</p> <p>Tulcea – Portul MARINA</p> <p>Modernizarea locului existent pentru ambarcațiuni de agrement privat - în partea de sud-est a portului Tulcea.</p>
Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii aeroportului	Județul Tulcea în comuna Mihail Kogălniceanu	PO Infrastructuri Mari Axa Prioritară #2	Da	<p>Aeroportul Tulcea înlesnește transportul rapid al persoanelor și o bună parte din mărfurile perisabile ducând la creșterea comerțului și a transporturilor de tip cargo. Un aeroport cu servicii low-cost oferite de către operatori va crește dezvoltarea turismului în regiune.</p> <p>Aeroportul din Tulcea primește în acest moment un număr redus de pasageri prin servicii de charter. Aeroportul poate susține industria de croaziere pe Dunăre însă liniile aeriene sunt momentan reticente în a folosi aeroportul datorită spațiului redus de parcare și întoarcere a avioanelor.</p>
Reabilitarea drumurilor județene: a)DJ229E, Secțiunea I si II, NICULITEL – intersecția cu DN22 – ZEBIL – SARICHIOI	Judetul Tulcea	PO Dezvoltarea Regională Axa Priorităților nr. 6 Îmbunătățirea infrastructurii drumurilor	Da	<p>Infrastructura transportului trebuie să asigure fluxul de persoane, bunuri și servicii între zone diferite, regiuni și țări, să îmbunătățească confortul și reducerea de costuri. Vremea aspră duce adesea la perturbarea traficului pe drumurile de pietriș sau pământ. Asemenea drumuri sunt de multe ori singura legătură între o comunitate și serviciile de urgență.</p> <p>În Inima Deltei există câteva constrângeri</p>

Tip de Intervenție /Numele Proiectului	Localizare	PO ITI și Axa	Lista CJT	Justificare
<p>(INT. DJ222), KM 3+300 - 54+795</p> <p>b)DJ222N, Tulcea - Pardina - Chilia Veche (Km 0 – 66)</p> <p>c) Reabilitarea drumului judetean DJ222C, MURIGHIOL – IAZURILE – AGIGHIOL, KM 36+332-62+926</p> <p>d) Reabilitarea drumului judetean DJ223A: TRONSON IV, SLAVA RUSA - BAGADAG, KM 39+800 - 47+400</p> <p>e) Reabilitarea drumului judetean DJ222: DOUA CANTOANE- BEIDAUD-LIM. JUD. CONSTANTA, KM 72+321 – 94+300</p> <p>f) Reabilitarea drumului</p>		de importanță locală și regională		<p>majore în ceea ce privește construirea de drumuri datorită dificultăților fizice cât și ecologice și economice.</p> <p>Cu toate acestea există o nevoie socială de a crea un drum bun pentru orice tip de vreme care să lege partea de nord a inimii Dunării din Chilia până în Tulcea astfel încât să ofere localnicilor acces la centrele economice și sociale.</p> <p>Modernizarea drumului județean DJ229E, Secțiunea I și II, NICULIȚEL – intersecție cu DN22 – ZEBIL – SARICHIOI (INT. DJ222), KM 3+300 - 54+795, L = 51,495 km. Acesta va spori potențialul economic al localităților Niculițel, Valea Teilor, Alba, Izvoarele, Iulia, Nicolae Bălcescu, Turda, Mihai Bravu, Satu Nou, Zebil, și Sarichioi cu un număr de 17,313 locuitori, oferindu-le acces la rețeaua RTTE (Constanța - Tulcea - Brăila - Galați).</p> <p>Modernizarea durmului județean DJ222N, Tulcea-Pardina-Chilia Veche, Km 0 – 66 km. În comparație cu localnicii din zonele limitrofe, locuitorii din Inima Dunării nu au acces la o rețea de drumuri.</p> <p>Această reabilitare va oferi acces către serviciile de bază din Tulcea în condiții meteo nefavorabile și va duce la dezvoltarea turismului în partea de nord a Inimii Dunării (în comunele Chilia Veche, Pardina, și Ceatalchioi) cu un număr de 3,252 locuitori, oferindu-le acces la rețeaua RTTE (Constanța - Tulcea - Brăila - Galați).</p>

Tip de Intervenție /Numele Proiectului	Localizare	PO ITI și Axa	Lista CJT	Justificare
<p>judetean DJ226: Tronson DN 22B - Corbu - Sacele - Istria - Mihai Viteazu; L=46,2 km, KM 0+000 - 5+500, KM 12+400 - 53+105 (CT)</p> <p>g) Reabilitarea drumului judetean DJ 226A : Cetatea Histria – Cogealac- Ramnicu de Jos (CT)</p>				

Obiective Sectoriale

- Asigurarea accesului deplin la internet cu bandă largă
- Suport privat, utilizarea TIC în scop de afaceri și uz public
- Căutarea de sinergii cu alte sectoare pentru a promova transferul de cunoștințe, servicii și dezvoltare economică

Obiectivul de dezvoltare al intervenției propuse în ceea ce privește TIC este acela de a crește beneficiile pentru cetățeni și afaceri printr-o participare accelerată în cadrul societății informaționale și în economie. Intervenția se va baza pe o abordare în trei etape, cu obiective specifice: primul, acela de a asigura conectivitatea a internet a comunităților nedeservite și îmbunătățirea accesului cetățeanului și comunității de afaceri la TIC prin Rețelele electronice ale comunităților locale (RECL cu puncte de acces în școli, administrația publică, biblioteci publice și puncte publice pentru puncte de acces (PAPIs). Cel de-al doilea, îmbunătățirea competențelor digitale și a altor competențe în vederea îmbunătățirii calității și ale beneficiilor pe care le poate aduce utilizarea TIC în școli, afaceri și administrația publică prin punerea la dispoziție a conținuturilor electronice și servicii cu plus valoare care să răspundă nevoilor locale. Două priorități care vor contribui în cea mai mare măsură sunt identificate după cum urmează:

- Creșterea accesului la internetul cu bandă largă/ internet ultra-rapid pentru turismul verde
- Suport TIC pentru mediul de afaceri prin intermediul e-portalului și prin facilitarea obținerii unui grant

Nevoile legate de investițiile fizice sunt legate de sporirea gradului de acces la internetul cu bandă largă, inclusiv echiparea cu PAPIs, mai ales în inima Deltei. Chiar dacă dificultățile fizice de a furniza accesul la internet cu bandă largă, la prețuri accesibile în inima Deltei, aceasta este zona care va beneficia cel mai mult de pe urma extinderii accesului. Acestea ar putea fi realizate prin crearea Rețelelor electronice ale comunităților locale (LCNs) cu puncte multiple de acces public la internet (PAPIs), după cum s-a mai procedat deja în România, comparativ cu opțiunea cea mai costisitoare de a conecta fiecare locuință la internet cu bandă largă.

Accesul comunității de afaceri la cunoștințe poate fi facilitat prin intermediul unui E-portal și printr-o facilitate de finanțare. Un portal poate promova comerțul electronic și rețelele de afaceri, oferind IMM-urilor informații relevante și consultanță de afaceri, mijloace de afaceri, instruire, referințe, etc.; o facilitate de diseminare a cunoștințelor, de stabilire a contactelor pentru comercializarea de noi produse și pentru dezvoltarea lanțurilor de furnizare. O facilitate de împrumut ar putea fi creată special pentru IMM-uri, persoanelor care desfășoară activități independente, asociații familiale și consorții de întreprinderi, pentru accelerarea procesului de adoptare a afacerilor prin sistem electronic.

Tabel 14: TIC Tipuri prioritare de intervenție / Proiecte și Justificare

Tip de Intervenție / Proiect	Localizare	OP și Sursa de fonduri a Axei	Lista CJT	Justificare
Acces crescut la conexiune prin internet/internet cu acces foarte rapid pentru turismul eco	Locuri Albe	POC 2	Nici o listă CJT relevantă	Necesitățile de investiții fizice trebuie să mărească accesul la internet incluzând și echiparea PAPI-urilor îndeosebi în Deltă. Deși există provocări fizice în oferirea de acces la internet în inima Deltei, aceasta reprezintă totuși o zonă care ar avea multe beneficii prin extinderea accesului. Aceasta ar putea fi făcută prin crearea de Rețele Comunitare Locale Electronice (RCLE) cu multiple puncte publice de acces (PPA) așa cum s-a mai creat și în alte zone din România, comparativ cu opțiunea costisitoare de a oferi fiecărei gospodării conexiune la internet.
Suport TIC pentru afacerile prin e-portal și centre de finanțare	zona studiată	POC 2	Nici o listă CJT relevantă	Accesul business poate fi îmbunătățit prin e-portal și prin centre de finanțare. Un portal poate promova e-comerțul, rețeaua de afaceri, oferind IMM-urilor informații relevante și sfaturi pentru afacerile lor, unelete, procese de formare, referințe, etc; o modalitate de a împărtăși cunostințe, de a stabili contacte de comercializare a produselor noi și de dezvoltare a lanțurilor de aprovizionare. Ar putea fi înființat un Centru de finanțare ptr IMM-uri, liber profesioniști, asociații familiale (AF-uri), și sindicate ale companiilor care să accelereze adoptarea e-business.

Pilonul IV: Furnizarea de Servicii de Bază

Această subcategorie cuprinde evaluarea nevoilor următoarelor servicii de bază: alimentare cu apă și canalizare, gestionarea deșeurilor solide, învățământ, sănătate și incluziune socială. Investițiile și programele prezentate se bazează pe necesitățile evaluate, însă opțiunile tehnice specifice și alternative pentru îmbunătățirea serviciilor trebuie studiate în continuare pentru a evalua fezabilitatea și durabilitatea lor.

Alimentarea cu apă și sistemele de canalizare (AAC) și managementul integrat al apei (MIA)

Obiective Sectoriale

- Asigurarea cu apă potabilă pentru a îndeplini calitatea vieții și a obiectivelor de dezvoltare economică, în funcție de cerere, fezabilitate financiară, precum și de contrângerile de operare și mentenanță
- Sprijinirea colectării apelor uzate în mod centralizat (în funcție de cerere, fezabilitate financiară, precum și contrângerile de operare și mentenanță) și renunțarea la sistemul current de utilizare a latrinelor care constituie un pericol pentru sănătate în zonele potențial inundabile
- Adoptarea de metode de epurare a apelor reziduale colectate la nivel central, fie într-o manieră convențională sau ieftină

De-a lungul zonei studiate și în mod critic în zonele rurale din inima deltei, discrepanțele în privința accesului la alimentare cu apă și canalizare sunt covârșitoare. În privința Managementului integrat al Apei este esențial să se ajungă la o stare chimică și ecologică bună a corpurilor de apă, pentru a proteja sănătatea oamenilor, furnizarea apei, ecosistemele naturale și biodiversitatea.

Mai sunt încă sate mici, mai ales în partea de nord-est a inimii deltei, care nu sunt racordate la rețeaua de apă potabilă. Alimentarea cu apă este un serviciu indispensabil așezărilor umane și dezvoltării economice a acestora, cu impact major asupra sănătății, mediului, turismului, agriculturii, transportului și managementul riscurilor asociate dezastrelor.

În majoritatea localităților prevăzute cu sisteme de alimentare cu apă, starea infrastructurii și calitatea serviciilor s-au deteriorat în ultimele decenii, din cauza lipsei cronice a activităților de întreținere. Obiectivul principal este acela de a oferi acces universal la servicii, în cadrul zonei de studiu și de a asigura calitatea serviciilor, în conformitate cu normele naționale și U.E.: racordarea individuală la rețeaua de alimentare cu apă a gospodăriilor, nivel adecvat al calității tratării apei și epurarea apelor uzate; sisteme de canalizare comune sau instalații de salubritate individuale în satele mai mici.

Proiectarea infrastructurii ar trebui să țină cont de problemele tehnice specifice zonei de studiu (densitatea populației, nivelul crescut al apei freactice, lipsa resurselor corespunzătoare de apă freatică, etc.) și aplicarea acolo unde este necesar de soluții cu cost redus, și soluții tehnice de complexitate redusă (în mod special pentru colectarea și epurarea apelor uzate). Epurarea la fața locului ar putea fi folosită pentru aglomerările mai mici, folosind latrine ridicate sau fose septice care să fie golite periodic. Atenție cuvenită trebuie acordată utilizării sistemelor de canalizare centralizate care au nevoie de un anumit debit de auto-curățare și sunt predispuse la înfundare în cazul în care nu este asigurat acest debit. Deși ar putea suna tentantă conectarea tuturor gospodăriilor către sistemele de

canalizare, trebuie avută în vedere evitarea înlocuirii poluării difuze cauzate de latrine, cu un grad de poluare concentrat cauzat de blocarea unui sistem de canalizare, în mijlocul satului, ca urmare a lipsei debitului de auto-curățare. O soluție mai costisitoare ar putea fi repomparea canalizării sau prin sisteme de transport a canalizării prin vid, ambele cu avantajele lor, dar cu siguranță cu costuri ridicate de întreținere, care ar putea împinge orice astfel de proiect peste pragul de suportabilitate. În cazul în care este suficient debit și încărcare pentru un sistem de canalizare centralizată convențional, acest lucru trebuie să fie legat de o stație de epurare a apelor uzate, care ar putea folosi drept treaptă secundară un sistem de zone umede construite, beneficiind de zonele vaste cu stuf și de a folosi capacitățile lor de filtrare pentru tratarea încărcăturii biologice pentru comunitățile mici. Selecția de tratament adecvat pentru canalizare dintre a) abordare convențională în 2 etape, b) containere modulare c) platform construite cu lagune sau d) o îmbinare a soluțiilor de mai sus, se va face în faza de fezabilitate, atunci când o analiză de sine stătătoare a condițiilor locale precum și o Analiză a costurilor și beneficiilor vor fi efectuate.

Prioritizarea investițiilor ar trebui să ia în considerare gradul de disponibilitate de a plăti pentru servicii îmbunătățite, precum și potențialul economic al zonei și gradul de pregătire a viitorilor beneficiari, în ceea ce privește studiile de fezabilitate / proiect tehnic deja pregătit pentru viitoarele nevoie de investiții. Finanțarea investițiilor propuse ar putea fi acoperită de două Programe de operare majore ale UE: Programul Operational pentru Infrastructura Mare pentru comunități cu mai mult de 2000 de locuitori echivalenți (PE) și Programul Operațional de Dezvoltare Rurală pentru comunitățile mai mici. Cum prioritatea României este de a se conforma cu Directiva Cadru privind tratarea apelor urbane reziduale însemnând epurarea obligatorie a apelor uzate în comunități mai mari de 2000 PE, fondurile UE vor trebui direcționate cu prioritate în aceste comunități. Finanțarea colectării și epurării canalizării aferent comunităților mai mici decât 2000 PE ar putea fi realizată în mod excepțional de PO de Dezvoltare Rurală sau din Bugetul Național prin Planul Național de Dezvoltare Locală. Dat fiind că fondurile UE sunt strict orientate spre servicii publice, nu este loc pentru implicarea sectorului privat în sectorul de apă.

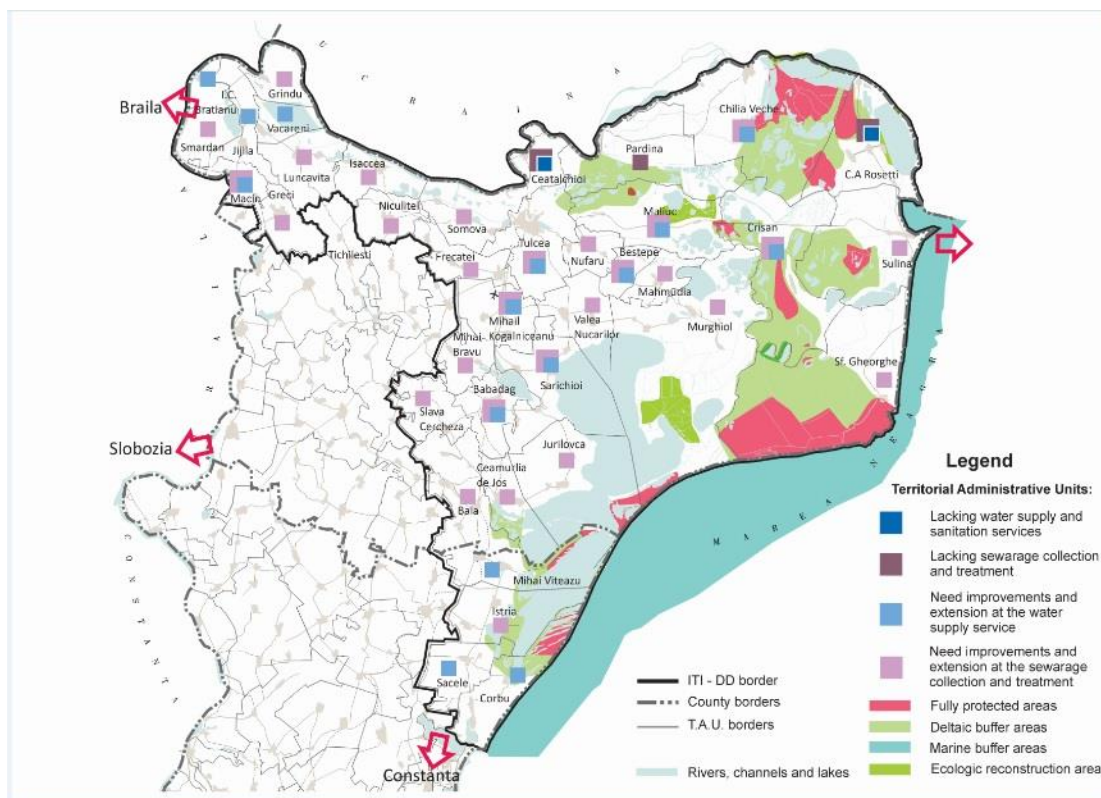
Regionalizarea serviciilor, parțial realizată în județ, ar trebui urmată în continuare, deoarece reprezintă singura posibilitate de a realiza finalizarea infrastructurii necesare pentru alimentare cu apă și canalizare și furnizarea de servicii durabile de înaltă calitate în localitățile mici. Pe baza constrângerilor actuale și a provocărilor în satele din inima Deltei, includerea tuturor comunelor în calitate de membri a Apei ADI este puternic recomandată. Dincolo de investițiile fizice în rețelele de apă și canalizare sau stații de tratare sau epurare, se anticipează că ar putea fi necesară întărirea capacității tehnice a Operatorului Regional de apă. Acest lucru ar putea fi realizat prin stabilirea unui serviciu de Dispecerat Regional de monitorizare al serviciului de alimentare cu apă și canalizare, unde toate datele tehnice relevante sunt monitorizate în timp real, permițând un proces de luare a deciziilor mai rapid. În continuare, îmbunătățiri ale eficienței energetice pentru sistemele de alimentare cu apă și canalizare, precum și contorizarea completă în domeniul consumului de apă pot fi luate în considerare, de asemenea.

Factura apei (atât pentru alimentarea cu apă cât și pentru canalizare) este subvenționată în proporție de 50% în inima Deltei. Deși măsura este menită să sprijine condițiile de viață ale populației sărace din zonă, această subvenție ar putea duce la risipă, întrucât apă tratată este utilizată pentru irigare, pe când sursele netratate de apă ar fi putut fi o alternativă mai eficientă. Datorită extinderii sale "teritoriale", această subvenție acoperă, de asemenea hoteluri și pensiuni turistice, care nu ar intra în mod normal în categoria pentru care subvenția a fost proiectată. Prin urmare, subvenția va fi revizuită

ca parte a unei reexaminări generale a subvențiilor pentru a asigura accesibilitatea la aceste servicii a segmentelor mai sărace ale populației.

Un aspect important care ar putea ajuta la asigurarea serviciilor de canalizare și de alimentare cu apă la prețuri accesibile este de a folosi panouri fotovoltaice pentru alimentarea cu energie a stațiilor de tratare sau epurare de dimensiuni mici și medii, în scopul de a reduce consumul de energie de la rețeaua centrală. Acest lucru va avea, de asemenea, un efect benefic asupra creșterii rezistenței la schimbări climatice.

Figura 23: Situația curentă a alimentării cu apă, a canalizării și a managementului integrat al apei

Table 15: AAC - Tipuri prioritare de intervenție / proiecte și Justificare (proiecte în zone cu Populație echivalentă mai mult de 2000 PE)

Nr.	Tip de intervenție/Proiect	Localizare	PO Sursa de fonduri a Axei	Lista CJT
1	Îmbunătățirea UTA, reabilitarea secțiunilor mai vechi din rețeaua de distribuție a apei. Extinderea sistemului de canalizare și interconectarea cu principalul colector de canalizare incluzând și stațiile de pompare pentru canalizare.	TULCEA	POIM – Programul Operațional de Infrastructură Mare Axa 3 – Dezvoltarea infrastructurii de mediu cu un management eficient al resurselor Obiectiv Specific 3.2. Creșterea nivelului de colectare și tratare a apei uzate urbane precum și a nivelului de populație aprovizionat cu apă potabilă.	Da
2	Nou foraj, extinderea rețelei de distribuție a apei și a rezervorului de apă în Greci. Implementarea unui sistem de salubritate/ sistem de canalizare centralizat și de epurare având în vedere nivelul apei freatice locale.	GRECI		Da
3	Un puț nou cu clorinare și implementarea sistemului de canalizare cu sistemul de epurare în aceeași așezare.	NICULIȚEL		Da
4	Extinderea rețelei de transport și distribuție a apei și canalizare pentru zonele noi de dezvoltare și pentru așezările de peste Dunăre.	SULINA		Da
5	5 noi foraje, stație de clorinare, extinderea rețelei de distribuție a apei . Implementarea unui sistem de salubritate/ sistem de canalizare centralizat și de epurare având în vedere nivelul apei freatice din Luncavița și Rachelu	LUNCĂVIȚA		Da
6	Îmbunătățirea rețelei de distribuție a apei și extinderea sistemului de canalizare prin adăugarea de noi locuitori conectați	MAHMUDIA		Da
7	Nou foraj în Somova cu extinderea rețelelor de distribuție a apei în Somova, Parches, Mineri. Implementarea unui sistem de colectare a canalizării / vidanjană sau sistem de canalizare centralizat și de epurare având în vedere nivelul apei freatice din cele trei sate.	SOMOVA		Da
8	Extinderea rețelelor de canalizare și a stației de epurare pentru Jurilovca, Sălcioara și Visina	JURILOVCA		Da
9	Reabilitarea Stației de Tratare a Apei , înlocuirea rețelei de distribuție a apei și introducerea canalizării și epurării apei uzate	CHILIA VECHE		Da

Nr.	Tip de intervenție/Proiect	Localizare	PO Sursa de fonduri a Axei	Lista CJT
1	Implementarea sistemului de colectare și tratare a canalizării	PARDINA		Da
2	Finalizarea Stației de tratare a apei , a rețelei de distribuție a apei în Ceatalchioi, Plauru și Salceni, sistemul de canalizare al satelor aparținând comunei	CEATALCHIOI		Da
3	Reabilitarea stațiilor de tratare a apei în Maliuc, Gorgova, Ilgani de Sus, Partizani, Vulturu. Introducerea rețelelor de canalizare și epurare a apelor uzate în Maliuc, Gorgova și Partizani; construirea de tancuri septice cu vidanjare în Partizani	MALIUC		Da
4	Stație de tratare a apei , rezervor și rețea de distribuție în Letea; conduct de transport a apei în C.A. Rossetti, rețea de distribuție în Sfiștofca. Sistem de canalizare și epurare atât în Letea cât și în C.A. Rosetti.	C.A. ROSETTI	Program Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)	Da
5	Rețea de distribuție a apei și rezervor pentru Caraorman și Crișan – brațul drept al Dunării; canalizare/stații de pompare și epurare pentru Caraorman, Mila 23 și Crișan – brațul stâng al Dunării.	CRISAN	Măsura 7 – Dezvoltarea serviciilor de bază și modernizare zonelor rurale	Da
6	Extinderea rețelei de canalizare și epurare pentru a face față volumului și încărcării apei uzate din timpul sezonului turistic	SFÂNTU GHEORGHE		Da
7	Noi foraje, sisteme de clorinare, extinderea rețelei de distribuție a apei și a rezervorului din Cataloi. Extinderea rețelei de distribuție și a rezervorului din Frecăței. Conducte de distribuție a apei în Posta și Telita. Implementarea unui sistem de colectare/vidanjare a canalizării sau sistem de canalizare centralizat și de epurare având în vedere nivelul apei freactice din Telita, Frecăței și Posta	FRECĂȚEI		Da
8	Un nou rezervor de apă în Nufăru, extinderea rețelei de distribuție a apei în Malcoci, extinderea rețelei de canalizare în Malcoci	NUFĂRU		Da
9	Foraje, Stație de tratare a apei , rezervor și rețea de distribuție în Băltenii de Jos. Implementarea unui sistem local de colectare/vidanjare a canalizării sau sistem de canalizare centralizat și de epurare având în vedere nivelul	BESTEPE		Da

	apei freatică din Bestepe și Băltanii de Sus			
--	--	--	--	--

Tabel 16: Tipuri prioritare de intervenție / Proiecte și Justificare (Proiecte în zone cu Populație echivalentă mai mică de 2000)

Prioritizarea proiectelor din sectorul de aprovizionare a apei și a salubrității:

Necesitățile de aprovizionare a apei și canalizării și epurării apelor uzate ale populației care trăiește în zona de studiu sunt numeroase, și aceste subiecte se regăsesc și în Raportul de Evaluare a Necesităților. Acestea pot fi împărțite în următoarele domenii:

- Stații noi de tratare a apei cu rețea de transport și distribuție pentru comunitățile care nu au apă potabilă
- Îmbunătățirea sursei de apă/a echipamentului folosit în stațiile de tratare a apei pentru a îmbunătăți calitatea apei potabile furnizate
- Îmbunătățirea rețelei de distribuție a apei prin înlocuirea conductelor vechi pentru a reduce scurgerile și întreruperile în serviciul de furnizare a apei
- Colectarea și epurarea apelor uzate pentru comunitățile mai mari de 2000 de locuitori
- Soluții locale privind colectarea și epurarea apelor uzate în comunitățile mai mici.

Analiza nevoilor arată că fiecare comunitate prezintă necesități în una sau mai multe din categoriile mai sus menționate. Au fost folosite următoarele criterii în scopul prioritizării proiectelor.

- Toate comunitățile ar trebui să beneficieze de serviciul de furnizare a apei în conformitate cu standardele naționale (cu o prioritate spre finanțarea stațiilor de tratare a apei și a rețelelor de distribuție a apei pentru comunitățile care nu sunt în prezent aprovizionate cu apă potabilă)
- Centrele existente de tratare a apei ar trebui reabilitate pentru a crește calitatea apei potabile furnizate
- Gradul de pregătire pentru lansarea investiției (au avut prioritate comunitățile care au efectuat studii de fezabilitate asupra nevoilor lor)
- Economia locală și potențialul turistic au fost luate în considerare dat fiind că potențialul economic/turistic sunt semne ale dezvoltării durabile
- Bazat pe criteriile menționate mai sus, s-a calculat un scor și comunitățile au fost clasate ierarhic în două grupe : (a) comunități cu o populație mai mare de 2000 de locuitori. (pentru a fi finanțate de "PO de Infrastructură Mare" UE); și (b) Comunități cu o populație mai mică de 2000 de locuitori (pentru a fi finanțate de "PO de Dezvoltare Rurală" UE).

Gestionarea deșeurilor solide (GDS)

Obiective Sectoriale

- Îmbunătățirea ratei de reciclare, astfel încât să se atingă obiectivul corespunzător al UE de 50% la care România s-a angajat
- Aplicarea eficientă a reducerii deșeurilor, reutilizarea și reciclarea deșeurilor în comunitățile locale asigurând o gestionare eficientă și durabilă, economisirea resurselor, protecția mediului și dezvoltarea destinațiilor turistice
- Gestionarea deșeurilor plutoare

Ca și centru vital al biodiversității din Europa și ca zonă recunoscută drept patrimoniu natural mondial, guvernul și comunitățile locale din zona studiată trebuie să depună eforturi concertate în vederea prevenirii poluării și a asigurării protecției mediului. În România, acoperirea incompletă cu servicii de colectare și separare a deșeurilor din gospodării, în mod special în zonele rurale, a fost semnalată de către Comisia Europeană³¹. Sistemul actual municipal de gestionare a deșeurilor solide, în zona studiată, înregistrează o rată scăzută de colectare a deșeurilor, cu precădere în satele din Delta (RBDD), cu servicii de transport al deșeurilor insuficiente și costisitoare între Tulcea și inima Deltei și cu o rată de reciclare foarte mică. În orașul Tulcea, de exemplu, rata estimată a reciclării era de 6-7% în 2013, probabil peste media națională, dar totuși mult sub normele UE (Germania și Olanda înregistrează o rată de reciclare mai mare de 50%). Deșeurile plutoare pe Dunăre provenind din zonele din amonte reprezintă o altă problemă în Delta Dunării și ar trebui abordate prin investiții și operarea unor instalații de colectare și prelucrare adecvate. Mai sunt necesare multe îmbunătățiri în ceea ce privește gestionarea deșeurilor solide, pentru a avea un patrimoniu natural bine protejat și în același timp și dezvoltare economică locală.

România trebuie să respecte normele Directivei UE privind deșeurile și să îndeplinească obiectivul UE de a atinge o rată de reciclare a deșeurilor municipale solide de 50% până în 2020. Zona studiată ar trebui să își stabilească ținte înalte și să se străduiască să devină un model național, și să promoveze un management durabil al deșeurilor solide, prin: (i) atingerea obiectivului UE cu o rată de reciclare de 50 % (pe care România și-a asumat-o) și (ii) dovedirea aplicării efective a principiului 3R (reducerea deșeurilor, reutilizare și reciclare) în cadrul comunităților locale pentru o gestionare durabilă a deșeurilor, economisirea resurselor și protecția mediului. Un sistem integrat, funcțional de gestionare a deșeurilor solide este esențial pentru a îmbunătăți gradul de colectare și separare a deșeurilor, atât la sursă, cât și în mod centralizat, în toată zona studiată. Obiectivele specifice privind deșeurile impuse de legislația națională și UE (obligația de a realiza colectare selectivă și sortare, cel puțin pentru hârtie, metal, plastic și sticle) nu pot fi realizate, dacă în zona studiată nu se continuă luarea de măsuri în privința consolidării sistemului de gestionare a deșeurilor solide. În zonă, sunt necesare: (i) îmbunătățirea ratei de colectare a deșeurilor menajere, în special în zonele rurale, prin furnizarea serviciilor adecvate și durabile de colectare și transportare a deșeurilor, pentru următoarea tranșă bugetară U.E.; (ii) îmbunătățirea separării la sursă a deșeurilor prin creșterea gradului de conștientizare și a schimbării comportamentului localnicilor și turiștilor; (iii) minimizarea cantității de

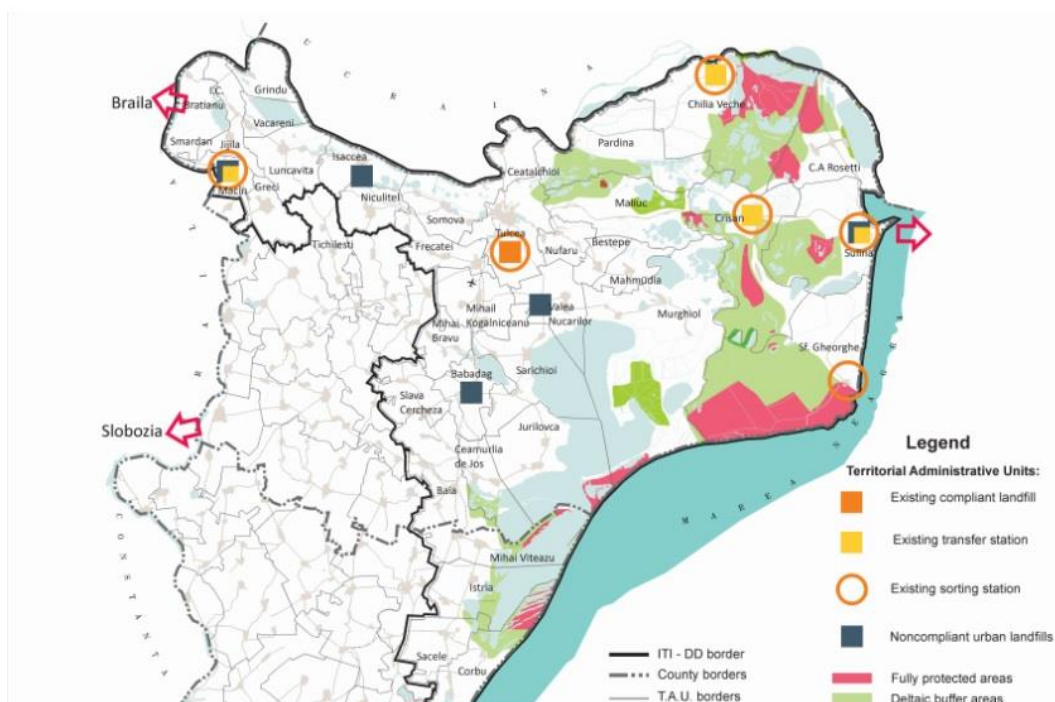
³¹ Comisia Europeană (2011)- Roadmap for Romania, 070307/2011/606502/SER/C2

deșeuri depozitate la groapa de gunoi, promovând reciclarea deșeurilor și prin alte mijloace de tratare a deșeurilor; și (iv) colectarea și eliminarea deșeurilor plutitoare din cadrul Deltei.

Administrațiile publice locale din zona studiată s-au angajat să soluționeze problemele GDS și să depună toate eforturile pentru a crea un sistem integrat GDS. O serie de programe recente de investiții în regiune au îmbunătățit situația. Există, în prezent, un program de investiții în curs de derulare, de dezvoltare a Sistemului de management integrat al deșeurilor în județul Tulcea, cu un grant al UE de peste 20 milioane Euro pe perioada 2014-2015, prin care se preconizează o îmbunătățire semnificativă a ratei de reciclare și soluționarea multor probleme legate de fluxul de deșeuri, în județ. Se preconizează că acesta va deveni pe deplin operativ până în 2016. Cu toate acestea, până nu demult, nu se depuneau eforturi semnificative în zona studiată, de a încuraja separarea deșeurilor la sursă, la nivel de gospodărie, în materiale reciclabile (cel puțin), deșeuri organice și alte deșeuri/gunoaie.

Vor mai fi necesare investiții fizice suplimentare, pentru a reduce și mai mult depozitarea deșeurilor și pentru a asigura atingerea obiectivelor privind reciclarea deșeurilor provenite din ambalaje, chiar dacă programul de investiții în derulare prevede extinderea colectării selective a deșeurilor reciclabile de la populație, societăți comerciale și instituții, atât în zonele urbane, cât și în zonele rurale. Aceste investiții ar trebui să vizeze separarea deșeurilor la sursă și dezvoltarea infrastructurii durabile pentru colectarea separată a deșeurilor, transferul, sortarea și transportul acestora. Aceasta presupune punerea la dispoziție a sacilor menajeri de plastic de culori diferite pentru gospodării sau tomberoane mai mici sau colorate, pentru diferite tipuri de deșeuri, la nivel de gospodărie și proiectarea și construcția dotărilor suplimentare pentru gestionarea colectării selective a deșeurilor și reciclarea acestora. Acestea, vor include, în mod special: (i) sisteme GDS pentru preluarea deșeurilor solide sortate de la gospodării; (ii) containere de compost pentru gospodăriile din mediul rural, pentru procesarea gunoiului organic; (iii) echipamente/utilaje de colectare a deșeurilor plutitoare din deltă; (iv) instalații de tratare și eliminare a deșeurilor rezultate din construcții și demolări; și (v) programe educaționale și de sensibilizare privind gestionarea deșeurilor.

Figura 24: Situația actuală a gestionării deșeurilor solide

Tabel 17: GDS - Tipuri de prioritate de intervenție / Proiecte și Justificare

Tip de intervenție/Proiect	Localizare	PO Sursa de fonduri a Axei	Lista CJT	Tip de intervenție/Proiect
Investiții în Sistemele GDS privind tratarea separată a deșeurilor (separarea deșeurilor la sursă, colectarea, modalități de sortare și transportare).	zona studiată	PO de Infrastructură Mare 4.2.1 + 4.2.2	Nu	Vor fi necesare investiții fizice adiționale pentru a reduce eliminarea deșeurilor și a atinge obiectivele de reciclare. Investițiile ar trebui să vizeze separarea deșeurilor la sursă, dezvoltarea procesului de colectare a deșeurilor, transferul, sortarea și metodele de transportare. Acest proces poate fi inițiat într-un program pilot în câteva dintre comunități pentru o perioadă de 2-3 ani pentru ca mai apoi să fie extins în toată zona studiată. Vor fi necesare un studiu la nivel de fezabilitate, un plan și un design atent structurate. Activități specifice includ furnizarea de saci de plastic de diverse culori pentru gospodării sau containere mai mici de diverse culori pentru separarea deșeurilor precum și crearea, furnizarea și construirea unor centre noi de separare a deșeurilor și de reciclare.
Containere de compost pentru gospodăriile din mediul rural pentru procesarea deșeurilor organice	zona studiată	PO de Infrastructură Mare 4.2.1 + 4.2.2	Nu	România trebuie să reducă în proporție 35% deșeurile municipale biodegradabile (DMB) lăsate la gropile de gunoi, din ce era produs în 1995, până în 2020. DMB din gospodării este aruncat în prezent împreună cu celelalte tipuri de gunoi; în acest moment nu există o metodă separată de colectare sau tratare a deșeurilor lăsate la gropile de gunoi. Compostul folosit la domiciliu reprezintă o metodă eficientă de a devia deșeurile biodegradabile și poate fi efectuat cu costuri limitate pe o scală redusă, în curțile multor gospodării din zona studiată. Este necesară asistența gospodăriilor din zonele rurale precum și a entităților locale din turism și suplimentarea containerelor

Tip de intervenție/Proiect	Localizare	PO Sursa de fonduri a Axei	Lista CJT	Tip de intervenție/Proiect
				de compost pentru a asigura că procesul se desfășoară în fiecare gospodărie și pentru a încuraja compostul în agricultură. Toate acestea ar putea fi atinse treptat începând cu turismul local și entitățile de afaceri și avansând către modalitățile de compost la domiciliu pentru a îngloba întreaga zonă de studiu. În timp ar putea fi create centre urbane specializate de compost a deșeurilor.
Colectarea deșeurilor plutitoare de pe canalele râurilor	RBDD	PO de Infrastructură Mare 4.2.1 + 4.2.2	Da	Deșeurile care plutesc în josul Dunării din amonte reprezintă o problemă în Deltă și ar trebui abordate prin investirea și operarea unor centre adecvate de colectare și procesare. Curățarea deșeurilor plutitoare din RBDD ar trebui să fie făcută de către nave, folosind echipamente de colectare deșeurilor. Deșeurile colectate de către nave ar trebui duse la mal, sortate și reciclate în continuare (de exemplu, materiale plastice, lemn, etc.) sau trimise la groapa de gunoi.
Investiții în metodele de tratare și eliminare a deșeurilor provenite din construcții și demolări	zona studiată	PO de Infrastructura Mare PO Capacitate Administrativă	Nu	Producătorii de deșeuri și autoritățile din administrația publică au obligația să recycleze 70% din deșeurile care provin din construcții și demolări până în 2020 conform Art. 11 din Directiva 2008/98/EC și a Legii României Nr. 211/2011. În acest moment nu există nici un centru de tratare sau re folosire a deșeurilor din construcții sau demolări în județul Tulcea; acestea sunt lăsate la gropile de gunoi. În plus, doar o parte din aceste deșeuri este luată în considerare, restul fiind depozitate în zone neautorizate. Autoritățile publice trebuie să asigure la nivel județean tratarea și eliminarea deșeurilor provenite din construcții și demolări promovând reciclarea și re folosirea.

Tip de intervenție/Proiect	Localizare	PO Sursa de fonduri a Axei	Lista CJT	Tip de intervenție/Proiect
Educația publică și programul de sensibilizare privind management-ul deșeurilor	zona studiată	PO Capacitate Administrativă	Nu	Nu se poate realiza o practică durabilă de gestionare a deșeurilor fără schimbări de comportament în rândul localnicilor și a turiștilor în ceea ce privește separarea și reciclarea deșeurilor. Învățământul de stat (inclusiv programele educaționale pentru copii) și sensibilizarea sunt esențiale pentru a induce schimbări comportamentale în rândul localnicilor precum și al vizitatorilor.

În calitate de centru vital de biodiversitate în Europa precum și un recunoscut patrimoniu natural universal, guvernul și comunitățile locale din zona studiată a Deltei Dunării trebuie să întreprindă acțiuni comune de prevenire a poluării și de protejare a mediului înconjurător. Pe termen lung, studiul ar trebui să aibă aspirații înalte astfel încât să devină un model național în ceea ce privește managementul deșeurilor: (i) prin atingerea obiectivului UE de reciclare în proporție de 50%, la care România s-a angajat; și (ii) prin demonstrarea aplicării efective a principiului de 3R (reducere a deșeurilor, refolosire, și reciclare) în comunitățile locale pentru susținerea gestionării deșeurilor, economisirea de resurse și protejarea mediului înconjurător. Sistemul actual are o rată de colectare redusă cu precădere în satele din Rezervația Biosferei Deltei Dunării (RBDD), o rată scăzută de reciclare și servicii insuficiente și costisitoare de colectare și transportare a deșeurilor din inima Deltei la groapa de gunoi din Tulcea. Există loc de mai bine în GDS-ul din Rezervația Biosferei Deltei Dunării (RBDD) pentru a proteja corespunzător patrimoniul natural mondial și dezvoltarea economică locală. Mai exact, zona trebuie să: (i) îmbunătățească semnificativ rata de colectare, cu precădere în zonele rurale prin furnizarea de servicii de colectare și transportare eficiente în următorul ciclu bugetar; (ii) sporească separarea deșeurilor la sursă prin sensibilizare publică și schimbări ale comportamentului localnicilor și ale turiștilor; și (iii) scăderea volumului de deșeurii aruncate la groapa de gunoi prin promovarea reciclării acestora precum și prin alte metode de tratare.

Obiective Sectoriale

- Îmbunătățirea accesului la serviciile de asistență medicală primară (AMP), axate pe măsuri de prevenție, precum și depistarea precoce și tratamentul bolilor cronice
- Sprijinirea unui control eficient al epidemiilor, avertizare rapidă și răspuns coordonat, supravegherea bolilor transmisibile și netransmisibile și monitorizarea factorilor de risc
- Îmbunătățirea infrastructurii de sănătate pentru asistență medicală primară, secundară și terțiară și un sistem de furnizare a serviciilor adaptat la tehnologii moderne

Factori de constrângere care necesită o abordare specifică. Starea precară a drumurilor, lipsa mijloacelor de comunicare și transport, absența furnizorilor de servicii de sănătate în zonele îndepărtate și costurile neacoperite prin sistemele de asigurare, pot împiedica accesul populației rurale la servicii de asistență medicală primară. Pentru a veni în întâmpinarea nevoilor comunităților rurale este necesar să se pună accentul pe dezvoltarea serviciilor complete de asistență primară (care ar încorpora, efectiv, educația pentru sănătate, servicii de prevenție, curative și paliative pentru toate categoriile de vârstă, indiferent de vârstă, sex sau starea clinică), o mai mare disponibilitate a laboratoarelor și a capacității de diagnosticare la nivel local și o coordonare mai bună între spital și serviciul de urgență. Durabilitatea serviciilor constituie un motiv serios de îngrijorare, generat de disponibilitatea redusă a angajaților din sistemul de asistență medicală în localitățile rurale selectate, de lipsa unei infrastructuri adecvate și de lipsa stimulentei care să motiveze performanța efectiv și eficient. Factorii sociali, accesul la educație, condițiile de trai și dezvoltarea economică, toate acestea contribuie la generarea dificultăților în furnizarea serviciilor de asistență medicală. Prin urmare, provocările legate de furnizarea serviciilor de asistență primară pot fi soluționate doar printr-o abordare integrată, multi-sectorială, susținută prin politici adecvate, la nivel local și național.

În vederea soluționării acestor constrângeri și pentru a realiza strategic obiective sectoriale, au fost identificate trei proiecte prioritare.

Primul proiect se referă la îmbunătățirea accesului la serviciile medicale de asistență primară (AMP), prin concentrarea asupra măsurilor de prevenție, depistarea precoce și tratarea bolilor cronice.

Cel de-al doilea combină aceste măsuri cu investițiile fizice în infrastructura pentru serviciile medicale de asistență primară, secundară și terțiară și sistemul de furnizare a acestor servicii.

Infrastructura medicală publică disponibilă pentru pacienții din Tulcea este veche și mult sub standardele moderne.

Spitalul Județean de Urgență Tulcea funcționează în 4 clădiri: o clădire principală cu 20 de secții și 3 clădiri separate pentru secțiile: Psihiatrie, Pneumologie și TBC, boli infectioase și respectiv Dermatologie. În cadrul clădirii principale, dispunerea inadecvată a secțiilor aflate în stare precară împiedică circuitul funcțional și căile de acces la serviciile medicale pentru pacienți. Saloanele sunt precare și lipsite de servicii elementare. Această situație are un impact negativ sever asupra calității serviciilor de asistență medicală prestate și nu permite să se utilizeze resursele disponibile într-un mod integrat și eficient. Este posibilă, însă, reorganizarea infrastructurii disponibile la nivel unitar și general,

care să pună la dispoziție și servicii de cazare accesibile (de exemplu pentru mame, atunci când copiii acestora primesc îngrijiri medicale sau pentru pacienții care locuiesc în zone îndepărtate). În acest sens o oportunitate importantă de a dezvolta un astfel de adăpost se poate crea prin reorganizarea pavilionului pneumologie și TBC³² într-un comunitar sheltering model (tip centru social rezidențial) care să permită accesul populației din zonele rurale și izolate și să ofere servicii de cazare la prețuri accesibile (de exemplu, pentru mame în timp ce copiii lor primesc îngrijiri medicale sau pentru pacienții care locuiesc în zone izolate).

În același timp este recomandat să se creeze condițiile necesare, prin legislație și infrastructura adecvată, pentru dezvoltarea serviciilor de ambulatoriu într-o rețea integrată cu secțiile spitalicești (volum mare servicii-costuri scăzute - calitate) care pot conduce ulterior la creșterea eficienței serviciilor prin reducerea duratei și numărului de spitalizări.

Spitalul municipal Măcin necesită lucrări de reabilitare a clădirii, aparatura medicală, mobilier precum și dezvoltarea unui centru de tratament paliativ. Spitalul are o capacitate bună, de 65 de paturi pentru internare și 20 de paturi pentru internare temporară. Serviciul ambulatoriu din cadrul spitalului, cu cele 8 secții a fost dezvoltat prin fonduri structurale europene. Există încă suficient spațiu pentru înființarea unui centru paliativ, la ultimul etaj al clădirii spitalului. Prin aceste îmbunătățiri, spitalul Măcin poate furniza servicii medicale la un nivel mai înalt.

În al treilea rând, susținerea unui control eficient al epidemiilor, monitorizarea bolilor, avertizarea timpurie și coordonarea reacției de răspuns, sunt esențiale. Asigurarea disponibilității de informație strategică epidemiologică în timp critic este esențială prin consolidarea Direcției de Sănătate Publică. Având în vedere rolul central pe care îl joacă informațiile epidemiologice strategice în funcționarea eficientă a sistemelor de sănătate, se impune acordarea unei atenții sporite pentru dezvoltarea capacității instituționale locale pentru crearea, integrarea datelor și gestionarea acestor sisteme. Scăderea resurselor destinate sectorului de sănătate, atât la nivel local cât și la nivel național, și riscul geografic specific pentru apariția unor boli infecțioase (holera, virusul West Nile, febra butunoasă, gripa aviară) determină ca întărirea Direcției Publice de Sănătate să devină o prioritate importantă. Datele ce estimează riscul de apariție al unei boli, urmărirea statisticilor vitale, evaluarea factorilor comportamentali de risc și a altor factori determinanți, monitorizarea și evaluarea impactului intervențiilor în aria de sănătate, furnizează informații care sunt vitale și care asigură că investițiile în sănătate sunt eficiente în privința costurilor și că politicile guvernamentale care să susțină eforturile de sănătate sunt fundamentate pe cele mai bune informații disponibile. Sunt necesare, de asemenea, studii și cercetări asupra factorilor de mediu cu risc, expunerii și efectelor acestora asupra sănătății omului.

Anumite reglementări legislative la nivel național trebuie să fie revizuite în scopul de a face în mod real eficient sectorul sănătății în aceste zone specifice. Pentru a asigura o planificare adecvată a resurselor umane, există o nevoie puternică de a îmbunătăți calitatea, capacitatea organizatorică și accesibilitatea medicinei de familie. Astfel de intervenții ar putea include contracte cu medici rezidenți, salarii fixe pentru personalul medical care lucrează în zone izolate, stimulente pentru personalul medical care utilizează sistemul de telemedicină, precum și un sistem de stimulare

---

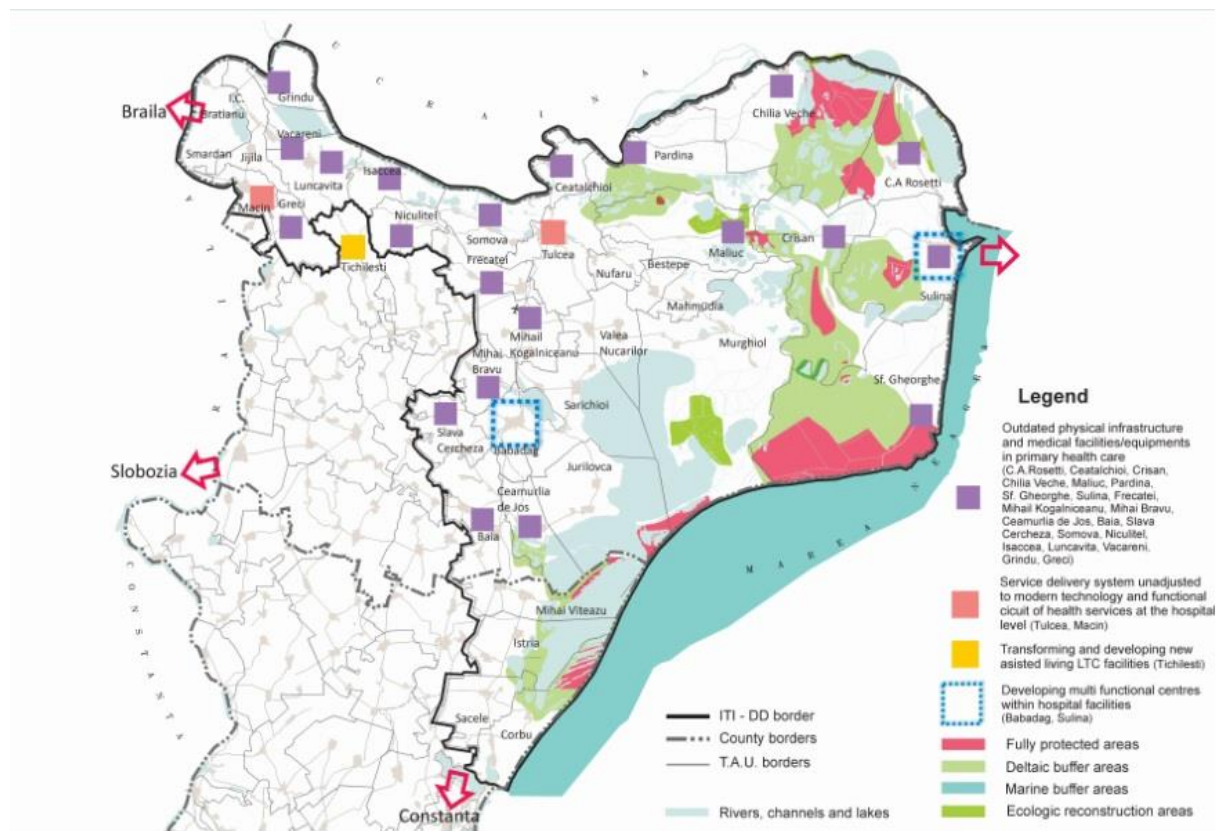
³² Centrul de Tuberculoză din Spitalul de Urgență Tulcea este extrem de nepotrivit din cauza riscului ridicat de contaminare, precum și în contradicție cu scopul de a reduce ratele de spitalizare.

financiara a asistenței medicale primare în zone care par neatractive pentru personalul medical.

De asemenea, pentru a crea un mecanism adecvat de îmbunătățire a sistemului ambulatoriu în cadrul spitalelor, sunt recomandate intervenții legislative specifice care să permită o mai mare flexibilitate de contractare a serviciilor.

Figura 25: Situația actuală și propuneri de modernizare a sistemului de sănătate în Tulcea

Tabel 18: Sănătate - Tipuri prioritare de intervenție / Proiecte și Justificare

Proiecte	Localizare ³³	PO ITI și axa	Lista CJT	Justificare pentru absența din lista CJT
1. Reabilitare și modernizare, echipamente IT și de laborator, vehicul de teren de nivel înalt pentru	Direcția de Sănătate Publică	Capacitate administrativă PO 2 – Aministrare accesibilă PO Dezvoltare Regională -	Nu	-Consolidarea capacitatii sistemului local de supraveghere a sănătății publice, precum și de alertare precoce și răspuns coordonat. - Pentru a asigura disponibilitatea informațiilor epidemiologice strategice critice - Pregătirea și răspunsul la situații

³³ Zonele pentru lucrările de construcții civile propuse sunt specificate în raportul de evaluare a nevoilor.

situații epidemiologice, vehicule cu instalatie racire pentru transportul de vaccin, salupa, caravana medicala		Axa 8: Dezvoltarea Sănătății și a infrastructurii sociale		de urgență de sănătate publică, dezastre naturale și umane, detectarea și controlul focarelor de boli infectioase, precum și boli neinfecțioase (cum ar fi evenimente de toxicitate) - In conformitate cu proiectul de Strategia Națională de Sănătate, cu recomandările Bancii Mondiale din cadrul Analizei Functionale a Sectorului de Sanatate 2011, si cu obiectivele Proiectului BM de Reforma Sanitara
2. Reabilitarea/modernizarea cabinetelor de medicina de familie, a echipamentelor medicale si IT	În aproximativ 15 comune, si unele satele arondate (CA Rosetti,, Letea, Ceatalchioi, Chilia Veche, Crișan, Mila 23, Partizani, Maliuc, Isaccea, Ceamurlia de Jos, Frecăței, Cataloi, Greci, Grindu, Mihai Bravu, Turda, M. Kogălniceanu, Randunica, Sf. Gheorghe, Somova, Mineri, Văcăreni, Niculițel, Slava Rusă, Camena, Plopu, Sarinasuf, Valea Nucarilor, Nufăru, Mahmudia)	PO Dezvoltare Regională - Axa 8: Dezvoltarea sănătății și a infrastructurii sociale	Da	In vederea întăririi calitatii serviciilor de sănătate la nivelul asistenței medicale primare
3. Modernizare și echipamente în vederea organizării	. Spitalul Județean de Urgență Tulcea . Spitalul Municipal Măcin	PO Dezvoltare Regională - Axa 8: Dezvoltarea sănătății și a infrastructurii	Da	Investii pentru a crea o facilitate integrată și funcțională cu trasee adecvate de îngrijire pentru pacienti

unui circuit funcțional la Spitalul Clinic de Urgență Tulcea(inclusiv pentru departamentul ambulator), precum și pentru Spitalul Măcin		sociale		
4. Reabilitarea și transformarea pavilionului TBC din cadrul Spitalului de Urgență Tulcea într-un centru de cazare socială (îngrijire rezidențială)	Spitalul Județean de Urgență Tulcea	PO Dezvoltare Regională - Axa 8: Dezvoltarea sănătății și a infrastructurii sociale	Parția I	Pentru a oferi servicii de cazare, de exemplu, mamele în timp ce copiii lor primesc îngrijire medicală, sau pentru pacienții care locuiesc în zone izolate.
5. Crearea de centre multifunctionale, reabilitarea clădirilor închise din Babadag și Sulina	Babadag Sulina	PO Dezvoltare Regională - Axa 8: Dezvoltarea sănătății și a infrastructurii sociale	Da	Îmbunătățirea serviciilor necesare într-o manieră ieftină, prin utilizarea bunurilor existente
6. Asigurarea interoperabilității sistemelor de informație medicală la nivel de asistență medicală (telemedicină și e-sănătate)	Furnizorii de servicii medicale care utilizează sistemele	PO de Competitivitate - Axa 2: tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă	Nu	Creează mijloace de comunicare pentru prestarea de servicii

7. Asistență tehnică pentru a crește rentabilitatea sectorului de guvernare / administrare (mecanism de plată în spital pentru stimularea ambulatoriilor publice, medicilor de familie, precum și a sistemelor de telemedicină)	Ministerul Sănătății	OP Capacității Administrative - Axa 1: guvernare eficientă previzibilă și transparentă - Axa 2: administrare accesibilă POCU - AP 4 - incluziunea socială și Reducere a Sărăciei	Nu	- Mecanismul de plată în spitale trebuie să fie ajustat pentru a stimula: sistemul public de ambulatoriu, medicii de familie din zonele izolate, utilizarea telemedicinii de către personalul medical - În conformitate cu proiectul de Strategie Națională de Sănătate, cu recomandările Bancii Mondiale din cadrul Analizei Funcționale a Sectorului de Sănătate 2011, și cu obiectivele Proiectului BM de Reforma Sanitară
8. Campanii de informare, educare și comunicare cu privire la un mediu sănătos și igienic	Școlile și mass-media din regiunea Deltei Dunării	OP Capacității Administrative - axelor 1 și 2 POCU - AP 4 - incluziunea socială și Reducere a Sărăciei	Nu	Diseminarea unor cunoștințe de sănătate publică în rândul copiilor și localnicilor
9. Furnizarea de ambulanțe pentru asistență medicală de urgență și lucrări civile de reabilitare	Serviciul de ambulanțe	PO Dezvoltare Regională - Axa 8: Dezvoltarea sănătății și a infrastructurii sociale	Da	

Educație

Obiective Sectoriale

- Oferirea de oportunități de învățare pe toată durata vieții pentru crearea de abilități de muncă necesare în economia secolului 21
- Sprijinirea învățământului secundar și profesional și tehnic care să pregătească elevii atât pentru o economie globală a cunoașterii globale cât și pentru o economie locală cu anumite particularități.
- Îmbunătățirea calității sistemului educațional primar și preșcolar

Un obiectiv sectorial pentru zona Deltei Dunării, aliniat la strategiile naționale de educație, înseamnă un grad mai mare de participare la procesul educațional, unul de mai bună calitate și mai eficient pentru toate categoriile de populație, și furnizarea unor competențe superioare pentru populația locală pentru a sprijini creștere locală incluzivă și inteligentă precum și dezvoltarea economiei verzi. Mai mult, pentru a răspunde mai bine provocărilor demografice și migraționale, specifice zonei, se recomandă îmbunătățirea procesului de coordonare trans-sectorială. Raționamentul constă în asigurarea unei creșteri incluzive inteligente în România, prin reducerea numărului de persoane în risc de șomaj, săracie și excluziune socială. Prin creșterea participării la procesul educațional pe tot parcursul vieții și prin îmbunătățirea relevanței sistemului educațional și de formare profesională din perspectiva pieței muncii. Șase priorități sectoriale sunt aliniate priorităților naționale stabilite pentru România. Acestea susțin cele două obiective strategice principale stabilite pentru Delta Dunării:

1. creșterea gradului de participare la învățarea pe tot parcursul vieții;
2. Crearea unei rețele de educație și formare necesare elevilor ce locuiesc în zone izolate;
3. sprijin pentru unitățile de învățământ profesional și tehnic (ÎPT)
4. creșterea accesului la servicii de îngrijire și educație timpurie;
5. reducerea părăsirii timpurii a școlii
6. asigurarea unei performanțe mai bune în sistemul de educație pentru a răspunde nevoilor pieței muncii.

Primul obiectiv referitor la învățarea pe tot parcursul vieții este, în mod clar, o prioritate, pentru o regiune ce trece de la activități dependente de materii prime de bază la activități cu o valoare adăugată ridicată. Cel de al doilea obiectiv se referă la crearea unei rețele de elevi care să rezolve constrângerile educaționale legate de accesul limitat și densitatea mică a populației din centrul Deltei. Procentual sunt mai puțini profesori calificați în Deltă (67%) comparativ cu restul țării (de 89%). În anumite comune au fost închise școli din cauza numărului redus de elevi și a costurilor ridicate de funcționare, transportul spre alte școli a devenind astfel o provocare. Învățământul profesional și tehnic reprezintă o prioritate națională și este, de asemenea, relevant pentru sectoarele susținute de Strategie. Se pot îmbunătăți infrastructurile pentru îngrijirea și educația timpurie a copilului, prin restructurarea infrastructurilor aferente grădinițelor care datorită scăderii numărului de copii, vor deveni disponibile reamenjării.

Părăsirea timpurie a școlii (PTȘ) are importante implicații sociale și economice. PTȘ reprezintă un factor ce contribuie la excluziunea socială involuntară, mai târziu, pe parcursul vieții. Previzunile legate de cererea de competențe la nivel european sugerează că doar 1 dintre 10 locuri de muncă va putea fi ocupat de un elev care nu a absolvit învățământul obligatoriu. Tinerii care renunță prematur la învățământ sunt mai predispuși șomajului sau la obținerea veniturii mai mici ca angajați. Acestea

generează costuri publice și sociale mari cum ar fi asistența medicală, justiție și plăți pentru asigurări sociale precum și venituri din taxe și câștiguri mai mici. Nu în ultimul rând, la nivel național și, cu atât mai mult în regiunea Delta Dunării, sunt esențiale legături mai solide ale învățământului cu nevoile pieței muncii.

Tabel 19: Educație - Prioritatea Tipurilor de Intervenție/ Proiecte și Justificare

Tip de Intervenție / Proiect	Localizare	PO și Axa Sursei de Fonduri	Listă CJT	Justificare
1. Furnizarea de programe de ÎPV (învățare pe tot parcursul vieții) relevante, accesibile și cu stimulente în turism, agricultură și pescuit, prin centrele comunitare pentru învățare permanentă	15 locații, incluzând: Bestepe, Ciucurova, Jijila, Luncăvița, Peceneaga, Ceatalchioi, Grindu, Jurilovca, Nufăru, Topolog	PO Capital Uman PA 6 – Educație și competențe Program Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)		Aceasta intervenție contribuie la creșterea inteligentă și incluzivă în România prin reducerea numărului de persoane aflate în risc de șomaj, sărăcie și excludere socială, creșterea participării în domeniul învățării pe tot parcursul vieții și îmbunătățirea relevanței sistemelor de învățământ și formare profesională pentru piața muncii. Strategia ÎPV se focalizează pe grupuri dezavantajate sau slab reprezentate (de exemplu, șomerii, persoanele care părăsesc timpuriu școala, populația Roma, femeile, adulții de peste patruzeci de ani cu calificări reduse, tinerii în tranziție de la școală la piața muncii, muncitorii în vârstă, persoanele cu dizabilități) care vor fi principalii beneficiari ai acestui program. Pe lângă atingerea obiectivelor naționale, această intervenție țintește, de asemenea, să ofere sprijin în tranziția locală de la o economie bazată pe extracție la o economie bazată pe servicii. Activitățile vor include recunoașterea competențelor dobândite anterior, formare certificată, curriculum îmbunătățit, obținerea de competențe de viață și competențe transversale, subvenții pentru stagiile de ucenicie și plasarea forței de muncă.
2. Crearea unei Rețele de	Comunități			Sectorul educațional din zona studiată,

Tip de Intervenție / Proiect	Localizare	PO și Axă Sursei de Fonduri	Listă CJT	Justificare
Educație și Formare Profesională pentru elevii care locuiesc în zone izolate sau cu o populație mai mică de 2.000 de locuitori și orașul Tulcea ca centru al rețelei	izolate sau comunități cu o populație mai mică de 2.000 de locuitori și orașul Tulcea ca centru al rețelei	Competitivitate PO PA 2 - TIC pentru economia digitală competitivă Capital Uman PO PA 6 - Educație și competențe Program Operațional Regional –PA 10- Îmbunătățirea unităților de învățământ Program Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)		mai exact din Inima Deltei, este contrâns de accesul limitat și densitatea mică a populației. Sectorul educațional are provocări semnificative în ceea ce privește lipsa de acces și scăderea numărului de elevi. Procentual, există mai puțini profesori certificați în Deltă (în procent de 67%) comparativ cu restul țării (în procent de 89%). Mai multe comune și-au închis școlile din cauza numărului mic de elevi și a costurilor ridicate de întreținere, iar transportul către alte școli a devenit o provocare. Totodată, elevii întâmpină dificultăți din lipsa igienei, a căldurii și, în unele zone, a apei potabile.
3. Asigurarea sprijinului pentru crearea de unități de învățământ profesional și tehnic care să fie relevante, atractive și incluzive și care să producă o forță de muncă ale căror cunoștințe și competențe să fie conforme cu standardele internaționale și relevante	Județul Tulcea	Capital Uman PO PA 6 – Educație și competențe Program Operațional Regional –PA 10 - Îmbunătățirea unităților de învățământ Program Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)		Învățământul profesional și ethnic constituie o prioritate națională de dezvoltare. Aceasta se adresează atât învățământului secundar (dezvoltarea tehnologica) cât și celui postliceal pentru a crea competențe și abilități care să ofere o mai bună accesibilitate a oportunităților de angajare și constituie un punct de plecare pentru învățarea ulterioară. Este, de asemenea, esențial ca programele ÎPT să formeze abilitățile și cunoștințele necesare economiei locale și care să corespundă standardelor internaționale ale turismului bazat pe natură și ale pescuitului recreațional.

Tip de Intervenție / Proiect	Localizare	PO și Axa Sursei de Fonduri	List ă CJT	Justificare
pentru cerințele globale ale turismului și pescuitului recreațional				La nivel național, MEN a dublat numărul de locuri disponibile în cadrul unităților ÎPT pentru anul școlar 2014-2015. Principala provocare o reprezintă asigurarea unui ÎPT de calitate și relevant, cu o legătură clară, directă fie cu forța de muncă, fie cu educația și formarea ulterioară. Se vor identifica alternative viabile pentru copiii și tinerii care iau bacalaureatul cu note foarte mici sau nu au rezultate școlare destul de bune pentru a fi acceptați în liceele pe care le preferă. Activitățile vor include servicii de consiliere, sprijin pentru parteneriatele cu companii prin stagiaturi și ucenicie, mecanisme de formare și stimulente, punerea la dispoziție de spații pentru ateliere în școlile ÎPT.
4. Sporirea numărului de grădinițe și creșe prin dezvoltare, sprijin, reabilitare și furnizare de echipamente pentru a crește accesul la îngrijirea și educația timpurie a copilului (ÎETC)	Județul Tulcea	Capital Uman PO PA 6 – Educație și competențe Program Operațional Regional – PA 10 - Îmbunătățirea unităților de învățământ Program Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)		O importantă oportunitate este oferită de disponibilitatea grădinițelor pentru a fi utilizate și adaptate ca spații pentru creșă datorită scăderii ratei natalității. O prioritate națională o constituie înscrierea și finalizarea învățământului preșcolar (de la 3 la 5 ani) de către toți copiii și extinderea asigurării serviciilor de îngrijire și educație timpurie pentru antepreșcolari. Studiile arată că accesul la o educație de calitate de la o vârstă fragedă facilitează dezvoltarea competențelor primordiale și că un ÎETC calitate crește performanța școlară și reduce riscul de PTȘ într-o etapă ulterioară. Activitățile vor include sprijin adecvat pentru înscriere și transpunerea scopurilor în ÎETC, educația parentală și asigurarea disponibilității profesorilor calificați

Tip de Intervenție / Proiect	Localizare	PO și Axă Sursei de Fonduri	Listă CJT	Justificare
				(educator puericultor) în toate zonele geografice.
5. Reintegrarea persoanelor în risc de părăsire timpurie a școlii prin programe de școală după școală și A Doua Șansă.	Județul Tulcea	Capital Uman PO: PA 6 – Educație și competențe		Părăsirea timpurie a școlii are implicații sociale și economice importante. PTȘ este un factor care contribuie la excluderea socială involuntară ulterioară. Previziunile privind abilitățile ce vor fi cerute în viitor în Europa arată că doar 1 dintre 10 locuri de muncă vor fi accesibile pentru persoanele care au abandonat timpuriu școala. Tinerii care abandonează școala timpuriu vor fi, cel mai probabil, șomeri sau vor avea câștiguri modeste când devin angajați. Acest lucru generează costuri sociale și scăderea veniturilor și încetinirea creșterii economiei, dar și reducerea veniturilor fiscale și creșterea costurilor pentru serviciile publice, cum ar fi sănătatea, justiția penală și alocațiile sociale. Grupurile țintă ale acestui program sunt copiii cu vârste între 11-17 ani, dar și adulții, mai ales cei cu o situație materială precară, care provin din zone rurale, comunități de romi sau alte comunități minoritare. Activitățile vor include îmbunătățirea condițiilor și a calității școlilor, a programelor școală-după-școală oferite elevilor cu risc crescut de părăsire timpurie a școlii, a programelor A Doua Șansă, a materialelor și pregătirii profesorilor.
6. Crearea de parteneriate între angajatori, furnizorii educație &	Județul Tulcea	Capital Uman PO: PA 6 – Educație și competențe		Viziunea strategică pentru învățarea continuă în România constă în oferirea de oportunități de participare deplină la viața economică, socială și civică tuturor persoanelor de-a lungul vieții lor și ajutorarea acestora să își atingă potențialul personal. Este nevoie de o

Tip de Intervenție / Proiect	Localizare	PO și Axa Sursei de Fonduri	List ă CJT	Justificare
<p>formare și organismele de cercetare, pentru a asigura o mai bună performanță a sistemului de învățământ în ceea ce privește soluționarea nevoilor de pe piața muncii</p>				<p>bună colaborare pentru creșterea accesului și îmbunătățirea calității și relevanței ÎPT. Activitățile preconizate includ coordonarea, finanțarea și reglementarea pentru depășirea constrângerilor ÎPT - informare deficitară, stimulente slabe, capacitate scăzută -, crearea de parteneriate între actorii relevanți și o schimbare de atitudine asupra ÎPT. Parteneriatul dintre organismul de formare și firme rezultă în contracte de ucenicie și aptitudini specifice locului de muncă. Măsurile necesare pentru implementarea practică și extinderea uceniciei pot include, spre exemplu, stimulente financiare (cum ar fi reduceri de taxe) pentru angajatori pentru a intra în parteneriate.</p>

Obiective Sectoriale

- Scădere în piața de muncă a populației de etnie Romă și în diferențele de capital uman prin îmbunătățirea furnizării serviciilor în toate dimensiunile și aspectele excluderii
- Conservarea patrimoniului cultural al minorităților etnice din zona studiată
- Îmbunătățirea rezultatelor sociale prin crearea de programe mai relevante și eficiente de protecție în zona studiată

Incluziunea socială este strâns legată de intervențiile în sectorul educației și cel al sănătății. Următoarele intervenții sunt preconizate în principiile strategice ale Strategiei:

1. Emanciparea locuitorilor: sprijin (conștientizare și informare) drepturile populației sărace și marginalizate și accesul la resurse, sprijin pentru informare participativă și responsabilă și a procesului consultativ, înlesnirea participării pe piață, sprijin pentru participarea persoanelor sărace în procesele de politici și guvernare; mecanisme de soluționare a plângerilor; LLL pentru grupuri vulnerabile.
2. Instituții mai transparente, responsabile și orientate spre incluziune socială: activități orientate către client combinate cu acțiuni de informare în educație, sănătate și oferirea de servicii sociale.
3. Înlesnirea accesibilității la servicii prin creșterea eficienței: abordarea integrată oferă servicii sociale de bază (educație, sănătate, servicii sociale) este puternic recomandată. Furnizarea serviciilor de prevenție este mai puțin costisitoare decât furnizarea serviciilor de protecție (educație, sănătate, protecție socială) și cu rezultate mai durabile pentru bunăstare.
4. Accesibilitatea prin generarea de venituri: servicii adaptate pentru creșterea șanselor de angajare mai ales pentru populația săracă și dezavantajată și pentru locuri de muncă care necesită un nivel scăzut de competențe
5. Incluziunea teritorială: oferirea de subvenții pentru persoanele sărace care locuiesc în zone izolate pentru a asigura accesul la serviciile de bază.
  - Intervențiile prioritare identificate în ceea ce privește impactul preconizat față de aceste obiective strategice sunt:
  - Dezvoltarea infrastructurii instituționale preșcolare (0-6 ani) în comunitățile cu pondere mare de romi și alte grupuri vulnerabile.
  - Creșterea numărului de mediatori școlari în toate școlile cu procent mare de romi
  - Implementarea burselor comunitare pentru intervențiile educaționale
  - Facilitarea reglementării drepturilor de proprietate (sistem cadastral complet)

În conformitate cu prioritățile educaționale propuse, intervențiile educaționale ce vizează comunitățile cu pondere mare de populație romă se concentrează pe asigurarea infrastructurii necesare, dar și pe extinderea susținerii de succes de tip "soft" cum ar fi mediatorii și schemele de grant. Drepturile de proprietate reprezintă o altă zonă de prioritate pentru intervenție, dat fiind impactul acestora asupra altor aspecte ale vieții populației romă, precum accesul la servicii și la credite.

O identificare prealabilă a grupurilor vulnerabile este preconizată ca parte a acestei strategii. Odată ce profilul specific și nevoile acestor grupuri vulnerabile sunt mai bine înțelese, vor fi sugerate intervenții specifice pentru a face politicile naționale de protecție socială mai relevante și eficace

Tabel 20: Incluziunea și Protecția Socială – Tipuri prioritare de Intervenție/ Proiecte și Justificare ³⁴

Tip de Intervenție / Proiect	Localizări	PO și axa sursei de fonduri	Lista CJT	Justificare
Dezvoltarea infrastructurii instituționale preșcolare (0-6 ani) în comunitățile cu pondere mare de romi	Zone cu pondere mare de romi	HC PO: Prioritate 4 – Incluziune socială și luptă împotriva sărăciei	Nici o listă CJT relevantă	Aceasta este o prioritate națională. Investițiile fizice vor fi combinate cu alte tipuri de suport.
Extinderea mediatorilor școlari în instituțiile de învățământ cu un procent mare de romi	Zone cu pondere mare de romi	HC PO: Prioritate 4 – Incluziune socială și luptă împotriva sărăciei	Nici o listă CJT relevantă	Mediatorii școlari s-au dovedit a fi de succes.
Implementarea fondurilor comunitare pentru intervenție educațională	Zone cu pondere mare de romi	HC PO: Prioritate 4 – Incluziune socială și luptă împotriva sărăciei	Nici o listă CJT relevantă	Transferurile de bani condiționale au avut o mulțime de succese în întreaga lume
Facilitarea regularizării drepturilor de proprietate	Zone cu pondere mare de romi	Dezvoltare Regională PO: Axa 11– Extinderea geografică a proprietăților și înregistrarea terenului (alte fonduri decât prin ITI)	Nici o listă CJT relevantă	O condiție necesară pentru multe alte intervenții
Protecție socială – În stadiile mai avansate ale strategiei vor fi identificate categorii mai vulnerabile. În funcție de nevoile lor, intervențiile vor fi sugerate pentru a face programele de protecție socială în zona de studiu mai relevante și eficiente				

³⁴ Identificarea altor categorii vulnerabile se preconizează pentru stadiile mai avansate ale lucrării.

Pilonul V: Promovarea Eficienței, Accesibilității și Durabilității

Această secțiune se referă la intervențiile care se adresează unei realizări eficiente și sustenabile de proiecte și programe sugerate în Strategie. Analiza Nevoilor a stabilit că în Regiunea DD condițiile demografice și climatice limitează investițiile ale economiilor de scară și a serviciilor și de aceea nevoia de abordări inovative trebuie anticipată pentru oferirea de servicii, poate prin folosirea cu eficiență a internetului (Pilonul III). Deja costul serviciilor a atins pragul posibilităților financiare în mai multe gospodării din zona studiată și flexibilitatea fiscală a autorităților locale este, de asemenea foarte stransă, de aceea împovărarea lor cu alte costuri de operațiuni și întreținere (O&Î) care nu pot fi recuperate de utilizator nu este o soluție viabilă. Analiza Nevoilor a argumentat de asemenea că lipsa posibilităților financiare la gospodării poate fi cel mai bine adresată prin subvenții testate, gestionate prin programele guvernamentale centrale de protecție, iar în situații rare, este recomandabil să fie administrate subvenții nediferențiate pe zonă. Cea mai bună soluție pentru constrângerile de accesibilitate ar reprezenta o înlesnire de oportunități (Pilonul II) pentru locuitori. Toate investițiile propuse trebuie adaptate pentru a fi relevante, accesibile și durabile pentru comunitate.

Capacitate Administrativă și Managementul de Program

Asistența Tehnică (AT) pentru îmbunătățirea capacității administrative. Principalii beneficiari instituționali sunt Consiliul Județean Tulcea, aproape alte patruzeci (40) de autorități locale (inclusiv Tulcea și patru orașe), precum și Administrația Rezervației Biosferei Deltei Dunării (ARBDD) și alte entități guvernamentale naționale situate în zona ITI. În plus, sunt preconizați diverși beneficiari din sectorul privat. Majoritatea beneficiarilor au experiență și capacitate de implementare limitată a tipurilor de proiect și amploarea acestora prevăzute în programul ITI precum și necesitatea operațiunilor ulterioare și de întreținere. Resursele bugetare limitate și provocările în menținerea personalului în zone izolate (de exemplu, în sectorul de sănătate și educație), au accentuat sistemele administrative. Necesitatea unei coordonări eficiente a inițiativelor și intervențiilor va prezenta cereri administrative suplimentare asupra beneficiarilor, precum și crearea unor noi organizații (de exemplu, managementul organizărilor de destinații turistice pentru sectorul turismului). Gestionarea unui bun ecologic, precum RBDD necesită anumite competențe și sensibilități, pentru ARBDD și alte entități ecologice, autorități locale, precum și a comunităților în general.

Prin urmare, există nevoile semnificative de dezvoltare a unor entități guvernamentale eficiente, transparente și accesibile. Aceasta presupune: (a) îmbunătățirea generală a capacității de management de proiect, atât în sectorul privat cât și în cel public, incluzând pregătirea și implementarea proiectelor de finanțare (de exemplu, dezvoltarea de ghiduri pentru achiziții publice și a sistemelor de control, recrutarea și gestionarea de personal, consultanți, competențe tehnice și economice de documentare, realizarea de parteneriate și integrarea inițiativelor finanțate ITI cu alte activități ale beneficiarilor); (b) promovarea unui sistem eficient de implementare (mecanisme de coordonare beneficiară și sisteme de gestiune și control) incluzând contractarea, managementul financiar, monitorizarea și implementarea controlului; (c) asigurarea unor măsuri de sprijin specifice legate de investițiile în cadrul fiecărui program operațional (PO), în special pentru sectorul public (prin funcție, cât și conform mandatelor lor). De exemplu, permite un mediu local competitiv de afaceri (incluzând turismul), , educația și alte servicii publice și asigură angajamentul eficient al actorilor (implicați) în gestionarea zonelor reconstruite ecologic; (d) sporirea metodelor, strategiilor și instrumentelor pentru un acces facil al publicului la informații și servicii publice; și (e) contribuția la întărirea sentimentului de proprietate asupra proceselor și rezultatelor intervențiilor în rândul beneficiarilor, pregătindu-i pentru O & M și viitoarele îmbunătățiri ce vor apărea. Se anticipează că

randamentul va fi consolidat prin: (i) servicii de consultanță (pentru verificări operaționale, dezvoltarea de politici și proceduri etc); (ii) programe de învățare și instruire, cu evaluări asupra impactului; (iii) facilități de răspuns și dezvoltare web-site privind informarea și dialogul public; și (iv) spații pentru birouri, vehicule și echipamente.

Asistența Tehnică pentru Managementul de Program. Pe lângă nevoile de asistență tehnică (AT) definite pentru fiecare sector și legate de capacitatea generală administrativă, Asociația de Dezvoltare Inter-Comunitară (ADI) recent stabilită precum și beneficiarii ITI vor avea nevoie de AT extinsă pentru a pregăti și implementa programul ITI în timp util, pentru a asigura utilizarea eficientă a resurselor economice și financiare și a răspândi informațiile necesare. Activități pentru învățarea și instruirea personalului ADI precum și a beneficiarilor locali vor include se vor referi la pregătirea de proiect, gestionarea de proiect, achizițiile publice, gestionarea contractelor, gestionarea financiară, realizarea de parteneriate și gestionarea acestora (cu sectorul privat, precum și cu organizații ale societății civile), coordonarea proiectului, monitorizarea și evaluarea proiectului. O atenție deosebită va fi acordată proiectelor mari (de exemplu, reabilitarea a trei drumuri județene); aplicarea instrumentelor financiare inovatoare (de exemplu, pentru promovarea IMM-urilor și implicarea comunității în management-ul de mediu); și mecanisme de coordonare pentru asigurarea unei implementări eficiente a strategiei teritoriale integrate. Servicii de consultanță vor fi necesare pentru studiile de fezabilitate, dezvoltare organizațională, dezvoltarea asistenței și website-ului, informare publică și activități de promovare, organizarea de study tour, și evaluări ale impactului. ADI va avea nevoie de asemenea de spații pentru birouri, vehicule și echipamente.

Răspunderea eficientă la nevoile definite va constitui o provocare pentru autorități. Autoritățile locale din zona studiată au capacitate administrativă și financiară limitată în ceea ce privește implementarea investițiilor noi și reabilitate, cât și pentru operațiunile lor viitoare. Scăderea continuă a populației și îmbătrânirea în zona studiată va reduce veniturile fiscale și economiile în furnizarea de servicii, adăugând stres suplimentar asupra autorităților. În plus, capacitatea locuitorilor de a plăti pentru servicii publice îmbunătățite este slabă. Acest lucru ridică întrebări privind politica viitoare de subvenționare a guvernului. Gestionarea viitoare a Deltei va depinde de asemenea de capacitatea ARBDD de a monitoriza și aplica regulamentele. Prin urmare, este subliniată în raport o nevoie de consolidare și suport prin asistență tehnică presupunând că entitatea(ățile) este responsabilă cu procesul de coordonare și colaborare cu autoritățile naționale privind implementarea globală a programului.

Politica de prioritizare și Reforma de reglementare AT (Economie)

Obiective

Îmbunătățirea creării de subvenții pentru ameliorarea accesibilității serviciilor și o direcționare și utilizare mai eficiente a resurselor financiare și naturale.

Strategie

- 1) Asigurarea accesibilității îmbunătățirii serviciilor de către rezidenții Consiliului Județean Tulcea.
- 2) Îmbunătățirea direcționării resurselor financiare limitate.
- 3) Îmbunătățirea funcției de semnalizare a prețului serviciilor, pentru a reduce pierderile.

Logică

Politica de subvenționare actuală este ineficientă, nu este orientată spre cei săraci și poate genera stimulente negative privind abuzul resurselor. Jumătate (50 la sută) din totalul facturii de utilități în Inima Deltei (inclusiv apă, electricitate, încălzire, acolo unde este cazul) este subvenționat, indiferent de situația veniturilor gospodăriei. Acest lucru a generat, de exemplu, în cazul apei, pierderi sub formă de apă curentă folosită pentru irigații, pentru care sursele netratate de apă ar fi putut fi o alternativă mai rentabilă. Dat fiind gradul de îmbunătățiri planificate a serviciilor din zonă, va fi vitală asigurarea că acestea pot fi menținute suficient din taxele de utilizator și că aceste taxe sunt accesibile rezidenților săi.

Activități prioritare

- Revizuirea mecanismelor de subvenționare existente aplicate la nivel guvernamental și județean
- Performanța mecanismelor subvenționare existente, inclusiv targhetarea eficienței (erori de includere și excludere)
- Revizuirea eficienței administrative a subvențiilor existente
- Recomandarea pe criterii de origine instituțională și mijloace testate, pentru administrare subvenției
- Ca parte din evaluarea investițiilor
- Pregătirea unui studiu cuprinzător de fezabilitate, incluzând o strategie de recuperare a costurilor de servicii
- Consultări publice cu privire la reforma tarifelor

Sinergii

Va asigura sustinerea financiară a (i) investițiilor în apă și sistemul de canalizare; (ii) colectarea și eliminarea deșeurilor; (iii) furnizarea de energie electrică și internet; și (iv) servicii de transport.

Tabel 21: Randamentul Administrativ și Managementul de Program- Tipuri de prioritate ale Intervenției/ Proiecte și Justificare

Tip de Intervenție / Proiect	Localizare	PO și axa sursei de fonduri	Lista CJT	Justificare
Asistența Tehnică (AT) pentru îmbunătățirea capacității administrative	zona studiată	OP TA PO Capacitate Administrativă	Da	Principalii beneficiari instituționali sunt Consiliul Județean Tulcea, aproape alte patruzeci (40) de autorități locale (inclusiv Tulcea și patru orașe), precum și Administrația Rezervației Biosferei Deltei Dunării (ARBDD) și alte entități guvernamentale naționale situate în zona ITI. Aceste autorități au acces administrativ și financiar limitat de a întocmi și implementa

Tip de Intervenție / Proiect	Localizare	PO și axa sursei de fonduri	Lista CJT	Justificare
				investiții noi și îmbunătățite, și pentru a asigura operațiuni viitoare eficiente și de menținere. Este necesară consolidarea substanțială a capacităților și a suportului oferit prin asistența tehnică pentru o dezvoltare eficientă, transparentă și accesibilă a entităților guvernamentale.
Asistența Tehnică (AT) pentru managementul de program	zona studiată	PO AT	Da	Este, de asemenea, necesară consolidarea capacităților și a suportului financiar pentru ca entitatea (entitățile) să fie responsabilă (e) de coordonarea implementării programelor și legăturile conexe cu autoritățile naționale. Asociația de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) recent stabilită și beneficiarii ITI vor avea nevoie de AT extinsă pentru pregătirea și implementarea proiectelor în timp util și eficient, de asigurarea utilizării eficiente a resurselor financiare și economice, și de răspândirea informațiilor respective, toate acestea fiind necesare pentru punerea eficientă în aplicare a strategiei teritoriale integrate. ADI va avea nevoie de asemenea de spații pentru birouri, vehicule și echipamente.
Politica de prioritizare și Reforma de reglementare AT (Economie)				
Crearea de Subvenții	Județul Tulcea sau nivelul național	OP TA	Nu	A se vedea Raportul de Evaluare a Nevoilor (REN)

4. Implementarea acordurilor și mecanismul M&E

4.1. Aranjamente de Implementare a Strategiei

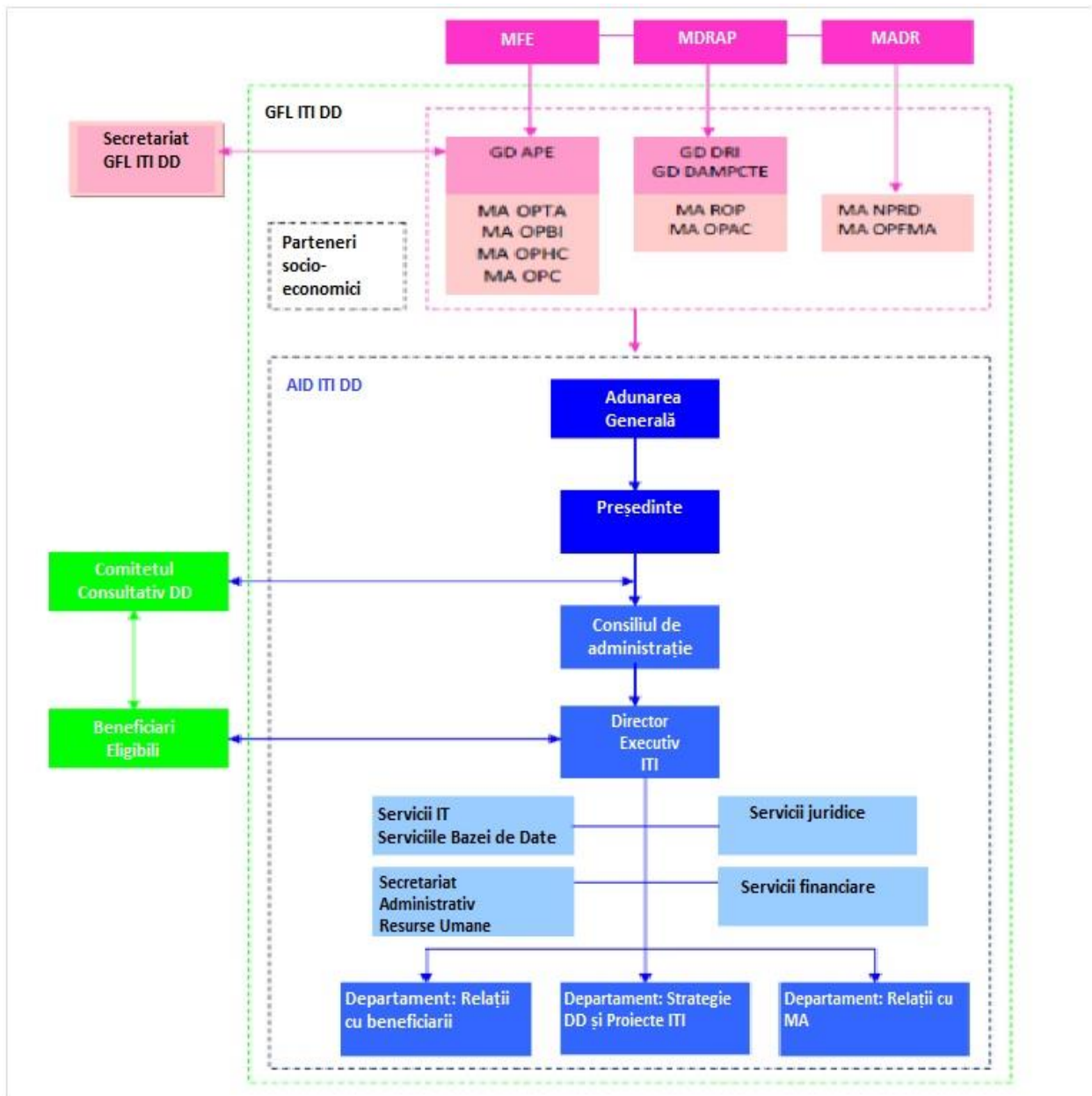
Conform protocolului semnat de Ministerul Fondurilor Europene, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, și Asociația pentru Dezvoltarea Intercomunitară ITI DD, cele patru entități împart responsabilități comune privind implementarea Strategiei de Dezvoltare Integrată Durabilă a Deltei Dunării, precum urmează: (1) MDRAP reprezintă autoritatea națională responsabilă de formularea și monitorizarea procesului de implementarea SIDD, fiind și Autoritatea de Management pentru Programele operaționale privind Capacitatea Administrativă a PO și pentru Programele Europene de Cooperare Teritorială; (2) MFE este coordonatorul național al Fondurilor Structurale Europene de Investiții 2014-2020, precum și Autoritatea de Management pentru alte Programe Operaționale pentru Asistență Tehnică, Infrastructură Mare, Capital Uman și Competitivitate; (3) MADR este autoritatea națională responsabilă de coordonarea procesului de implementare a Politicii Agricole Comune și a Politicii Comune de Piscicultură, precum și Autoritatea de Management pentru Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) și PO de Pescuit și Afaceri Maritime; (4) ADI – ITI DD va coordona implementarea Planului de Acțiune a SIDD.

Coordonarea activităților celor trei ministere va fi realizată de Grupul Funcțional de Muncă (GFM) a ITI Delta Dunării, având reprezentanți în fiecare minister. Secretariatul GFM va fi stabilit de Departamentul de Analiză, Programare și Evaluare din cadrul MFE. Acordurile instituționale sunt evidențiate în Figura 26.

AID ITI DD este o structură reprezentativă a autorităților publice din Regiunea Deltei Dunării (zona ITI). Conform statutului, suține beneficiarii locali - administrațiile locale publice, instituțiile private și publice, membrii și non-membrii – pentru implementarea proiectelor strâns legate de SIDD aprobate în cadrul Planului de Acțiune. Responsabilitățile directe privind pregătirea proiectului și implementarea sunt descrise în Tabel 22.

Beneficiarii locali - administrațiile locale publice, instituțiile private și publice – reprezintă părțile responsabile de implementarea strategiei. Trebuie să stabilească Unități de Implementare a Proiectului (UIP) în cadrul organizațiilor lor, responsabile cu coordonarea și implementarea activităților proiectului. Managementul Proiectului poate fi asigurat prin contractarea companiilor specializate conform procedurilor de achiziții aplicabile.

Figura 26: Acorduri Instituționale

Tabel 22: Responsabilitățile AID ITI

Pregătire	<ul style="list-style-type: none"> - AID ITI susține beneficiarii locali (AL, instituțiile private și publice , memebrii și non-membrii) pentru a dezvolta aplicațiile din proiecte, conform Planului de Acțiune aprobat: - Extindere: Organizează întâlniri cu personalul din ADI ITI DD pentru a prezenta și explica tuturor potențialilor Beneficiari locali conținutul și criteriile de eligibilitate din Ghidul Aplicantului specific fiecărui PO pentru proiectele ITI. - Crearea Capacităților: Dezvoltarea și consolidarea capacităților proiectului în zona ITI prin calificarea personalului din consiliile locale și județene (orașe și comune). - Monitorizare: Crează și distribuie către totii Beneficiarii planul de lucru pentru conceperea proiectului ITI indicând principale puncte pe care trebuie să le respecte. - Conducere: Monitorizează performanța fiecărui Beneficiar în timpul perioadei de concepere și ia măsuri pentru a evita întârzierile și oferă suport beneficiarilor la cerere. - Helpdesk: Oferă servicii de servicii de asistență Beneficiarilor (informații despre documentația necesară, procedurile de achiziții publice, consultanță, etc.).
Proiecte:	<p>AID ITI face parte din Comitetul Tehnic unităților de administrare publică locală. Aceste comunități sunt responsabile de aprobarea studiilor tehnice și indicatorilor de performanță a proiectului.</p> <p>AID ITI primește aplicațiile proiectelor de la Beneficiari conform planului de lucru.</p> <p>ADI ITI realizează analize administrative eligibile privind propunerile de proiecte ITI, aplicând proceduri relevante pre cale formală și, trimite raportul corespunzător către Grupul de Lucru ITI/Secretariat a MA.</p> <p>AID ITI organizează întâlniri publice în timpul fazei de concepere a proiectelor pentru a asigura transparența activității sale, menținând toate canalele de comunicare legate de subiectul ITI deschise.</p> <p>Conform atribuțiilor, AID ITI oferă Beneficiarilor clarificări privind procesul de evaluare tehnică sau financiară realizat de MA cu evaluatori externi.</p> <p>AID ITI susține Beneficiarii să trimită un proiect care se află pe lista de rezervă, dacă aplicația inițială a eșuat (nu a fost trimis sau a fost respins).</p>
Implementare	<p>ADI ITI oferă informații de ghidare Beneficiarilor privind formularea specificațiilor tehnice, ToRs, etc. Privind elaborarea proiectelor ITI și pentru a-și îndeplini procedurile corespunzătoare de achiziții.</p>
Proiecte:	<p>AID ITI încurajează și susține Beneficiarii să se organizeze pentru a implementa proiectele sau a face achiziții combinate cu scopul de eficientizare a proceselor și realizarea economiilor.</p>

AID ITI monitorizează procesul de implementarea a proiectului și trimite rapoarte la fiecare 45 de zile către Grupul Funcțional de Muncă (GFM)/ Secretariat și, la fiecare 3 luni, către Adunarea Generală AID ITI, evidențiind rezultatele, elaborând previziuni privind riscurile, întârzierile, etc.

AID ITI efectuează verificări ale contractelor la întâmplare (prin intermediul unui expert extern) sau dacă apar diverse probleme privind implementarea proiectelor.

AID ITI asigură vizibilitatea informațiilor privind desfășurarea proiectelor prin informări publice permanente

5.2. Monitorizare și Evaluare (M&E)³⁵

5.2.1. Introducere

Procesul de M&E ar trebui să fie creat bazat pe „managementul transparent și responsabil al resurselor umane, naturale și financiare pentru o dezvoltare echitabilă și durabilă în contextul unui mediu politic și instituțional care susține drepturile umane, principiile democratice și statul de drept.”³⁶

Mecanismul de monitorizare și evaluare susține actorii ITI DD pentru a: (i) analiza implementarea procesului bazat pe specificațiile proiectului, indicatorilor și cerințelor Programelor operaționale specifice proiectului; (ii) facilita îmbunătățirea continuă a proceselor de pragărire și implementare a proiectului și (iii) îmbunătățirea mecanismelor existente. Criterii de evaluare calitativă sunt necesare în fiecare stadiu al proiectului pentru asigurarea eficienței sistemului M&E.

Acest capitol identifică un sistem M&E pentru strategia de implementare DD, bazat pe atributele programelor și proiectelor. Procesele de monitorizare și evaluare se vor efectua la două nivele. La nivelul proiectului, evaluarea ajută AID-ITI și MA să urmărească performanța proiectului finanțat prin intermediul mecanismului ITI (și de asemenea pentru orice sursă de finanțare) și pot să urmărească în ce măsură proiectele se aliniază Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării 2030 și ating indicatorii specifici fiecărui PO.

- La acest nivel evaluarea se axează pe: relevanța proiectului, de ex. așa cum se relaționează la nevoile și obiectivele sectoriale;
- utilitatea proiectului, de ex. impactul proiectului (durabilitatea);
- eficiența proiectului, de ex. relația dintre inputurile folosite pentru proiect și outputurile create de proiect;
- eficiența proiectului, de ex. relația dintre obiectivele și rezultatele proiectului;

---

³⁵ Referință: Guide to Cost benefit Analysis of Investment Projects, European Commission, Directorate General Regional Policy, 2008.

Project Cycle Management Guidelines, Aid Delivery Methods, European Commission, 2004

Identification of Project Selection Models for the Regional Operational Programme 2014-2010, World Bank, 2013

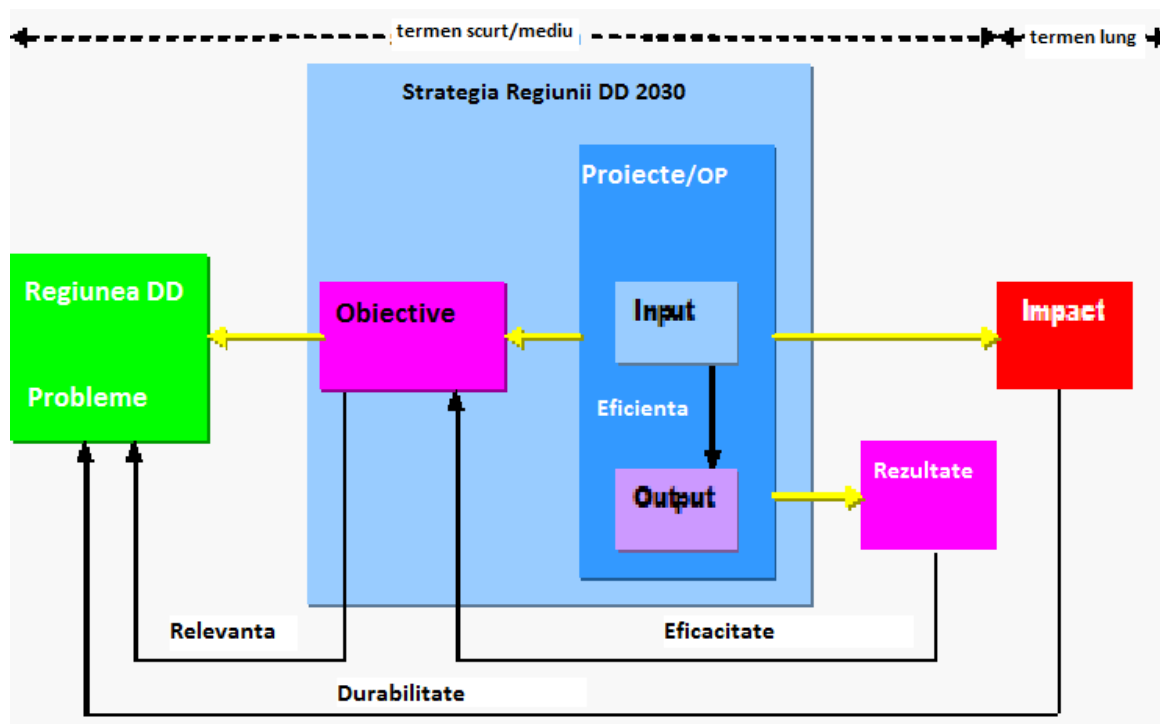
Guidance Document on Monitoring and Evaluation, European Regional Development Fund and Cohesion Fund, for the programming period 2014-2020, Concepts and Recommendation, European Commission, 2014

³⁶ Aid delivery methods, volume 1, project cycle management guidelines, E.C, 2004

Ghidul privind Monitorizarea și Evaluarea programelor pentru perioada 2014-2020, Concepte și Recomandări, publicat în martie 2014, prezintă în Anexa 1 a sa o listă cu indicatorii generali folosiți pentru evaluarea proiectelor (indicatori pentru transport, TIC, mediul înconjurător, etc).

La nivelul programului, datorită procesul de evaluare, MA poate măsura rezultatele și, în ce măsură PO respectiv influențează zona ITI-DD. PO vor evalua nivelul de integrare a dezvoltării printre axele PO.

Figura 27: Criterii cheie de evaluare in matricea proiectului Longframe³⁷

Ghidul privind Monitorizarea și Evaluarea programelor pentru perioada 2014-2020, Concepte și Recomandări, publicat în martie 2014, prezintă în Anexa 3 a sa, o structură care se concentrează de patru elemente folosită pentru evaluarea, precum urmează:

- Procesul de evaluare a activităților trebuie organizat și susținut corespunzător pentru a-și atinge scopurile;
- Procesul de evaluare a activităților trebuie planificat într-un mod transparent pentru ca rezultatele evaluării să fie disponibile în timp util;
- Procesul de concepere al procesului de evaluare trebuie să stabilească obiective și metode corepunzătoare precum și mijloace de coordonare a procesului de evaluare și rezultatele lui; și
- Activitățile de evaluare trebuie să determine rezultate de încredere și realiste.

³⁷ Matricea Longframe este formata din: (i) cadrul obiectivelor, indicatorilor si surselor de informații; (ii) lista ipoteze cheie care trebuie monitorizate; și (iii) referințe solide. (Sursa

5.2.2 Criterii de evaluare a calității

Criteriile de evaluare a calității Quality assessment criteria (ex post evaluation) support consistent analysis and decision making based on solid information, key documents, and stakeholders' capacity. The process makes room for MAs and ITI-DD decision makers and managers to adapt the criteria in line with local priorities and with the working environment. Analiza de suport coerentă și luarea deciziilor pe informații valide, documente cheie și capacitatea actorilor. Procesul permite factorilor de decizie și managerilor MA și ITI-DD să adapteze criteriul în funcție de prioritățile locale și de mediul de lucru.

Cadrul calitativ este format din trei secțiuni principale. Prima secțiune, **relevanța**, evaluează dacă proiectul îndeplinește cerințele de prioritate în baza următoarelor criterii:

- Proiectul a fost formulat în conformitate cu politicile/planurile UE, naționale și locale.
- Mecanismul actorilor implicați este operațional.
- Grupurile țintă au fost identificate și problemele lor analizate.
- Principalele probleme legate de capacitatea instituțională au fost adresate.
- Este stabilită responsabilitatea relevantă și demonstrată locală.

A doua secțiune, **fezabilitatea**, evaluează calitatea proiectului creat și implementat pentru a întâmpina nevoile grupului de referință bazându-se pe următoarele criterii:

- Planul de lucru a activităților este pregătit și acceptat de toate părțile pentru a asigura coordonarea, acordurile de finanțare și suportul din partea altor instituții și organizații.
- Resursele și costurile sunt bine definite în studiul de fezabilitate și proiectul are rentabilitate economică pozitivă.
- Presupunerea și riscurile sunt adresate în detaliu în studiul de fezabilitate și mecanismul de gestionare a riscurilor este finalizat.
- Proiectul întâlnește cerințele tehnice și standardele, este sigur din punct de vedere mediu și social și este acceptat local.

A treia secțiune, **utilitatea**, evaluează beneficiile ulterioare și managementul aspectelor pe durata implementării procesului. Această secțiune este mai complexă și se referă la următoarele aspecte:

- Proiectul rămâne relevant și fezabil până la sfârșitul procesului.
- Obiectivul/obiectivele proiectului este/sunt atins/atinse.
- Aspectele de sustenabilitate, cum ar fi financiare și resurse umane care operează și mențin proiectul, sunt adresate în mod eficient și pot fi folosite până la sfârșitul implementării proiectului.

5.2.3. Criteriile de evaluare a calității – Recomandări pentru DD-ITI

Tabel 23: Secțiunea 1 – Relevanță

Evaluation criteria Criterii de Evaluare	Key question Întrebare Cheie	Indicatori	Stakeholders involved Actori Implicați
A. Relevance Relevanță: 1. Project supports OP objectives Proiectul sprijină obiectivele PO 2. Project responds to a real problem of the target groups located in the DD region Proiectul se adresează unei probleme reale a grupurilor țintă din regiunea DD	Do the strategic objectives meet the problems identified in the DD region? Întâlnesc obiectivele strategice problemele identificate in regiunea DD?	Action plan supported by individual project fiche Planul de actiune este susținut de fișa individuală a proiectului Approval of the DD Strategy by the Inter-ministerial Committee Aprobarea Strategiei DD de către Comisia Inter-Ministerială	Signatory Parties of the Parti semnatore ale ADI Protocol, MRDPA, MEF, MARD, ADI-ITI

Riscuri si măsuri similare Riscurile pot apărea dacă proiectele incluse în planul de acțiune sunt schimbate cu altele care nu întâlnesc obiectivele strategice. În acest caz, ITI-DD va informa Partile Semnatore ale Protocolului ADI prezentând: (i) motivele pentru care proiectul a eșuat să întâlnească cerințele; (ii) noua listă a proiectului. Partile Semnatore ale Protocolului ADI prin consultare cu MA specifici vor trebui să aprobe noua listă.

Tabel 24: Stagiul 2 – Fezabilitate

Evaluation criteria Criterii de Evaluare	Întrebare Cheie Key question	Indicatori Indicators	Stakeholders involved Actori Implicați
B. Effectiveness Eficacitate 3. Projects are feasible, and expected to realistically achieve	Do the project results meet the sectoral objectives formulated in the DD Strategy? Întâlnesc rezultatele proiectului obiectivele sectoriale	Project indicators Indicatorii proiectului ³⁸ specified in the action plan of the Strategy specificați în planul de	Signatory Parties of the Parti semnatore ale Protocolului Protocol, MRDPA, MEF, MARD, ADI-ITI

³⁸ Indicatorii ar trebui să răspundă de indicațiile PO, acolo unde pot fi aplicabile. Analiza Nevoilor existentă oferă indicatori relevanți pentru toate sectoarele analizate.

the OPs and strategic objectives sunt fezabile și preconizate in mod realist sa atingă PO și obiectivele strategice	formulate in Strategia DD? Are the project results in line with the OP objectives? Sunt rezultatele proiectului in concordanță cu obiectivele PO?	acțiune al Strategiei Specific indicators from feasibility studies and Cost-Benefit Analysis Indicatori specifici din studiile de fezabilitate si Analiza cost-beneficiu ³⁹ Annual operational reports Raporturi anuale de operațiuni ⁴⁰	Project applicant (public or private) Alicant al Proiectului (public sau privat) ADI-ITI and și MAs
---	--	--	---

Riscuri si măsuri similare. Riscurile pot apărea din cauza constrângerilor din cadrul operațional și a capacităților agențiilor de implementare, acestea pot fi locuri de muncă vacante accidental, nivelul scăzut de calificare a personalului și a întârzierilor in procesul de recrutare. În acest caz, sunt necesare anumite măsuri, ca de exemplu, sporirea canalelor de comunicare între actori; dezvoltarea resurselor umane prin programe de formare și/sau procedurile de recrutare.

Tabel 25: Eficiență

Criterii de Evaluare	Întrebare Cheie	Indicatori	Actori Implicați
C. Eficiență 4. Proiectele sunt măsurate raportul input/output	Au fost atinse rezultatele proiectului în resursele alocate?	Cerințele ToR formulate de aplicant Indicatorii stadiului de fezabilitate: a. Informații tehnice b. Informații de finanțare (e.g. cost/unitate)	Parți semnatare ale Protocolului, MRDPA, MEF, MARD, ADI-ITI Alicant al Proiectului (public sau privat) Evaluator independent de proiect

³⁹ Analiza cost-beneficiu oferă indicatori de financiare ex ante și indicatori economici (vezi, Guide to Cost Benefit Analysis of Investment Projects, European Commission, Directorate General regional Policy, 2008. The World Bank study, 2013, "Identificarea Modelelor de Selectare ale Proiectului pentru Programul Operațional Regional 2014-2020 prezintă in capitolul XI- Monitorizare și Evalure, indicatorii de performanță folosiți pentru Perioda de Programare 2007-2013.

⁴⁰ Raportul operațional include locația, activitățile, programul resurselor și bugetul. Indicatorul ratei de absorbție va trebui de asemenea inclus.

Criterii de Evaluare	Întrebare Cheie	Indicatori	Actori Implicați
		c. Termenul Rapoarte anuale de operațiuni	Supraveghetorul independent (în timpul implementării) ADI-ITI și MAs

Riscuri și măsuri similare. Riscurile pot apărea din cauza întârzierilor în stadii diferite ale implementării proiectului. Aceste întârzieri pot, spre exemplu, să fie generate de calitatea informației din specificații sau ToR pregătite de applicant, lipsa informației pentru proprietate, documente neclare de planificare statutare, condiții climatice nefavorabile, accesul constant în zona proiectului, sau lipsa coordonării dintre actorii implicați în implementarea proiectului. Unele situații pot genera costuri adiționale care, în conformitate cu condițiile de eligibilitate vor putea sau nu să fie finanțate din fondurile UE. Un nivel rezonabil de risc ar trebui totuși să fie acceptat, dar trebuie să fie atenuat; de exemplu, prin date fiabile și informații în acord cu luarea de decizii și implementarea proiectului; și un sistem de monitorizare al proiectului aplicat la fiecare etapă din proiect.

Tabel 26: Stagiul 3 - Utilitate

Criterii de Evaluare	Întrebare Cheie	Indicatori	Actori Implicați
D. Durabilitate E. Această evaluare se referă la impactul pe termen lung în ceea ce privește durabilitatea intervenției	Au fost rezolvate problemele/îmuntăți te situațiile? Sunt beneficiile proiectului cel mai probabil durabile?	Existența operatorilor după implementarea proiectului Existența fondurilor pentru operațiuni și întreținere după implementarea proiectului Indicatori specifici de impact pentru fiecare proiect Rapoarte de Evaluare și Audit	Beneficiarul proiectului Parti semnatore ale Protocolului, MRDPA, MEF, MARD Firme specializate

Riscuri în timpul implementării și măsuri similare Din cauza resurselor umane și financiare limitate în instituțiile publice, și câteodată a capacității reduse de recuperare a costurilor de la utilizatorii de utilități, unele proiecte sunt în riscul de a nu fi durabile pe termen lung. Pentru a adresa parțial aceste situații, proiectele definite ca fiind "proiecte majore", e.g. având costuri estimate la 25 sau 50 de milioane de Euro depinzând de sector, trebuie să aibă o analiză Cost-Beneficiu amplă per regulile UE.

Operatorii trebuie să aibă resurse umane și tehnice pentru acoperirea serviciilor de utilitate în acord cu standardele naționale.

5.2.4. Monitorizare și raportare – lista de verificare recomandată pentru implementarea Strategiei

Monitorizarea ajută la livrarea rezultatelor, contribuie la obiectivele totale ale proiectului, administrează eficient resursele existente și parortează progresul. De aceea raportarea ar trebui să fie legată de sistemul de monitorizare. Procesul de monitorizare și raportare conține activitățile axându-se pe progresul proiectului, propune inițiative și ia acțiuni de remediere, pastrează planul de lucru actualizat în mod continuu. Este un proces continuu executat de unitățile de administrare ale nivelului MA și nivelului IT-DD, care se ocupa cu input, activități și rezultate incluzând rata de absorbție anuală per proiect și locație.

Scurtă listă de verificare pentru pregătirea proiectului, implementării și faza inițială:

1. Monitorizarea în timpul fazei inițiale a proiectului/etapa de pregătire

- Asigurarea aranjamentelor instituționale, includerea relațiilor de lucru și a canalelor de comunicare între actori.
- Stabilirea indicațiilor și aranjamentelor contractual (în conformitate cu dispozițiile legale și orientările fiecărui OP)
- Resurse la dispoziția ITI-DD (financiare, umane, logistice)
- Pregătirea unui plan de implementare a proiectului pentru 2014-2020⁴¹ și sistemul M&E afiliat

2. Monitorizarea în timpul stagiului de implementare a proiectului⁴²

- Desfășurarea resurselor pentru fiecare proiect (resurse logistice, umane și financiare)
- Progresul proiectului bazat pe planul de implementare al proiectului
- Revizii ale planului de implementare, așa cum s-a solicitat
- Raportarea periodică a progresului operațional

3. Monitoring during early operational stage Monitorizarea în timpul stagiului inițial operațional

- A se asigura că beneficiarul operează outputurile proiectului în baza planurilor cerute O&M
- A se asigura că este o capacitate adecvată a resurselor umane necesare
- A se asigura de siguranța acoperirii cheltuielilor recurente la nivelul beneficiarului

---

⁴¹ To be finalized in 2015 after the approval of the Action Plan

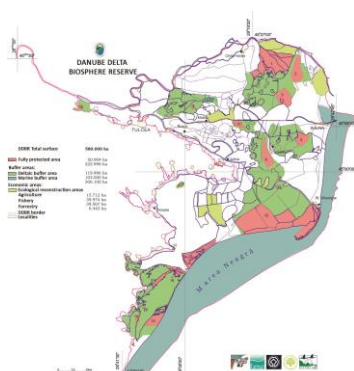
⁴² Aceasta este o etapă continuă și va urma să înceapă după aprobarea Planului de Acțiune (2015)

IV: Anexe

Anexa 1: Definițiile Zonelor

Delta Dunării (DD) este suprafața cunoscută sub denumirea de Rezervația Biosferei Delta Dunării (RBDD). Suprafața RBDD se observă în harta de mai jos. Aceasta cuprinde:

- (i) Zona dintre brațele Sf. Gheorghe și Chilia ale fluviului Dunărea care se numește **Inima Deltei** datorită caracteristicilor socio- economice;
- (ii) Complexul lagunar Razim-Sinoe-Babadag și suprafețele de teren adiacente ; și
- (iii) Zona situată de-a lungul fluviului Dunărea, la vest de orașul Tulcea, către Galați.

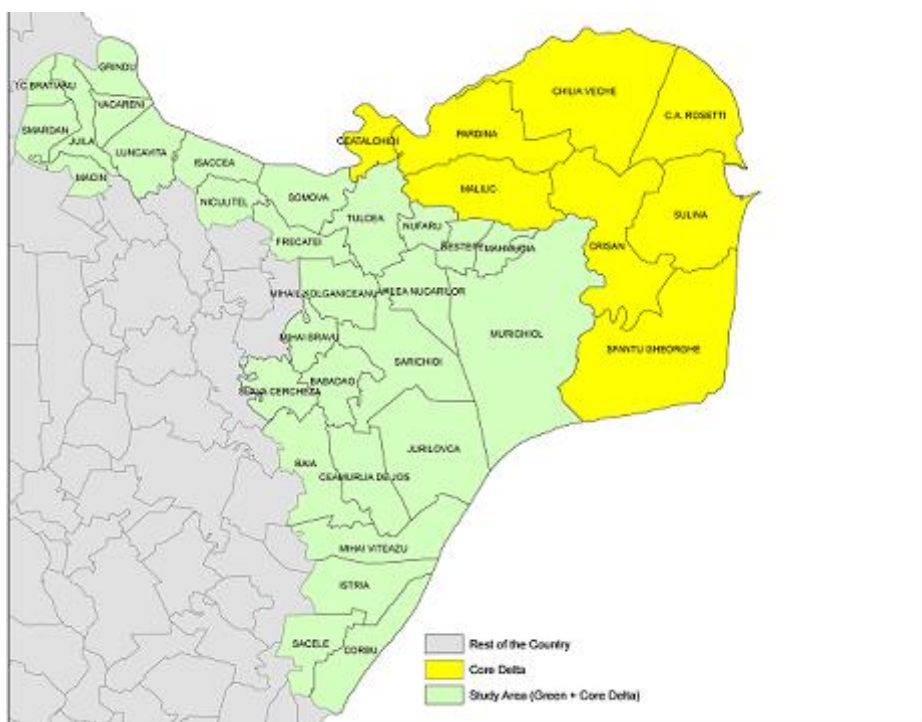

Zona Studiată (denumită și **Regiunea Deltei Dunării**) este evidențiată cu culorile verde și galben pe harta de mai jos. Aceasta acoperă **RBDD** și **Zonele Limitrofe** și cuprinde orașul Tulcea, patru orașe (Babadag, Isaccea, Măcin, și Sulina) și treizeci și două de comune. Patru dintre aceste comune (Corbu, Istria, Mihai Viteazu și Săcele) aparțin județului Constanța, din punct de vedere administrativ, toate cele patru fiind limitrofe golfului lacului Razim –Sinoe.

Figura 28: Harta Rezervației Biosferei Deltei Dunării (RBDD)

Zona Studiată (Regiunea Deltei Dunării) poate fi împărțită astfel:

Zona	Zona
1	Inima Deltei: Delta situată între brațele Chilia și Sfântu Gheorghe (canale)
2	Zona de sud, incluzând zona de lacuri/ lagune, ex. L. Razim, L. Sinoe și L. Babadag
3	Zona situată de-a lungul Dunării, din amonte de orașul Tulcea

Figura 29: Zona Deltei Dunării

Zona 1 este denumită Inima Deltei (colorată cu Galben) și Zonele 2 și 3 (incluzând orașul Tulcea) sunt cunoscute sub denumirea de Zonele Limitrofe (colorate cu Verde) ale Deltei.

Anexa 2: Programul Serviciilor de Consultanță (Strategie Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării)

Activitatea Nr.	Raport	Termen
1-1 și 1-2	Raport Diagnostic pentru Rezervația Biosferei Delta Dunării și zonele limitrofe	3 martie 2014
1-3	Furnizarea persoanelor resursă pentru Sesiunea 1 de Consultări cu actori relevanți pentru Draftul Raportului Diagnostic	Martie 2014
1-4	Dezvoltarea Declarației de Viziune pentru regiunea Deltei Dunării	3 mai 2014
2-1	Raportul de identificare a Nevoilor Teritoriale pe baza diagnosticului pentru zona Deltei Dunării. Acesta va acoperi Evaluarea sectorială a nevoilor și Analiza Strategică a fiecărui sector cheie	3 septembrie, 2014
2-2	Strategia Integrată Durabilă a Deltei Dunării	3 noiembrie, 2014
2-3	Furnizarea persoanelor resursă pentru două întâlniri de consultări publice pe baza draftului strategiei	3 iulie 2014 3 octombrie 2014
2-5	Formularea Propunerii ITI pentru Delta Dunării (Perioada de Programare 2014-2020)	3 mai 2015
2-6	Raportul Evaluării Strategice de Mediu (ESM)	3 aprilie 2015
2-9	Furnizarea de expertiză tehnică pentru elaborarea unei broșuri de promovare a Strategiei de Dezvoltare Durabilă Integrată a Deltei Dunării	3 februarie 2015
2-4, 2-6, 2-7 și 2-10	Plan de Acțiune inclusiv proiecte prioritare pentru implementarea Strategiei, acordurile instituționale și mecanismul de monitorizare	3 iunie 2015
2-11	Furnizarea de persoane resursă pentru Consultarea Finală pentru întâlnirea de dezbatere a Planului de Acțiune	3 iunie 2015
2-3, 2-11	Raport final privind consultările publice	3 Iunie 2015
2-12	Furnizarea de persoane resursă pentru Conferința Finală de diseminare a rezultatelor proiectului	3 iulie 2015

Anexa 3: Aplicarea Abordării Participatorii

Implicarea comunității

Comunitățile au fost implicate prin ateliere și interviuri în sensul vizitelor echipelor sectoriale în comunități diferite, în fiecare stadiu al procesului de dezvoltare Strategică - Raportul Diagnostic în identificarea problemelor și constrângerilor, al Viziunii în identificarea unui scenariu de dezvoltare preferat și în Evaluarea Nevoilor prin externalizarea în masă a ideilor de proiect.

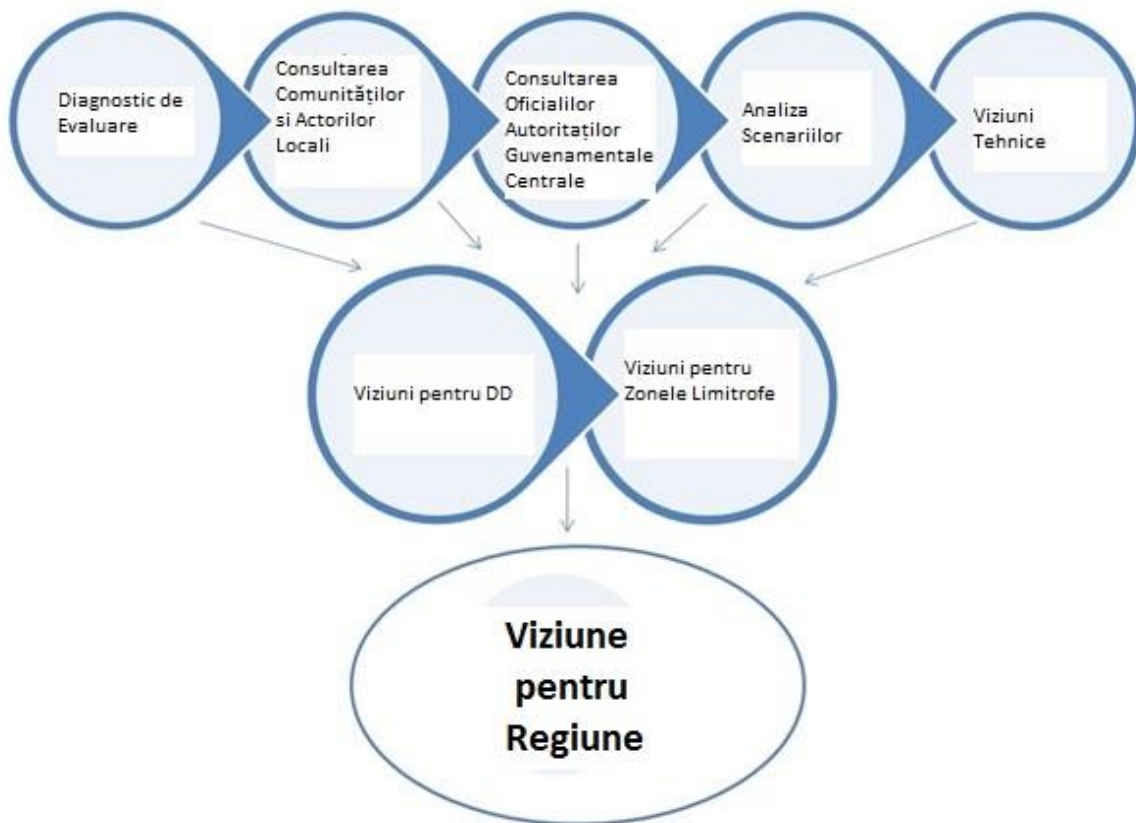
Implicarea comunității în Raportul de Diagnostic: Între septembrie și decembrie 2013 au fost ținute consultări în toate comunele din Inima Deltei (de ex zona dintre canalele Chilia și Sf. Gheorghe) și în toate orașele din regiunea Delta Dunării (Babadag, Isaccea, Macin și Sulina). Două întruniri au fost ținute în fiecare localitate, una cu primarul și câțiva funcționari publici (consilieri, profesori, asistente, poliția de frontieră, etc.) și una cu cetățeni din mai multe domenii (oameni de afaceri, pescari, văcari, pensionari, prestatori de servicii, etc.). În cadrul consultărilor din Babadag, Macin, și Isaccea au participat și oficiali din comunele vecine. Întâlnirile au avut două obiective: (a) aflarea problemelor importante, preocupărilor, nevoilor de dezvoltare și a oportunităților care se întâlnesc în oraș/comună/sat; și (b) aflarea părerilor participanților în legătură cu viziunea lor pentru oraș/comună/sat și pentru Deltă (“Cum ne dorim să arate comuna și Delta în 2030?”).

Viziunea pentru Regiunea Delta Dunării a fost obținută printr-un proces extins de consultare și diagnoză. Au fost ținute ateliere consultative în opt locații din regiune cu un total mai mare de 300 de participanți din comunele și orașele regiunii. Acestea au fost urmate de două ateliere similare în București, unul cu tineri care au părăsit Delta pentru educație sau locuri de muncă și altul cu reprezentanți ai organizațiilor guvernamentale.

Evaluarea Nevoilor (EN) a fost formată din idei pentru proiect luate prin externalizarea în masă în timpul atelierelor consultative menționate. Echipa a externalizat în masă aproape 800 de idei de proiecte către rezidenți în timpul exercițiilor de viziune, aceste idei fiind apoi luate în considerare de către experții sectoriali pentru EN.

Efortul colectiv împreună cu Autoritățile Central-Guvernamentale și Locale

Strategia a fost pregătită de experți sectoriali în colaborare strânsă cu respectivele autorități locale și prin discuții cu experții cheie ai autorității guvernamentale centrale. Sub supervizarea Comitetului Interinstituțional Delta Dunării, echipa a primit feedback pe rezultatele anterioare. Dialoguri politice puternice există între membrii Comisiei și experții sectoriali. De asemenea, Consiliul Local Tulcea a întocmit o listă a proiectelor de la actorii locali în pregătirea începerii acestei strategii. Această listă a fost revizuită și este folosită pentru selectarea Proiectelor Prioritare (vezi Rezumatul Sectorial). În timpul vizitelor pe teren ale echipei, alte nevoi au fost de asemenea identificate și discutate cu primarii autorităților locale. Pentru o viziune clară s-a acordat atenție mărită balansării între abordările „bottom-up” și „top-down” prin desfășurarea de interviuri adiționale cu reprezentanți ai autorităților guvernamentale centrale.

Anexa 4: Aplicarea Principiilor Prioritare în Sectorul Turism

#	Numele Proiectului	Scorul Proiectului (1-10 Scara)						Motivația
		Anticiparea impactului creat de consolidarea mediului (40%)	Anticiparea impactului creat de dezvoltarea economică (40%)	Anticiparea creșterii impactului/numărul de beneficiari (10%)	Nivelul de dificultate/preparare, durabilitatea financiară pe termen lung (5%)	Nivelul de disponibilitate (5%)	Scor Total	
1	Îmbunătățirea accesului vizitatorilor prin regiunea DD	10	10	8	8	8	96	Îmbunătățirea accesului vizitatorilor va fi fundamentală pentru gestionarea fluxului de vizitatori și a impactului unei creșteri a vizitatorilor asupra mediului. Va fi util să se dezvolte un portofoliu de atracții și produse. Va avea un impact asupra întregii regiuni și va genera un randament pozitiv asupra investiției. Nivelul de complexitate nu este semnificativ; implementarea necesită un studiu de fezabilitate, planificare și

#	Numele Proiectului	Scorul Proiectului (1-10 Scara)						Motivația
		Anticiparea impactului creat de consolidarea mediului (40%)	Anticiparea impactului creat de dezvoltarea economică (40%)	Anticiparea creșterii impactului/numărul de beneficiari (10%)	Nivelul de dificultate/preparare, durabilitatea financiară pe termen lung (5%)	Nivelul de disponibilitate (5%)	Scor Total	
								<i>investiții.</i>
2	Stabilirea unei Organizații de Management al Destinației (OMD)	9	10	10	8	2	91	<i>OMD se va asigura ca dezvoltarea turismului sa fie aliniată cu nevoile de protective a mediului. Va fi fundamentală pentru dezvoltarea cu succes a turismului în regiune și va avea impact asupra întregii zone de proiect cu o investiție modesta. Stabilirea și managementul mecanismului OMD reprezintă o activitate sofisticată care necesita efort în pregătire. Operațiunile și costurile pe termen lung nu vor fi semnificative.</i>
3	Proiectarea și	9	10	9	7	3	90	<i>Un program relevant de destinație pentru dezvoltarea produselor si</i>

#	Numele Proiectului	Scorul Proiectului (1-10 Scara)						Motivația
		Anticiparea impactului creat de consolidarea mediului (40%)	Anticiparea impactului creat de dezvoltarea economică (40%)	Anticiparea creșterii impactului/numărul de beneficiari (10%)	Nivelul de dificultate/preparare, durabilitatea financiară pe termen lung (5%)	Nivelul de disponibilitate (5%)	Scor Total	
	implementarea unui program de destinație pentru produse și atracții							<i>atracțiilor va fi bazat pe principiile protejării mediului. Aceasta va asigura alinierea cu nevoile mediului. Dezvoltarea de produse noi și îmbunătățirea atracțiilor va avea un impact semnificativ asupra regiunii. Menținerea și dezvoltarea portofoliului și al atracțiilor vor fi realizate de mai mulți actori publici și privați care vor face posibilă durabilitatea pe termen lung. Dezvoltarea produselor și atracțiilor reprezintă un proces sofisticat care trebuie să țină seama de mai multe considerente pentru a fi eficient.</i>
4	Introducerea	9	10	9	8	4	90	<i>Permiterea dezvoltării</i>

#	Numele Proiectului	Scorul Proiectului (1-10 Scara)						Motivația
		Anticiparea impactului creat de consolidarea mediului (40%)	Anticiparea impactului creat de dezvoltarea economică (40%)	Anticiparea creșterii impactului/numărul de beneficiari (10%)	Nivelul de dificultate/preparare, durabilitatea financiară pe termen lung (5%)	Nivelul de disponibilitate (5%)	Scor Total	
	unui mecanism pentru turismului deținut-local bazat pe natura MSME inovative și sustenabile și societăți de turism social pentru o economie locala verde							<i>întreprinderilor deținute-local poate contribui la întărirea mediului deoarece va genera alternative economice pentru activitățile care momentan sunt dăunătoare pentru resursele de mediu. Va fi extrem de important în generarea de beneficii economice pentru comunitățile locale.</i>
5	Implementarea înfrumusețării așezărilor din	8	10	9	6	10	85	<i>Înfrumusețarea va avea o contribuție mică asupra consolidării mediului dar va fi asociată cu</i>

#	Numele Proiectului	Scorul Proiectului (1-10 Scara)						Motivația
		Anticiparea impactului creat de consolidarea mediului (40%)	Anticiparea impactului creat de dezvoltarea economică (40%)	Anticiparea creșterii impactului/numărul de beneficiari (10%)	Nivelul de dificultate/preparare, durabilitatea financiară pe termen lung (5%)	Nivelul de disponibilitate (5%)	Scor Total	
	<i>DD la nivel regional</i>							<i>aceasta, nu va avea nici un detriment deoarece va avea loc în zonele deja urbanizate. Va avea un impact puternic asupra dezvoltării economice care se va extinde către toate comunitățile din zonă. Aceasta acțiune va necesita un calcul al costurilor pe termen lung. Nivelul de pregătire este ridicat deoarece va necesita doar planificare și investiții.</i>
6	Dezvoltarea programului de interpretare a destinației	8	8	8	5	3	76	<i>Programele de interpretare⁴³ sunt esențiale în educarea vizitatorilor asupra importanței resurselor naturale/culturale și pentru a le îndruma comportamentul în zonele</i>

#	Numele Proiectului	Scorul Proiectului (1-10 Scara)						Motivația
		Anticiparea impactului creat de consolidarea mediului (40%)	Anticiparea impactului creat de dezvoltarea economică (40%)	Anticiparea creșterii impactului/numărul de beneficiari (10%)	Nivelul de dificultate/preparare, durabilitatea financiară pe termen lung (5%)	Nivelul de disponibilitate (5%)	Scor Total	
								<i>naturale sensibile. Această activitate va contribui la succesul economic al turismului în regiune și poate avea impact asupra unei porțiuni mai mari din regiune. Programele de interpretare vor necesita un anumit nivel de sofisticare al dezvoltării destinației și nu poate fi eficace fără un portofoliu diversificat de produse și servicii. Existența ghizilor este esențială iar acest lucru lipsește momentan în zonă.</i>
7	Programul pentru	5	8	7	6	4	65	<i>Un program care să susțină îmbunătățirea calității facilităților de cazare și servicii nu va avea un</i>

#	Numele Proiectului	Scorul Proiectului (1-10 Scara)					Scor Total	Motivația
		Anticiparea impactului creat de consolidarea mediului (40%)	Anticiparea impactului creat de dezvoltarea economică (40%)	Anticiparea creșterii impactului/numărul de beneficiari (10%)	Nivelul de dificultate/preparare, durabilitatea financiară pe termen lung (5%)	Nivelul de disponibilitate (5%)		
	îmbunătățirea facilităților de cazare și servicii							<i>impact direct asupra mediului dar va avea un impact pozitiv asupra creșterii economice. Va avea impact asupra proprietarilor actuali (și potențiali viitori) cu facilități de cazare. Câteva activități de pregătire sunt necesare pentru a se putea începe implementarea programului.</i>
8	Programul de dezvoltare și extindere a primului ajutor și în caz de urgență pentru	5	8	6	6	2	61	<i>Instruirea în oferirea primului ajutor sau ajutor în caz de urgență nu va avea un impact semnificativ asupra îmbunătățirii mediului dar va fi important pentru creșterea economiei. Va avea impact asupra întreprinderilor și angajaților din</i>

#	Numele Proiectului	Scorul Proiectului (1-10 Scara)						Motivația
		Anticiparea impactului creat de consolidarea mediului (40%)	Anticiparea impactului creat de dezvoltarea economică (40%)	Anticiparea creșterii impactului/numărul de beneficiari (10%)	Nivelul de dificultate/preparare, durabilitatea financiară pe termen lung (5%)	Nivelul de disponibilitate (5%)	Scor Total	
	angajații în turism și prestatorii de servicii în turism							<i>sectorul turismului. Extinderea acestei activități necesită pregătire și este posibilă doar după ce alte acțiuni prioritare au fost implementate sau începute.</i>
9	Dezvoltarea unui observator specializat în cercetarea turismului	5	5	4	2	2	48	<i>Un observator în cercetarea turismului va avea un impact minim imediat asupra mediului și a dezvoltării economice dar va fi un contribuabil important pentru durabilitatea și competitivitatea industriei locale de turism pe termen lung. Va avea un impact constrâns și necesita implementarea cu succes a altor activități.</i>

Anexa 5: Analizele sectoriale SWOT

Tabel 27: Analiza SWOT asupra managementului ecosistemelor și biodiversității

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Zonă unică, cu o înaltă valoare a biodiversității, ecosisteme de înaltă productivitate și o bogată diversitate de comunități locale. • Un puternic angajament local, național și internațional pentru conservarea mediului concomitent cu îmbunătățirea standardelor de viață în acel areal • O legislație națională aliniată în mare parte cu acquis-ul comunitar european și standardele Europene • Un suport declarat din partea guvernului național pentru conservarea naturii, managementul mediului, și dezvoltare economică locală în arealul Deltei Dunării • Disponibilitatea Consiliului Local Tulcea de a dezvolta mărcile și marketingul Deltei Dunării prin promovarea în continuare a dezvoltării ecoturismului și a practicilor de protecția mediului. • Populația locală recunoaște importanța unui mediu sănătos și a valorilor naturale (viziunea unei delte vii) • Instituții de cercetare și management locale, cu un înalt nivel de capacitate tehnică, cunoaștere și experiență asupra ecologiei și biologiei deltei. 	<ul style="list-style-type: none"> • Un sistem mare, complex și variat care trece în mod constant prin schimbări naturale și antropice • Un cadru instituțional complex pentru managementul teritoriului și resurselor Deltei Dunării • Moștenirea unei intervenții negative asupra mediului cu impact asupra conservării habitatului, pescuit și agricultură, dar și asupra echilibrului hidrologic și colmatare • Populație răsfirată și densitate scăzută de natură care pot să genereze costuri ridicate și dificultăți în dezvoltarea serviciilor de bază în zonele rurale. • Participare scăzută în păstrarea unor condiții naturale, în zonele rurale îndepărtate, în mod special în delta • Mulți localnici consideră conservarea naturii în Delta Dunării ca o agendă externă impusă pe cheltuiala lor. • O modestă istorie sau cultură a acțiunilor colective, în mod particular în legătură cu folosirea resurselor naturale sau protecția mediului
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Premise favorabile în cadrul noului ciclu de finanțare UE 2014-2020 pentru creșterea investițiilor viitoare care vizează conservarea naturii și gestionarea mediului în arealul de studiu • Un angajament puternic și disponibilitatea asistenței tehnice din partea comunității internaționale. • Un potențial bun pentru eco-turism, oferind creșterea gradului de conștientizare la nivel local și stimulente economice pentru conservarea naturii și protecția mediului • Experiența internațională disponibilă pentru a atrage dezvoltarea ecoturismului, managementul 	<ul style="list-style-type: none"> • Fondurile anticipate pentru următorii 10-15 ani rămân insuficiente pentru nevoile investițiilor prioritare în areal – în mod special pentru investițiile în restaurarea ecologică, operațiunile și întreținerea arealelor lacustre din Delta Dunării. • Creșterea riscului de poluare a apei, atât din surse locale cât și din amonte • O supradezvoltare a activităților turistice în contradictoriu cu un management scăzut al intervenției în protejarea mediului. • Creșterea numărului de bărci cu motor cu motoare puternice care au acces la toate zonele

<p>ecosistemului, structuri instituționale pentru protecția eficientă a naturii, etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Participarea grupurilor locale și ONG-uri în implementarea măsurilor și acțiunilor specifice din Deltă • Un potențial bun pentru extinderea participării comunităților locale în gestionarea resurselor și de repartizare a beneficiilor. 	<p>din DD</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dificultăți în schimbarea comportamentului localnicilor și turiștilor în conservarea naturii și protecția mediului • Dificultate în angajarea comunităților îmbătrânite și dispersate în abordările și oportunitățile noi • Creșterea amenințărilor externe, cum ar fi schimbări în amonte, aspectele transfrontaliere, schimbările climatice etc., care nu pot fi controlate la nivel local.
--	---

Tabel 28: Eficiența energetică urbană în orașul Tulcea

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Consum redus de energie pe cap de locuitor; • Pierderile de căldură în rețea relativ mici; • Cea mai mare parte a rețelei de termoficare a fost reabilitat; • 90% din conexiunile la apa sunt contorizate; • Existența unor sisteme de apă și epurare a apelor uzate; • Buna acoperire a iluminatului public și modernizarea sistemului; • Angajamentul la nivel local pentru a îmbunătăți performanța serviciilor de utilități publice. 	<ul style="list-style-type: none"> • Cantitatea mică a deșeurilor reciclate; • Lipsa de date centralizate privind deșeurile solide; • Lipsa de date centralizate cu privire la consumul de energie a clădirilor municipale - nu există nicio bază de date cu privire la evidența consumului energetic; • Ineficiența traseelor de autobuz; • Infrastructură rutieră necorespunzătoare pentru dezvoltarea rețelelor de transport non-motorizat (piste pentru biciclete, zone pietonale); • Mai mult de o treime din apele uzate sunt deversate în Dunăre.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea rețelei de termoficare prin construirea unei centrale de co-generare în cadrul unui parteneriat public-privat; • Extinderea iluminatului stradal în noi cartiere rezidențiale pentru a se ajunge la 100% acoperire a serviciului; • Extinderea sistemului de apă în toate cartierele din oraș. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa fondurilor locale pentru implementarea unor intervenții de eficiență energetică (EE); • Lipsa legislației locale / naționale pentru a impune unele reglementări în ceea ce privește eficiența energetică (de exemplu, colectarea selectivă a deșeurilor); • Lipsa resurselor umane în cadrul administrației locale pentru a dezvolta unele studii și planuri privind EE studii

Tabel 29: Analiza SWOT Schimbări climatice

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Potențial ridicat și parțial exploatat în privința utilizării energiei regenerabile • Interes relativ mare protecția mediului și politicile de adaptare • Interes susținut în privința utilizării energiei regenerabile și îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul rezidențial • Rezervație care face parte din patrimoniul natural mondial și care se bucură de atenție și susținere internațională • Interes crescând din partea turiștilor și a investitorilor în ecoturism • Existența RBDD ca agenție principală de coordonare și conducere a conservării naturale în Delta (RBDD) 	<ul style="list-style-type: none"> • Grad redus de conștientizare în rândul publicului și administrației locale în privința impactului multi-sectorial și cerințelor politicilor privind schimbărilor climatice • Colaborare inter-instituțională limitată/ineficientă • Culegere și diseminare date limitate • Eficientizare energetică redusă și nevoi energetice crescânde • Sisteme de verificare și raportate a emisiilor de gaze cu efect de seră de niciun fel de / limitate • Fondurile insuficiente alocate acțiunilor de adaptare • Satele din mediul rural sunt împrăștiate în inima deltei, de aceea costurile de furnizare a serviciilor publice sunt mari și acestea se desfășoară cu un grad mare de dificultate
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Oportunități de finanțare pentru investițiile legate de schimbările climatice disponibile din fonduri europene, precum și din alte surse • Cadru legislativ European solid și rețelele de cercetare disponibile pentru SC • Rețea de ONG-uri de mediu informate și active • Disponibilitate în creștere a tehnologiilor noi și inovative, cum ar fi stații de turbine eoliene, instalații de biogaz și biomasă și panouri solare la prețuri mai accesibile • Cerințe crescânde privind eficiența energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, care impulsionează trecerea la acțiune 	<ul style="list-style-type: none"> • Impact semnificativ al schimbărilor climatice asupra mediului, infrastructurii, economiei, sănătății și funcționării zonei studiate • Lipsa de acțiune în privința schimbărilor climatice din partea autorităților care ar putea reprezenta o amenințare la viața la localnicilor și a stării de bine.

Tabel 30: Analiza SWOT privind dezastrele și situații de urgență în caz de poluare

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Legislația europeană extinsă de protecție a mediului aplicate în zona de studiu; • Disponibilitatea structurilor de monitorizare a mediului, în special o lungă istorie de monitorizare a calității apei ; • Existența politicilor de prevenire a poluării și aplicarea pentru potențialii poluatori din zona de studiu; • Există unele eforturi la nivel local de a îmbunătăți cooperarea inter-instituțională și coordonarea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa de informare efectivă și continuă despre poluare și schimbul de date între agențiile relevante; • Existența suprapunerii de responsabilități de management de mediu in rândul unor agenții și coordonare relativ slabă; • Slaba capacitate a primei echipe de răspuns de a accesa rapid unele zone afectate în inima DD pe căi navigabile. • Accesibilitate locală scăzută la fondurile de intervenție pentru urgență în caz de poluare; • Probleme cu aplicarea principiului poluatorul plătește în managementul de poluare, ceea ce poate duce la transferul costului riscului de poluare către fonduri publice.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Sprijin puternic din partea guvernului și UE • Oferirea de sprijin financiar pentru companiile care adoptă activități de producție cu risc redus de poluare; • Îmbunătățirea mecanismului de monitorizare și control pentru navele care călătoresc pe căile navigabile interioare din zona de studiu a DD ; • Îmbunătățirea coordonării dintre agențiile implicate în răspunsul la incidente de poluare; • Continuarea eforturilor de îmbunătățire a aplicării sistemului de management în cazul dezastrelor la nivel local. • Sprijin național și internațional pentru a îmbunătăți punerea în aplicare a principiul poluatorul plătește în cazurile de prevenire și răspuns la urgențele de poluare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Riscurile de inundații există, în special inundații care spală solul ; • Riscurile de cutremure ușoare ; • Dezvoltarea activităților economice locale, inclusiv creșterea numărului de nave care transportă deșuri periculoase care trec prin zona DD; • Creșterea activității industriale, în special activități poluante, în zona învecinată din amonte, cât și în țările limitrofe; • Posibila creștere a amenințărilor schimbărilor climatice și a altor dezastre naturale în zona de studiu din DD.

Tabel 31: Analiza SWOT Turism

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Valoare naturală atractivă, de importanță europeană și mondială (inclusă în rețeaua Natura 2000) • Desemnată ca parte integrantă a Patrimoniului Mondial UNESCO • Localizată în vecinătatea celor mai importante piețe europene • Cultură specială și stil de viață aparte • Existența unor obiective naturale și furnizorii de servicii • Existența unor valori și puncte de atracție care crește numărul de activități în aer liber în DD • Existența unor facilități de cazare de diferite calități și nivele • A fost adoptat recent Ghidul național ecoturistic, care poate fi utilizat drept cadru de dezvoltare a turismului durabil 	<ul style="list-style-type: none"> • Pondere mare a activității de turism neoficial • Lipsa de atracții turistice, stare inadecvată a infrastructurii turistice, lipsa de interpretare și capacitate de organizare a turiștilor • Competențe limitate și cunoștințe precare ale actorilor locali în dezvoltare și operațiuni de turism • Lipsa infrastructurii, nivel critic și limitat, având impact negativ asupra turismului (deșeuri, ape reziduale, distrugerea resurselor naturale) • Lipsa capacității de a pune în aplicare un regim de protecție și limitarea comportamentului non-durabil a unor vizitatori • Accesibilitate limitată (către și în interiorul Deltei) • Lipsa acțiunilor de împroprietărire a părților interesate și angajament limitat de părți interesate (inclusiv comunitățile locale) în protecția DD • Calitatea scăzută a forței de muncă în turism și lipsa de servicii de calitate; lipsa de programe de instruire și o continuă schimbare a efectivului de personal • Promovarea și sprijinirea turismului de weekend și de scurtă durată • Piețele internaționale subdezvoltate • Lipsa de cooperare între instituțiile de protecție a mediului, instituții de turism și autoritățile locale
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea continuă a numărului de cereri de activități desfășurate în natură și alte forme speciale de turism, pentru care Delta Dunării are un potențial semnificativ • Parte din Strategia UE pentru regiunea Dunării este oferirea de oportunități de colaborare cu alte țări din regiune, beneficiind astfel de proiecte și programe pentru regiunea Dunării - Dezvoltare • Dezvoltare limitată actuală, asigurând oportunități pentru o dezvoltare eficientă și bine planificată a zonei, ca destinație turistică • Planuri de îmbunătățire a rețelei de drumuri și a legăturilor cu alte părți din România, drept 	<ul style="list-style-type: none"> • Lacune în cadrul politicilor de turism și management la nivel național • Dinamici politici ineficiente care influențează dezvoltarea turismului la nivel local • Corupția și aplicarea defectuoasă a legilor • Atitudine negativă în rândul actorilor locali față de regimul de conservare a naturii regimuri, programe și instituții (ARBDD, NATURA 2000) • Viziune nerealistă despre posibila dezvoltare a turismului în zonă • Potențiale conflicte între operatorii de turism locali și din afara regiunii (privat) • Comportament distructiv și lipsă de respect față

<p>oportunitate pentru îmbunătățirea accesului în zona</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apropierea de Constanța, ca sursă importantă de turiști în Delta Dunării (activare a accesului, piața extinsă și o gamă largă de facilități) • Potențială îmbunătățire a aeroportului local (îmbunătățirea accesului la destinație) • Nivel ridicat de disponibilitate și angajament față de un turism durabil al autorităților și sectorului privat • Interesul investitorilor în modernizarea facilităților turistice existente și dezvoltarea unei piețe internaționale 	<p>de valorile naturale fragile din partea actorilor locali (operatori, rezidenți și turiști)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Imaginea slabă și negativă a României pe piețele internaționale este un alt element descurajant în atragerea turiștilor în regiune
--	--

Tabel 32: Analiza SWOT Pescuitul comercial

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Mediu productiv • Cu un efort adecvat, pescuitul tradițional este compatibil cu strategia RBDD 	<ul style="list-style-type: none"> • Scăderea valorii comerciale/cherhanalelor tradiționale • Supra-reglementarea piețelor de pește din motive de colectare a taxelor • Scăderea cererii pe piață de crap și caras • Competiție mare cu pescăriile/ acvaculturile străine și acvaculturile domestice • Invazia de caras • Indicatori de pescuit biologic excesiv • Metode ilegale, de pescuit distructive • MCS⁴³ slab și dezorganizat • Pierderea peștelui și a zonelor de pescuit din cauza aluviunilor • Zone pentru depunerea icrelor și pepiniere pierdute sau blocate de retrocedări funciare, baraje
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Raționalizarea și modernizarea SMC • Management intensiv pentru speciile de prădători în anumite zone • Creșterea ofertei legale de pește pentru sectorul turistic local • Reconstrucția ecologică a fostelor habitate piscicole (este necesar un plan de afaceri) 	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea eforturilor pentru pescuit, exportul Peștelui din RBDD • Creșterea dominației carasului • Piața competitivă, incorectă • Prețul stabilit de carteluri • Corupția în MCS, marketing și politică • Subvențiile UE cu efecte neplăcute

⁴³ Monitorizare, control și supraveghere

Tabel 33: Analiza SWOT asupra pescuitului sportiv

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Arii extinse cu diverse specii de populații de pești și habitate • Număr mare de vizite destinate pescuitului sportiv atât din România cât și din Europa și din întreaga lume. 	<ul style="list-style-type: none"> • Competiție pentru cantitate/calitate pește cu cherhanale de extracție • Predominanța clienților cu buget mic • Organizarea evenimentelor de pescuit cu buget mic • Sistem de captură ce aduce un venit mic
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Un efort mai bine echilibrat între pescuitul tradițional și cel sportiv • Dezvoltarea infrastructurii și serviciilor turistice pentru a permite creșterea pescuitului sportiv • Promovarea bunelor practici de pescuit sportiv, de ex: prinde și eliberează • Întărirea compatibilității/sinerגיעii cu RBDD, ecoturismul • Sprijinirea comunităților locale pentru a stabili și opera afaceri de satisfacere a pescuitului sportiv. • Oportunități de diversificare a opțiunilor turistice și pachete mixte 	<ul style="list-style-type: none"> • Presiunea continuă asupra pescuitului • Expansiunea continuă a carasului • Metodele ilegale, distructive, ex : pescuitul cu curent electric • Excluderea participării locale la oportunitățile economice

Tabel 34: Analiza SWOT Acvacultură

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Sisteme de producție bazate pe culturi ecologice • Infrastructura existentă/arende 	<ul style="list-style-type: none"> • Energie și transport costisitoare • Preferința pieței locale pentru captură/importuri • Pierderi, datorită protejării păsărilor piscivore
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Procesarea de produse locale, valoare adăugată • Pescuitul de agrement pe eleșteu • Producție profitabilă de 2000 kg/ha s-a dovedit a fi posibilă prin strategia ARBDD 	<ul style="list-style-type: none"> • Costuri crescute de producție • Scăderea cerinței de piață a cypinidelor • Eutrofizare ca urmare a practicării intensive a acvaculturii • Speciile străine introduse în acvacultură are putea deveni invazive

Tabel 35: Analiza SWOT Agricultură și dezvoltare rurală

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Climat și soluri favorabile agriculturii • Soluri foarte productive în zonele joase • Experiență în agricultura diversificată (suprafețe 	<ul style="list-style-type: none"> • Ponderea mare a fragmentării proprietăților funciare • Ponderea mare a fragmentării fermelor, cu un

<p>cultivate, creștere de animale, prelucrare în domeniul agricol)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Creșterea animalelor ca activitate tradițională (bovine, ovine) • Disponibilitatea resurselor de apă • Existența infrastructurii pentru irigații • Condiții naturale pentru diverse activități (turism, pescuit) • O rețea bună de conectare rutieră cu județele vecine • Disponibilitatea populației de a își diversifica activitățile • Forță de muncă ieftină • Interes pentru formele moderne de comunicare (internet) în zonele rurale • Păstrarea tradițiilor, inclusiv cele ale minorităților (ruși, ucraineni, tătari) • Produse tradiționale (brânză de oaie) 	<p>număr mare de ferme de subzistență</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suprafață destul de mare situată la un nivel ridicat • Nivel scăzut de ploaie în timpul sezonelor de recoltă • Accesul îngreunat spre piețe, în special pentru Delta Dunării, acolo unde localnicii depind de transportul pe apă • Populație îmbătrânită cu un grad mare de migrație a forței de muncă (în special a tinerilor) • Dezvoltarea înceată a economiei rurale non-agricole • Dezvoltare slabă a economiei non-agricole în mediul rural • Slaba dezvoltare a capitalului social (număr mic de asociații, ONG) • Posibilități reduse în ceea ce privește locurile de muncă în industrie (închiderea industriei locale) • Nivel scăzut al educației diversificate – pregătire vocațională • Calitate scăzută a infrastructurii locale (apă, canalizare, drumuri comunale și agricole, străzi din sate) • Lipsa unei strategii pentru dezvoltarea județului • Reticența oamenilor în vârstă de a își asuma riscurile proiectelor de investiții
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Apropierea de Dunăre – legături cu țările străine • Disponibilitatea Comisiei Europene de a finanța dezvoltarea agriculturii și a zonelor rurale • Condiții locale pentru activități de nișă (apicultură) • Cerere pentru produse alimentare proaspete (pește, legume, fructe) – pentru spațiile de cazare pentru turiști • Dezvoltarea agriculturii eco în ferme mici • Potențial de dezvoltare turistică – pescuit sportiv, relaxare, activități ecumenice • Dezvoltarea parcurilor eoliene aduce venituri autorităților locale • Creștere a cererii pentru andocarea bărcilor – o nouă sursă de venit • Reorientarea pescarilor spre agricultură 	<ul style="list-style-type: none"> • Gradul mare de migrație a forței de muncă • Acces îngreunat la piețele din Delta Dunării) • Scăderea calității vieții – probleme privind sistemul de sănătate, educație, servicii publice în multe localități din mediul rural • Taxele plătite de investitorii în eoliene ar putea fi preluate de administrația centrală • Inundații în zonele fără protecție adecvată • Prea puține zone pentru tinerii agricultori • Reducerea activităților turistice din cauza crizei economice și financiare.

- Programe pentru tinerii fermieri (finanțare de UE)
- Cursuri de recalificare profesională

Tabel 36: Analiza SWOT Transportul în județul Tulcea

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Destinație de frumusețe naturală și de viață în aer liber va genera cererea de transport • Sistem de căi navigabile naturale care pot constitui baza pentru rețeaua de transport • Canal de transport maritim existent Sulina - Tulcea care face parte din Coridorul Rin - Dunăre 9; poate conduce nave maritime la Brăila • Există în zona o rețea de porturi cu o capacitate semnificativă • Spațiu de extindere major și cerere de manipulare previzionată, Dunărea fiind în prezent de 4% din capacitatea sa teoretică 	<ul style="list-style-type: none"> • Densitatea scăzută a populației limitează cererea constantă de transport la / în Deltă • Asigurarea infrastructurii terestre este costisitoare din cauza terenului și a numărului mic al populației care o utilizează • Accesibilitate în zona Deltei este slabă și comunitățile pot fi izolate în timpul sezonului de iarnă • Lipsa de treceri peste Dunăre reduce conectivitatea cu restul României și cu țările vecine • Rețeaua locala de drumuri se află în stare proastă și necesită modernizare substanțială • Probleme cu privire la dreptul de proprietate a infrastructurii, care este utilizată în scop privat sau de către entități care nu sunt responsabile pentru furnizarea de transport • Condițiile meteorologice, lipsa de mase de apă și nămol afectează condițiile de navigație • Cheltuielile insuficiente de întreținere au dus la îmbătrânirea infrastructurii
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Portul Tulcea oferă un mediu ideal pentru dezvoltarea de transport multi-modal • Timpul de călătorie scurt către Deltă va crește turismul • Unele îmbunătățiri de infrastructură pot fi făcute la un cost relativ scăzut. De exemplu, drumurile cu costuri reduse din Deltă care ar îmbunătăți accesibilitatea, sau creșterea locurilor de parcare la aeroport pentru avioane • Atât logistica cât și industriile turistice apelează la participarea sectorului privat • Căile navigabile interioare sunt o modalitate ecologica de transport 	<ul style="list-style-type: none"> • Concurența din Constanța și alte porturi de la Marea Adriatică este serioasă deoarece acestea beneficiază de un acces mai bun și porturi, aeroporturi și legături feroviare • Numărul de locuitori este în scădere în Deltă și oamenii calificați sunt în căutarea de locuri de muncă în altă parte • Concurența pentru resurse financiare naționale este intensă iar lipsa unui plan integrat pentru transportul în Delta ar putea limita accesul la aceste resurse • Rolul canalului Sulina în transportul maritim va deveni tot mai marginalizat odată cu libera circulație a navelor UE. • Producția tradițională se schimbă și o parte din

	materiile prime și produsele din fabricile de producție au redus dimensiunile portului.
--	---

Tabel 37: Analiza Swot a TIC

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Cele mai bune practici disponibile în zonă (Luncavița și Jurilovca) privind accesul și folosirea cu interes a internetului prin RLeC (susținut de Proiectul de Cunoaștere Economică al Băncii Mondiale și inițiativei bibliotecii Gates) Sectorul afacerilor dezvoltate, în special turismul, folosesc internetul în scopuri de marketing • Rețele de telefonie mobile dezvoltate. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel scăzut de dezvoltare economică și socială • Împărțirea digital- geografică cu foarte multe “zone albe”, adică zone fără conexiune la internet • Nivel scăzut de competențe și cunoștințe informatice; competențele avansate limitate împiedică persoanele să folosească TIC pentru a obține locuri de muncă bune sau pentru a oferi servicii electronice de la distanță. • Mijloace tehnice accesibile de a accesa rețeaua de internet (cantitatea și calitatea hardware, software, conexiunii și accesibilității sunt limitate • Puține locații de acces la o rețea de internet (acasă, locul de muncă, locuri publice). • - Cerere scăzută de acces și folosire a internetului mai ales în cazul celor săraci, bătrâni, cu educație precară sau fără un loc de muncă • Susținerea socială formală este limitată (training, facilități, etc.) pentru a-i ajuta pe cei care folosesc TIC să continue și să – și îmbunătățească competențele, astfel contrabalansând lipsa potențială de competențe. • Resurse limitate (tehnice și cunoștințe) disponibile pentru dezvoltarea serviciilor informatice cu valoare adăugată la nivelul comunității.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • 33 comunități (zone albe) din județul Tulcea (Anexa 1) sunt eligibile pentru a fi incluse în proiectul RO-net de dezvoltare a infrastructurii de 	<ul style="list-style-type: none"> • Fondurile insuficiente ale administrațiilor locale publice ar putea pune în pericol sustenabilitatea investițiilor în infrastructura TIC;

<p>bandă largă care va stabili o rețea de racord pentru a încuraja crearea unui mediu competitiv și pentru a permite stabilirea a rețele locale de acces pe baza comercială.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Un număr de comunități locale sunt eligibile pentru a fi incluse în acest proiect de ajutorare din partea statului pentru a crea și moderniza infrastructura în zonele rurale (Măsura 3.2.2.e) prin investiții în rețele locale și racord de acces. Rețeaua de infrastructură va rămâne în proprietatea beneficiarului. • Resursele informaționale pentru sistemul de educație, librării, administrație publică, mediul de afaceri sunt disponibile pe platforma electronică e-comunitate (realizată cu ajutorul proiectului de Cunoaștere Economică) • Resurse informaționale (e-resurse) electronice sunt disponibile la nivel național pentru dezvoltarea IMM-urilor. • Câteva dintre serviciile electronice oferite de guvern adresate activităților comerciale (e-achiziții, e-taxe) sunt accesibile la nivel național și pot accelera creșterea folosirii infrastructurii de internet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Cererea scăzută privind accesul și folosirea de internet poate pune în pericol extinderea infrastructurii în bandă largă în gospodării deși rețele locale sunt disponibile. • Intervenții discontinue privind accesul și folosirea TIC înregistrate la nivel local.
--	--

Tabel 38: Analiza SWOT: Alimentarea cu Apa și Salubritate/ Canalizare

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Angajamentul administrației de a îmbunătăți standardul de trai în zonele locuibile ale zonei prin oferirea unor servicii mai bune de alimentare cu apa și salubritate • Un angajament clar al TCC în promovarea dezvoltării unor servicii de baza accesibile în zona de centru a Deltei • echipă dedicată de administrare a Asociației Inter-Comunitare de Dezvoltare a Apei • Existența unui Plan Principal pentru sectorul Apei care să adreseze nevoile la nivel național • Experiența dobândită din proiectul pilot pentru Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți care va ajuta la monitorizarea și reducerea poluării cu nitrați, ale cărui experiență dobândită și concluzii vor fi multiplicat • Disponibilitatea terenului care să facă posibilă 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa însemnată a alimentării cu apa și accesul la rețelele de salubritate pentru o parte dintre localități. • Condiții slabe pentru infrastructura în multe comunități acolo unde sistemele au fost inițiate în urma cu 30 de ani și nu au fost întreținute adecvat. • Lipsa surselor de apă subterană la o calitate adecvată tratării convenționale în unele zone din centrul Deltei • Sate disipate cu acces limitat la sistemele interconectate de alimentare cu apă și canalizare • Lipsa instalațiilor sanitare în zonele rurale (folosirea latrinelor săpate în pământ) • Pânza freatică aflată la o adâncime foarte mică în unele zone împiedică continuarea construcțiilor de salubritate

<p>luarea în considerare, în unele cazuri, a tehnologiei low-cost în tratarea apei și apelor uzate.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Capacitatea scăzută în localitățile mici pentru operarea sistemelor de alimentare cu apa și canalizare • Izolarea geografică a satelor (centrul Deltei) crește costul aprovizionării cu substanțe de tratare și consumabile. • Lipsa conștientizării în zonele rurale a efectului poluării cu nitrați prin deversarea gunoiului de grajd
<p>OPORTUNITĂȚI</p>	<p>AMENINȚĂRI</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Disponibilitatea fondurilor UE pentru acest sector • Existența operatorilor regionali de apă cu competențe profesionale extinse care pot deveni centre pentru întreg sectorul • Bunăvoința Asociației de Dezvoltare Intercomunitară pentru Servicii în Sectorul de Apă (ADI) de a lua în considerare cererea de aderare a oricărei localități • Disponibilitatea surselor de apă tratabile prin tehnologie convențională oriunde în Zona de Studiu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Capacitatea profesională în satele din centrul Deltei s-ar putea deteriora din cauza emigrării tineretului în zonele urbane. • Disponibilitatea scăzută în unele localități de a plăți pentru îmbunătățirea serviciilor

Tabel 39: Analiza SWOT, Gestionarea deșeurilor solide

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Angajament politic privind îmbunătățirea standardelor de trai in zonă oferind servicii publice mai bune. Legislația este aliniată standardelor Europene iar acquis-ul comunității a fost transpus în legislația României. Bunăvoința Consiliului Județean Tulcea de a curăța canalele pentru a promova dezvoltarea turismului. Susținerea Guvernului privind managementul ecologic, conservarea naturală și dezvoltarea economică din zona Deltei Dunării. Investiții continue pentru un MMDS integrat care să abordeze nevoile de infrastructură a MDS in zona de studiu. • Eforturile susținute ale orașului Tulcea privind abordarea MDS poate servi drept exemplu orașelor și comunelor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lipsa centrelor de colectare a deșeurilor în zonele rurale. Insuficiența echipamentelor și a modalităților de separare a deșeurilor și reciclare, îndeosebi în zonele rurale din Deltă. Participarea scăzută a MDS în zonele rurale izolate din Deltă. Costuri ridicate în Deltă privind colectarea deșeurilor și transportarea acestora datorită populației scăzute și răsfirate precum și a transportului pe apă. Participarea scăzută a comunităților și familiilor în procesul de separare la sursă. • Conștiința publică scăzută privind beneficiile separării deșeurilor și a reciclării acestora.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Susținere financiară prin intermediul fondurilor Europe pentru a dezvolta un sistem MMDS integrat in zona de studiu a DD și a zonelor înconjurătoare. • Disponibilitatea suportului tehnic din partea comunității internaționale • Creșterea numărului de turiști care ar putea contribui la dezvoltarea conștiinței publice și a primelor pentru îmbunătățirea gestionării deșeurilor. • Participarea grupurilor locale și a ONG-urilor (două sunt deja implicate) in curățarea canalelor râurilor din Deltă. • Vizarea substanțelor organice pentru fertilizare, reciclare și crearea de energie regenerabilă. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dorința scăzută și/sau posibilitățile slabe de permitere a localnicilor să plătească pentru servicii îmbunătățite de MDS, care provoacă dificultăți în a primi fonduri suficiente pentru menținerea operațiunilor și a centrelor MDS pe termen lung. • Depășirea capacității datorită slabei proiectări și a utilizării rapide a fondurilor naționale și Europene în anumite arii ale MDS, fapt ce ar putea duce la un grad înalt de îndatorare financiară de operare si menținere precum și o eficiență scăzută și o performanță sub standarde a sistemului MMDS. • Dacă turismul se dezvoltă rapid și este slab coordonat, ar putea crește cantitatea de gunoi. • Dificultatea în a schimba comportamentul localnicilor si al turiștilor privind controlarea deșeurilor. • Performanța scăzută a reciclării deșeurilor datorită fluctuațiilor de preț a materialelor reciclabile. • Riscul de a nu implementa investițiile MDS în timp util.

Tabel 40: Analiză SWOT Sănătate

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Sensibilizarea localnicilor privind problemele specifice regiunii • Potențialul autorităților locale de a își folosi noua autoritate asupra politicilor de sănătate publică pentru a întâmpina nevoile comunităților locale • Investiții făcute în unitățile de intervenție rapidă cu potențial de creștere 	<ul style="list-style-type: none"> • Capacitate instituțională insuficient dezvoltată la nivel local și lipsa unor politici trans-sectoriale coerente și a cooperării; • Infrastructură de sănătate și personal insuficient sau slab distribuit; • Acces scăzut la serviciile de sănătate și timp prelungiți de reacție în zonele izolate; • Lipsa dotărilor și aparaturii la nivel de DSP și spital; • Probleme cu echipamentele și softurile pentru dezvoltarea sistemului de telemedicină; • Lipsa unor stimulente financiare bine concepute pentru furnizorii de servicii de sănătate.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea gradului de conștientizare și de participare a cetățenilor la procesele de luare a deciziilor • Schimbările de politici, cum ar fi în cazul serviciilor ambulatorii și de îngrijire de zi, ar putea duce la o utilizare mai eficientă a resurselor • Inițierea și menținerea unor linii mai bune de comunicare între factorii de decizie locali politici vor spori rezultatele • Mai multă flexibilitate financiară și stabilitate politică ar reduce incertitudinea și crește atractivitatea inimii Deltei pentru furnizorii de servicii medicale. • Creșterea accesibilității asistenței medicale prin integrarea sistemului de telemedicină cât și prin instituirea centrelor de permanență bine dotate și având personal adecvat 	<ul style="list-style-type: none"> • Fragmentarea politicii de sănătate și reducerea capacității de răspuns de la nivel central, în caz de necesitate • Vulnerabilitatea politicilor publice, ca urmare a modificării priorităților agendei politice • Desemnarea responsabilităților administrative nu este susținută prin mijloace financiare • Boli transmisibile, specifice zonei cu posibilitate de epidemii și epizootii • Turismul sezonier crește presiunea asupra disponibilității de servicii • Scăderea capacității instituțiilor abilitate de a efectua intervenții de prevenție în probleme legate de sănătate

Tabel 41: Analiză SWOT Educație

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Recunoașterea importanței educației la nivel local pentru dezvoltarea zonei (ex., Strategia de Dezvoltare a Județului Tulcea); • Profesori calificați în zonele urbane; • Rezultate pozitive privind realizările educaționale la nivelul de țară (procent mai amre de promovabilitate, procent mai mic de abandon, note peste media standardizată la testări); • Inițiativă de succes pentru a crea o programa personalizată (turism, arte tradiționale) care se potrivește specificului economiei locale (ex., liceul din Luncavița), cu posibilitatea replicării și în alte zone, mai ales din inima Deltei; • Raport scăzut profesor – elevi (deși există situații diferite în diferite școli); • Toate grădinițele să fie dotate cu mobilier nou; • Păstrarea grădinițelor din localitățile cu densitatea populației scazuta deși se înregistrează un număr redus de copii 	<ul style="list-style-type: none"> • Sume limitate alocate per elev din bugetul școlii (numărul de elevi este redus) care acoperă doar costurile administrative de bază și salariile profesorilor aplicându-se principiul „banii însoțesc elevul”; • Condiții de bază improprii (lipsa apei curente, instalații sanitare insalubre, clădiri degradate); • Fonduri insuficiente pentru finanțarea investițiilor în școlile locale, la care se adaugă și lipsa de cunoaștere de a accesa fonduri europene; • Personalul este demotivat să se implice în schimburi de experiență în cadrul programelor de formare a colegilor mai tineri ; • Sărăcia, perspective mici de angajare, susținere financiară scăzută din partea părinților; • Implicarea copiilor în activități sezoniere sau îngrijirea fraților mai mici; • Concentrarea pe partea teoretică a CV-ului; lipsa activităților practice și dezvoltarea unor abilități în curriculum; • Lipsa folosirii echipamentelor media motivate de lipsa competențelor digitale; • Mediul limitat și neprietenos în care învață copiii în școlile rurale; • Sistemul de predare pe mai multe niveluri în mai multe localități; • Procent scăzut de accesare a internetului; • Sistem de stimulare scăzut pentru a atrage profesori calificați, certificați în localitățile aflate la distanță; • Lipsa de resurse și materiale pentru formarea profesorilor; • Grădinițele nu au materiale de învățare și predare; • Lipsa suportului pentru profesorii debutanți; • Lipsa unei strategii pentru NEETs (fără un loc de muncă sau care nu urmează cursuri de formare); • Număr mare de profesori care fac naveta; • Lipsa serviciilor de consiliere pentru elevi, părinți și personalul administrativ din școli.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Potențialul Economic Ridicat din turism și agricultură asigură cererea de personal calificat în zonă ; • Realinierea curriculei școlare pentru a răspunde cererii de pe piața locală; • Disponibilitatea fondurilor UE în perioada 2014-2020 pentru îmbunătățirea școlilor și internatelor; 	<ul style="list-style-type: none"> • Scăderea continuă a numărului de elevi, ceea ce conduce la scăderea bugetelor și oportunități și mai puține de îmbunătățire a mediului de învățare pentru elevii care vin la cursuri; • Sistemul economic slab și incapacitatea de a atrage investiții semnificative, astfel forțând familiile să se relocheze pentru a găsi oportunități mai bune (scăzând și mai mult numărul de elevi);

<ul style="list-style-type: none"> • Alocarea unui procent mai mare din bugetul național și bugetul UE pentru a recompensa profesorii care acceptă să se mute în zone mai îndepărtate; • Construcția de internate și locuințe în jurul principalelor unități de învățământ pentru a reține profesorii și elevii; • Introducerea procesului de învățare la distanță și e-learning (în fază pilot și apoi la scară mai mare) în locul predării multigrad, pentru a reduce costurile și pentru acoperirea unui număr mare de elevi; • Introducerea proceselor inovative de învățare mixtă și predării multigrad pentru a reduce costurile și pentru acoperirea unui număr mare de elevi; • Păstrarea și predare/lasa moștenire a abilităților tradiționale și artizanale pentru a conserva moștenirea multiculturală unică a zonei; • Programe de îndrumare pentru profesori; • Programe universitare specializate și programe de cercetare corespunzătoare specificului unic al Deltei. 	<ul style="list-style-type: none"> • Posturile de profesori în zonele rurale sunt ocupate cu personal necalificat; • Rata de migrare a adulților, copiii fiind lăsați acasă cu un părinte sau chiar fără ambii părinți; • Lipsa de capital pentru a susține cheltuielile aferente pentru ca elevul să urmeze cursurile unui sistem consolidat de educație; • Lipsa unei infrastructuri TIC pentru a susține învățarea de la distanță și e-learning, și de asemenea, lipsa experienței în managementul unor asemenea programe;
--	---

Tabel 42: Analiza SWOT Incluziune socială

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
	<ul style="list-style-type: none"> • Izolarea zonei probabil se traduce într-o mai mică deschidere pentru a aborda problemele de incluziune a romilor în rândul factorilor de decizie și a comunităților • Cele mai slabe servicii educaționale și de sănătate în zona de studiu vor face extinderea acestor servicii pentru romi chiar mai grea • Accesul romilor la programe de protecție socială în zona de studiu ar putea fi mai mic decât media națională
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Sprijinirea patrimoniului cultural al minorităților etnice poate crește, de asemenea, portofoliul de atracții turistice • Apropierea integrată a ITI poate aborda intervențiile de incluziune a romilor într-un mod concertat 	<ul style="list-style-type: none"> • Prejudecățile adânc înrădăcinate împotriva romilor ar putea împiedica punerea în aplicare a intervenției

Anexa 6: Moștenirea culturală

1. Contextul național

Regiunea Deltei Dunării conține un patrimoniu cultural valoros - material și imaterial - care cuprinde monumente istorice și situri arheologice, precum și o serie de obiceiuri tradiționale și populare care s-au păstrat în timp. Acest patrimoniu reflectă existența unui teritoriu multi-etnic și evoluția comunităților din regiunea Dobrogea.

Județele Constanța și Tulcea dețin un patrimoniu important de monumente istorice (site-uri și clădiri cu semnificație culturală și religioasă), ce aparțin statului, județelor, orașelor/comunelor, sau proprietarilor privați. Protejarea, conservarea și reabilitarea acestora sunt de interes public, și sunt reglementate de Legea 422/2001 (republicată în 2006), care acoperă atât obiectul de patrimoniu și zona din jurul obiectului (zona tampon), stabilită prin studii speciale.

Protejarea monumentelor cuprinde acțiuni cu caracter juridic, administrativ, financiar, fiscal, științific și tehnic. Acestea au ca scop integrarea monumentelor în viața socio-economică și cultură a comunităților locale prin identificare, cercetare, inventariere, înregistrare, conservare, întreținere și restaurare. Intervenția și procedurile ce se impun pentru monumentele și clădirile situate în zonele tampon enumerate sunt reglementate de articolele 23 și 24 din aceeași lege.

În plus, Legea 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a național (PATN) - Secțiunea III - Zonele de conservare, identifică zonele din întreaga țară care necesită o atenție specială și măsuri de conservare a mediului. Este baza planurilor spațiale locale/județene de reglementare a intervențiilor publice și private în zonele de conservare pentru a proteja și a utiliza în cel mai bun mod patrimoniul.

2. Tipologia patrimoniului regiunii Delta Dunării

Clasificarea patrimoniului este făcută în funcție de o serie diferită de criterii. Un patrimoniu teritorial include bunuri mobile și imobile; patrimoniul tangibil este mobil (tablouri, sculpturi, etc.) și imobil (clădiri), în timp ce patrimoniul imobil/construit poate fi clasificat în funcție de locație (urban, rural), în funcție de perioada de construcție (perioada neolitică, epoca romană, Orientul Mijlociu vârstă, etc.), sau în baza reglementărilor specifice.

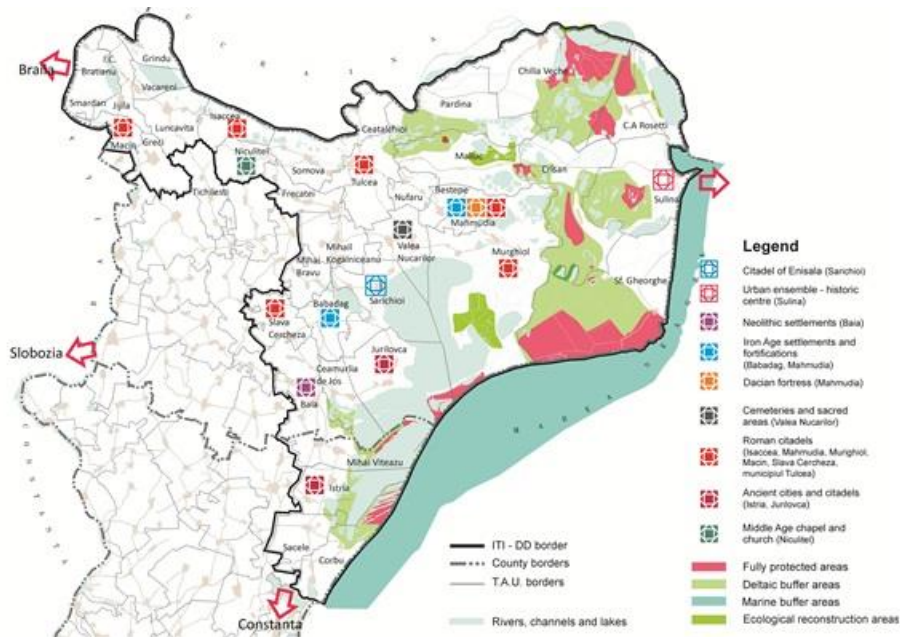
2.1. Regiunea dispune de 26 monumente ale naturii și un număr mare de monumente istorice de interes național

Conform Legii 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a național (PATN) - Secțiunea III - capitolul I privind zonele de conservare: zone de conservare naturală de interes național și monumente ale naturii, Delta Dunării este listată ca rezervație a biosferei, urmată de o listă de rezervații și monumente naturale, inclusiv 26 de obiecte din regiunea Delta Dunării (23 în județul Tulcea și 3 în județul Constanța, în comunele Corbu și Istria).

Anexa III la lege prezintă o listă a **monumentelor istorice de valoare națională excepțională** (secțiunea I), precum și o **listă a unităților administrative, cu concentrație mare a patrimoniului construit cu valoare culturală de interes național** (secțiunea II). În secțiunea II, următoarele comune din regiune DD sunt enumerate:

- Municipiul Tulcea
- Orașele: Babadag, Isaccea, Măcin, Sulina și
- Comunele: Baia, Ceamurlia de Jos, Crișan, Frecăței, Jurilovca, Mahmudia, Mihai Bravu, Mihail Kogălniceanu, Murighiol, Niculițel, Nufăru, Sarichioi, Slava Cercheza, Valea Nucarilor (în județul Tulcea) și

Figura 30: Historic monuments of exceptional national value

Sursa: Secțiunea 1, anexa III, Legea 5/2000

Planurile zonale spațiale trebuie să fie dezvoltate pentru aceste zone, prin lege. Cetatea Enisala și centrul istoric Sulina sunt zone de conservare, care necesită măsuri speciale de protecție pentru intervențiile de dezvoltare. Regulamentul de protecție se aplică operațiunilor private de pe clădiri, precum și pentru intervențiile asupra spațiului public. Norme similare sunt în vigoare pentru a doua categorie de situri arheologice.

Caseta 3: Exemple de așezări istorice⁴⁴

Orașul Tulcea, întins pe șapte coline ca și Roma, a fost un port important, încă din cele mai vechi timpuri. Fondat în secolul al 7-lea î.Hr. de către daci, Aegyssus, după cum era cunoscut orașul în antichitate, a fost cucerit de romani care l-au reconstruit după planurile, tehnica și viziunea lor arhitecturală. Aegyssus a fost menționat pentru prima dată în documentele de Diodor din Sicilia (3 î.Hr. secol) și mai târziu, în lucrările poetului latin Ovidiu, care a făcut referire la acesta în Ex Ponto, care atestă că numele își trage originea din trecut, de la fondatorul său, un dac numit Carpyus Aegyssus. Orașul a intrat ulterior sub dominație bizantină (5 - secolul al 7-lea), genoveză (10 - secolul al 13-lea) și otomană, înainte de a se fi reunit cu România în 1878. Printre cele mai importante, se numără "Biserica Sf. Nicolae (1865), Moscheea Azzizie (1924), Muzeul Delta Dunării, Muzeul de Istorie, Muzeul de Artă, Muzeul de Istorie și Arheologie.

Orașul Sulina a fost menționat pentru prima dată în urmă cu mai mult de 1.000 de ani sub numele de Selina, într-o lucrare scrisă de împăratul bizantin Constantin Porphyrogenetes. Acest oraș-port abunda cândva de comercianți din Europa și Orientul Mijlociu, aventurieri și pirați pe mare. În timpul secolului al 19-lea, orașul a servit ca sediu pentru Comisia Europeană a Dunării, când Dunărea a fost transformată într-o cale navigabilă adecvată pentru transportul maritim comercial. Acest ultim proiect a atras muncitori din toată Europa, iar pietrele funerare

⁴⁴ <http://romaniatourism.com/tulcea.html>

anglicane, catolice, protestante, ortodoxe, musulmane și evreiești din cimitirul din Sulina stau mărturie caracterului internațional pe care îl avea această comunitate. Farul cu o înălțime de 60 de picioare (n.tr.18,28 m) , situat în partea de nord a orașului, a fost construit în 1802 și restaurată în 1870 de către Comisia Dunării.

Comuna Istria a fost dezvoltată pe ruinele orașului greco-roman Histria. Cetatea Histria, "Pompeiul din România", a fost cea mai veche așezare grecească din România. Fondată în al secolul 7-lea î.Hr. de grecii din Milet, cel mai bogat oraș din Ionia (Asia Mică), acest punct comerciale de trecere a devenit în curând principalul port grecesc la Marea Neagră. Orașul a prosperat timp de 14 de secole, sub ocupație romană și bizantină, până când forțele invadatoare l-a șters de pe hartă, în secolul al 7-lea d.Hr. Orașul pierdut mai păstrează încă ruinele Templului Afroditei, ale Templului lui Zeus, ale băi romane și ale altor clădiri publice din perioada romano-bizantină. Muzeul găzduiește o colecție de monede, obiecte ceramice, precum și alte vestigii ale marilor civilizații care au înflorit pe coasta Mării Negre, sau a Pontului Euxin, așa cum a fost numit în antichitate.

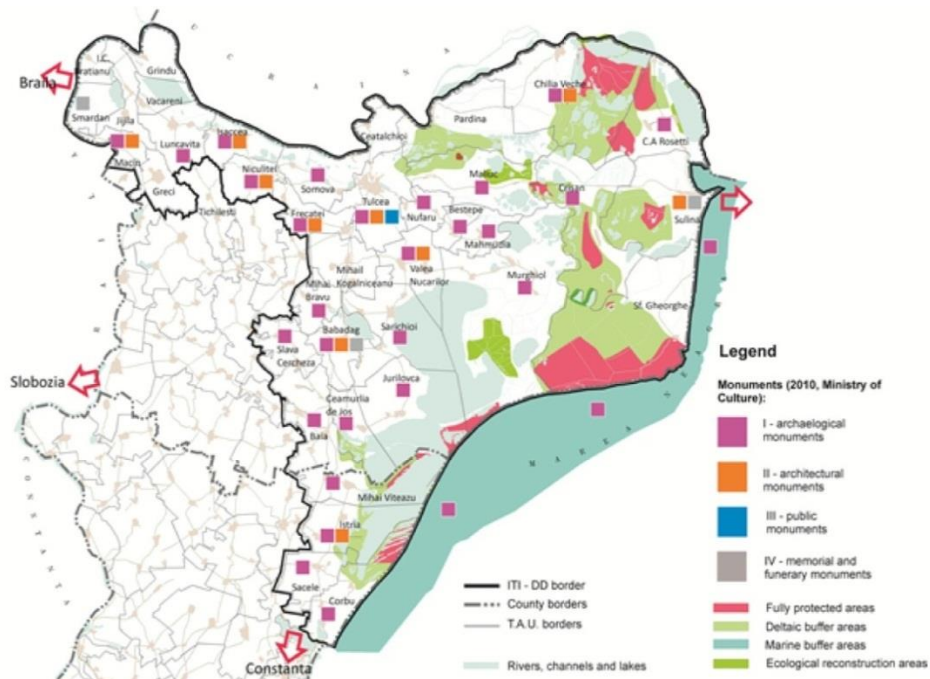
Satul Murighiol păstrează ruinele orașului roman Halmyris, una dintre cele mai importante situri antice din România. Halmyris a fost locuită continuu de la BC secolul al 6-lea până în secolul al 7-lea d.Hr.. Deși o bazilică și o criptă care conține mormintele lui Epictet și Astion (cei mai vechi martiri creștini români), au fost descoperite aici, o mare parte din ruine, rămân neexcavate.

2.2. Monumente istorice de interes local

Monumentele arheologice sunt cele care prevalează în lista patrimoniului pentru regiunea DD. Așezările umane din regiunea DD au o istorie lungă, datând din epoca neolitică, cu dovezi de cultură Hallstatt, cultură dacică, și vestigii importante din perioada romană. Prin urmare, monumente arheologice sunt predominante în lista patrimoniului. Istoria ultimelor secole "a adus diverse mărturii, precum comunități - urbane și rurale - s-au dezvoltat într-un mediu multi-cultural și multi-confesional, cu un model spațial specific de așezări de-a lungul râului, sau la malul mării. Există diverse edificii religioase, precum și diferite stiluri arhitecturale ce îmbogățesc atât peisajul urban și rural. Exemple de istorie de decontare sunt incluse în Caseta 1.

Sursa: Lista Monumentelor Istorice, Ministerul Culturii (2010)

Figura 31: Locația monumentelor istorice de interes local în regiunea Deltei Dunării

Source: List of Historic Monuments, Ministry of Culture (2010)

2.3. Tipologie de funcționare urbană/rurală

Patrimoniul urban și rural construit are caracteristici diferite din punct de vedere spațial și funcțional. La nivel urban, patrimoniul construit a fost păstrat, în principal ca zone compacte din orașe interne. Centrele istorice sunt grupuri de clădiri listate, aparținând proprietarilor privați și publici, care îndeplinesc diferite funcții și activități. Acestea au nevoie niveluri specifice de întreținere.

În mediul rural, conservarea acoperă peisajul rural, acolo unde patrimoniul construit (în principal casele tradiționale), se îmbină cu peisajul natural. Casele pescărești mici, de stuf sunt plasate aproape de râu, accentul vertical fiind dat de biserica locală, precum și natura sălbatică, care joacă un rol important în imaginea de ansamblu a satului. Vestigiile arheologice contribuie uneori la atragerea de vizitatori și experți istorici.

Anexa 7: Strategia de Dezvoltare Rurală și Agricultură (ARD)

1. **Context:** Sectorul Agricultură și Dezvoltare Rurală (ADR) în România, principalele provocări și oportunități, contextul global, obiective naționale (conform proiectul de strategie ADR 2020/2030)

Sectorul agricultură și dezvoltare rurală ocupă un loc foarte important în economia României. Cu aproape 30% din populația angajată în sectorul primar și o parte importantă din populație trăind în mediul rural, activitățile agricole joacă un rol central în viața multor români. Deși deține terenuri productive⁴⁵, resurse de apă și umane, România încă se confruntă cu provocări în valorificarea potențialului său agro-alimentar. În ciuda unei ponderi majore în valoarea adăugată brută generală (aproximativ 6%, față de o medie UE de 1,8%), sectorul agricol este încă rămas în urmă în ceea ce privește randamentele medii, productivitatea și competitivitatea.

Acoperind aproape 60% din teritoriu (sau 87,1%, conform definiției naționale), zonele rurale din România sunt caracterizate prin împrăștierea populației, un nivel scăzut de educație și abilități, oportunități limitate de angajare și lipsa serviciilor și infrastructurii fizice adecvate. Cu aproape 42% din forța de muncă din mediul rural angajată în sectorul primar, zonele rurale resimt necesitatea diversificării structurii economice, investițiilor în crearea și modernizarea infrastructurii rurale și a serviciilor de bază și valorificării patrimoniului natural, cultural și istoric al satelor românești.

Conștient de provocările și punctele forte ale sectorului agro-alimentar, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR), și-a asumat o viziune pe termen mediu și lung și un proiect de strategie de dezvoltare a agriculturii românești și a zonelor rurale. Strategia pe Termen Mediu și Lung pentru Dezvoltarea Sectorului Agro-alimentar (2020/2030) stabilește calea pentru a ajunge la "*O agricultură cu valoare adăugată mare, axată pe export și rezistentă la schimbările climatice, cu condiții de viață în mediul rural apropiate cu cele din mediul urban*"⁴⁶. Pentru a realiza această viziune, MADR a decis să acorde prioritate unui număr de cinci obiective strategice: (i) Accelerarea tranziției structurale către o agricultură viabilă din punct de vedere economic (atât în ferme medii cât și în ferme mari), cu alinierea la tendințele demografice și asigurarea eliminării treptate și echitabile a surplusului de forță de muncă; (ii) Creșterea gradului de asigurare a consumului de alimente din producția internă și restabilirea statutului de exportator net de produse agroalimentare, în conformitate cu potențialul productiv al sectorului și ca răspuns la cererea mare de alimente pe plan mondial; (iii) Limitarea amprentei de carbon a agriculturii, promovarea unei agriculturi ecologice și rezistente la schimbările climatice, management adecvat al resurselor de apă și eficiență energetică; (iv) Îmbunătățirea standardelor de viață în zonele rurale, în scopul asigurării infrastructurii și serviciilor de bază comparabile cu media UE, urmărindu-se, de asemenea, reducerea decalajului între veniturile din rural și urban și (v) Dezvoltarea de parteneriate pentru educație / consultanță, tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) și cercetare-dezvoltare-inovare (CDI) și îmbunătățirea administrației agricole ca fundament pentru o agricultură bazată pe cunoaștere.

Strategia de dezvoltare durabilă a sectorului ADR în zona Deltei Dunării și împrejurimi nu poate fi dezvoltată fără a se ține cont de legăturile și de alinierea cu politicile naționale din acest sector. Strategia de Dezvoltare Durabilă Integrată a Deltei Dunării (SDDIDD) ar trebui să fie armonizată cu obiectivele și țintele stabilite în aceste documente de nivel superior, așa cum este prezentat în Cadrul Strategic Cuprinzător atașat ca Anexa 7 și rezumat în tabelul de mai jos.

⁴⁵ Terenul agricol reprezintă 62% din teritoriul României din care două treimi este teren arabil

⁴⁶ Declarația de Viziune pentru 2020/2030, proiectul de Strategie pe Termen Mediu și Lung (2020/2030), www.madr.ro

Table 43: Coerența între obiectivele naționale pentru sectorul ARD (2020/2030), SDDID piloni strategici și obiectivele ADR corespunzătoare SDDIDD

Obiective strategice conform strategiei sectoriale ADR România 2020/2030	Accelerarea tranziției structurale spre o agricultură viabilă economic (atât medie cât și mare), în paralel cu alinierea la tendințele demografice și asigurarea reducerii treptate, echitabile a surplusului de forță de muncă din agricultură.	Creșterea gradului de acoperire a consumului de alimente prin producția internă și redobândirea statutului de exportator agroalimentar net, în concordanță cu potențialul de producție sectorial și ca răspuns la cererea crescândă de alimente la nivel mondial	Limitarea amprentei de carbon a agriculturii, promovarea rezistenței la schimbările climatice în agricultură și eficiență energetică	Îmbunătățirea standardelor de viață în zonele rurale, cu scopul de a furniza infrastructură și servicii de bază comparabile cu media UE, în paralel cu reducerea decalajului între veniturile rurale și urbane	Obiectiv transversal: Dezvoltarea de parteneriate pentru educație/consultanță, TIC și CDI și îmbunătățirea performanței administrației agricole ca fundament pentru o agricultură bazată pe cunoaștere.
Piloni strategici ai strategiei sectoriale ADR Romania 2020/2030	Creșterea competitivității sectorului agro-alimentar	Asigurarea unei management durabil al resurselor naturale	Îmbunătățirea standardelor de viață în zonele rurale	Stimularea unei agriculturi bazate pe cunoaștere	
Piloni strategici ai SDDIDD	Valorificarea oportunităților economice	Protejarea bunurilor de mediu	Furnizarea de servicii de bază	Asigurarea conectivității	Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității
Obiective strategice pentru sectorul ARD sub SDDIDD	Promovarea accesului tinerilor fermieri la activități agricole, pentru a permite îmbunătățirea fluxului de venituri pentru populația locală	Promovarea integrării producătorilor agro-alimentari (în special a celor ecologici) în lanțul valoric pentru a profita de apropierea de piețele externe și oportunitățile turistice din zonă	Protejarea patrimoniului natural al zonei de studiu, prin promovarea rezistenței la schimbările climatice și un bun management al resurselor naturale	Sprijinirea diversificării activităților agricole și non-agricole pentru crearea de locuri de muncă prin implicarea activă a comunităților locale	Îmbunătățirea accesului populației locale/fermierilor la informații cu privire la posibilitățile de a accesa fonduri PAC – crearea unei echipe speciale de extensie pentru Delta Dunării

2. Zona Deltei Dunării vs. nivel național: particularități, provocări principalele, etc (ce face Delta Dunării specială în context național și european).

Similar cu situația la nivel național, agricultura a fost întotdeauna o activitate economică importantă pentru locuitorii din zona studiată și se așteaptă să rămână o sursă importantă de venit pentru majoritatea locuitorilor. După cum s-a menționat în raportul diagnostic, o treime din totalul forței de muncă din județul Tulcea este concentrată în agricultură și silvicultură, urmată de activitățile de pescuit, industrie și servicii.

Dintr-o suprafață totală de 660.000 ha a zonei studiate, 230.000 ha sunt terenuri agricole. Din această suprafață, 82% este teren arabil (188 000 ha), 15% sunt pășuni și restul de 3% este ocupat de viță de vie. Aproape un sfert din totalul terenurilor agricole este situată în Inima Deltei (aproximativ 49.000 ha). În ciuda faptului că o mare parte din teren este în proprietate privată, aproape 12% din totalul terenurilor agricole este în continuare în proprietatea Consiliului Județean Tulcea și a Agenției Domeniilor Statului, în urma recuperării din zonele inundabile ale Dunării. Cea mai mare parte a terenului din domeniul public este concentrată în Inima Deltei, care găzduiește, de asemenea, cele mai multe dintre zonele umede transformate.

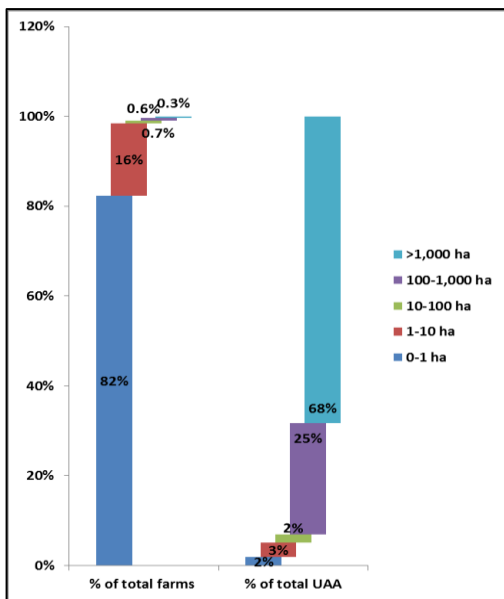
Structura de producție în zona studiată este în mare parte dominată de culturile de câmp. Din suprafața totală cultivată, peste 95% este cultivată cu culturi de câmp, mai ales cereale (67%), urmate de floarea-soarelui (21%), furaje (7%) și legume (3%). Podgoriile acoperă doar 3% din suprafața totală cultivată, în principal cu struguri pentru vin.

Dimensiunea medie a exploatațiilor agricole este redusă și reflectă fragmentarea mare a terenurilor la nivel național. În timp ce media națională este de 3,45 hectare (2010), în zona studiată cifra este puțin mai mare (4,82 ha), cu diferențe semnificative între Inima Deltei (10,85 ha) și zonele înconjurătoare (4,10 ha).

Dualitatea fermelor este o altă provocare structurală în zona studiată și chiar mai mult în Inima Deltei. În Inima Deltei, doar 1% din totalul exploatațiilor ocupă peste 100 de ha, dar folosesc pentru 93% din totalul suprafeței agricole utilizate (SAU), în timp ce 82% din totalul exploatațiilor agricole, care au mai puțin de 1 ha, folosesc mai puțin de 2% din terenul disponibil. Decalajul între fermele mari și exploatațiile mici, de subzistență este, prin urmare, mai pronunțat în Inima Deltei decât în restul județului. În timp ce datele din întreaga țară arată o distribuție aproape egală a terenurilor între ferme cu mai mult de 100 de ha și ferme între 1 și 10 ha, în Inima Deltei, exploatațiile de peste 100 ha acoperă 93% din suprafața agricolă totală (a se vedea Figura 32 mai jos).

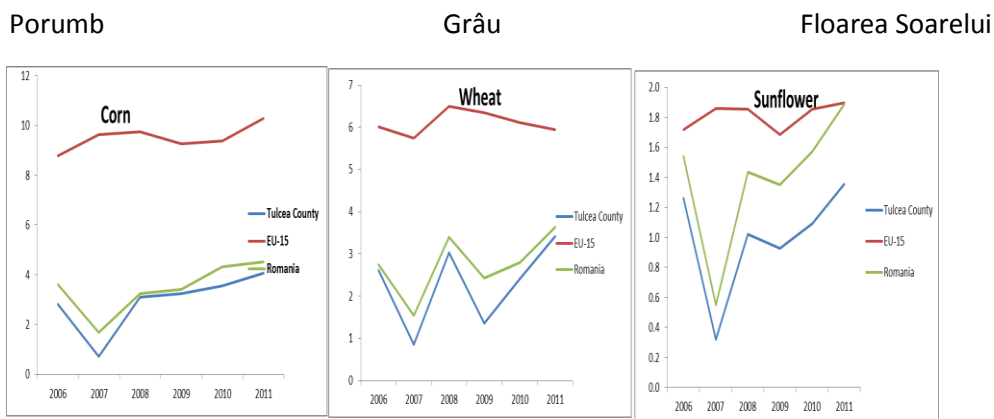
Figura 32: Populația agricolă și terenurile agricole în Inima Deltei: distribuția în funcție de dimensiunea fermei (2012) Sursa: Direcția Agricolă județul Tulcea

Deoarece, un procent de 83% dintre fermierii din zona studiată nu beneficiază de sprijin din partea Politicii Agricole Comune (PAC) din cauza dimensiunii mici a exploatației, este necesar ca acestui segment să i se adreseze pachete special dedicate. Finalizarea reformei cadastrale și perfecționarea cadrului legislativ pentru piața terenurilor vor fi esențiale pentru asigurarea unui transfer ușor al activelor. La fel de important, eliminarea surplusului de forță de muncă angajată în activități agricole de subsistență va fi posibilă doar dacă noi locuri de muncă și oportunități de afaceri în alte sectoare economice vor fi suficient de atractive pentru a atrage acest excedent. Pentru fermierii mici și cei în vârstă sunt importante stimulentele pentru a elibera terenul (cum ar fi schema „micilor fermieri” introdusă în 2014-20 PAC), prin vânzare sau arendare.

Productivitatea principalelor culturi din județul Tulcea este mai mică decât mediile naționale și UE-15. Producțiile medii de grâu din România sunt de 2,8 t / ha, mai puțin de jumătate din media UE-15, în timp ce în județul Tulcea, cifra este chiar mai mică: 2,2 tone / ha. O situație similară este pentru porumb care media națională este de o treime din UE-15 (3,4 tone/ha față 9,5 tone/ha), în timp ce media în județul Tulcea este de numai 2,9 tone/ha. Valorile se referă se referă la producțiile perioada 2006-2011. Diferențele de productivități se explică prin particularitățile Inimii Deltei: calitate slabă a solului (nisip, umiditate ridicată), condiții climatice nefavorabile (temperaturi ridicate și precipitații reduse). Cu toate acestea, producțiile medii nu iau în considerare dualitatea structurii agriculturii. Este probabil că mai multe ferme comerciale au atins productivități mai ridicate din cauza naturii lor comerciale, în timp ce media este mai scăzută datorită procentului ridicat de ferme mici, de subsistență.

Figura 33: Randamentele pentru culturile principale în județul Tulcea, România și UE-15 (2006-2011)

Sursa: Eurostat și Direcția Agricolă județul Tulcea

Zona Inimii Deltei este supusă unor limitări severe în ceea ce privește productivitatea agricolă, ca o consecință a calității slabe a resurselor de sol și condițiilor climatice nefavorabile precum și a densității scăzute a populației. Ca urmare, aceasta a fost declarată Zona Semnificativ Defavorizată, în cadrul

Programului Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2007-13 și, prin urmare, fermierii au beneficiat de plăți fixe pe hectar ca o modalitate de a compensa aceste limitări și de a stimula continuarea activităților agricole pe aceste terenuri. Acest tip de sprijin va continua și în noul PNDR în perioada 2014-20, Inima Deltei fiind desemnată Zonă cu Constrângeri Specifice (ZCS).

Ținând cont de particularitățile zonei de studiu, mai ales Inima Deltei, dezvoltarea sectorului ADR (orizont 2020/2030) se va concentra pe următoarele obiective strategice care circumscriu particularitățile zonei, așa cum au fost identificate în Raportul de Evaluare a Necesităților (așa cum se arată în Tabelul 44).

- Obiectivul strategic 1: Promovarea integrării producătorilor din sectorul agro-alimentar (în special produse organice) în lanțul valoric pentru a beneficia de avantajul proximității față de piețele externe și oportunitățile turismului în zonă
- Obiectivul strategic 2: Susținerea diversificării activităților agricole și neagricole pentru crearea de locuri de muncă, încurajând implicarea activă a comunităților locale.
- Obiectivul strategic 3: Promovarea accesului tinerilor fermieri la terenuri pentru a permite îmbunătățirea veniturilor pentru populația locală
- Obiectivul strategic 4: Protejarea patrimoniului natural din zona de studiu, prin promovarea flexibilității la schimbări climatice și gestionarea eficientă a resurselor naturale
- Obiectivul strategic 5: Îmbunătățirea accesului populației/agricultorilor locali la informații privind posibilitățile de a obține fonduri PAC - crearea unei echipe speciale de consultanță pentru Delta Dunării

3. Obiective strategice

Obiectivul strategic 1: Promovarea integrării producătorilor din sectorul agro-alimentar (în special produse organice) în lanțul valoric pentru a beneficia de avantajul proximității față de piețele externe și oportunitățile turismului în zonă

Provocarea pentru dezvoltare

Integrarea pe piață și în lanțul valoric sunt importante pentru majoritatea producătorilor din sectorul agro-alimentar din Delta și din zonele limitrofe acesteia (zona de studiu). Accesul la materii prime și linii de creditare, precum și pătrunderea pe piață sunt afectate de fragmentarea ofertei, cu implicații enorme asupra dezvoltării multor sub-sectoare.

Linii de acțiune

O integrare mai bună pe piață și în lanțul valoric a producătorilor din sectorul agro-alimentar poate fi realizată prin acordarea de prioritate următoarelor: (i) diversificarea producției vegetale și animale, cu accent pe produsele ecologice; (ii) investiții pentru modernizarea fermelor și pentru dezvoltarea industriei alimentare (inclusiv marcarea și certificarea produselor) în afara zonelor strict protejate; (iii) încurajarea înființării grupurilor de producători, în paralel cu (iv) dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare în beneficiul activităților turistice.

Diversificarea producției vegetale și animale, cu accent pe produsele ecologice.

Activitățile agro-alimentare din zona de studiu necesită diversificare deoarece în prezent structura de producție este dominată de cereale, semințe oleaginoase și unele activități de creștere a animalelor, cu productivitate scăzută și cu valoare adăugată redusă. O trecere treptată către activități agricole cu valoare adăugată mai mare, cum ar fi producția de legume și fructe, ar permite agricultorilor să-și mărească veniturile și să furnizeze produse agricole proaspete și produse locale facilităților turistice. Producția ecologică are un potențial considerabil în zonă, având în vedere restricțiile care sunt impuse de regimul zonelor protejate. Mai multe produse ecologice disponibile pe piețele locale ar contribui în mod semnificativ la îmbunătățirea experiențelor turistice. Sprijinirea

investițiilor în modernizarea fermelor cum ar fi construcții, echipamente, utilaje și mijloace de producție, precum și reînnoirea generațiilor de fermieri ar fi factori cheie în promovarea diversificării.

Investiții pentru modernizarea fermelor și dezvoltarea industriei alimentare (inclusiv marcarea și certificarea produselor), în afara zonelor strict protejate

Fermierii din zona de studiu nu dispun de mijloacele fizice care să le permită să producă pentru piață și să devină profitabili. Asistența în modernizarea activelor lor, îmbunătățirea capacității de producție și a productivității muncii este extrem de necesară. În paralel, modernizarea și crearea de capacități de prelucrare, la nivel de fermă sau în mod independent, va crește cantitatea de produse agro-alimentare cu valoare adăugată mare disponibile în zonă. De importanță strategică pentru producătorii agro-alimentari din zonă ar fi și o acțiune concertată pentru a dezvolta produse agro-alimentare sub o marcă specifică Deltei Dunării.

Încurajarea înființării grupurilor de producători, în paralel cu dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare în beneficiul activităților turistice.

Numărul mare de fermieri mici, de subzistență, în zona de studiu arată potențialul activităților de cooperare pentru comercializarea și distribuirea produselor. Produsele neadaptate la cerințele pieței și lipsa de putere de negociere în raport cu procesatorii sau comercianții cu amănuntul sunt dovezi ale disponibilității limitate a fermierilor de a coopera între ei. Integrarea fermierilor mici și mijlocii în grupuri de producători sau asociații ar facilita accesul la piață și ar maximiza veniturile pentru membri. O creștere a numărului de fermieri membri în forme asociative va contribui, de asemenea, la o bază stabilă de aprovizionare a facilităților turistice, turismul culinar fiind o componentă vitală a experienței turistice în Delta. În același timp, un cadru fiscal stimulat completat de asistență tehnică și sprijin consultativ vor fi esențiale în promovarea înființării și funcționării inițiativelor de cooperare în Delta.

Indicatori

- ✓ # grupurilor de producători și asociațiilor
- ✓ # lanțurilor scurte de aprovizionare
- ✓ % de fermieri implicați în activități agricole cu valoare adăugată mare
- ✓ % de produse prelucrate din totalul exporturile agroalimentare județene
- ✓ % de produse agricole cu marcă înregistrată din totalul produselor

Obiectivul strategic 2: Susținerea diversificării activităților agricole și neagricole pentru crearea de locuri de muncă, încurajând implicarea activă a comunităților locale.

Provocarea pentru dezvoltare

Așa cum s-a menționat anterior, economia județului Tulcea este foarte dependentă de activitățile agricole, în timp ce alte activități de producție și comerciale au doar un rol marginal. Din cauza lipsei oportunităților de angajare, veniturilor mici din activități agricole de semi-subzistență și lipsei culturii antreprenoriale, mediul rural din regiunea Deltei Dunării se confruntă cu provocări uriașe. Prin urmare, sunt necesare mai multe eforturi pentru instaurarea unui mediu de afaceri sănătos, pentru dezvoltarea infrastructurii de bază, înființarea unităților de procesare și diversificarea activităților neagricole precum turismul, meșteșugurile, logistica, serviciile, etc. Acestea trebuie să fie completate de un sprijin adecvat pentru dobândirea de cunoștințe și competențe așa cum este descris în cadrul Obiectivului Strategic 5 de mai jos.

Diversificarea economiei rurale a fost întotdeauna în prim-planul politicilor agricole europene. Începând cu aderarea României la UE (și chiar înainte), părților interesate din mediul rural li s-a permis accesul la fonduri UE pentru dezvoltarea afacerilor neagricole și crearea sau modernizarea

infrastructurii rurale. Acest sprijin va continua în perioada de programare 2014-2020 care prevede o alocare specifică pentru diversificarea economiei neagricole în zona studiată.

Linii de acțiune

O importanță strategică trebuie să se acorde (i) sprijinirii activităților neagricole din zonă, inclusiv protecția și promovarea patrimoniului cultural (ii) promovarea inițiativelor comunitare pentru dezvoltarea locală și (iii) îmbunătățirea accesului la infrastructură și servicii de bază adecvate.

Sprrijinirea activităților neagricole din zona, inclusiv protecția și promovarea patrimoniului cultural

Așa cum am menționat mai devreme, zonele rurale sunt într-o mare nevoie de diversificare economică, dat fiind rolul disproporționat agriculturii în economia locală. Crearea și dezvoltarea de noi afaceri neagricole este esențială pentru o dezvoltare durabilă a zonei de studiu și pentru diminuarea migrației spre exterior. În același timp, consolidarea capacității exploatațiilor agricole de a obține venituri din alte activități profitabile ar trebui să fie o prioritate (în România doar 1% din ferme au dezvoltat alte activități lucrative comparativ cu o medie a UE de 5% în 2010). Lipsa de aptitudini, capital financiar și / sau de conectivitate precum și dimensiunea sau factorii de producție⁴⁷ au afectat capacitatea fermierilor din Deltă pentru a se implica în alte activități, cum ar fi procesarea produselor agricole, agro-turismul, prelucrarea lemnului sau meșteșugărit. Alți factori ar putea fi, de asemenea, dimensiunile mici ale exploatațiilor și structura lor de producție.

Există un potențial bun pentru fermierii și populația rurală din zona studiată pentru dezvoltarea de noi activități productive în domenii cum ar fi producția de energie din surse regenerabile, proiecte de protecția patrimoniului cultural, turism și alte activități de agrement, dată fiind apropierea lor de zone de interes turistic.

Promovarea inițiativelor comunitare pentru dezvoltarea locală

Reorientarea economiei locale către activități care pot oferi venituri mai mari pentru locuitorii din mediul rural este un proces care trebuie să aibă loc cu participarea activă a comunităților locale care să aibă și putere de decizie. Dezvoltarea durabilă a zonelor izolate din Deltă ar putea produce rezultate pozitive doar dacă e bazată pe inițiative locale și pe rezultatele consultării largi pentru identificarea necesităților și priorităților. Este nevoie de o consolidare a capacităților prin instruire, informare, consiliere și alte tipuri de sprijin pentru a se asigura o pregătire adecvata a comunităților din Deltă pentru a participa efectiv la dezvoltarea și punerea în aplicare a inițiativelor locale. Mai multe inițiative inițiate la nivel local vor putea avea beneficii importante pentru dezvoltarea a activităților agricole și neagricole, inclusiv turism, meșteșuguri, artizanat, etc

Îmbunătățirea accesului la infrastructură și servicii de bază adecvate

Asigurarea accesului la o infrastructură sigură și servicii de bază adecvate este o necesitate importantă pentru locuitorii Deltei. O infrastructură modernizată va ajuta zona pentru a atrage mai multe investiții în economia locală, asigurând totodată un nivel de viață decent pentru locuitorii săi. Dezvoltarea economiei rurale va fi influențată substanțial de existența unor drumuri comunale adecvate, acces la sistemele de apă și canalizare în condiții de siguranță, servicii de internet de bandă largă, servicii de sănătate decente, etc. Mai multe detalii cu privire la prioritățile și nevoile legate de infrastructura rurală și servicii de bază pot fi găsite în capitolele privind Transporturile, Sănătatea, Educația, Alimentare cu apă și Canalizare.

---

⁴⁷ Un raport al Comisiei Europene 2008 arata ca diversificarea fermelor crește odată cu dimensiunea exploatației și structura producției (fermele de creștere a animalelor sunt mai înclinate să diversifice decât fermele vegetale).

http://ec.europa.eu/agriculture/rural-area-economics/more-reports/pdf/other-gainful-activities-text_en.pdf

Indicatori:

- ✓% de fermieri care obțin mai mult de 10% din cifra de afaceri din alte activități lucrative
- ✓% din populație activă în GAL-uri
- ✓% de inițiative de promovare a patrimoniului cultural al zonei din total inițiative de afaceri
- ✓ % din infrastructura rurală din comune și sate modernizată

Obiectivul strategic 3: Promovarea accesului tinerilor fermieri la resursele de teren pentru a permite o îmbunătățire a veniturilor pentru populația locală

Provocarea pentru dezvoltare

Agricultura de subsistență este o activitate obișnuită în zona studiată. Fragmentarea fermelor și terenurilor, lipsa accesului la finanțare și investiții, nivel scăzut de competențe și informații printre fermieri și o populație rurală cu grad ridicat de îmbătrânire, sunt obstacole în calea modernizării, dezvoltării și competitivității generale a sectorului agricol. Mai semnificativ, zona studiată este afectată de fragmentarea terenurilor în proprietate privată - în gospodării mici, de subsistență - și de dimensiunea mare a suprafețelor de teren în proprietate publică aparținând Consiliului Județean (inițial ferme agricole și piscicole de stat), transformate în ferme mari, comerciale gestionate de investitori din afara zonei. Această situație a adăugat la discrepanțele existente între proprietarii de ferme mari, comerciale și micile gospodării familiale de subsistență.

Linii de acțiune

Așa cum se arată în Declarația de Viziune, comunitățile locale pot fi principalul promotor al unei dezvoltări durabile a zonei întrucât acestea încearcă să identifice surse de creștere. Acestea au nevoie, totuși, de stimulente și de un mediu stimulativ pentru a putea acționa. Facilitarea accesului tinerilor agricultori/fermieri la terenuri publice va fi un factor cheie în acest proces. Ar trebui, prin urmare, acordată atenție următoarelor aspecte: (i) Facilitarea accesului la terenuri prin concesionarea de către Consiliul Județean Tulcea, (ii) Crearea de oportunități noi pentru fermierii în devenire și (iii) Oferirea de soluții viabile pentru ca fermierii vârstnici să se retragă din activitate și să transfere activele către fermierii tineri.

Facilitarea accesului la terenuri prin concesionarea de către Consiliul Județean Tulcea

Accesul rezidenților și a tinerilor fermieri care doresc să inițieze sau să-și extindă activitățile agricole pe terenuri publice, gestionate de către Consiliul Județean ar trebui să fie facilitat fie printr-o revizuire a contractelor de concesiune existente sau odată ce aceste contracte expiră. Acest lucru ar trebui să fie precedat, însă, de un sondaj de cerere menit să identifice dimensiunea cererii pentru terenuri din partea populației locale.

Crearea de oportunități noi pentru fermierii în devenire

Facilitarea accesului tinerilor fermieri la activitățile agricole ar putea avea un efect pozitiv asupra productivității fermelor din zona studiată. În momentul de față, ponderea semnificativă a agricultorilor vârstnici cantonați în activități de subsistență blochează dezvoltarea exploatațiilor acestea fiind, de obicei, mai puțin orientate către piață și restructurare și mai puțin deschise către modernizare și aport de noi tehnologii, practici și metode.

Ultima reformă a PAC facilitează implicarea tinerilor manageri în sectorul agricol. O schemă de sprijin obligatorie pentru tinerii fermieri, care ar trebui să consume până la 2% din totalul Pilonului 1 alocat României, va finanța un supliment de 25% la plățile directe pentru fermierii care nu au împlinit vârsta de 40 ani și pentru nu mai mult de 90 ha pe beneficiar. În același timp, PNDR 2014-2020 va continua să permită instalarea tinerilor fermieri agricultură, prin facilitarea investițiilor și preluarea de ferme. Cu toate acestea, după cum sa menționat mai sus, o modificare în politica de concesionare a

terenurilor publice către noi fermieri și o implicare solidă a Consiliului Județean în facilitarea acestui proces ar fi pași esențiali în atingerea acestui obiectiv.

Oferirea de soluții viabile pentru ca fermierii vârstnici să se retragă din activitate și să transfere activele către fermierii tineri

Accesul tinerilor manageri în sectorul agricol nu poate fi realizat decât dacă mai mult teren este disponibil și dacă fermierii vârstnici, de subzistență, nu închiriază/arendează sau vând terenurile pe care le dețin. Dar, pentru ca acest lucru să se întâmple, trebuie să se acorde fermierilor în vârstă opțiuni viabile pentru ieșirea din sectorul agricol. Un pachet de protecție socială adecvat conținând stimulente importante ar permite populației rurale în curs de îmbătrânire să renunțe la activitățile agricole și să transfere terenurile către generațiile mai tinere. În trecut, sistemul de rentă viageră, finanțate la nivel național a permis pentru un anumit transfer de active de la fermierii în vârstă la generațiile mai tinere, fie prin vânzare sau prin arendare. Impactul a fost, totuși, limitat. Un sistem similar a fost recent introdus, în versiunea revizuită a PAC pentru 2014-2020 (schema "micii fermieri"), care permite micilor fermieri să primească plăți anuale în schimbul arendării sau vânzării terenurilor.

Indicatori⁴⁸

✓% de teren pus la dispoziție fermierilor tineri din totalul terenurile publice în proprietatea Consiliului Județean

✓% din SAU lucrată de către tinerii fermieri (sub 40 ani)

✓% din fermierii care au intrat în sistemul "micilor fermieri"

Obiectivul strategic 4: Protejarea patrimoniului natural al zonei de studiu, prin promovarea rezistenței la condițiile climatice și buna gestionare a resurselor naturale

Provocarea pentru dezvoltare

Similar cu alte sectoare economice, activitățile agricole pot avea un impact important asupra mediului. În cazul în care se desfășoară în mod intensiv, activităților agricole poate duce la o deteriorare a resurselor naturale. Executate în mod intensiv, activitățile agricole pot duce la deteriorarea resurselor naturale. În cazul practicării unei agriculturi extensive, fermierii pot furniza servicii de mediu importante și bunuri publice valoroase. În același timp, activitățile agricole pot fi afectate de condițiile climatice și de starea resurselor naturale (apa și solul). Protecția mediului și flexibilitatea la schimbări climatice reprezintă probleme importante cu care se confruntă în mod deosebit agricultorii și comunitățile din Inima Deltei. Slaba calitate a solurilor subțiri și condițiile climatice au un impact semnificativ asupra productivității culturilor în zonă, ceea ce indică necesitatea unor acțiuni specifice în vederea îmbunătățirii stimulentele asociate practicilor agricole pentru ca fermierii să continue activitățile agricole, în scopul protejării peisagistice și îmbunătățirii situației resurselor naturale. Protecția biodiversității și flexibilitatea la schimbări climatice fac parte integrantă din Noua Politică Agricolă Comună (PAC) a UE. Plățile "Verzi" din cadrul Pilonului 1 al PAC sunt completate, în cadrul PNDR, de o alocare obligatorie de 30% pentru aplicarea măsurilor de protecția mediului și adaptarea la schimbările climatice.

Linii de acțiune

Dat fiind acest patrimoniu natural unic din zona de studiu, precum și limitările naturale ale acestuia, ar trebui acordată maximă prioritate gestionării corespunzătoare a resurselor de sol și apă, cu accent pe reabilitarea infrastructurii de irigații acolo unde există și este viabilă economic. La fel de importantă va fi sprijinirea practicilor de reducere a emisiilor de GES și de creștere a capacității de adaptare a

---

⁴⁸ Lista de indicatori în acest document este aliniată cu strategia ARD 2020/2030

fermierilor la riscuri.

Management adecvat al solului și apelor, cu atenție specifică reabilitării infrastructurii de irigații viabile.

Gestionarea adecvată a resurselor naturale este esențială din punct de vedere agricol. Activitățile agricole depind de o bună calitate a resurselor de apă și de sol și de o utilizare eficientă a acestor factori de producție. Reabilitarea infrastructurii de irigații viabile economic este un factor important care a fost deja subliniat în Raportul de diagnostic și în Raportul de Evaluare a Necesităților. Pentru o listă completă a infrastructurii de irigații economic viabilă, a se vedea Anexa atașată de Proiectele Prioritare. În același timp, stimulentele pentru conservarea mediului și continuarea activităților agricole din Inima Deltei vor fi importante în cadrul viitoarelor plăți de agromediu din cadrul PNDR 2014 - 2020.

Sprrijinirea practicilor care evită emisiile cu efect de seră.

Prioritate deosebită ar trebui acordată, de asemenea, acelor practici agricole ecologice și care ajută la reducerea emisiilor de GES. Creșterea zonelor împădurite este necesară mai ales în acele zone unde condițiile de sol nu permit practicarea activităților agricole. Cu toate acestea, ori de câte ori o altă utilizare terenurilor nu se justifică economic sau ar putea afecta mediul și/sau biodiversitatea, restaurarea zonelor umede ar trebui luată în considerare. În același timp, producția de energie din surse regenerabile din surse agricole deține un potențial imens.

Creșterea capacității de adaptare la riscuri a fermierilor și a populației rurale.

Condițiile speciale de practicarea agriculturii în Inima Deltei și probabila expunere la riscuri naturale și antropice semnaleză necesitatea pentru îmbunătățirea cunoștințelor și informațiilor disponibile pentru fermieri. Agricultură în condiții umede crește riscul de răspândire a bolilor și dăunătorilor la culturi și animale, deși sunt aplicate măsuri severe de protecția mediului. Modificările regimului hidrologic și meteorologic așteptate ca urmare a schimbărilor climatice vor trebui să conducă la acțiuni în direcția adaptării la și atenuarea efectelor probabil a fi produse de schimbările climatice asupra activităților agricole. Dintre opțiunile de protecție disponibile, participarea fermierilor la viitorul Fond Mutual și accesul la scheme de asigurări ar trebui să prevaleze și să fie diseminate corespunzător. În același timp, este de așteptat ca reabilitarea infrastructurii de protecție împotriva inundațiilor să aibă impact pozitiv asupra productivității agriculturii.

Indicatori:

✓% infrastructurii de irigații reabilite din totalul infrastructurii viabile (ca suprafață)

✓% din beneficiari de plăți corespunzătoare "zonelor cu limitări specifice"

✓% din terenurile neproductive împădurite

✓ numărul lucrărilor de protecție împotriva inundațiilor

✓% din total fermieri care participă la instrumente de gestionare a riscurilor

Obiectivul Strategic 5: Îmbunătățirea accesului populației / fermierilor locali la informații cu privire la posibilitățile de a atrage fondurile PAC - crearea unei echipe speciale de consultanță pentru Delta Dunării

Provocarea pentru dezvoltare

Accesibilitatea redusă și densitatea scăzută a populației au avut un impact semnificativ asupra furnizării de servicii în zona de studiu și au condus la un nivel scăzut de instruire și calificare a populației implicate în agricultură sau alte activități. În agricultură, cunoștințele și informarea au devenit factori critici în desfășurarea unei afaceri profitabile iar fermierii sunt acum, mai mult decât

oricând, conștienți de necesitatea de a fi conectați la cele mai noi informații, tehnologii și progresele recente. Accesul limitat la cunoștințe, la inovații și rezultatele cercetărilor a avut un impact puternic asupra agricultorilor din zona de studiu, exploatarea mică fiind cea mai afectată de lipsa lor de resurse și conectivitate. Aceasta a contribuit la crearea unui decalaj general față de tehnologiile agricole moderne și a avut efecte negative asupra competitivității acestor ferme mici.

Linii de acțiune

În scopul de a facilita accesul fermierilor și populației rurale la cunoaștere, consiliere și informare, o atenție deosebită ar trebui acordată pentru: (i) îmbunătățirea accesului la servicii de consultanță și alte rețele de comunicare, atât pentru fermieri cât și pentru populația rurală prin intermediul unei echipe speciale de consultanță, (ii) extinderea accesului la instruire și formare profesională și (iii) îmbunătățirea accesului la infrastructura TIC pentru stimularea afacerilor și atragerea generațiilor mai tinere.

Îmbunătățirea accesului la servicii de consultanță și alte rețele de comunicare, atât pentru fermieri cât și pentru populația rurală printr-o echipă specială de consultanță

Infrastructura fizică neadecvată și lipsa de servicii de consiliere specializate au contribuit și mai mult la lipsa de competențe și educație. Dizolvarea sistemului public de consultanță pentru agricultură la începutul anului 2010 a privat fermierii din zona de studiu de accesul la cunoștințe și sprijin profesional adecvat. În timp ce fermierii mari sunt, foarte probabil, conectați la servicii private de consultanță, fermierii la scară mică au nevoie să primească gratuit servicii de consultanță în domenii cum ar fi managementul fermei și tehnologii agricole, protecția mediului, adaptarea la schimbările climatice, afaceri și economie etc.

Lipsa de consiliere și sprijin adecvat a afectat nu numai agricultura, dar și alte sectoare economice. Spiritul antreprenorial scăzut este un alt factor care împiedică dezvoltarea economică a zonei, dincolo de agricultură. În cazul în care vor fi inițiate activități neagricole, populația rurală va avea nevoie de acces la îndrumare adecvată pentru a dezvolta afaceri de mici dimensiuni. Pentru Delta Dunării și zona înconjurătoare, acest lucru este cu atât mai important având în vedere accesibilitatea limitată. O echipă de consultanță dedicată Deltei Dunării, pregătită în mod corespunzător pentru a satisface nevoile fermierilor și a populației rurale, ar fi un sprijin esențial pentru dezvoltarea atât a agriculturii cât și a economiei rurale în zona de studiu.

Extinderea accesului la educație și formare profesională.

Dezvoltarea capitalului uman prin intermediul educației și formării profesionale este esențială, având în vedere ponderea ridicată a agriculturii totalul populației ocupate din întreg județul. În timp ce unitățile de învățământ agricol existente (de exemplu, liceul din Luncavița) ar necesita îmbunătățiri suplimentare, mai multă atenție trebuie acordată dezvoltării de școli profesionale pentru a pregăti forța de muncă agricolă pentru fermele vegetale sau zootehnice. În plus, accesul sporit al populației la cursuri de formare și de învățare pe tot parcursul vieții ar aduce beneficii pe termen lung în comunitățile locale. Instituțiile de învățământ existente (centrele comunitare de învățare permanentă) ar putea servi ca punct de plecare pentru un sistem de învățare pe tot parcursul vieții iar instruirea populației rurale este eligibilă pentru finanțare în cadrul Fondului Social European, Programul Operațional pentru Capital Uman, în timp ce instruirile pe termen scurt și schimburile de experiență între fermieri sunt finanțate în cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală.

Îmbunătățirea accesului la infrastructura TIC pentru stimularea afacerilor și atragerea generațiilor mai tinere

Accesul adecvat și sigur la infrastructura TIC este un alt factor care contribuie la dezvoltarea economiei agricole și neagricole. Dacă abilitățile trebuie construite iar cunoștințele și informarea fermierilor și a populației rurale trebuie sprijinite, atunci e nevoie de servicii bune de TIC bine realizate. Pentru mai multe informații cu privire la prioritățile în domeniul TIC a se vedea capitolul relevant din

secțiunea TIC în III.3. Sumarul Priorităților sectoriale și Sinergii Trans-sectoriale.

4. Resurse financiare

Aderarea la UE a creat oportunități enorme pentru România și zona Deltei Dunării. Cu un pachet financiar semnificativ în perioada de programare 2014-2020, România se află într-o poziție favorabilă pentru dezvoltarea sectorului agricol și spațiului rural (ADR). Prin introducerea instrumentului ITI, Deltei Dunării și zonelor limitrofe le-au fost alocate, provizoriu, 168 milioane de Euro pentru sectorul ADR, orientate spre investiții în modernizarea fermelor și a capacității de procesare, modernizarea infrastructurii rurale, crearea de locuri de muncă etc., în zona de studiu. O propunere de buget care prezintă principalele surse de finanțare pentru obiectivele strategice ADR și direcțiile de acțiune, este prezentată în Tabel 45).

În timp ce absorbția PNDR în perioada 2007-2013 a fost mai bună decât a altor programe operaționale, obținerea resurselor financiare ale UE rămâne o provocare importantă pentru locuitorii din Delta Dunării. În acest scop, operaționalizarea serviciilor de sprijin dedicate consilierii populației rurale și fermierilor cu privire la modul de a atrage aceste fonduri va avea nevoie de o atenție specială.

5. Aspecte orizontale care trebuie abordate - scurtă descriere a principalelor provocări la nivel național (cadastru, cadru fiscal, cercetare și inovare, consultanță, dezvoltare instituțională, etc) cu impact în zona sau la nivel teritorial (concesiuni, etc)

Obiectivele strategice și liniile de acțiune subordonate vor fi dificil de atins în absența unei serii de instrumente strategice care trebuie urmărite la nivel național. unele dintre acestea au fost deja aprobate în proiectul de Strategie pe Termen Mediu și Lung pentru Dezvoltarea Sectorului Agro-alimentar (2020/2030).

În primul rând, dezvoltarea durabilă a sectorului ARD în zona studiată nu va fi posibil decât dacă deficiențele privind proprietatea terenurilor nu sunt rezolvate și transferul ușor al activelor este asigurat prin intermediul unei piețe de terenuri active. Consolidarea redusă a terenurilor și fermelor constituie două dintre cauzele majore ale productivității scăzute și lipsei de acces la credite și finanțare din partea UE. Tranzacțiile cu terenuri sunt restricționate de către un sistem de cadastru nefuncțional și lipsei înregistrării titlurilor de proprietate. În acest sens, MADR s-a angajat într-un parteneriat strategic cu Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară în vederea finalizării și actualizării cadastrului, cărților funciare și eliminării constrângerilor legale care contribuie la fragmentarea terenurilor.

În absența unor stimulente corespunzătoare și unor pensii adecvate, micii fermieri, mai ales cei în vârstă, vor continua să se bazeze pe agricultură ca o activitate de subzistență. Reforma funciară și transferul ulterior de active va trebui, astfel, să fie însoțit de un pachet social stimulat pentru agricultorii în vârstă care doresc să elibereze terenul și să se retragă din agricultură. MADR s-a angajat, deja, într-un parteneriat cu Ministerul Muncii și Ministerul Finanțelor Publice pentru a oferi opțiuni viabile pentru fermierii dornici să renunțe la agricultură. Activarea pachetului pentru micii fermieri, în 2014 - 2020 PAC va ajuta, de asemenea, la rezolvarea acestei provocări socio-economice.

În al treilea rând, va fi nevoie de un cadru fiscal previzibil în agricultură, în scopul de a stimula investiții suplimentare private și încrederea în acest sector și pentru a se asigura că acesta răspunde atât nevoilor fermelor de semi-subzistență cât și fermierilor comerciali. De asemenea, se va urmări reducerea economiei informale și aplicarea unor stimulente speciale pentru forme asociative.

În cele din urmă, ar trebui continuate eforturile la nivel național pentru profesionalizarea fermierilor și locuitorilor din mediul rural. În acest scop, modernizarea sistemelor de consultanță, cercetare, și inovare va fi esențială în asigurarea accesului la cunoaștere, inovare și informații recente. De asemenea, ar trebui încurajată participarea la Grupuri Operaționale din cadrul Parteneriatelor Europene pentru Inovare (PEI). În timp ce PNDR oferă finanțare importantă pentru activități de

formare și de schimb de experiență agricolă, va fi la fel de important să fie accesate și alte surse de finanțare în scopul sporirii competențelor populației rurale (ex. alte fonduri structurale, finanțare privată, bugetul național, etc).

Tabel 44: Corelația între nevoile (așa cum au fost identificate în raportul de evaluare al nevoilor) și obiectivele strategice corespunzătoare zonei de studiu

Obiective strategice sub SDDIDD	Promovarea accesului tinerilor fermieri la activități agricole, pentru a permite îmbunătățirea fluxului de venituri pentru populația locală	Promovarea integrării producătorilor agro-alimentari (în special a celor ecologici) în lanțul valoric pentru a profita de apropierea de piețele externe și oportunitățile turistice din zonă	Protejarea patrimoniului natural al zonei de studiu, prin promovarea rezistenței la schimbările climatice și un bun management al resurselor naturale	Sprijinirea diversificării activităților agricole și non-agricole pentru crearea de locuri de muncă prin implicarea activă a comunităților locale	Îmbunătățirea accesului populației locale/fermierilor la informații cu privire la posibilitățile de a accesa fonduri PAC – crearea unei echipe speciale de extensie pentru Delta Dunării
Nevoi de investiții fizice		<p>Modernizarea unităților de colectare /procesare/ comercializare a produselor agricole</p> <p>Diversificarea producției vegetale și zootehnice, creșterea productivității și orientarea către piață</p> <p>Comercializarea produselor locale prin turism – lanțuri scurte de aprovizionare</p> <p>Promovarea consolidării și modernizării fermelor mici, orientate către piață</p> <p>Modernizarea dotării tehnice a fermelor</p> <p>Finalizarea restituirii terenurilor și înregistrarea funciară pentru consolidarea terenurilor/ fermelor</p>	<p>Modernizarea / reabilitarea infrastructurii de irigații</p> <p>Protecția și îmbunătățirea resurselor naturale (sol, apă)</p> <p>Promovarea și certificarea activităților agricole ecologice</p> <p>Sprijin pentru activități agricole în siturile Natura 2000</p> <p>Creșterea suprafeței împădurite sau acoperite de culturi verzi (peisaj verde)</p>	<p>Diversificarea activităților non-agricole</p> <p>Conservarea patrimoniului și a tradițiilor (inclusiv artizanat)</p> <p>Crearea de locuri de muncă</p> <p>Modernizarea infrastructurii rurale (apă, canalizare, drumuri, școli, sănătate, etc)</p>	<p>Îmbunătățirea accesului la infrastructura TIC</p>

	Dezvoltarea unor ferme mici/mijlocii de creștere a animalelor		
Politici și nevoi de reglementare	Permiterea concesiunii terenurilor publice către tinerii fermieri pentru stabilizarea lor	Modernizarea sistemelor de control al calității pentru produsele agricole Managementul de risc la nivel de fermă	Extinderea accesului la învățământul profesional pentru agricultură
Nevoi de dezvoltare instituțională	Promovarea stabilirii de grupuri/organizații de producători		Promovarea implicării comunității locale în dezvoltarea locală -LEADER
Nevoi de Asistență Tehnică	<p>Îmbunătățirea informării privind finanțarea locală și europeană, inclusiv pregătirea proiectelor</p> <p>Îmbunătățirea activităților de consiliere / consultanță și de formare pentru fermieri / forța de muncă din mediul rural</p>		

Tabel 45: Aspecte financiare legate de sectorul ADR

Obiective strategice	Linii de acțiune	FEGA	FEADR	ITI	Alte ISE	MADR	Alte agenții guvernamentale (ex. Consiliul Județean Tulcea)	Fonduri private
Promovarea integrării producătorilor agro-alimentari (în special a celor ecologici) în lanțul valoric pentru a profita de apropierea de piețele externe și oportunitățile turistice din zonă	- Diversificarea producției vegetale și zootehnice, în special a activităților ecologice		X	X				
	- Investiții pentru modernizarea fermelor și modernizarea industriei alimentare (inclusiv branding și certificarea produsului înafara zonelor strict protejate)		X			X		X
	- Înființarea de grupuri de producători în paralel cu dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare spre beneficiul activităților de turism			X			X	X
Sprijinirea diversificării activităților agricole și non-agricole pentru crearea de locuri de muncă prin implicarea activă a comunităților locale	- Susținerea activităților non-agricole în zonă, inclusiv protecția și promovarea patrimoniului cultural		X	X				
	- Încurajarea inițiativelor de “jos în sus” pentru dezvoltarea locală		X	X				X
	- Îmbunătățirea accesului la infrastructură și servicii de bază adecvate		X	X		X		
Promovarea accesului tinerilor fermieri la activități agricole, pentru a permite îmbunătățirea fluxului de venituri pentru populația locală	-Eliberarea terenurilor concesionate de la CJT						X	
	-Furnizarea de oportunități pentru noii fermieri	X	X					
	-Furnizarea de opțiuni viabile pentru retragerea vechilor fermieri și	X	X			X		

	transferul activelor							
Protejarea patrimoniului natural al zonei de studiu, prin promovarea rezistenței la schimbările climatice și un bun management al resurselor naturale	- Managementul corespunzător al solului și apelor, cu un accent special pe reabilitarea infrastructurii de irigații viabile	X	X				X	
	-Susținerea practicilor de reducere a emisiilor GES	X	X	X				
	-Îmbunătățirea rezistenței fermierilor și a populației rurale la riscuri		X					
Îmbunătățirea accesului populației locale/fermierilor la informații cu privire la posibilitățile de a accesa fonduri PAC – crearea unei echipe speciale de extensie pentru Delta DunăriiDunării	-Îmbunătățirea accesului la serviciile de extensie și alte rețele pentru fermieri și populația rurală prin crearea unei echipe special de extensie	X		X		X	X	X
	-Extinderea accesului la training și învățământ profesional						X	
	-Îmbunătățirea accesului la infrastructura TIC pentru a atrage mediul de afaceri și tinerele generații	X					X	

Tabel 46: Cadru strategic comprehensiv pentru agricultură și dezvoltare rurală

Nivel 1 Context Național		Piloni strategici	DD Piloni strategici (conform pilonilor Evaluării nevoilor)	Nivel 2	Nevoi de dezvoltare/ probleme care necesită a fi abordate	Nivel 3	Indicatori	Verificarea inter-sectorială	Responsibilități
Obiective naționale (Strategia ARD 2020/2030)	Indicatori de rezultat			Scopuri strategice pentru zona studiată		Obiective specifice/linii de acțiune			
Accelerarea tranziției structurale către o agricultură viabilă punct de vedere economic (atât în ferme medii și în ferme mari), cu alinierea tendințelor demografice și asigurarea eliminării treptate și echitabile a surplusului de forță de muncă	% Din totalul terenurilor agricole exploatare de ferme viabile economic (Țintă 2030-90%)	I. Creșterea competitivității producătorilor agro-alimentari	Valorificarea oportunităților economice ⁴⁹	Promovarea accesului tinerilor agricultori la activități agricole, pentru a permite îmbunătățirea fluxului de venituri pentru populația locală	Lipsa terenuri disponibile pentru fermierii nou intrați	Eliberarea de teren prin concesiuni de la Consiliul Județean Tulcea	% al terenurilor concesionate fermierilor din total terenuri publice totale, în proprietatea Consiliului Județean	Echipa centrală	Consiliul Județean Tulcea
					Un procent mare de teren este operat de către agricultori vârstnici	Oportunități pentru agricultorii viitori	% din SAU gestionat de către tinerii fermieri (sub 40 de ani)	n/a	MADR și fermieri
					Număr mare de fermieri de subzistență	Retragerea fermierilor vârstnici și transferul de active către fermieri tineri	% din total fermieri care au intrat în sistemul micilor fermieri	n/a	MADR și fermieri
Creșterea gradului de asigurare a consumului de alimente prin	Ponderea valorică a produselor procesate/					Promovarea integrării producătorilor agro-alimentari (în special a	Obstacole în calea accesului la piețe din cauza fermelor mici, ineficiente	Încurajarea înființării grupurilor de producători / organizații	# de grupuri de producători și asociații

⁴⁹ Revizuite pentru "Îmbunătățirea economiei", pentru acest raport de la "Valorificarea oportunităților economice", în EN

producția internă și se restabilirea statutului de exportator net de produse agroalimentare, în conformitate cu potențialul său de producție sector și ca răspuns la cererea mare de alimente la nivel mondial	finite în exportul agroalim. (Țintă 2030 - 60%)			celor ecologici) în lanțul valoric, pentru a profita de apropierea de piețele externe și oportunitățile turistice din zonă	Producția concentrată mai mult pe cereale și alte activități de creștere a animalelor	Diversificarea producției vegetale și animaliere, în special cea ecologică	# de ferme implicate în producția de legume și fructe	n/a	MADR și fermieri
					Obstacole în calea accesului cauzate de o rețea dezordonată de intermediari	Stimularea creării de lanțuri mici de aprovizionare, în beneficiul activităților turistice	Nr. de mici lanțuri de aprovizionare	Turism	MADR și fermieri
					Obstacole în calea exportului din cauza promovării slabe sau unei piețe necoordonate și lipsa de branding de produs adecvat	Sprijinirea marcării/certificării produselor agricole și comercializarea lor pe piețele internaționale	% export of branded agri products out of total exports	Turism	MADR și fermieri
					Dotarea fermelor cu mașini și utilaje agricole învechite și cu capacitate insuficientă.	Sprijinirea investițiilor în mașini agricole pentru producători	Utilaje agricole, tractoare la 100km ² de teren arabil	n/a	MADR și fermieri
					Majoritatea fermierilor implicați în activități agricole de subsistență în	Stimularea diversificării producției vegetale și animale (mai ales	% din fermierii implicați în activități agricole cu	n/a	MADRD și fermieri

					special în producția vegetală și animală	miere, struguri de vin, fructe)	valoare adăugată mare		
					Deficit de unități de procesare în zona studiată	Modernizarea și crearea de unități procesare agro-alimentare	% din produsele prelucrate din totalul exporturilor agroalimentare județene	n/a	MADR și fermieri
Limitarea amprentei de carbon a agriculturii, promovarea adaptării la schimbări climatice în agricultură și creșterea eficienței energetice		II. Asigurarea unui management durabil al resurselor naturale	Protejarea activelor de mediu	Protejarea patrimoniului natural al zonei de studiu prin promovarea adaptării la schimbări climatice și bune gestionări a resurselor naturale	Doar un procent redus de fermieri au acces la irigații viabile punct de vedere economic	Investiții în reabilitarea infrastructurii de irigații viabile economic în afara Delta Dunării	% din infrastructura de irigare reabilitată din totalul infrastructurii viabile	Apă	MADR și fermieri
					Restricțiile impuse activităților agricole din situri Natura 2000	Promovarea agriculturii ecologice la scară mică și certificarea în siturile Natura 2000	% de agricultură ecologică din totalul SAU % din total fermieri care adoptă agricultura ecologică	Mediu	MADR și fermieri
					Condiții speciale de clima și sol în Inima Deltei pot duce la abandonarea activităților agricole	Acordarea de stimulente (plăți compensatorii) pentru a menține activitățile agricole în Inima Deltei	% din fermieri beneficiari de plăți compensatorii	Mediu	MADR și fermieri
					creșterea suprafețelor de teren agricol neproductiv și de calitate inferioară	Creșterea suprafeței împădurite sau ocupate cu culturi verzi	% de teren de proastă calitate și/sau neproductiv împădurit	Schimbări climatice	MADR și fermieri

					Oportunități pentru producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile	Sprijinirea surselor regenerabile de energie în producția agricolă, inclusiv utilizarea deșeurilor animale pentru producția de energie în ferme	Contribuția agriculturii (%) la totalul de producția de energie din surse regenerabile	Schimbări climatice	MADR și fermieri
					Inima Deltei se confruntă cu o serie de riscuri de mediu, inundațiile fiind un fenomen recurent primăvara și la începutul verii.	Sprijinirea reabilitării infrastructurii de protecție împotriva inundațiilor	Nr. de lucrări de reabilitare a mijloacelor de protecție împotriva inundațiilor	Apă	MADR și fermieri
					Incidență crescută a riscurilor (secete, volatilitatea prețurilor, boli și dăunători la plante și animale)	Activarea participării fermierilor și procesatorilor la instrumentele de management al riscurilor	% din totalul fermierilor care participă la fondurile mutuale	Schimbări climatice	MADR și fermieri
Îmbunătățirea standardelor de viață în zonele rurale cu scopul de a asigura infrastructură și servicii de bază comparabile cu media UE, reducând în același timp diferențele de venit rural-urban	% de reducere a disparităților rural-urban (Target 2030 - reducere de 50%)	III. Îmbunătățirea nivelului de trai în zonele rurale	Furnizarea de servicii de bază	Sprijin în diversificarea activităților agricole și neagricole pentru crearea de locuri de muncă prin implicarea activă a comunităților locale	Stagnarea nivelului de sărăcie în zonele rurale, determinate de salarii mici și oportunități limitate de locuri de muncă	Sprijin pentru diversificarea veniturilor în agricultură prin stimularea altor activități aducătoare de venituri ale agricultorilor	% din exploatațiile care își creează mai mult de 10% din cifra de afaceri din alte activități lucrative	Integrare socială	MADR și fermieri
					Inițiativele comunităților locale au început doar recent și sunt încă slab dezvoltate în zonă	Sprijinirea Inițiativelor comunităților locale	% din comune membre LAG	n/a	actori implicați

					Patrimoniu și tradiții locale foarte bogate, insuficient exploitate	Sprrijinirea dezvoltării inițiativelor legate de patrimoniul cultural	Nr. De inițiative de afaceri care promovează tradițiile locale și patrimoniul cultural	Turism	MADR și IMM-uri
	Accesul populației din mediul rural la serviciile de bază / de infrastructură ca % din valoarea medie de acces de la nivel UE		Asigurarea conectivității		Starea proastă a infrastructurii fizice este unul dintre factorii critici care limitează posibilitățile de dezvoltare în România rurală	Investiții în construcția, modernizarea și renovarea infrastructurii fizice rurale (drumuri, apă și canalizare, etc)	% din drumurile comunale și sătești, modernizate, & % populație cu acces la rețelele de apă potabilă & % populație cu acces la sisteme de canalizare	Transport	MADR și administrația locală
Obiectiv transversal: Parteneriat pentru educație, TIC și CDI ca piatră de temelie pentru o agricultură românească bazată pe cunoaștere	Index Agricultură bazată pe cunoaștere (Target 2030 - ???)	IV. Impuls pentru o agricultură bazată pe cunoaștere	Promovarea eficienței, accesibilității și sustenabilității	Îmbunătățirea accesului populației locale și fermierilor la informații cu privire la posibilitățile de a accesa fonduri PAC - crearea unei echipe speciale de	Infrastructura educațională slab dezvoltată în mediul rural	Modernizarea infrastructurii de învățământ (în special pentru învățământul primar și secundar)	% de infrastructură educațională nouă și reabilitată din infrastructura totală	Educație	Ministerul Educației
					Acces redus la servicii TIC	Îmbunătățirea accesului la infrastructura TIC	% din populație cu acces la servicii TIC	Echipa centrală	MADR și Ministerul Comunicațiilor și Societății

				consultanță pentru Delta Dunării					Informaționale
					Nivel scăzut de educație, aptitudini și competențe în rândul populației implicate în agricultură	Lărgeste accesul la educația profesională și învățarea pe tot parcursul vieții	% de absolență din total cursanți	Educație	Ministerul Educației
					Lipsa de experiență în agricultura ecologică din cauza serviciilor de consultanță publică disfuncționale	Crearea unei echipe speciale de consultanță în agricultură pentru Delta Dunării	% din agricultorii care primesc consiliere și orientare profesională anual	n/a	MADR și/sau fermieri